

“فاتیمه پارچہ یہ کہ له من.”

حەزەرەتی موحەممەد (ﷺ)

گولەباخە کە ی خوشەوێست

فاتیمه

پۆمان

منتدی إقرأ الثقافي

www.iqra.ahlamontada.com

نوردان داملە

وەرگیرانی: هانا ماجد

نوردان دامله

فاتيمه

گوله باخه كه ي خوشه ويست

وهرگيراني

هانا ماجد مشير

ناوی كىتىپ: فاتىمە
 گولەباخەكەي خۇشەويست
 ناوی نووسەر: نوردان داملە
 وەرگىترانى: ھانا ماجد مشير
 دىزايىنى بەرگ: ناوەندى رېنوين
 دىزايىنى تېكىست: دانا ھەسەن
 نۆبەتى چاپ: يەكەم ۲۰۲۳
 چاپ: ناوەندى رېنوين
 تىراژ: (۱۰۰۰) دانە
 ژمارەى سپاردن: لە بەرپۈەبەرايەتتى گىشتىي كىتەبخانە گىشتىيەكان
 ژمارە (۱۰۱۹) ى سالى (۲۰۲۳) ى پىن دراوہ.

ماڧى لە چاپدانەوہى بارىزراوہ بۇ ناوہندى رېنوين ©

ناومندى رېنوين

07511408868 - 07501269689

hakem1423@yahoo.com

renwen2009@yahoo.com

سلىمانى - بازارى كاسۇمۇل - نھۇمى دووہم

دوكانى ژمارە (۴۵)

پېرست

- پېشه کی ۹
- گرنګ ۱۴
- به شی یه که م: فاتیمة ی گولی زه هراء ۱۷
- زه مینله رزه ی دل ۳۶
- فرینی فاتیمة له مال ۵۱
- ده می گول و هه نگوین ۵۵
- ناوی که وسهر ۶۰
- دارزه یتوون و دارهه نجیره کان ۷۰
- فاتیمه ی نوری چاوی خوشه ویست ۷۷
- به شی دووهم: الرُّحْمَنُ الرَّحِيمُ ۸۱
- پوژی یه که می چاوه پروانی عه لی: گولی گیانی خوشه ویست: فاتیمة ۸۳
- پوژی دووهمی چاوه پروانی عه لی: فاتیمة ی کوبرا ۹۱
- پوژی سیئهمی چاوه پروانی عه لی: فاتیمة ی به تول ۹۵
- پوژی چواره می چاوه پروانی عه لی: فاتیمة ی که وسهر ۹۷
- پوژی پینجه می چاوه پروانی عه لی: فاتیمة ی عذراء ۱۰۱
- پوژی شه شهمی چاوه پروانی عه لی: فاتیمة ی دایکی باوکی ۱۰۴
- پوژی هه وته می چاوه پروانی عه لی: فاتیمة ی کچی نه بی ۱۰۶
- پوژی هه شته می چاوه پروانی عه لی: فاتیمة ی مرواریی تاقانه ۱۰۸

- ۱۱۰ پۇۋى نۆيەمى چاۋەروانىيى عەلى: فاتىمەى زەھرا
 ۱۱۱ پۇۋى دەيەمى چاۋەروانىيى عەلى: فاتىمەى خىردار
 ۱۱۳ پۇۋى يانزەيەمى چاۋەروانىيى عەلى: فاتىمەى حۆرى
 ۱۱۶ پۇۋى دوانزەيەمى چاۋەروانىيى عەلى: فاتىمەى پازى لە خودا
 ۱۱۶ پۇۋى سيانزەيەمى چاۋەروانىيى عەلى: فاتىمەى موخاديسە
 ۱۲۵ پۇۋى چواردەيەمى چاۋەروانىيى عەلى: فاتىمەى موخاھىد
 ۱۲۶ پۇۋى پانزەيەمى چاۋەروانىيى عەلى: فاتىمەى سەيىدە
 ۱۲۳ پۇۋى شانزەيەمى چاۋەروانىيى عەلى: فاتىمەى راستگۆ
 ۱۳۵ پۇۋى حەفەيەمى چاۋەروانىيى عەلى: فاتىمەى طاھىرە (پاكوئەمىز)
 ۱۳۸ پۇۋى ھەژدەيەمى چاۋەروانىيى عەلى: فاتىمەى زاھىدە (لەخواترس)
 ۱۴۴ پۇۋى ئۆزدەيەمى چاۋەروانىيى عەلى: فاتىمەى زەھرا
 ۱۴۶ پۇۋى بىستەمى چاۋەروانىيى عەلى: فاتىمەى زانا
 ۱۵۲ پۇۋى بىستويەكەمى چاۋەروانىيى عەلى: فاتىمەى موخاھىدە
 ۱۵۹ پۇۋى بىستودوۋەمى چاۋەروانىيى عەلى: فاتىمەى ئەدىب
 ۱۶۳ پۇۋى بىستوستيەمى چاۋەروانىيى عەلى: فاتىمەى خۇشەويست
 ۱۶۵ پۇۋى بىستوچوارەمى چاۋەروانىيى عەلى: فاتىمەى بوشرا (مژدەبەخش)
 ۱۶۹ پۇۋى بىستوپىنچەمىنى چاۋەروانىيى عەلى: فاتىمەى شادىيەن!
 ۱۷۱ پۇۋى بىستوپىنچەمىنى چاۋەروانىيى عەلى: زامانى بىدەنگى پزا...
 ۱۷۴ عەلى بانگ دەكرىتە حزور

- ۱۷۹ بەشى سىيەم: مَالِكِ يَوْمِ الدِّينِ
 ۱۸۱ تەھا؛ موخەممەدى مۇستافا
 ۱۹۴ بەھارى سەردەمى خۇشەختى
 ۱۹۶ پۇۋى سوپاسگوزارىيى عەلى
 ۱۹۹ پۇۋى بوۋكىنىيى فاتىمە

- به‌شی چواره‌م: إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ ۲۱۱
- وه‌ختی ته‌ماشای پوخساری فاتیمه ... ۲۱۲
- تاییه‌ترینی زهرده‌خه‌نه‌کان ۲۱۹
- خولدی به‌رین ۲۲۲
- چاوه‌کانتان دابخه‌ن نه‌ی چاو‌کراوان ۲۲۵
- به‌شی پینجه‌م: اهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ ۲۲۹
- نه‌سلی یاسین ۲۳۱
- فرمی‌سکه‌کانی فاتیمه ۲۳۵
- عه‌لیی حه‌یدهر له‌ پَی یه‌مه‌ن ۲۴۳
- براکه‌ی حه‌سه‌ن ۲۴۸
- حسه‌نه‌ین ۲۵۰
- حو‌ریه‌که‌ی کیوی ئو‌خود ۲۵۲
- ئه‌ستیره‌کانی زه‌وی ۲۵۹
- مندالّی بی له‌ نزیک نه‌و ... ۳۱۲
- کاسه‌ زه‌نجه‌فیله‌کان ۳۱۵
- ده‌ریای عه‌شق ۳۱۳
- سفره‌ی خودایی ۳۱۹
- ملوانکه‌که‌ی فاتیمه ۳۸۲
- قه‌لای غروور ۳۸۸
- عه‌لیی فاتیحی خه‌یه‌ر ۳۹۴
- حیکایه‌تی ده‌ستبه‌نیک ۴۰۱
- به‌شی شه‌شه‌م: صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ ۴۰۷
- عه‌شق جوانترین گو‌فتار بوو ۴۰۹
- حیکایه‌تی هه‌ناریک ۴۱۳
- وه‌ک خاک پر نه‌ینی بوو عه‌لی ۴۱۷

۳۳۱	فاتیمه له پوږۍ فه تحدا
۳۳۸	تاقیکردنه وه که ی فاتیمه
۳۳۲	کوږانه وه ی کوټا نور
۳۴۳	هه یوانی غه م
۳۴۸	شه وی زه ماوه ندی فاتیمه
۳۶۰	له دوا ی فاتیمه
۳۶۲	ئو و هوټرا وه یه ی عه لی بو فاتیمه ی نووسیوه

پیشه کی

بسم الله

داواکارم له ماوهی خویندنه وهی ئهم کتیه دا زووزو و
سه لات و سلاو بنیرن بۆ په سولی گیانی گیانانمان و نه هلو
به یته که ی...

فاتیمه ی زهرا ئه ستیره ی ئاسمان و گوله باخی سه ر پووی
زهوی بوو، په یوه ندیه کی نه ئینی له نیوانیاندا هه بوو، ئه ستیره و
گولی زهوی، گولپهنگ و ئاههنگی له ئه ستیره که وه وهر دهگرت
و وهک بلایی له ئاسمان پوایی و لیتوو بیته وه و که وت بیته
خواره وه بۆ سه ر زهوی و نه ئینی خۆی بۆ ئه وانه دهگپرایه وه
که به شوین نه ئینی فاتیمه دا ویل بوون: "له ئه ودا من و له
مندا ئه و ببینه، ته ماشای من بکه و فاتیمه به و جوړه پیناسه
بکه، ته ماشای بکه و وهک چاوت مه حرمیه تی بپاریزه. له
پهنگدا پیستی و له شتوازی په په کانددا به ندایه تییه که ی و
له شاراو هییه که مدا په وشتی و له ئاههنگدا سه نگینی و له
تووه کانددا به ره که تداریی ببینه. ته ماشای من بکه و باس له
ئه و بکه، باسی بکه به وشه کان برژینه سه ر په ره سپیه کان،
باسی بکه با گریکویره کان بکرینه وه، ده رگای گه نجینه ی
نه ئینییه کان بکریته وه و دله کان بزائن له و دیو په رده ی ئاشناییه وه
چ ئاههنگ و جوانیه که شاراو هیه."

"فاتیمه‌ی کچم حۆری نیو ئینسانه‌کانه و گهر خودا عه‌لی نه‌ئافراندايه،
هیچ که‌س شایانی نه‌وه نه‌بوو بی‌ت به‌هاوسه‌ری فاتیمه."

حه‌زمت

"تو بیه به‌جاریه بو عه‌لی، تا نه‌ویش بی‌ت به‌کزیله بو تو."

حه‌زمت

"فاتیمه پارچه‌یه که له من."

حه‌زمت

"هاوسه‌ری باش کتیه یا په‌سول الله؟"

"نه‌و ژنه‌یه که می‌رده که‌ی ته‌ماشای کرد، دلی بکریته‌وه."

حه‌زمت

"ئه‌ی فاتیمه! نایا تو دلخوش نیت به‌وه‌ی شازنی ژنانی به‌هه‌شتی!"

حه‌زمت

"دوو نه‌مانه‌تی گه‌وره‌تان بو جی ده‌هیلیم، هه‌تا نه‌و پرۆزه‌ی بیانپاریژن،

تووشی لاپی ناین؛ نه‌وانیش کتیه که‌ی خودا و نه‌هلی به‌یته که‌مه."

حه‌زمت

"هەرکێ فاتیমে ی کچمی خۆش بویت، منی خۆش ویستوو، هەرکێ دلی پابگریت، دلی منی پاگرتوو و ئەوێ دلتەنگی بکات، منی دلتەنگ کردوو. فاتیमे پارچە یە که له من، هەرکێ بیرەنجینی، منی پەنجاندوو و هەرکێ من پەنجینی، خودای پەنجاندوو."

هەزەرت

نەبی دەستی فاتیमे ی کچی گرتوو و دەیفەرموو:

"ئەوێ ئەم کچەم دەناسیت، با باش بیناسیت

بە ئەوێ دەناسیتم که نایناسیت.

ئەو کچی موحەممەدە،

پارچە یە که له دلی من،

گیانی من و

ئەو پۆخەمە که له هەردوو لاوه بە گیانم دەورە دراوه، ئەوێ نازاری

ئەو بدات، نازاری منی داوه و هەرکێش نازاری من بدات، نازاری

خودای داوه."

هەزەرت

"که له کۆتایی پۆزینکی ماندوو کهردا ده گه پامه وه ماله وه، بینینی

پوخساری فاتیमे هەرچی خەم و ناپەختیمە دەپەرەواندەوه."

هەزەرتی عەلی

نزای فاتیمه:

يا حي يا قيوم برحمتك أستغيث، أصلح لي شأني كله، ولا تكلني إلى نفسي طرفة عين.

“سلاو له عهلی خاوهنی شمشی زولیفیقار و فاتیمه ی گولی زههرا.”

حیکایه تیکی ناوازه ی دیکه زۆر به ورد و درشتی ده نووسرایه وه...
حیکایه تی عهلی و فاتیمه، که وه ک داستانیکی قه دیم و میراسیکی
بیوته ده مایه وه بۆ نه وه کانی داهاتوو.

ئه ی زههرا! ئه ی ئه سته ره! ئه ی خۆشه و یست!
تۆ نه بوو یایه له رازی عه شق حالی نه ده بووین، مو حیه تی مو حه مه دیمان
نه ده زانی، نه مانده زانی بیته وی مه رگه! تۆ نه بوو یایه دله کان له شه وانی
بیته سته ره دا ئا راسته یان ون ده کرد و له سه رمادا هه لده له رزین، هۆنراوه ی
ژنبون بێ قافیه و سه روا ده بوو، ئاوازی دایکایه تی په رشوبلاو و
هۆنراوه کان نیوه ناچل ده بوون...

گرنگ

ته‌واوی پرووداوه‌کان، که دهرباره‌ی که‌سیاتییه قه‌دیمه‌کان
باسیان لی کراوه، له سه‌رچاوه‌ی فهرمووده‌ی دروست و
میژوویییه‌وه وهر گیراون.

ویناکان و دهربرپینی هه‌ست و سۆز و ده‌سته‌واژه‌کان
وینه‌دانه‌وه‌ی تایبه‌تی دونه‌ی ناوه‌کیی نووسه‌ره و به‌مه‌به‌ستی
نه‌رم و ناسک به‌پێوه‌چوونی چیرۆکه‌که به‌کار هینراون.
هه‌لبه‌ت کاتیکی زۆر که‌وتوو‌ته نێوانه‌وه و ته‌پوتۆز و
ته‌میکی زۆر له‌سه‌ر زه‌مه‌ن نیشته‌وه و ئه‌سته‌مه پرووداوه‌کان
کتومت و هه‌ک خۆی به‌ ئێمه گه‌یشتییت.
له‌ کۆتاییشدا هه‌موو که‌موکورتییه‌کان له‌ ئێمه‌وه‌یه و
لیخۆشبوون و به‌زه‌ییش له‌ خوداوه.

به شی یه کهم

فریشته که ی فاتیحه بوو فاتیحه

«به ناوی خودای میهر به خشی میهره بان.

ستایش بو خودای خاوهن جیهانیان.»

(فاتیحه، ۱-۲)

فاتیمه ی گولی زمهراء

مه دینه...

یه که مین پرشنگه کانی به ره به یان بوو...

خوری ئالتوونی قومی له یه که مین ساته کانی پوژ ده دا...
بوون به جوشو خرۆشینکی شیرینه وه دهستی ده کرد به
پوژیککی نوئ و چۆله که کان به ده م جریوه جریوکی شیرینه وه
ده فرین و به نیو دارخورماکانی مه دینه دا گهنجیکی جوامیر
به سه ر پشته حوشره سپیه چاوبه که که یه وه پئی ده کرد.
له ژیر فینکایی سینه ری دارخورماکانه وه پئی ده کرد و تاکه
فیکر هۆشی داگیر کرد بوو، یادی کۆتا پیغه مبه ر و که که ی
بوو...

فاتیمه... که دلی نه ده هات نیوی بهینئ و هه ر له گهل
ناوهیتانیدا تک-تک عاره ق به ناوچاویدا ده هاته خوار.
عه لی! به وپه ری ره وشت و شکوه پئی ده کرد... پر له
جۆش و مه راق و موحبیبه ت پئی ده کرد...

بیری ده کرده وه وه، چۆن پرووی بیت ته ماشای چاوی کۆتا
پیغه مبه ر بکات! چۆن پئی بلیت! چۆن داوای گوله باخه که ی
لی بکات! مووچرکه یه ک به گشت گیانیدا هات، له پی دهستی

عارہ قی کردہ وہ و دلی وہک ئہ وہی کہ وتبیتہ ناوہ پراستی
گہرہ لولولیکہ وہ، خیرا لئیدہ دا و بہو حالہ وہ پری دہ کرد۔
ئاسان نیہ بوون بہ یاری ئہو فاتیمة یہی بہ خو و پڑوشت
و شکوی ناوبانگی دہر کردوہ، بہ لام ہہرچی بیت، دہ بیت
ہہولی خوی بدات، چوونکہ بوون بہ ہاوپرنگای خانمیکی لہو
جورہ، بہختیارییہ کی پئناسہ نہ کراو بوو۔

فاتیمة گہورہییہ کی نہ براوہ و دلدانہ وہیہ کی ہہ تاہہ تایی
ژیان بوو بؤ ئہو کہ سہی دلی دہ بردہ وہ... خانمی بوو بہ
ہہرجیئہ کدا دہ پڑوشت، دہ بوو بہ گولشہن، کاننی حہیاتی
گولستانی پیغہ مہر بوو، نہرم نہرم دہ پڑایہ ژیر گولہکانی و
ئای دہ دان و سہوزی دہ کردن و نہ شونمای پی دہ بہ خشین۔
دلی ئہو جوامیرہی جہنگاوہری گہورہی جیہان شمشیریان
لہ بہ رامبہردا دادہ نا، قوولپیکی ئہوینی دا و گولہ شاراوہ کہی
نیو دلی چہ کہرہیہ کی دیکہی کرد و بہئہ سپایی ناوی ئہو
گولہ شاراوہیہی نیو دلی ہئتایہ سہر زار:

”فاتیمة؛ گولی زہہرا!“

مرؤف بوو ئیدی! ہہلگری گہورہترینی نہئینیہکان و
حہشاردہری قوولترین پہنہانہکان بوو۔

علی لہ ژیر پکیفی ہہزاران بیروبؤچوون و ہست و سوزدا
بوو، کہ بہردہوام لہ چہندین لای جیاوازہ وہ تہوژمیان بؤ
دہہینا، پیکردن بہ کہناری ئہو دہریاہہ دا بویریہ کی بیوینہی
دہویست، بہ لام علی بیری لہ سہرچاوہی ئہو دہریاہہ
دہکردہ وہ کہ بہرہو پرووی دہ پڑوشت، بہمہش پڑوشتنہ کہی

خیراتر و خیراتر ده‌کرد، نه ئاگای له گهرما، نه ماندوویتی و نه تینوویتی بوو و له زهینیدا گهرده‌لولولیک هه‌لی کردبوو و له پوچیدا جیهان هه‌لده‌سووپا و له دلیدا قیامه‌تیکی ناکات هه‌ستابوو. شهرم و نادیارى و شادی لى تیکه‌ل ببوو، مرقوف ده‌کرا له یه‌ک ساتدا چۆن هه‌موو دونیای لى بگۆڕی و عه‌لی چه‌ند بیتاگا له خۆی هه‌موو ئه‌م هه‌ستانه‌ی بۆ دروست ببوو...!

دووهم سالی کۆچ هه‌ر له سه‌ره‌تاوه نه‌سیمی خوشی و شادیی له‌گه‌ل خۆیدا هه‌لکردبوو، هه‌ر پۆژیکی نوێ که هه‌لده‌بوو، مژده‌یه‌کی نویی له‌گه‌ل خۆیدا ده‌هیتا و له‌و پۆژانه‌شدا چاو و دلی هه‌مووان له‌سه‌ر گولەباخه‌که‌ی په‌سول بوو.

که‌سانیکی له‌پاده‌به‌ده‌ر به‌ خه‌یالی ئه‌وه‌وه ده‌هاتن و ده‌چوون بینه‌ زاوای سه‌روه‌ری پتغه‌مبه‌ران و بینه‌ هاو‌ده‌م و هاوبه‌شی گیان و نور و خوینی و له‌پاش ئه‌وه‌ی عوتبه و عوته‌یه‌ی ده‌ستگیرانی که‌چه‌کانی دیکه‌ی پشتیان له‌ په‌سول کردبوو، هه‌مووان زۆر ده‌ترسان خوشه‌ویست جاریکی دیکه‌ش دلی بشکێ و له‌ هه‌مان جیگه‌ی هه‌ستیاره‌وه ئازار بدری و به‌ده‌م ئاه‌ی قووله‌وه ده‌یانگوت:

”نه‌با فاتیمه بکه‌ویتته ده‌ستی قه‌درنه‌زانیک، په‌سوله‌للا زۆر دلی ده‌شکیت.“

له‌ لایه‌کی دیکه‌شه‌وه گه‌وره‌پیاوانی عه‌ره‌ب، که‌ هه‌ر له‌میژه‌ لایان وا بوو، که‌چانی که‌سه‌ دیاره‌کانی کۆمه‌لگا

دەبیت ھاوسەرگیری لەگەڵ ھاوشانی خۆیاندا بکەن و پێچەوانەی ئەوەیان بە ھەموو جۆریک ڕەت دەکەدووە و ئەم بیروبۆچوونانەیان لەدوای ئیسلامیش لەگەڵدا بوو و ھەمووان ھاوڕا بوون لەسەر ئەوەی فاتیمەی کچی بچووی پێغەمبەر دەبیت ھاوسەرگیری لەگەڵ یەحییەک لە گەورەپیاوانی خۆیاندا بکات و لەم ڕووشەو پێیان وا بوو ئاسان دەتوانن پێغەمبەر قاییل بکەن، چون ئاوەنی ناو و ناوبانگ و مال و سەرۆتی زۆر بوون و زەینەب و ڕوقیەش ھاوسەری دوو پیاوی ھاوشتووی خۆیان گەورە و ناودار بوون... بێئاگا بوون لەوەی دەولەمەندی و ھەڵەبە و جوامیری بەس نییە و ھەندیک وردەکاریی ناسک و ورد ھەبوون، کە نە دەیانبینی، نە ھەستیان پێ دەکرد و چەند کەسیکی کەم ئاگاداری بەھای قوولی ڕۆحی فاتیمەکەیی پێغەمبەر بوون، کە چەشنی ئەستێرەیی سورەیی، لە ھەموو ڕوویەکەوە ئەوەندە ڕەشنگدار بوو، دەیتوانی شەوێکی تاریک بۆ چەند ڕێبوارێکی ونبووی بیابان ڕووناک بکاتەو. کچەکانی دیکەیی پێغەمبەریش گەلیک بێوێنە و ناوازی بوون، بەلام ئەودو ناوازی ھەیی، ئەوان خۆنچەیی گەشاووی گولستانی پێغەمبەر بوون و فاتیمە گولەباخەکەیی، ئەوان کانێی نێو مالی ڕەسول بوون و فاتیمە دەریاکەیی، ئەوان ئەستێرەیی درەشاووی مالی خۆشەویست بوون و فاتیمە ھەتاوہکەیی و ھەلەیی ھەمووان لەویدا بوو، لە ڕووی ماددی و بە چاویکی دۆنیاییەو لە بابەتەکیان دەروانی و ئەم وردەکارییانە دەکەوتە ناوچەیی کوێریانەو و زۆر لەودو توانای چاوی سەری ھەموویانەو

ہو، ۛو مہ قامی بینینہ جی ۛو ۛوانہ نہ ہو کہ یاریان بہ ۛالتوون و درہم دہ کرد و ۛوہی وای کردبوو ہیچکس شایستہی فاتیمة نہ بیت، پیوہندی بہ جوانچاکی و دہولہ مہندیوہ نہ ہو، بہ لکوو پیوہندیدار ہو بہ جوانی ناوہ کیوہ۔

دہبوایہ دینداری و تہقوا و ۛیمان و دلۛسوزیہ کی شایستہ بہ ۛو بیت، دہبوایہ کہ سی بن تیکل بہ تاوان نہ ہوو، ۛاوہلی بق خدا پیدا نہ کردبیت و مہرد و پاک بیت، کہ سی نہ فس و ۛناسہی جو بریلی بہ سہرہوہ بیت، لہ یہ کہم دلۛپہکانی و ۛحیی نوشیبیت...

ہہرچی زہنگین و ناودار و گہورانہ، یہک-یہک لہ دہرگای پیغہمہریان دابوو و وہلامی ۛازیز ہہمیشہ ۛمان وہلام ہو: "چاوہ پی فہرمانی خودایم دہربارہی فاتیمة۔"

کہ سیک ۛہوو لہ ویدیو مال و سامان و ناوبانگ و بنہچوہ و پیغہمہر چاوی لہ سہر ۛو ہو، کہ سیک ہو کہ ناوہ کی لہ خودی خوۛی دہشاردوہ و ۛتا پڑامہندی خودای لہ سہر نہ بووایہ، نہیدہ توانی ناوی بہیتیت۔

عہلی... ۛو پیاوہی داستانی جوامیری نووسیووہوہ... ۛو گہنجہی بہ پڑیشتنی زہوی، ژیر پی دہلہرزانہ... ۛو جہنگاوہری بہ ۛیمان و داناییہ کی دوژمنی دہتواندوہ... ۛو کہ سہی ۛوہندہ ۛیمانکی سہنگین و نالہرزوکی ۛہوو، دہیوت: "گہر پڑوہی غہیبیش لا ببریت، یہقینم لہمہ زیاتر ناکات۔" گیانی خوۛی لہ پیناو خوۛوہیستہ کی خودادا دانابوو و باکی بہ ہیچ کۛسپ و بہرہستیک نہ ہو۔

ئەو عەلییەى كە وەك خۆى دەىگوت، گەر پەردەى
غەیبىش لا بدراىە و ھەرچى شتە بەئاشكرا و بە چاوى
سەر ببىنراىە، زەرپەىەك لە یەقین و ئىمانى نە زیادى دەکرد،
نە كەم، تا بلىى دلسۆز و شكۆدار و خاوەن قسە و بەلىنى
خۆى بوو و ئەم گەنجە دلگەشاوہ و ناوپاك و جوامىرە
بىستەكانى تەمەنى بەرپى دەکرد و باش دەىزانى بەرەو كوئ
دەچى و پووگەى ديار بوو. كەسايەتییەك بوو زىرەكى و
ژىرى و جوامىرىى لە ھەمان جەستەدا كەردبوو بە ھاودەم و
تەختى خۆى لە دلى ھەموواندا بونىاد نابوو، نورى چاوى
پىغەمبەر و چاوكى بوئىرى و مەرداىەتى بوو و ھەم داستانى
قارەمانىى دەنووسىیەوہ و ھەمىش تا بلىى خاكى و سادە
بوو، سەركەردنە تىشكئاساكانى دەناىە سەر ھەرشتىك
قوول-قوول لىنى ورد دەبوویەوہ، وەك بلىى بىنووسىتەوہ،
ياخود بىخوئىتەوہ و ھالەىەكى پووناكى بەدەورەوہ بوو و
شكۆدار و سامناك بوو. چاوہ پەشە قەترانىیەكانى دەتوت
سەر بە جىھانىكى دىكەن و لەوئوہ تەماشاش دەكەن، قوول و
ورد و نەرمونىان... بە بىرتىژى و پەوشتى جوانىشى ببوو
بە جىتى سەرنج و مانگى دانایىەكى بىسنوور لە ناوچاوى
پانىدا دەدرەوشایەوہ و ھەرگىز نەئىنى دانایىەكەى نەدەدا
بەدەستەوہ، دەتوت لەئىو چاوہ پەشەكانىدا مۆرى چەند
گەنجىنەىەكى شاراوہ ھەشار دراوہ.

عەلى شانى پان و بە قەدوقىافەت و پىكردنى پى سام و
شكۆ، دلى تەماشاكەرى دەلەرزاند پۆىشتن و ھەنگاوەكانى...

به گشت حال و رفته تاريكيدا ديار بوو كه به په روه رده يه كي
تايبه تي و ورددا تپه پيوه و كاروباري پيكيويك و بيخه وش و
خاوين بوو و هر چي ده گوت، پاست و دروست و مانادار بوو.
پيکه نينه قوول و به شكوكاني متمانه ي به به رامبه ر ده به خشي
و هه تا ئه و پوژه ناوي له نيو هيچ پروداويكي نه خوازاودا
نه هينرابوو و به مهش تاجي شكوي نابويه سهر ناوي به رز
و ناوبانگي پاكي. دوور بوو له هاوه لدانان و خالي بوو له
بيناوهر ي و عشق و فيداكاريي پتي حه قيقه تي لي دهر بچيت،
هيچ ئامانجيكي ديكي نه بوو.

له گهل فاتيমে دا دوو قوماشي تايبه تي ده ستردي هه مان
قوماش فروشي شاره زا و هه مان دوكان بوون و پوحيان له
هه ماهه نكي و گونجانكي نه نيدا بوو...

دوو دلي لاو و گه نج بوون، كه وهك يهك ده يانرواني و
هه مان ورده كاريان ده بيني، فاتيمة و علي...

يه كه مين به ختياره كاني ژير باراني وهحي بوون و دلي له
سه داي خودا هه لله رزيويان له سهر هه مان ئاواز و پيتم لي
دهدا و ئاسويان به دهنگ و نه فه سي پيئاسه نه كراوي وهحي
فراوان كرابوو و له نيو هه مان بازنه ي جوشو خروش و عه شقدا
هاوده مي يه كديان كردبوو و چهند ساليكي ته مه نيان بي
به فيروداني ساتيك، به يه كه وه له پتي نوردا دانابوو و ته مه ني
شيريني مندالي و گه نجبيان له و پيئاوه دا دانابوو، نه گه نجكي
ديكي وهك علي مه رد و نه شوخيكي ديكي وهك فاتيمة
چاوي به دونيا هه لته هيتابوو!

ئەو ناوہی پڻغەمبەر لە نێو دلێشیدا وەک نەیتنی حەشاری دابوو، لە عەلی زیاتر کەسی دیکە نەبوو. عەلی، کە یەکیەک بوو لەو سێ کەسە یەکەمینە ی پەیمانی موسڵمانبوونی دابوو، عەلی نوری چاو و سێییەمینی ئەو سێ کەسە و لە کاتیکیدا پەسولی ئەنیا ئەو ی بۆ فاتیمە کە ی داناوو، ئەو بێخەبەر بوو لەم نەیتنیە ئەفسووناویە. خۆشەویست بێدەنگ بوو و نەیدەویست نەیتنیە کە ی لای هێچکەس بدرکێنتی و ئەم حالەشی سەرنجی چوار دەوری راکێشابوو، پاش ئەو ی هەرچی خاوەن مال و ناو و کەسایەتیە وەلامی نەخیریان وەر گرت، دەیانوت: "حالی بووین! فاتیمە ی بۆ عەلی داناو، چوون تەنها ئەو ماوہ لە نیاوماندا نەچوو بێتە داوی."

"گەر وایە، بۆ عەلی نایە تە پێش!"

"بلی لەبەر چی بیت!"

"پەنگە بویری نەبیت!"

"تۆ بلی بە فیکریدا نەهاتی؟ با بچین قسە ی لە گەل بکەین، بیری بەیتنیەو، پێی نیشان بدەین، هانی بدەین، ئەم کارە کاری دواستن نییە."

هاوہلانی عەلی ملی پێیان گرت و هەوالی عەلییان پرسی و سۆراغیان کرد و بۆیان دەر کەوت لە ئاودانی خورماکانە و بێ ئەو ی هێچ کات بە فیرۆ بدن، بەرەو بیستانی خورماکان بە پێ کەوتن. عەلی لە ژێر ئاسمانی مەنگ و بە دەم ئاوازی جریوہی چۆلە کەکانەوہ بێئاگا لە گشت شتێک خەریکی ئاودانی خورماکان بوو و زۆر چیژی لە ئاوبە بەردا کردنی

پرگه وشکه کان ده بینی و له ناکاو گوئی له حیلہ ی چند
 ئه سپیگ بوو و حالی بوو چند که سیک به ره و لای ئه و
 دین و وریایانه به نیو ئه و جوگه ئاوانه ی بو دارخورماکانی
 دروست کردبوو، ههنگاوی نا و ئاوپی دایه وه و سئ هاوه لی
 بینی به ره و پووی ده هاتن، سه عدی کوپی مه عاز و عومهر و
 ئه بوبه کر، شله ژانیکیان پتوه دیار بوو و عه لی سه ری سوور
 ما که به و جوړه بینینی، ههرسیگ سلاویان لی کرد و له پاش
 ئه حوالپرسی، ده سته جی چوونه نیو بابه ته که و سه عد گوئی:
 "ره سوله لالا ئیمه ی به شایسته ی فاتیمه نه بینیه بو
 هاوسه رگیری و له من وایه ئه م بابه ته نه یتیه کی قول
 له خو ی بگریت."

عه لی به زهرده خه نه یه کی گهرم و شکو داره وه ته ماشای
 هاوپی که ی کرد و وه لامی دایه وه: "هه لبه ت وای به باش زانیوه
 و ئه و باشتری لی ده زانیت." که بینیان ئه وهنده ئارام و بیئاگا
 وه لامیان ده داته وه، گوئیان: "له ئیمه وایه چاوه پی تو بیت
 بچیته پیش!" عه لی وه ک بلئی گوئی له گرمه یه کی کاسکه ر
 بووبی، پاچله کی و گوئی: "شتی وا چون ده بیت!"
 "زۆریش جوان ده بیت! ئه و ئه رکه ی سپاردووه به تو ئه ی
 عه لی، ده ی هه سته و هه ر ئیستا برؤ!"

"بو وه ستاوی! برؤ!"

عه لی به هیچ جوړی چاوه پی پیشتنیاری له و جوړه
 نه بوو و ده تگوت له کتو یکی به رزه وه تافگه یه ک ئاو به سه ریدا
 پژاوه و به واقورپماوی وه ستابوو و زۆریش شه رمی ده کرد

و گوځچکه کاني له تهریقیدا سوورسوور بېوونه وه و به دهم
خوږه وه دهیگوت:

”ئيوه دهلین چی! چی دهلین!“

”گونجاوترین دهلین، ئه ی عهلی.“

پاچ و خاکه نازه که ی دهستی دانا و چوونه ژیر سټیبه ری
که پرده که و گوتی: ”داوای شتیکم لی دهکن، که تا ئیستا حدم
نه بووه بیریشی لی بکه مه وه! کاریکي ئه وهنده ئاسان نییه،
چون شتی وا ده بیت!“

”ئاسان ده بیت، به ویستی خودا!“

”ګر رهم بکاته وه، ناتوانم تا هه تایه ته ماشای پرووی
حه بیبوللا بکه م.“

عهلی زهرده خنه یه کی کرد، زهرده خنه ی مروفتیک که
له پیش هه مووانه وه گوښیستی ئاوازی کزی نیو ژیان ده بیت
و له پیش هه مووانه وه ورده کارییه ناسکه کانی ژیان ده بینیت...
زهرده خنه ی ئه و مروفته هه ستیاره ی له ژیر ئه و تاکوته را
دلپه بارانانه ی که سی دی ههستی پی ناکات، ته پته پ ده بیت!
به دهنګی ګری عومه ر هاته وه سر خوی: ”رته ت ناکاته وه،
من وای ده بینم پیغه مبه ری خودا فاتیمه ی له چاوه پروانی
تودا داناوه.“ بارودوخی دژواری ژیان وهک چالی قبول له
به رده م عه لیدا هه لکه نرابوون و دهیگوت: ”ئيوه دهلین چی، من
ګیانفیدای ګیان و مالی ئه وم و له ګه ل ئه و ګه وره بووم، چون
پروم بیت داواکاری له و جوړه بکه م! سنووری خوم ده زانم.“
یهک-یهک پروونکرده وه ی پر نیګه رانیان بو ریز کرد:

"ئەي عەلی! قورەیش لە گشت سات و کاتیکدا لە کەمین و بۆسەي نویدایە بۆ پیغەمبەر و تۆش ئەمە باش دەزانی ئەي عەلی، دەترسین لەو پێیەوه ئازاری پیغەمبەر و خانەوادەکەي بدەن."

"شتی وا چۆن دەبیئت! من چۆن بچمە داواي فاتیمه!"
سەعد وەلامی دایەوه، "بۆچی؟ لەنیو هەمووماندا تۆ لەهەمووان گونجاوتری."

"پیشەکی و لە هەمووی گرنکتر، باری داراییم ئەوەندە باش نییە، دواتریش من شەرم دەکەم داخوازی لەو جۆرە لە رەسولەللا بکەم!"

سەعد بە دەنگیکی ورەبەخشەوه وەلامی دایەوه: "ئەي عەلی، پیغەمبەر زۆر تۆی خۆش دەویت، شەرم مەکە! بچۆ داواي فاتیمه ي لێ بکە."

نەیدەزانی بلی چی، سەری سوور مابوو و دەستی بە کۆتا بەهانهوه گرت و دووپاتی کردەوه: "من پارەم بەشی بەرپۆهبردنی خیزانتیک پێ نییە و ئێوەش دەزانن ئەو توانایەم نییە."

وەلامیان دایەوه: "مەترسە، برۆ داخوازی بکە! لە هەموو روویەکەوه هاوکارت دەبین."

بەلام بیرکردنەوهکانی ئارامییان لێ بریبوو: "هەتا ئەم پۆژە گیانی پیغەمبەرم لە هیي خۆم ئازیزتر بینێوه و پاراستنی گیانی دانیشتوانی پیروزی نیو مالەکەیم لەئەستۆ گرتوووه و هەرگیز بە جۆریکی دیکە بیرم لێ نەکردوونەتەوه، ئیستا

چون ئهم داخوازییه بۆ خۆم ږوون بکه مه وه! دواتریش..."
 که میک وهستا و بیرکردنه وهکانی یه ک-یه ک هیرشیان بۆ هینا
 و عه بدولپه حمانی کورپی عه وفی گه وره بازرگانی مه ککه ی هاته
 بیر، که بری سه د حوشتی چاو شینی بارکراو به قوماشی
 ئاوریشم و نه خشدار و ئه لماس و ده هه زار دیناری به مارهی
 دابوو بۆ داخوازیی فاتیمه و پیغه مبه ر په تی کردبوویه وه و
 بیرى ده کرده وه ئهم به چ ږوویه که وه لیتی بچینه پینش! له نیو
 ئهم گیزاوی بیرکردنه وانده دا نو قم ببوو، کاتیک به دهنگی گری
 هاوه له کانى هاته وه سه ر خوی: "ئه ی عه لی! گه ر په سوله لالا
 چاوی له سه ر مال و سامان بووایه، ئه وا دهیدا به یه کیک له
 ئیمه، به لام دیاره ئه وه مه به سه ته که ی نییه، ئیدی شه رم له چی
 ده که یت! هه سه ته برۆ!"

"په له بکه!"

"مه ترسه، برۆ!"

"ده ی برۆ!"

"عه لیی حه یده ر!"

"عه لیی جوامیر!"

"عه لیی یار!"

"عه لی گیان..."

نه یده توانی پشت بکاته ئه وه هه موو هاندان و سووربوونه ی
 هاوه لانی و دهنگی ناوه کییشی به ره وه هه مان ئاڤاسته پالی پتوه
 ده نا و خودای کرد به یار و یاوه ر و گو تی:
 "تو کلت علی الله!"

گەرچی پتییه کانی ئەو شیرەیی لە مەیدانی جەنگدا بواری بەرامبەری نەدەدا هەنگاوێک بنی، لە شەرماندا دەلەرزى و بەرەو دواوە پتی هەلەنا، بەلام هەولی دا وەرە بداتە بەر خۆی و بەوپەڕی شەرمەووە ملی پتی گرت.

زەینی پڕ بوو لە نیشانەى پرسىار و هۆشى لە حەیبوللا و دلی لە فاتیمة و پوخسارى لە شەرم و بە هەنگاوى قورس و هەزار بەرەستەووە پتی دەکرد، بۆچییه کانی و چۆنەکان لە پتی ئالابوون. پەسولەللا بۆ ئەو جەنگاوەر و گەورە پیاوانەى پەت دەکردهو؟ پتی دەکرد و لە گشت لایەکەووە پرسىارى بیوہلام تەنگی پنی هەلچنبوو. گەر دل مەیدانی جەستە بیت، ئەوا گشت حالێک کە بەسەر جەستەدا دەهات، سەرەتا لەو مەیدانەووە دەستى پنی دەکرد! عەلى لە مەودای چەند لە حەزەیه کدا دلی بە چەندین هاوین و زستان و گولستان و خەزانداتتیپەری، تا قوولتر و وردتر لە بابەتەکەى بڕوانیایە، گەرما و سەرما و زوقم و بۆن و ئاواز و خەمى ئیقلىمە کانی نیتو دلی زیاتر دەچەشت.

هەنگاوەکانى خیراتر و خیراتر دەکرد... خیراتر... جەلەوی هەستەکانى بەدەست خۆیەووە نەماوو و خەریک بوو پتی هەلەکەوت، هەنگاوەکانى بەرەو دواوە پانیان دەکیشا و وەک بلتی هەنگاوێک بەرەو پیش و دانەیهک بەرەو دواوە بپروات و لە جیتی خۆی بوو.

ئاه لەو حالى شەرم و حىجابەى تیییدا بوو... ئای لەو حالەى شەرحى بۆ نەبوو... ژاوە ژانکی زۆر لە نیتو سەریدا دروست بووبوو و دەنگى هاوہلان لە گوئییدا دەزرنگایەووە:

"ئەي ھاوار بۆ وەستاوی؟ بڕۆ! پەلە بکە، بڕۆ!"
 "فاتیمه گیانی گیانانی ڕەسولەللایه، چۆن داوای
 خوشەویستترینی خوشەویست لە خوشەویست بکەم خودایا!"
 دلی عەلی بووبوو مەیدانی گەردەلوول و ڕەشەباگەلیکی
 بەهێز، ئاسمان بەسەر زەویدا و زەویش بەسەر دلی
 عەلیدا دەگرماند، سەربازە مەردەکەیی جەنگ بۆ یەکەم جار
 نەیدەتوانی هێرش ببات! بۆ یەکەم جار نەیدەزانی چی بکات و
 چی بڵێت! چەند سەختە... داخوازی خۆی لە خۆیدا سەختە...
 جا داخوازیی فاتیمەکەیی پێغەمبەر گیان! دلی کزەیهکی کرد،
 خودایە ئەم دلەرزینە چییە! شەرمی دەکرد و سەری سوور
 مابوو لەوێ چۆن بەو حالەو دەتوانیت هەنگاو هەڵبێیت،
 شەیتان لە گشت لایەکەو هێرشێ بۆ هێتابوو دەیویست
 پاشگەزی بکاتەو و گلەیی ناوەکیی عەلی بەردەوام بوو:
 "نابیت! نا نا، نابیت! چۆن داخوازیی لەو جۆرە بە حەدی
 خۆتی دەزانی!"

"ئەمە چ بویرییهکە! چۆن دەتوانیت بچیتە داوای گولەکەیی
 ڕەسول!"

"بە کەسانی وەک عەبدوللای کۆری مەسعودی فەرموو
 نەخێر و دلی نەهاتوو فاتیمه بدات بە کەس، ئێستا دەیدات
 بە تۆ!"

عەلی بێشاگا لە هەموو شتێک، فری درابوو یە نێو چەقی
 ئەم هەموو هەستە و لەگەڵ خوشترە گوێڕایەڵەکەیدا بەنیوان
 باخوباخات و خوشترەکان و مالهەکان و دەنگەکان و ڕەنگەکاندا

پێی دەکرد و فیکر و هۆشی ئالۆز و پڕ بوو لە لێپچینه‌وه‌ی
قوولی خۆی.

ژیان وەک تافگه‌یه‌کی به‌خوڕ وای بوو لە لووتکه‌ی کێویکی
به‌رزوه‌و بپژیته‌ خواره‌وه‌ و ژیا‌نی ئینسانیش ویستگه‌ی خه‌م و
خۆشی بوو، عه‌لی ئه‌و پۆژانه‌ی هاته‌وه‌ یاد که‌ دوا‌ی بردنه‌وه‌ی
جه‌نگی به‌در و له‌و خۆشییه‌دا هه‌والی مه‌رگی پوقیه‌یان پێ
که‌یشتبوو، فاتیمة له‌ته‌نیشته‌ گۆپی خوشکه‌که‌یه‌وه‌ دانیشتبوو
و به‌خوڕ ده‌گریا و باوکی خۆشه‌ویستی به‌ لیواری جوبه‌که‌ی
فرمیسه‌که‌کانی ده‌سپێ و ئه‌و کات عه‌لی زۆر دلی به‌م دیمه‌نه
شکا‌بوو و هه‌رگیز ئه‌و دیمه‌نه‌ی له‌یاد نه‌کردبوو و ئیستا بی‌ری
ده‌کرده‌وه‌، کێ ده‌توانی له‌ پۆحی ناسکی ئه‌و کچه‌ گه‌نجه
تیبگات که‌ فرمیسه‌که‌کانی به‌ لیواری جوبه‌که‌ی خۆشه‌ویستی
جیهانه‌وه‌ن، جگه‌ له‌ خۆشه‌ویست خۆی؟ بی‌رکردنه‌وه‌ و
هه‌سته‌کانی هه‌نگا‌وبه‌هه‌نگا‌و قوولتر ده‌بوونه‌وه‌ و هه‌نگا‌وه‌کانی
قورستر و قورستر و لی‌دانی دلی خیراتر ده‌بوو. خودا ها‌وار،
بۆ لای کێ ده‌چوو؟ بۆچی ده‌چوو؟ چۆن پێی ده‌گوت؟ بی‌ری
له‌م پرسیارانه‌ ده‌کرده‌وه‌ و دوو ئه‌وه‌نده‌ ده‌په‌شو‌کا.

عه‌لی له‌نیۆ ئه‌م ته‌وژمی هه‌ستانه‌دا په‌وشتی جوانی فاتیمة‌ی
هاته‌ به‌رچاو، فاتیمة‌ی دل و چاو گولین، ئه‌و گولەباخه‌ تایبه‌ته‌ی
که‌ په‌گه‌که‌ی له‌ جێیه‌کی تایبه‌تی نیوان ئاسمان و زه‌وی و بینراو
و غه‌یبدا پوابوو و هه‌رچی په‌نگی جیهانه‌ له‌خۆی گرتبوو.
چه‌شنی گولەباخ جوانیه‌که‌ی له‌ تۆوه‌که‌یدا هه‌شار درابوو و
هه‌ر وەک ئه‌و بۆنی خۆش و په‌نگی جوان و ئاهه‌نگ و هه‌رچی

جوانییە لەنیۆ خۆیدا جێی دەکردەو و لە تۆوەکانیدا بەرجەستەیی دەکردن. ئەم گولە نەینییەکی هەبوو کە هەموو کەس پەیی پێ نەدەبرد، گولەباخ تەنها خۆی نیشانی ئەوانە دەدا کە ئەو نەینییەیان دەزانی و ئەویش ئەو بوو کە گولەباخی حەقیقی لە نزیکترین جێو لە ئاسمان دەپوا، بە ماچی هەورەکان نەشونمای دەکرد و ئەوەندەیی دی جوانیان دەکرد و پەرە پەمەییە ئالەکانی ئەستێرەییکی درەوشاوەیان دەهینایەو یاد، تۆوەکانیشی دەتوت هەزاران ئەستێرەن و لەناوەراستی پەرەکانەو زەرەدەخەنیان دەکرد. چاوی سەر هەرگیز لە نەینییی جوانیی گولەباخی حەقیقی حالی نەدەبوو و گەر خۆر لە ئاسمان داببەزییایە و شیوەی گولیکی وەر بکرتایە، بیگومان گولەباخ دەبوو و بەو هەزاران تۆ و پەنگ و ئەستێرە و بۆن و ئاھەنگ و جوانییەیی لەنیویدا جێی دەبیتەو، دلی مرۆفەکانی دەلەرزاند، هەر بۆیە بە فاتیمەیان دەگوت (زەهراء) گولەباخ، چوونکە گولەباخ سیمبولی جوانی و شکۆ و ناسکی بوو، فاتیمەش بەو جۆرە لە ئاسماندا ئەستێرە و لەسەر زەوی گولەباخیکی بپۆینە بوو.

ئای ئەو نازناوەی چەندە لی دەوەشایەو... زەهراء...
زۆهره... زەهره... فاتیمه...

عەلی هەنگاوەکانی خێراتر کرد، لەگەڵ حوشتەرە گۆپرایەلەکیدە بەنیوان باخوباخات و خانووە دارینەکان و هەیان و کەپر و منداڵ و ئەسپ و عەتارخانە و قوماشفرووش و خورمافرووشەکاندا تێدەپەڕی و جۆشوخروشی زیاتر و زیاتری دەکرد و لەگەڵ هەر هەنگاویکدا، بە پەنگ و بۆنیکیی

جیاوازهوه بیرى له فاتیمه دهکردهوه.

ئىستا ئیدی هەر ههنگاوێک کرانهوهیهکی نوێ بوو به
پرویدا، بهرهو بیروبۆچوونی نوێ و ئاسۆی نوێ ههنگاوی
دهنا. عهلی ههمیشه فاتیمه‌ی وهک مروارییهکی نێو ده‌ریاکانی
حیجاز و سه‌ره‌ندیب و عه‌ده‌ن پاک و پروون ده‌بینی، که
به‌رده‌وام له‌ خه‌می باوکیدا بوو.

فاتیمه‌ خه‌نچه‌ شاراهه‌که‌ی نێو دلی خۆشه‌ویست... کۆتا
گولی خه‌دیجه... هەر له‌ منداڵیه‌وه جیاواز بوو، پێگه‌یشتوو
بوو، ژیر بوو، بیرتیژ بوو.

به‌ زیره‌کیی له‌ پاده‌به‌ده‌ر و ژیری بێئینه‌ی سه‌رنجی
هه‌مووانی به‌لای خۆیدا پراکتشابوو، فاتیمه‌ گوله‌باخ بوو، به
که‌م رازی و به‌ ئیمان رازاوه‌...

گولێک بوو وریا و ژیر و به‌ ره‌وشتی جوان و بیرکردنه‌وه‌ی
عاقلا نه‌ و بیرتیژییه‌که‌ی نه‌شونمای ده‌کرد، بلێی له‌ چ مالێکدا
لقو پۆپی ده‌ر بکر دایه‌؟ عه‌لی بیرى ده‌کرده‌وه‌، که‌سی به
شایسته‌ی فاتیمه‌ نه‌ ده‌بینی، ته‌نانه‌ت خودی خۆیشی! کامه
مه‌رد و پیاوچاک ده‌یتوانی ئاگای له‌ فاتیمه‌ بیت و به‌سه‌وزی
به‌یه‌یتیه‌وه‌ و نه‌یه‌یت په‌نگی زه‌رد هه‌لگه‌پیت؟ کامه‌ دل
هاوشانی دلی جوان و زانستی زۆر و شکۆی به‌رزى فاتیمه
بوو؟ حالێ کێ له‌ ئاست شکۆی شاراهه‌ی ئه‌ودا بوو؟ کام دل
خۆی له‌ ئاست دلی گولستاناسا و به‌هه‌شتی ئه‌ودا ده‌بینی؟
دلی قولپی دا و ده‌نگی ناوه‌کیی گوتی: "نا، نا! لێی ناچی،
هیچکه‌س له‌ فاتیمه‌ ناچیت."

پوژگه‌رمتر و گه‌رمتر ده‌بوو و عه‌لی به‌دهم بیرکردنه‌وه‌کانیه‌وه، که له‌گشت لایه‌که‌وه هێرشیان بو ده‌هینا، داخلی شار بوو، بێ ئه‌وه‌ی به‌یلت زیا‌تر له‌ زنجیری پارایی و وه‌سوه‌سه‌ی شه‌یتان بئالیت، حوشره‌که‌ی به‌سته‌وه و به‌هه‌نگاوی خیرا به‌رده‌وام بوو، کاتی نه‌بوو به‌فیرپۆی بدات، به‌په‌له و پاک خۆی شت و جله‌کانی گو‌پێ و بۆنی خۆشی له‌ خۆی دا و که‌وته پێ، چوون گه‌ر خۆی دوا بخستایه، زیاتر ده‌که‌وته نیو وه‌هم و دوودلی و پێگه‌ی نه‌دا ئه‌مه پوو بدات و به‌رهو مالی پێغه‌مبه‌ر که‌وته پێ، تاقیکردنه‌وه‌یه‌کی سه‌خت بوو و له‌ دلی خۆیدا ده‌یگوت: "له‌ مال‌ه‌که‌تا گه‌وره‌ بووم ئه‌ی په‌سولی خوا، چۆن گول‌ه‌که‌ت لی بخوازم!" له‌ لایه‌کی دیکه‌شه‌وه ده‌نگی هاوه‌لان له‌ گو‌ییدا: "پیش ئه‌وه‌ی به‌دخوویه‌ک بیت و به‌ داخوازیی فاتیمه، وه‌ک کچه‌کانی دیکه‌ی، ئازاری پێغه‌مبه‌ر بدات، برۆ و داخوازیی بکه‌ عه‌لی."

سه‌ختترین پووبه‌پووبوونه‌وه‌ی ژیا‌نی چاوه‌پێی ده‌کرد، عه‌لی، شیره‌ چاونه‌ترسه‌که‌ی مه‌یدانی جه‌نگ، ئه‌و ساته‌ تیگه‌یشت که‌ جوامیرانیش عاره‌ق ده‌ر ده‌دن، قاره‌مانانیش ده‌ترسن، شیره‌کانیش ده‌به‌زینن...

زه‌وی ده‌له‌رزی، ئه‌ستیره‌کان هه‌له‌له‌رزه‌ین، با شه‌رمی ده‌کرد و به‌نیو قژی به‌ردراوه‌ی عه‌لیدا به‌شه‌رمه‌وه ده‌هات و ده‌چوو...

ئه‌و چاوه‌ په‌شانه‌ی ته‌ماشای هه‌رکه‌سیکی پێ ده‌کرد دای ده‌چله‌کاند، ئه‌میستا نه‌رم ده‌پروانی، له‌گه‌ل هه‌ر هه‌نگاوێکدا ده‌که‌وته ژیر لیزمه‌بارانی په‌رده‌یه‌کی دیکه‌ی حه‌یادا، پیتی

لیدانی دلی بههیزتر بووبوو، هه ناسه کانی کورت و پچرپچر بوون و قاچه کانی لیک ئالابوون و عاره قی دهر ده کرد و هه لده لهرزی، عه لی... به سه ر دژوارترین و شه رمه نده ترین و شاهانه ترین ئاسۆدا به را کردن ده چوویه خواره وه. ئیدی ئه مه ئینسانه، حه وت وهرز و ئیقلم له ناخیدا ده گۆریت و هه رده مه ی سه ر له یه ک له و وهرزانه ده دات... دیسان نه یه یشت خلۆر بیته وه نیو دۆلی و ههم و زوو هاته وه سه ر خۆی و ئه و نزایه ی کرد که هه میشه له سه ر زاری بوو: "خودایه! ئه وه ی له دلمدایه خیرداری بکه ییت بۆم!" دلی ئارام بوویه وه، گه شت به سکونه ت، و ههمه کانی لال و دله راوکی کانی که پ بوون، بیرى کرده وه ده بیّت ئیستا خوشه ویست له کوئ بیت و دواى پرس و سؤراغپرسی، پنیان راگه یاند که "له ماله وه یه." عه لی به ناوی خودا وه به ره و مالی په سول ده پۆیشت و دلی وه ک ئاوی پاک پروون و شیرینی له گه ل خۆیدا برد و دلی له ده ستیدا و دلی پر له پیز و پیزی تیکه ل به موحیبه ت و به ده ستیکی له رزۆکه وه له ده رگای مالی پیغه مبه ری دا و چاوه پزی کردنه وه ی ده رگا بوو...

ته ق... ته ق... ته ق...

زمینله رزمی دل

"با نور هاوسه رگیری له گهل نور بکات،

واتا فاتیحه و عه لی بده به یهک."

عه لی سی جار له ده رگای دا، یه که میان په زامه ندیی خودای
پن به ده ست هینا و دوو هه مینیان خوشبه ختی په سول و
سییه مین دلی فاتیحه ی خسته له رزین... هه رسی لیدانه که وهک
سی بازنه له دلی عه لیدا که وره بوون و ده نگیان دایه وه،
له سه هه رسی ئاوازی هوش و ئه ده ب و دل، ئیستا که
په زامه ندیی خودا و خوشبه ختی په سول و خوشه ویستی
فاتیحه ی له مشتدا بوو، به ئاسپایی هه نگاویکی به ره و دواوه نا
و چاوه پئ بوو ده رگای لی بکریته وه، چاوه پوانییه کی پر له
ئارامی و نه رمونیانی و له ژووره وه چاوانی په سول، جیاوازتر
له پوژان، ده دره و شانیه وه و به ره که به ره و ده رگا که هه نگاوی
نا و هاواری کرد: "کیتی ئه وه؟"

ئازیز به نه رمونیانییه وه و هلامی دایه وه: "ده رگا که بکه ره وه."
به ره که به سه رسو و پمانه وه زه رده خه نه یه کی کرد: "ئه وه
کیتی که پتش ئه وه ی بیبیت، ده ته ویت ده سته جی ده رگا که ی
لی بکه مه وه!"

خۆشەویست بە ئەوپەڕی شکۆ و نەرمییەوه وەلامی دایەوه:
 “ئەو کەسە ی دیت، کەسیکی بۆدەلە و هیچ نییە، ئەو ئازیزی
 من و کۆرە مام و خۆشەویستترین کەسی سەرزهوییە لەلام.”
 بەرەکە هەنگاوهکانی خێراتر کرد، جوان نەبوو کەسیکی
 ئەوەندە خۆشەویست لەلای پێغەمبەر لەوه زیاتر لەودبو
 دەرگاوه چاوه‌پوان بیت و هێندە بەهەلەداوان بەرەو دەرگا
 پای دەرکرد، قاچی هەلکەوت، خێرا خۆی راست کردەوه و بە
 مەراقیکی زۆرەوه دەرگای کردەوه، بەلێ، خۆی بوو... عەلی
 کۆری ئەبوتالیب، بە سەیرکردنە مانادار و شەرمەکانیەوه
 پڕوبەپرووی بەرەکە وەستابوو، بەرەکە بەزەرەخەنەوه
 پێشوازیی لێ کرد و بردیە حزوری خوشەویست، عەلی
 قنوجیت و بەوپەڕی شەرم و شکۆه سلاوی کرد:
 “سلام علیک یا حبیب الله.”

چاوه‌کانی خوشەویست بۆ جاری دووهم درەوشانەوه و
 عەلی بە هەمان حالەوه بەردەوام بوو: “ناشتی و بەخشندهیی
 و پۆزیی خودا برژیت بەسەرتدا ئە ی خوشەویستی خودا!”
 “علینا و علیکم سلام، سلاو و ئارامیی خودا برژیت بەسەر
 تۆشدا ئە ی عەلی، بفەرموو دانیشە!”

عەلی هەم شەرمی دەرکرد، هەم بێدەنگ بوو، هەمیش
 خوشبەخت... تک-تک عەرەق بە ناوچاویەوه ریزیان بەستبوو و
 بارانی بەهاریش دڵۆپ-دڵۆپ دەرژایە نێو دلی و خونچە ی بەهار
 لە چاوانیدا دەرەوشایەوه و لە دلیدا دەنگدانەوه ی هەنگاوی
 پیادەپەوییەکی هەتا هەتایی دەهات. لە بەردەم خوشەویستی

هەلبژێردراودا ئەوەندەى مشتێکی لى مابوو یەو و لەهەمبەر
گەورەیی و شکۆی پەسولی ئەکرەمدا دەنگی دەر نەدەهات و
زمانی گۆی نەدەکرد و وەخت بوو هەناسەى لى دەپرا علی
حیدەر. یەکەم جار بوو بۆ کاریکی لەو جۆرە بچیتە حەزور و
هەستی دەکرد عەباکەى بەرى وەختە لە پشتهووە بیخکینیت و
لە خودا زیاتر کەسى بەدى نەدەکرد پەنای بۆ بیات و پێلوی
چاوەکانى بەرەو خوار و بیلبلەکانى لەسەر زەویەکە گیر
کردبوو، وەک بێنى هەرچیی پەردەى شەرمى جیهانە بەسەر
شانیدا درابیت، بێدەنگ دانیشتبوو و نەیدەزانى چۆن داوای
گولخونچەکەى سەردارى پەيامبەران بکات...

سەردارى دنیای ئاگادار لە هەموو شت، وەک بێنى ئاوازی
لێدانهکانى دلى عەلیی بەوردی پێوابیت، بە دەنگێکی ناسکتر لە
شنەبای بەرەبەیان فەرمووی:

”قەسە بکە ئەى عەلى!“

”...!“

”ئارەزووت چییە، پێم بلى!“

”...!“

وشەکان دەرگایان لەسەر خۆیان داخستبوو، چى بلیت!
چۆن بلیت! چۆن داوای ئەو گولە نازەنینە لە پەسول بکات،
کە هەر پەڕەیهکی نەینى و پارێکی لەخۆ گرتبوو، هەرچیی کرد
نەیتوانى بلیت ”فاتیمە دەوێت!“ لەو زیاتر خۆى بۆ نەگیرا
و پەنگێکی سوورى ئالى شەرم، کە لە دلیهوە سەرچاوەى
گرتبوو، بالی بەسەر کۆلم و گوێیدا گرت و لەگەڵ ئەوێ

زمانی حالی زۆر شتی وت، بەلام زمانی سەر بێدەنگ بوو و ناچار هەڵستا و بێدەنگییەکی مانادار و چەند نیشانەیەکی ناسکی لە حەزوربەخشتین مالى جیهاندا لەدوای خۆی جێ هێشت و پۆیشت...

ئەمە چ شەرم و پووگیڕییەک بوو ئیلاهی... دەیویست ئەوەندە دوور بپوات، تا هەتایە هیچکەس نەیبینیتەوه، نەیتوانی ئەو فاتمەیه بخوازیت کە تا ئەو دەمە چاوی حەرام لێی نەپوانیبوو، بە چیدا بزانییت ئەم فاتیمەیه چەندین سالا لەبەر ئەو لە چاوی بەد دەپاریزیت! بە چیدا بزانییت فاتیمە بۆ عەلی هەلبژێردراوه و ئەو بە شایبستەى هەلدانەوهی چەرشەفی قەدیمی سەر پووی بینراوه، لەکوێوه بزانییت ئەم ژنە حۆریناسایەى پۆحی جوانیناسی تەماشاکەر بەخەبەر دینى، بۆ ئەو ئافرێنراوه! چۆن بزانی لە جیهانیکى دیکەوه فەرمان بۆ هەردوو لا دەر کراوه و فاتیمە لە چاوه‌پوانی عەلیدا دانراوه.

نەیتوانی یەک چرکە زیاتر دابنیشی و بەوپەڕى شەرمەوه خوشەویستی جێ هێشت و عەلیی حەیدەر، شای مەردان و شمشیری یەزدان، یەکەم جارى بوو لەم چەشنە شەرم و حەیايەدا نوقم بیت و لەگەڵ چوونەدەرەوه‌دا تەماشای کرد هاوه‌لان لە چاوه‌پوانیدا وه‌ستاون و دەستبەجێ دەوریان لێ دا و بەمەراقەوه پرسییان: "چی بوو؟ چۆن گوزەرا؟" بە تەنها یەک رسته وه‌لامى دانەوه: "نەمتوانی! نەمتوانی تاکە وشەیه‌کیش بلێم."

"زۆر ئاساییه! یه‌که‌م جاره بۆ بابەتیکى له‌و جۆره‌ بچیته
حزورى په‌سول الله، هه‌چ په‌شۆکانى ناوێت ئه‌ی عه‌لى، ده‌ی
دووباره‌ بپۆره‌ ژووره‌وه‌ و هه‌ول بده‌، بپۆ شه‌رم مه‌که‌، کۆل
مه‌ده‌، دووباره‌ هه‌ول بده‌!"

عه‌لى، که‌ زانیی ده‌ربازبوونی بۆ نییه‌، بۆ جارى دووهم به‌
ناوی خودا له‌ ده‌رگای دا، به‌لام لێدانی ئه‌م جاره‌ له‌ مه‌قامی
بێچاره‌یه‌وه‌ بوو، به‌ ئاره‌زووی ئه‌وه‌ی په‌سولی ئه‌که‌رم وه‌ک
پاسه‌وانی ده‌رگا‌که‌ی قبۆلی بکات، له‌ ده‌رگای دا، ته‌ق، ته‌ق،
ته‌ق...

ده‌رگای ماڵه‌ باوانی فاتیمه‌ بۆ جارى دووهم به‌ره‌و پووی
عه‌لى کرایه‌وه‌ و شمشیره‌که‌ی یه‌زدان چه‌شنی به‌نده‌یه‌کی
لاواز و بێچاره‌ چووه‌ ژووره‌وه‌ و بۆ جارى دووهم له‌ حزوری
خۆشه‌ویستدا دانیشیت:

"بفه‌رموو عه‌لى! ئاره‌زوویه‌کت هه‌یه‌؟"

دیسان به‌ختی عه‌لى له‌ وشه‌دا بێده‌نگی بوو! دیسان زمانی
به‌سترا و تاکه‌ وشه‌یه‌کی بۆ نه‌گوترا و تووشی له‌رزیکى سه‌یر
ببوو و چاوه‌کانی له‌سه‌ر لچکی خواره‌وه‌ی عه‌باکه‌ی سه‌رداری
پێغه‌مبه‌ران گیر کردبوو و پێغه‌مبه‌ر وه‌ک بلیتی گوێبیستی
هه‌موو ئاواز و هه‌لبه‌زودابه‌زیکى دلی عه‌لى بیت، ته‌ماشای
حالی پپ شه‌رم و شکۆ و په‌وشتی به‌رزى عه‌لیی ده‌کرد و
که‌ بێنی هه‌نده‌ شه‌رم ده‌کات و پووگیر بووه‌ و نازانیت چی
بکات، ویستی که‌میک هه‌یز و وره‌ی بداته‌وه‌ به‌ر و یارمه‌تی
بدات و فه‌رمووی: "له‌وه‌ ده‌چیت بۆ کاریکى گرنه‌گ هاتبیت!

شهرم مه که! بیل! ئه وهی له دلتایه بیل! ئاره زوی چی ده که! هه رچیت بویت به ئیزنی خودا پیتی ده به خشین. " له کاتی وتنی ئه م قسانه دا نه فه سی خو شه ویست بۆنی عه مبه ر و میسکی به ژووره که دا بلاو ده کرده وه و له رینه وهی ژیه کانی دهنگی ئارامی و ده رمانی به پۆحی به رامبه ر ده به خشی، هه ر بۆیه عه لی له کۆتاییدا به و هیزه ی په سول پیتی به خشی، هاته گۆ: " یا په سول الله! "

سه یرکردنه کانی پیغه مبه ر وهک تیشک ده بارین به سه ریا و بۆنی به هاریکی حه زوره به خشی به سه ردا بلاو ببوویه وه و پۆحی ئارامی و سکونه تی به سه ردا داباری و وهک بلێ پۆحی که میک ئارام ببوو بیته وه، به رده وام بوو: " ده زانم که چاره ی ده رده دار لای تویه، هه رکێ نانی نه بێ، نان و ئه وهی گیانی نه بێ گیان و ئه وهی کاری نه بێ کاری بۆ ده سه ته به ر ده که یت! خودای گه و ره له سه ر ده ستی تۆ خسته میه سه ر پیتی راست و سویند ده خۆم به یه زدانێ مه زن که تۆ تاکه گه نجینه و ده سه تکه وتی دونیا و قیامه تی منی ئه ی په سولی خوا! خودای گه و ره به تۆ به هیزی کردم و گه ر عه لی به شیره که ی خودا ناوی ده ر کردبێ، له شه ره ف و گه و ره یی په سولی خودا وه یه. "

بیده نگیه کی شادی به خش بالی به سه ر ماله که ی په سولدا گرت و به وته کانی عه لی، که به هۆی ته ماشا نه رمه کانی خو شه ویسته وه سوکنا یی هاتبوو، هیواش-هیواش ئه و بیده نگیه ده شکا، به ره که ی به ته مه ن یه که م جار بوو پیغه مبه ری ئازیز و عه لی له حال و بارودۆخیکێ هینده تایبه تدا ببینیت و واقی

وڤ مابوو، به تاييه ت عەلى، له حالتيكى گەلى جياوازدا بوو، له كاتيكدان دانيشتووانى نيو ماله به خته وەرەكەى پەسول له سووچ و پارە وەكاندا كەم و زۆر گوڤيىستى گفوگۆكەيان بوون، عەلى له حزورى نازيزدا چاوى هيشتا لەسەر زەوى، بەلام ئەم جار بە دەنگيكي زولال و بەباو و پەخۆبوون و لەژێر پەردەى ناسكى ئەدەبەو و عەرزى حالى خۆى كرد: "هيشتا منداليكى تازه پيگەيشتوو بووم كە هاتمه لای ئيوه و له ماله كەى ئيوه دا گەورە بووم يا پەسول الله! نە هەستم بە دووربى داىك و باوكم كردوو، نە ماله وە و بە پەنگالە ترين پەنگەكانى خوشه ويستى و ميهرەبانى گەورە بووم، له ئەو نانهى دەتانخوارد نانتان دامى و لەو هى دەتانپۆشى جلتان دامى و پاراستانم، چاوديرم بوون، خوشتان ويستم، بە پەوشتى بەرزتان پەروەردەتان كردم و بە پينوينى و بەرەكەتى ئيوه پيى راستمان دۆزيبه وە."

حەبیبوللا بەزەردەخەنەو تەماشای دەکرد، ژوورەكە كشومات و عەليش پوونكردەو هى گرنكى هەبوو و كۆتا پستەى وەك بەردىك هەلدرايىتە نيو ئاويكى مەنگەو، حەلقە حەلقە گەورە بوو: "وەك دەزانن تەمەنى هەرزەكارىم تپەپاندوو و ئيدى دەمەويت مالىكى ئارام و هاوسەريكى ميهرەبانم هەبى و لەتەنيشتيدا بەسەيمەو و دەمەويت له ئيوه نزىكتر ببمەو، زۆر نزىكتر... هەر بۆيه بۆ ئەم كارە هاتوومەتە حزورى ئيوه." كەمىك بێدەنگ بوو و چەند دلۆپىك عارەقى حەيا له ناوچاوى پانيه وەتكەى كرد و كۆتا دلۆپى بوئيرى

بە کار هێنا و کەمێک تفی قووت دا و گوتی: "فاتیمة!... فاتیمة م
لێتان دەوێت..."

بێدەنگییەکی شیرین کەوتە نێوانیانەوه و ئەو دوودلی و
بیتۆقرەییە نەهێنیامێزە ی کەمێک بەر لەوه بەلی بەسەردا
کیشابوون، نەما و دەنگ و پووناکی و بۆن و تەنانەت
هەناسەهەلمژینی نیو ژوورەکەش ئیستا زۆر جیاواز بوو،
پەزنامەندییەکی شیرین لەسەر پوخساری پێغەمبەر دەر کەوت
و چاوه لاهوتییەکانی وەک مانگ دەدرەوشانەوه، بەرەکە
هەستی بە خۆشحالیی سەر پووی پێغەمبەر کرد و کۆتا
پەيامبەر، وەک بلێی لەمێژە چاوه‌پێی ئەم ساتە بیت، ئارام و
ئامادە بوو و بە زەرەخەنەیه‌کی فراوانەوه فەرمووی: "کەمێک
چاوه‌پێ کە!"

ئازیز بێ ئەوه‌ی هیچ کات بەفیرۆ بدات، چوویە ژوورەوه بۆ
لای فاتیمة و بەرەکەش، کە لە یەکەم پۆژی لەدایکبوونی فاتیمةوه
لەگەڵیدا بوو، دەستبەجێ و دوا ی پێغەمبەر بە جۆشوخروۆش و
خۆشحالییەوه چووه ژوورەوه و تەماشای ناوازه‌ترین باوکی
دوینا و بیوینه‌ترین کچی جیهانی دەکرد... فاتیمة لەبەر باوکی
سەرۆه‌ری جیهانیانی هەستایە سەر پێ و پەيامبەری ئازیز
بەوپەڕی موحیببەتەوه تەماشای گولە بەهەشتنشینەکە ی
دەکرد و زاری هەلێنا و یەک لەدوا ی یەک مژدە و هیوا و
خۆشەویستی پشته نیو پۆحی فاتیمة و فەرمووی: "کچی
جوانم! عەلی هاتوو تە داخوازی تۆ و کەمێک بەر لە ئیستا
ناوی تۆی هێنایە سەر زار، تۆ دەلیی چی!" باوک و کچ بۆ

ساتنیک تەماشایەکی یەکدییان کرد و دوو جوانترین جووتە چاوی دونیا بە چەند وشە یەکی نەگوتراو، لە یەک لە حەزە ی تێراماندا و تەنھا بە چاو هەزاران وشەیان گۆپیەو، بەرەکە تەماشای پەروشت و شەرمی فاتیمە ی دەکرد، وەختی ئازیز ناوی عەلنی هینا، چۆن کۆلمە ئالەکانی ئەوەندە ی دی سوور بوونەو و دەنگوت لە ئاسۆو چەرشەفێکی پەمەیی سوورباو بەسەر پوخساریدا دراو و چاوە شەوئاسا پەرشەکانی لەژێر سێبەری برژانگە درێژەکانیدا خۆیان حەشار دا و نەیتوانی لەو زیاتر تەماشای باوکی بکات و دەیزانی حال و تەمasha و هەست و سۆز و وشەکانیشی ئاشکران، هەر بۆیە لە شەرماندا چاوەکانی لە زەوی بری و لای وا بوو جوانترین وەلام بۆ ئەو ساتە گەورە و بەرزە بێدەنگییە! بەلێ، بێدەنگی... وەک پێشینان دەلێن، بێدەنگی لە پەروشتەوہیە...

بەرەکە دیسان و دیسان بری دەکردەو و لە ناخیدا دەیگوت: "ئای خودایە! بلێی شەرم و حەیات بەتایبەتی بۆ ئەم ساتە نەئافرانندی! بلێی پەردە ی پازی نیوان کچ و کوڕیک حەیا نەبێ و بەس؟ یان نا؟ بلێی شەرمکردنی بەندە جوڕیک لە سوپاسگوزاری نەبێت بەرامبەر ئەو خودایە ی گەشتیکی ناوازی لەگەڵ کەسیکی دیکە دا پێ دەبەخشیت؟ یان ئەو هەویرە بیت کە عەلی و فاتیمە ی وەک یەک و لەناو یەکدا نەرم و جوان شێلاو و ئەو دەستە بیت بەنی ئادەمی بە چل هیلەکدا تێپەڕاندوو بۆ ئەوہی لە گۆتاییدا پەروشت و حەیا ی لێ بتکیت! ئای کە لە نەوہی ئادەم دەوہشیتەو حەیا و ئەدەب..."

شہرم و حہای فاتیمة سیمبولیکی سہنگینی بوو و بۆنیکى سہرمہستکەر بہ ژوورہکەدا بلوو و بلاوتر دہبویہوہ، دایہنہکەى پښغہمبەر سہرى سووړ مابوو... گەرچی لہبەر بۆنى حہیببوللا ھەرگیز ھیچ جۆرہ بۆنیکى دیکہى بوغورد و عەترى بہ مالہکەدا نەدەپرژاند، بەلام ئەمەى ئەم جارەیان جیاواز بوو، ئەم جار سہرمہستکەرتەر، خەست و چرتەر... بەرہکە سہرى سووړ مابوو، بەرہکە سہراسیمہ بوو... مانای رەوشت و حہیا لہ پښغہمبەرہوہ فیر ببوو، بەلام ئیستا لہ دوا ترۆپکى بەرجہستہکراویدا لہ عەلى و فاتیمةدا دہیبینى و لہ ناخیدا دہیگوت: "ئەى حہیا، تۆ چەندہ جلیکى پیروژ بیت! وا ھەرکەسى دہتپۆشى، دوو ئەوہندہ جوان دہبیت و ئەوہى خالى بیت لیت، بہتەواوى لہناو دہچیت، ئای لہوانہى بہ ھیچت دہزانن و دہتدپینن و فپیت دہدەن، خۆزگا دہیانزانى چییان لہدەست چووہ! ئا، گەر دہیانزانى..."

بەرہکە تەماشای باوک و کچی مرواریئاسای دہکرد و جیہان بہتەنیشتیدا تیدەپەرى و ئەم لہ کات بیتاگا بوو، گەنجانى دیکہى عەرہب ھاتنہ پیش چاوى، کە پەیوہندیہکى کاتى و نزیکییہکى بیتسنووریان بہ جیابوونہوہیہکى لہپر و دلئیکى شەکەت و پۆحیکى دارماو کوتایى دہہات، بیرى لہوانہ دہکردوہ کە بہیہکەوہبوونیان پاکى و جوانیى لہدەست داوہ و چۆن لہ کوتاییدا دہکوژانہوہ و ژیانیان تیدەپەرى و نہیاندەزانى چیژى بہیہکەوہبوونى راستى و قوول چییہ و پەیوہندیہکى کاتى و کورت و ژان و نالہ و دلشکانئیکى دورودریژیان بو

دہمایہ وہ و خالی ہاوبہشی نیتوان ہمووشیان، بہ ہیچ
 ہہ ژمارکردنی رھوشت و حہیا بوو! رھوشت، کہ پەردہ یەکی
 تەنکی ناسک بوو و درابوو بەسەر چەند جوانییەکی نازەنیندا
 و ئەوانە ی دەیاندراند، مەحکومی ئەوہ بوون زوو بپرژین...
 بەرەکہ لەو ساتەدا بەرامبەر پیشرەوانی ئەو پاک ی و جوانییە
 وەستابوو و پیتی وا بوو شەرم و حہیا لە فاتیمە و عەلیدا
 بووہ بە لقیکی ئیمان و گفتوگۆی ناوہکی بەردەوام بوو و
 دہنگی ناخی ئەم جار گوتی:

”رھوشت و حہیا ہاوسەرگیری دہکەن.“

حہیا عەلی و رھوشت فاتیمە بوو، چەند شیرین بوو ئەو
 بیدەنگییە ی بالی بەسەر مالەکە ی رەسولدا گرتبوو، فاتیمە
 بیدەنگ و لە گەنجینە ی غەیبەوہ پەیتا پەیتا موحیببەت دہبار ی
 و خوشەویستی نیتو مالەکە دلۆپ-دلۆپ زیاد ی دہکرد،
 خوشبەختی و شادی دہبار ی و حہیا لە گۆشە یەکی ناسکەوہ
 تەماشای فاتیمە و عەلی دہکرد.

مرۆف بوونەوہ ریکی ئالۆز بوو و زۆری دہبارە نەدەزانرا،
 بەلام بئ دوودلی رھوشت و حہیا ی زۆر لی دہوہشایەوہ و
 جوانی بەندە و پاراوە یی پۆح بوو، ہەر وہا وەک ہەر ہەستیکی
 دیکە ی مرۆف ہەلەتیگەشتنی زۆر دہبارە ی حہیا ش ہەبوو،
 لەوانە، ہەستی عەیبە و کەموکووپی و تاوانبار ی و کەمتەرخەمی
 بە حہیا ہەژمار دہکرا، بەلام حہیا ہیچکام لەوانە نەبوو و
 لەسەر و ہەموو ئەو ہەستانەوہ بوو و لە ہەموو کەس زیاتر
 لە عەلی و فاتیمە دہوہشایەوہ. سەیرکردنە وەک ئاوی کەوسەر

تهر و پاکهکانی فاتیمه هەر وهک ته ماشاکانی عهلی له چاوی خوشه ویست گیر بوو، رهسول به بیدهنگی و خوشحالییه وه زیاتر و زیاتر له کچه که ی ورد ده بوویه وه و کولمه گولئاساکانی فاتیمه ش په یتا په یتا په په ی نوینی دهر ده کرد و پوخساری دوو ئه وهنده ببوو به گولستان و حالی پازیبوون و بیدهنگیه که ی دلنایایی لی ده خوینرایه وه و سه ری نه وی کردبوو و بیدهنگ بوو، ته و او بیدهنگ، یهک وشه شی نه گوت، به لام بیدهنگیه که ی ره زامه ندیبه خش بوو، هەر بۆیه خوشه ویستی جیهان فهرمووی: “ره زامه ندیی کچ له بیدهنگیه که یدایه و بیدهنگیه که شی له دلنایاییه وه، بۆیه فاتیمه رازییه.”

هه ندیک جار بیدهنگی زور له وتن به نرختر بوو... فاتیمه په نای بردبوویه بهر بیدهنگی و بیدهنگیش په نای بردبوویه بهر سه نگینی و بهم جۆره په یماننامه یه کی بیدهنگ، که تنها دل و چاو بۆیان هه بوو قسه ی تیدا بکهن، له نیتوان کچ و باوکدا وازوو کرا و پیغه مبه ری ئازیز ماچی سه ری کچه گولخونچه که ی باخی به هه شتی کرد و به خوشحالییه وه گه رایه وه بۆ لای عهلی و بهر که شوینی که وت و خوشترین بۆنی جیهانی به سه ردا بلای ده بوویه وه. ئای له حه یا! ئه و په رده ته نکه ی بۆ به رده وامیی نه وه ی ئاده م پیویست بوو و ئه و دلانه ی له پشت ئه و په رده یه وه ده بوونه هاو ده م و هاو دلی یهک، ئیدی نه ده بوونه مه حره می هیچ که سیکی دیکه، پاکزترین و پوونتزینی سه رچاوه کانی مرقایه تی بوو و نه دراندنی په رده ی حه یا سوننه تی پیغه مبه ر بوو! بهر که ش په یی به و

پاستیہ بردبوو و دهیگوت: "هر ده بیت حه یا هه بیت! ده بیت
 رهوشته هه بیت، جا دلخوشی و حزور!" بهرکه شهرمی له
 شهرمی فاتیمة ده کرد! له و ساته ی فاتیمة له شهرمدا نه یده توانی
 تهماشای باوکی بکات، بهرکه ش له شهرمدا نه یده توانی
 تهماشای فاتیمة بکات... رهسول گهشته لای عهلی و تیشکیکی
 بریسکه دار گشت پوخساری و خنده یهک لیوی ته نیبوو و به
 دهنگه شمشالئاساکه ی فهرمووی: "ئه ی عهلی! مژده م پییه!"
 "گیانی شیرینم فیدای گیانت یا رسول الله! ئیوه خاوه نی
 زاریکی مژده به خش و که سایه تییه کی بهرز و داناییه کی زورن
 له کاره کانتاندا، سلاوی خودا برژیت به سهرتاند، بفهرموون،
 گویم گرتووه."

"چهند خوله کیک بهر له وهی تو بیت و داوای فاتیمة م لی
 بکهیت، فریشته یهک هات و فهرمووی، 'ئه ی محمه ده! خودای
 بالاده ست جاریک تهماشای زهویی کرد و له نیو بهنده کانیدا
 تو ی هه لبارد وهک نیردراوی خو ی، دواتر بق جاری دووه
 تهماشای زهویی کرد و برا و دوست و وه زیر و زاوایه کی
 بق هه لباردی و فاتیمة ی کچتی لی ماره کرد و فریشته کانی
 ئاسمانیش ریورپه سمی پیروزباییان بق گپرا."

عهلی سهرتاپای له ژیر بارانی خوشی و شادیدا نوقم بوو
 و فرمیسکی شادی وهک پهحمه تی له چاوانیه وه بق نیو پیشی
 داباری و خوشه ویست بهرده وام بوو له پیدانی مژده ی خوشی،
 که له جیهانی نه زانراوه وه پی گهشتبوو: "ئه ی محمه ده!
 خودا فهرمانی پی کردووم بیت پابگیه نم فاتیمة له سهر زهویش

بدھیت به عہلی و مژدہی ئه وه شیان پی بدھیت که خودا دوو کوپی له دونیادا هه لژیتر دراو و بویر و خیردار و له قیامه تتدا خاوهن شان و شکویان پی دهبه خشیت. "حه یا دیسان سه ری له عهلیی حهیده ردا و تا گوچکه ی له شه رمدا سوور بوو بوویه وه و خوشه ویست خوشترینی مژده کانی پی دا و فهرمووی: "ئه ی عهلی! سوین به خودا هیشتا فریشته که به رز نه بوو بوویه وه بۆ ئاسمان که تۆ له ده رگات دا، هه ر بۆیه منیش له سه ر فهرمانی خودا کچه که م، فاتیمة ت لی ماره ده که م."

عهلی بهنده بوو! سنووری به ندایه تی خۆی ده زانی و ته نها توانیی بلیت: "خودایه، ئه و سوپاسگوزارییه ی بۆ ئه م نیعمه ته ی پیت به خشیوم، هه مه، به سوپاسگوزارییه کی تیروته سه ل قبول بفهرموو!" پیغه مبه ری خودا له جیی خۆی هه ستا و ماچی ناوچاوی عهلی کرد و فهرمووی: "ده ی به ناوی خودا هه سته و بلی، 'به ویستی خودا و هیز و ده سه لات به ته نها هیی خودایه و من خۆم دایه ده سستی خودا." عهلیی حهیده ر له تایبه ترین و خوشبه خترین ساتی ژیانیدا بوو، دوو ئه وه نده ی پارایی و دلته نگیه که ی، خوشحال و دوو ئه وه نده مژده پیدراو و دوو ئه وه نده سوکنایی هاتبوو، ده توت خۆریکی نوئ له نیو ژووره که دا هه له اتوو و دانیشتوانی ماله که بیده نگ و فریشته کان خوشحال و کوتا په یامبه ر ده یفه رموو: "مژده بیت ئه ی عهلی! له گه ل سه نگینترینی خانمانی جیهاندا هاوسه رگیریت کرد!" ساتیکی بیوپنه بوو، له ژووری ئه و دیو فاتیمة و له ئه م ژووره یان عهلی خوشبه خت بوو، ساتیک بوو جیی ئه وه بوو

بلی، دنیا وهستا و بوون نقه ی لیوه نه ده هات و وجود
لال و بیوشه واقعی وې مابوو و پیغه مېر بهرده وام بوو: "ئه ی
عه لی! ماره یی هاوسه رگرییه که ت چه ند ده بیت!" ئه م جاره یان
هسته کانی عه لی له دوو لاهه چرې بوونه وه، له لایه ک خوشی
ئه وه ی په سول که که ی پې داوه و له لایه کی دیکه هستی
نه داری و هه ژاری وه ک شاخی که وت به سهر شانیدا و وه لامی
دایه وه: "سویند به خدا هیچ شتیکم له ئیوه شاراهه نییه یا
رسول الله، له دنیا دا شمشیری ک و زریپوشیک و ئه سپیک
شک ده به م!" سه نگینترینی زهوی و ئاسمان زهرده خه نه یه کی
کرد و فهرمووی: "خوت شمشیره که ت پیویسته ئه ی عه لی! تا
له پئی خدا هه ول بدهیت پئی به نگینی به رامبه ر دوژمنانی
خودا، ئه سپه که شت پیویسته ئاوی خورماکانتی پې بدهیت و
ئاوی پې هه لگری بق خیزانه که ت و باری پې هه لگری، به لام
زریکه ت له ئیستادا پیویست نییه، ئه وه ت لی قبول ده که یین."
هاوسه رگری وه ک زرییه ک بوو، خوتی له تاوان پې
بپاریزیت و جلیک بوو ده تکرده بهر و هاوسه ره که ت پې
ده پاراست و هه ر بویه پیغه مېر زهرده خه نه یه کی کرد، وه ک
ئه وه ی بفهرمووی: "له مړو به دواوه زری و قه لغانه که ت فاتیمه یه،
کارت به زریپوش نییه." شمشیریش له و پوژده ناموس و
شهره ف و بویری و ناوبانگی پیاو بوو، به لام فاتیمه هه زار
زری و هه زاران هه زار شمشیری زولفیقاری ده هینا...

فرینی فاتیمة له مال

"خانماني پاک شايسته ي پياوي پاک و

پياواني پاک شايسته ي خانمي پاکن."

شنه به ياکي شیرين، هاوشنيوه ي دهمه وئواراني به هار، به نيتو مالى ره سولدا شنه ي ده هات، نه سيمتيکي نيمچه شادي هين و نيمچه خه مئاميز هلي کردبوو و کزيه کي مات و غه مگين تيکه ل به ئاههنگي نيتو هه واکه ببوو، به ره که ده گريا، فرميسکه کاني هه لگري خه مي چهند ساله و خوشيي ئه و ساته بوون. ئوموکه لسوم ده گريا و فاتيمة ش هون-هون فرميسکي ده پرشت و کزه ي بيدايکي له و پورده دا له نيتوان برژانگه کانيه وه دلۆپ-دلۆپ ده که وتنه خواره وه، پوحي غه مگيني ماته مي ته نهايي و بينه ويی ده چه شت، چهند خوشيه کي بيدايک و بي خه ديجه بوو! چهند شادييه کي بي پوقيه و غه ريبي و شکانيکي بي زهينه ب بوو! هه مووان له هه مان بازنه ي خه مدا بوون و زووزوو چاويان بهر چاوي يه ک ده که وت و ته ماشايه کي فاتيمة يان ده کرد که کاتي فريني له مالى باوکي هاتبوو، فاتيمة، که کوتا يادگاري و دوايين دلۆپي ئاوي که وسه ري نيتو ماله که بوو، ئه مه ئيدي پتي ده گوترا جودايي و ليکدا بران!

”فاتیمة له مالہ باوان ده فری!“

به نسیمی چهند کس ده بوو له گهل تایبه تترینی ژنانی جیهاندا له ژیر بنمیچیکدا بژی! هه لبت سهخت و دژوار بوو داپران و له وه به دوا بۆننه کردنی گولہ باخه کھی پیغه مبر، به ره که ههستی ده کرد ئه رکی ئارام کردنه وهی دانیشتوانی مالہ کھی که وتووته سهر شان: ”له خودا به زیاد بیت، دلمان ئه رخه یانه به رامبر ئه و مالہی بۆی ده چیت، عهلی شیره کھی خودایه و گهنجیکی ئه وهنده جیاواز و به رزه، په سوله لالا ههلی بزاردووه، فاتیمة ی گولای په سول مه گهر تنها له لای عهلی لقوپۆپ و خونچه ی دی دهر بکات!“

دهم ده می به یه کگه یشتنی پۆحه پاکیزه و ناسکه کان بوو، وهختی به جیگه یاندنی به لینی خوایی بوو، ئه وانه ی پاریزگاری له شکو و پاکیزه بیان ده کرد، بیگومان گهنجینه ی شاراوه یان پیتشکهش ده کرا، له وه به دوا عهلی گهنجینه ی فاتیمة و فاتیمة گهنجینه ی عهلی بوو و له زهینی هه موواندا هه مان پرسته ده هات و ده چوو: ”کهسانی پاکیزه له گهل کهسانی پاکیزه هاوسه رگیری ده کهن.“

مالئشینان به هۆی پۆشتنی فاتیمة و فاتیمةش چوون بابه گیانی جی ده هیتشت، غه مبار بوون و چاوه کان پر بوون له فرمیتسکی قه تیس و لیوه کان به دهم ویرد و نزاوه فاتیمة یان به پری ده کرد، به لام لایه نیکی دیکه ی هه موو له حزه یه کیش خویشی بوو، چوون هه مووان شایه تحالی شاییه ک بوون که ماره برینه کھی له ئاسمان به جی گه یه ندرابوو، ههر بۆیه که شو هه وایه کی جه ژنئاسا

مالەكەى پەر كەردبوو لە شادی و خوشی، هەرچوار لا بونی بههشت و میسک و عەمبەر و خوشبەختی لى دەهات! فاتیمة بۆنیکى ئىكجار خوشی لى دەهات...

بەرەكە باوەشیکى توندی به فاتیمةدا کرد و دەیگوت: "فاتیمة گیانم! چاک بزانه هەتا ئه و پۆزەى دەمرم، ئاگادارت دەبم."

فاتیمة خەنى... زەرەدخەنەیهك لەوہى باوکی و تەماشای کرد، تەماشایەك، چاوگی خوشی لە بەرامبەردا هەلدەقۆلاند و تیشکی دەپرژاند بە پۆحدا، ژنەى بەتەمەن مەست و حەیران تەماشای جوانی فاتیمةى دەکرد، چ خەمییبوو ئه و چاوہى جوانی فاتیمةى دیبوو، با هیچ جوانیەکی دیکەى نەدیبايە، قەیدى چیبە! هەرکى تەماشای فاتیمةى دەکرد، تینوویتی دەپەوايەو، هەرچی ئازارە لەبیری دەکرد، شاد و بەختیارتر دەر دەکەوت. ئوموسەلمە به هەمان مەستییهو تەماشای دەکرد و دەیوت: "فاتیمة! تۆ نەینیهەلگریکی راستگۆ و دۆستیکی بەوہفای ئیمە بویت، ئه و کاتانەى پەسول الله لە مال نەبوو، لە دەوری کەلامى شیرینی تۆ کۆ دەبووینەو، ئیستا پیمان نالیت بى تۆ چی بکەین!" فاتیمة دیسان خەنى، شەرمى کرد، کولمەکانی گولی یەمەنیان دەر کرد، بەردەوام بوو: "ئەى ئه و گولەى تۆوہکەى لە بەهەشتەو پەرژێراوہتە سەر زەوی، پشت بە خدا عەلى قەدرزان دەییت و ناتراکینیت."

عەلى و فاتیمة، دوو دلی سەنگین و زەنگینی پووێ زەوی، دەبوونە هاو دەم و دەپرژانە نێو یەك و دەبوونە دوو دەریا.

یه کیان حزور و نور و ئهوی دی زانست و په وشت، چه ندین
دهریاچه یان لئ ده بویه وه و تا هه تایه زیاتر و زیاتر ده پڑانه
نیو دلی نه وه کانیا نه وه.

عهلی له بهختیاری و سوپاسگوزاریدا سهری بهرده وام
له سهر سوچده بوو، هه رکات سهری بهرز کرده وه، ته ماشا
قوله کانی په وشتیان لئ ده نکا و به شهرم و سوپاسگوزارییه وه
له حزوری پیغه مبه هه ستا، گوله بیوتنه که ی په سولی پی
درابوو، پیته کانی له سهر زهوی خویان نه ده گرت، عهلی ئه و
پوژه دووباره له دایک بوو و دنیا له ژیر پیندا ئه وهنده ی ده نکه
لمیک بیتابه خ و بچووک بوویه وه، به ره و دایکی پی ده کرد و
له بهر خویه وه ده یگوت: "خودایه! ئه مه چ ئه مانه تیکه رادهستی
من کراوه!"

"بلینی بتوانم بیمه هاوسه ریکی شایسته به ئه م گوله و
نه یژا کینم!"

عهلی ئه و شه وه ی که مانا دارترینی شه وه کانی ژیا نی بوو،
به سوچده و نزا و سوپاسگوزاریی خودا به سهر برد، تا
گزنگی به ره به یان له قولایی دلیه وه سوپاس و ستاییشی ئه و
خودایه ی کرد که فاتیمة ی کردووه به هاوسه ری...

دمی گول و ههنگوین

تروسکایی شادییهک له نیو ماله کانی مه دینه دا داگیرسا،
مژدهی خوشی به خیرایی به شاردا بلاو بوویه وه و هه والی
هاوسه رگرییه که زار بۆ زار هات و چوو:
"عهلی و فاتیمه هاوسه رگری ده کهن!"

"فاتیمه عهلی بۆ هه لێژیر دراوه."

هه واله که په یتا په یتا له بلاو بوونه وه دا بوو و کوتا پیغه مبه ر
ده بووایه دلی ئه و هاوه لانهی دیکه ش رابگریت که پیشتر
هاتبوونه داوای فاتیمه و بیلالی بانگخوینی بانگ کرد و بریک
پاره ی پێ دا و فهرمووی: "ئه م پاره یه بگره بیلال، بچۆ بۆ بازار
و بۆ مه راسیمی ماره برینی فاتیمه که میک پۆنی گول و ههنگوین
و ئاوی گول بگره، ههنگوینه که بهینه بۆ مزگهوت و له دهفریکی
پاکدا تیکه لی ئاوی بکه و شهربه تی ههنگوینی پێ دروست بکهن
تا داوی ماره برینه که بیخۆینه وه." پاشان ئه نه سی بانگ کرد و
فهرمووی: "ئه ی ئه نه س! بچۆ پشتیوانان و کۆچکه رانم بۆ بانگ
بکه، ئه بوبه کر و عوسمان و عومه ر و عه بدولره حمانی کوپی
عه وف و سه عدی کوپی ئه بووه قاس و ته لحه و زوبه یر و
ئه وانی دیکه ش هه مووی بانگه یتشت بکه بۆ مه راسیمی ماره برینی

فاتیمه و عەلی! "ئەنەس بەپەلە لە جێی خۆی بەرز بوویەو و
 یەک-یەک مالى نێوان دارخورماکانی شارەکه گەرا و لە کاتیکی
 کهمدا هەمووان کۆ بوونەو و خوشەویستی خودا خوشبەخت
 و ئەرخیان چاوەرپێی هاوەلانی دەکرد، یەک-یەک و دوو-دوو
 دەر کەوتن و هەر لەگەڵ سلاوکردن، خوشیی سەر پوخساری
 رەسولیان دەبینی و بە بینینی ئەو بەو جۆرە، هەمووان چەند
 ئەوەندە دلخۆش بوون، بیلال ئاوی گولی دەپرژاند بەسەر
 ئامادەبوواندا و گول و هەنگوین تیکەل کرابوو و شەربەتی
 ساردی شیرین ئامادە بوو و پێغەمبەر خورما و شەربەتی
 بەسەر هاوەلاندە گێترا و بە زەردەخەنە قوولە مانادارەکیەو
 دەیفەرموو: "بفەرموون! عافیەتتان بێت."

هاوەلان هەمووان لە مەراقیکی زۆردا بوون و هێشتا
 نەیان دەزانی هۆکاری ئەم مەراسیم و شادییە چییە و رەسول
 چوو و سەر مینبەر بۆ پوونکردنەو و هۆکارەکه و دلی عەلی
 خیراتر و خیراتر لێدەدا و گەلی بەختیار بوو بەو و ئەو
 جوانی و خوشییە چاوەرپێی دەکرد، زۆر جوانتر و ئاسانتر
 بەرپێوە دەچوو. هاوەلان نەیان لێ برابوو و چاوەرپێی
 دەرچوونی مژدەیی خوشی بوون لە لێوەکانی پێغەمبەرەو
 و خوشەویست وەک هەمیشە سلاویکی گەرمی کرد و یەک-
 یەک تەماشای چاوی هەمووانی کرد بۆ ئەو و هەر وشەیهک
 دەیوت، بەر دلیان بکەوێت و فەرمووی: "سوپاس بۆ ئەو
 خودایەیی لەپای ئەو نێعمەتانەیی دەیبەخشێ، ستایش دەکریت!
 ئەو خودایەیی بەهێز و بەتوانایە و تاکە پەرستراو ئەو! ئەو

خودايه ي خاوهن مولک و تهخته و ملي بۆ نهوي دهکريت!
 ئه و خودايه ي له سزاكهي دهترسين و به هيواي نيعمه تهکانين!
 ئه و خودايه ي فرمانپه واي زهوي و ئاسمانه کانه! ئه و خودايه ي
 به قودره تي خۆي خه لکي ئافرانده ووه و به حیکمه تي خۆي
 بيوينه نهخشاندووني و به عيزه تي خۆي جيگير و سهنگيني
 کردوون! ئه و خودايه ي دينيکي تهواو و محهمدي وهک
 پهيامبه ر بۆ خه لکه که ي ناردووه و فرماني پي داوه نه ته وه و
 هۆزه جياوازه کان تیکه ل به يه ک بين و تاوانه کان دهسپريته وه.
 ده مه ويت پيتان رابگه يه نم که خودا فرماني پي داوم فاتيमे له
 عه لي ماره بکه م و ئيوه ش شايه ت بن که فاتيमे به ماره يي
 چوار سه د مسقال زيو له عه لي ماره ده که م، فاتيمه ي کچم دا
 به عه لي و ئيوه ش هه مووتان ده که م به شايه ت."

هاوه لان گه لي دلخوش بوون به م برياره و بازنه يه کي
 شادي هه لقه هه لقه به نيو مزگه وته که دا بلاو بوويه وه. ئه وان
 ئه و مرقانه بوون که به دلخوشي براکه يان دلخوش ده بوون!
 کلپه ي ئاگري ئيره ييان تيدا دانه گيرسابوو، له پيش خويان به
 خوشي دؤستيان دلخوش ده بوون، هه مووان ئاههنگي ئه م
 به يه که وه بوونه يان گيتر و پيغه مبه ري ئازيز به رده وام بوو:
 "خوداي گه وره بيانکات به کليل به دهستي هه رچيي ره حمه ت
 و خوشي ئه هلي به يته، بيانکات به کانزاي هه رچيي خشي
 گرانبه هايه، بينه سه نته ر و مه رکه زي هه موو جوړه زانستیک
 و بينه پاريزگار يکه ري ئه م ئومه ته و هه م بۆ خۆم و هه م بۆ
 ئيوه ش داوای ليخوشبوون له خودا ده که م."

زەردەخەنەیی سنووردار و چاوی ھەمووان بەرھەو ەلی
وەر گیردرا، ەلی، زاواکەیی پیغەمبەر، نوقمی جیھانیکی قوولی
بەختیاری و شادی ببوو، مانادارتیرینی لەحزەکانی ژیاانی
دەگوزەراند و لە ماوہیەکی کاتیی زۆر کەمدا قەدەری بەتەواوەتی
گۆرپابوو و ئەمەش تووشی زەمینلەرزەییەکی پۆحیی کردبوو،
ئای لە بەخشندەیی خودا چەندە فراوانە! ژیاانی تاکەکەسی
ەلی لە ساتیکی چاوەرواننەکراودا گۆرانیکی بنچینەیی بەسەردا
ھاتبوو و نوقمی جوانییەکی ناکۆتا ببوو، چەند شت پرووی
دابوو! بەنیو دەمیکی چەند نەیتیانمیزدا تێپەربوو! لە ئەو پۆژە
زۆر تاییبەتەدا ەلی نوقمی دەریای نیعمەتەکانی خودا ببوو،
ئەو خەوێ مانادارەیی بیر کەوتەوێ کە چەند پۆژیک لەوێبەر
دیبووی، وەک بلیی ئەم ساتە لێکدانەوێ خەوێکەیی بیت! لەنیو
ئەم دالغە و خوشییەدا ھەستایە سەر پێ و پاش سوپاسی
خودا و سەلاوات لە پیغەمبەرەکەیی و سلاو لە ھاوہلان، گوئی:
"ھەموو ئەوانەیی پیغەمبەری خودا فەرمووی قبولە، لە ئەمپۆ
بەدواوە فاتیمەیی کچی پیغەمبەر لەژێر پارێزگاریی منداوە و
مارەییەکەشی زریپۆشەکەیی سنگی من، من پازیم و ئێوەش
شایەتی ئەم بەلێتنامەییە بن."

ھاوہلان دەوری ەلییان دا و پیرۆزبایی و نزا و ھیوا تیکەل
بەیەک بوون و بەیەک دەنگ دەیانگوت: "بارک اللہ فیھما!"
ھەموو ئەوانەشی کە فاتیمەیان خواستبوو و بەنسێبیان
نەبووبوو، ئارام و خوشحال بوون و چاوەکان دەگشانەوێ و
ھیچکەس زەرەییەکی قینی لە دلدا نەبوو و ھەمووان خوشحال

بوون بە گوتارەکی پتغەمبەر و پتیان وا بوو دوو کەسی زۆر شایستە یەکن و فەرمانیش لە جێیەکی بەرز و بالاووە هاتوو و تا بۆی بپاریکی گونجاو و دوو گەنجی گەنجینەئاسای زەوی، عەلی و فاتیمە، 'بەلێ'یان بۆ گەشتیکی نەبڕاوە کرد. دوو گەنج، کە بەیەکەوێک لە یەکەمین دۆڵەپەکانی وەحییان خواردبوویەو، وەک دوو مرواری نۆ سەدەفێک لە نۆ جوانییەکی بۆینەدا دەبوونە هاو دەمی یەک، دوو گەنج کە بۆنی جوهریلیان بەسەردا هاتبوو، دەبوونە باخەوانی باخی موحیببەتی پەسول...

نزا و هیواکان تێکەل بە شادی بوون و بەرەو ئاسمان بەرز دەبوونەو و بانگهێشتکراوان بەرەو ماله‌کانیان بەرپێ کەوتن و بەم جوهره ماره‌برینی فاتیمه و عەلی لە مانگی پەمەزاندایە جێی گەیندرا، لە کونج و سووچ و گۆشەکانی مزگەوتەکەو پەیتاپەیتا بۆنی گولەباخ بڵاو دەبوویەو و لە نۆ دلی ئامادەبوواندا خوێشی و شادی و ئەو دەمە ی زەمان دەمی خوێشی و دەمی خوێشی هەنگوین و گۆل بوو ئەو پۆژە...

ناوی که سمر

له کاتژمیره کانی داهاتووی شهودا، وهختی بیده نگی بالی به سمر ماله که دا کیتشا، ئیدی وهختی دهرده دل و گفتوگوی باوک و کچانه بوو، ته ماشا کانی کوتا پیغه مبر، مه نگ و مانا دار بوون و له ره شایی چاوه کانیدا هه زار مانای هه شار دابوو و که نار چاوه کانی ته پ بوون و به و په پری میهره بانییه وه ته ماشای فاتی مه ی ده کرد و فاتی مه ی ناسراو به "دایکی باوکی" ههستی به حوزنی ناو چاوه کانی بابیه کرد و پاش ئه وهی دهستی بۆن عه مبره ری باوکی ماچ کرد، بۆ یه که م جار بیده نگییه که ی شکاند و گوتی: "بابه گیان، غه مبار ده تانینیم! هوکاری چیه!" پیغه مبره ری ئازیز له و ساته دا له گه ل که که یدا له حالیکی هیند ناسکدا بوو، ته نها فریشته کان ده یانتوانی ده ست بۆ ئه و ساته بیهن...

ئازیز ماچیکی ناوچاوی به هه شتاسا فراوانی که که ی کرد و فرمووی: "گیانی من! تۆش وهک باوکت بیدایک و یه تیم که وتی، گهر دایکت له گه لمان بووایه، زۆر خو شحال ده بوو به م ساته و به دهسته کانی خو ی بوخچه و پیداو یستی بۆ ئاماده ده کردیت و هه مووان به یه که وه ئه م پۆژه جوانه ده ژیا یین،

بہ لَام ہیچمان لہ دہست نایہت و تیکہ لکیشانی شیرینی و تالی
لہ راستیہ نکو لیلینہ کراوہ کانی ٹہم ژیانہن و ویستی خودایہ
کہ بوو کینیی تو بہم جوڑ ہبیت و ٹہوہش منی غہ مبار کرد۔“
فاتیمہ ہہ ولی دا ہہ موو ٹہو ہہستی نہ بوونی دایکہی
چہ نیکہ لہ نیتو خویدا بہندی کردوہ، بہ ماچی دہستہ بۆن
عہ مہر یکانی بابہی برہوینیتہوہ و گوتی: “خودا ویستی وا
بووہ بابہ گیان۔“

فاتیمہ فرمیسک لہ چاوانی و ہک بارانی نیسان دہباری و
سہروہری جیہان، گہرچی لہ حالی پڑحیی کچہ کہی حالی
بوو، بہ لَام پرسیی: “بۆ دہ گریٹ کچی جوانم!“

بالی پڑ میہرہ بانیی بہ سہر جگہ رگوشہ کایدا دا و لہ ٹامیزی
گرت و دہستہ کانی گوشی و تہ ماشای چاوہ کانی کرد
و فہرمووی: “فاتیمہ ی من! پارچہ یہک لہ گیانم! نہ کا بۆ
ٹہوہ بگریٹ کہ لہ علیم مارہ کردوویت؟ سویند بہ خوا
ہاوسہ رگریٹ لہ گہل داناترین و بہ پڑہوشترین و یہ کہ مینی
موسلمانہ کانی ٹومہ تدا کردوہ۔“ فاتیمہ فرمیسکہ کانی سہری
و عہرزی حالی بۆ باوکی نوری چاوی کرد: “نہ خیر باو کہ
گیان! کیژانی گہنج مارہ ییہ کیان لہ سہر ہاوسہ رہ کانیاں ہہ یہ
و ٹہم مارہ ییہ بہ گشتی بہ ٹالتوون و زیو دہ پٹوریت و منیش
داواکاریہ کم ہہ یہ بۆ مارہ ییہ کم۔“

”چیہ کچم، بیلی!“

پیغہ مہر و جگہ رگوشہ کہی لہ ٹامیزی تاریکی شہودا ہیندہ
نزم دہدوان، تہ نہا فریشستہی سہر شانی راست گوئی بیستیان

بوو. فاتیمه سه‌ری پێزی به‌رامبه‌ر باوکی نه‌وی کردبوو و ده‌ستی باوکی به‌حورمه‌ته‌وه‌ ماچ کرد و گوتی: "گومان له‌وه‌دا نییه‌ که‌ ماره‌یی نرخ و پارێزگارییه‌که‌ له‌لایه‌ن خوداوه‌ به‌ ئیمه‌ی ژنان به‌خسراوه‌ و منیش وه‌ک کچی که‌ داخوازم ماره‌یه‌که‌م قبول بفرموون."

ئای له‌ فاتیمه‌، خاوه‌نی په‌وشتیکی چه‌ند جیاواز بوو، له‌ ته‌وقی سه‌ری تا بنی پێی به‌ چه‌رشه‌فێکی په‌مه‌یی ناسکی حه‌یا داپۆشراو و له‌ژیریدا سه‌نگین و به‌شکو‌ راوه‌ستابوو، به‌ وردبوونه‌وه‌ له‌ ئه‌و شه‌رمه‌ زۆره‌ی ده‌یکرد و ئه‌و حاڵه‌ی تێیدا بوو، دیار بوو داواکارییه‌گی گرنگی هه‌یه‌ و ئاماده‌ش نییه‌ ده‌ستبه‌رداری ببێت. بلی چی بیت داواکاری ماره‌یه‌که‌ی؟ بڕیکی زۆر ئالتوون و زیو، یاخود ئاوریشمی ولاتانی دوور و مرواری نه‌بینراو؟ حوشتی چاوشینی بارکراو به‌ خشل و زیر؟ یاخود یاقووتی یه‌مه‌ن و ئه‌لماسی هیند؟ ده‌ستبه‌نی به‌ هیچ پاره‌یه‌ک نه‌کێدراو یان مستیله‌ و گواره‌ و ملوانکه‌ و پشتینی ئالتوون و متوموورووی نه‌خشینراو؟ گه‌رچی گه‌ر داوای ئه‌وه‌شی بکرایه‌، هه‌رچی ئاوی نیل و فوراته‌ بکریته‌ به‌ ماره‌یی بۆی، قابیلی بوو! به‌لام نا، ئه‌وه‌ی ئه‌و ده‌یویست ئه‌وه‌ نه‌بوو، ئه‌ی چی بوو ئه‌وه‌نده‌ پێداگر بوو له‌ به‌ده‌سته‌یتانی؟ باوکی شکۆدار به‌وردی گوێی بۆ که‌که‌ی راگرتبوو: "ئاره‌زووی چی ده‌که‌یت؟ بلی کچی جوانم!"

"باوکه‌ گیان، ماره‌یه‌که‌م په‌زامه‌ندی خودا و خوشبه‌ختی پیغه‌مبه‌ره‌که‌یه‌تی."

"داخوازیم لیخۆشبوونی ئۆمهتەکی محمەدە لە پۆزی سەختی مەحشەردا! دەمەویت لەو پۆژەدا کە ئێوە بە دەم پیاوانی ئۆمهتەووە پادەکەن، منیش بە دەم خانمە نوێژکەرەکانی ئۆمهتەووە پابکەم، دەمەویت بتوانم شەفاعەتیان بۆ بکەم تا نەسووتێن و لە تیاچوونی ئەبەدی دوور بن، داخوازم لە پۆزی مەحشەردا توانای ئەوهم پێ ببەخشریت داوای لیخۆشبوون بۆ ژنانی ئۆمهتەکەم بکەم!"

ئەو خودایا! ئەمە چ مارەییەکە! خۆتەر خانکردن بۆ تاکبەتاکێ ئێوە ئۆمهتەووە تا پۆزی قیامەت چاوە دۆنیا هەڵدەهێنن! ئەمە چ گەورەییەکە ئەو فاتیمە! لە سروشتیتێرین مافی خۆشتدا خۆت لەبەر دەکەیت! داواکارییەکی پوون دەکردهووە و وشەکانی یەک-یەک لەسەر ناسکترین دەمی زەمان پێز دەکرد:

"ئێزنی لیخۆشبوون و شەفاعەت."

"پەزنامەندیی خودا."

"خۆشەختی حەبیبوڵلا."

"خۆشەویستی خوشەویست."

"پزگاریی ئۆمهتەکی."

وەک بۆی گەردوون و هەرچی ناوی "شوین"ە لەو ساتەدا لەوێ حەزوریان هەبوو، ژوورەکە لە دواترۆپکی خامۆشیدا بوو. بۆی ئێوە لەحزە کورتە بە چەند سەدە هەژمار کرابێت... بۆی چەند عەلەم و ژانی جیاواز خۆیان ترنجادبێتە ئێوە و ساتە تا لە ئەفسوونی ئێوە لەحزەییە بێبەش نەبن. بۆی چەند وشە پێز کرابێ و چەند قەلەم ویستبێت ئێوە ساتە بنووسێ

و نەیتوانیبێت، لە زەوپییه وە خشە خش و تەقە و پەقە ی ئەو قەلەمانە دەهات کە لە ئاسمانە وە خەریکی نووسینە وە ی ئەو ساتە بوون، تەنانەت زەمانیش بە ئەسپایی هەنگاوی دەنا، نەبا ئەو سکوتە بشیونێت. بێدەنگی ئازیز زۆری خایاند و فاتیمە چاوە پێی وە لام بوو، بێتی داواکارییە کە ی قبول کرایت؟ لە ناخیدا گەردە لوولیکی جۆشوخروۆش هەلی کردبوو و چاوە پێی یەک وشە بوو لە زاری بابە گیانی بکەوێتە خوار، بە لام بۆ هیچی نە دەگوت؟ بۆچی بێدەنگ بوو؟

ئازیز لە بێدەنگی و سکوتی الف، لام، میمدا بوو... لە ئامیزی نەتیی ئافرێنەر و پەيامبەر و پەيامپێنەر دا بوو، بێتی جوهریل ئەم جار بە دیاریی بەهەشتە وە هاتبێت بۆ ئەو ماله ی چەندین جار بۆی هاتبوو! ئەم جار بێتی فریشتە گەلیکی لە گەل نەبووبی، یە کەم جاریان بووبی بیتە سەر زەوی! هەریەک لەو فریشتانەش سینییه کی ئالتوونی پی نەبووبیت! لە سەر سینییه کانیش بوخچە ی سەوزی گرێدراو! لە نێو بوخچە کانیشدا بۆنی سەرمەستکەر و خشی تا ئەو پۆژە نەبینراو و ئاوریشم و چەرەس و چەندین نیعمەتی دیکە! پەنگە خوشەویست پرسیبیستی: "فەرمانی خودای گەورە چییە!"

«یا رسول الله! خودای حەق سلاوی بۆت نارد و فەرمووی: من فاتیمە ی کچە ی خوشەویستم دا بە عەلی و لە عەرشی عەزیم لە یەکم مارە کردن، با خوشەویستیش لە نێو هاوێ لانیدا مارە ی بپێت.»

"ئە ی ئەم سینیانە چییە ئە ی جوهریل!"

"ئەم سینیانیە جلوبەرگی بەهەشتیان لەسەرە، خودای گەورە جلی بووکیینی فاتیمە ی لە بەهەشتەو پەوانە کردوو بە ئووە ی لە پۆژی هاوسەرگیرییە کەیدا بیپۆشیت، هەر وەها لە یاقووت و ئەلماسەکانی بەهەشت گوارە و ملوانکە و دەستبەنی بۆ ناردوو... شتانی کمان لە بەهەشتەو بۆ هیناوە، تا ئیستا هیچ چاویک نەیدییت، بۆ ئووە ی کە فاتیمە بە بووکی چوو بۆ لای عەلی، خۆی پێ برازینتەو. لەسەر سینیەکانی دیکەش خواردنی بەهەشتان هیناوە، هەر لە گۆشتی چۆلەکە ی ئاسمانەو تا حەلوا، هەرچی نیعمەتە هیناومانە، تا میوانداریی هاوەلانی پێ بکەیت." جویریلی گەورە ی فریشتان وەلامی دەدایەو.

دواتر رەنگ بێ پیغمبەر سوچدە ی سوپاسگوزاریی بردیت بەرامبەر ئەو هەموو بەخشندەییە ی خودا و فرمووبیتی: "ئە ی جویریل بۆم باس بکە! مارەبرینە کە چۆنچۆنی بەرپۆه چوو لە ئاسمانەکان؟"

گەورەترینی پیغمبەران و گەورەترینی فریشتان بەو جۆرە باسیان لە مارەبرینی دەکرد کە لە ئاسمان بەرپۆه چوو بوو و ژووڕەکەش بەحەتمی بۆنیکی ئەفسانەیی لی هاتوو و پەنگە گەورە ی فریشتان باسوخواسی جۆشوخرۆشی ئاسمانەکانی بەم جۆرە پێ راگیانددیت: "بە فرمانی خودای گەورەم دەرگاکانی بەهەشت هەموو کرانەو ی رسول اللہ! دواتر دەرگاکانی جەھنەم داخران و فریشتەکان لە بەردەم عەرشی ئەعزەم لە ژێر داری توبادا کۆ بوونەو، خودا فرمانی کرد

و شەنبەبایەکی وەسفنەکراو لە بۆنخۆشیدا هەلی کرد و گەلای دارەکانی بەهەشت دەشنانەو و بەر یەک دەکەوتن و نەغمە و سەمفۆنیایەکیان دروست کردبوو، لە باسکردن نایەت، هەموو ئەوانە ی گۆیستی بوون، هۆشیان سڕ بوو، پۆحیان سەرخۆش، چاویان نابینا بە هەر جوانییەکی دیکە. چۆلەکە و پەرەسیلکەکانی بەهەشت ئاوازیکی بیۆنیەیان دەچری، دواتر خودا فەرمانی بە فریشتان دا، هەموو بەهەشت بە دار و دەریا و میوە و کۆشکەکانیوە برازیننەو و فەرمانی بە بای بەهەشت دا بە هەرچی بۆنی خۆشە شەنە ی بێت و بلای بکاتەو، دواتر فەرمانی بە حۆرییەکانی بەهەشت دا ئەو ئایەتانە بخوینن کە بە طە، ط سین، حاء میم، عین سین قاف دەست پێ دەکات، دواتر خودای جیهانیان فەرمانی بە من دا: 'ئەی جوبریل، تۆ وەکیلی عەلی و منیش وەکیلی فاتیمە دەبم، ئەی فریشتەکانم! ئێوەش شایەت بن، من فاتیمەم دا بە عەلی، بەو کالەت قبوڵی بکە ئەی جوبریل.' مارەبرینی ئاسمان لەنیو جوانییەکی پەپێنەبراو و هەزار و یەک جوانیدا بەپێوە چوو یا رسول اللہ! هەر بۆیە فەرمان بە ئێوەش کرا هاوێلانێتان کۆ بکەنەو و مارەیی سەر زەوینیش بە ئەنجام بگەیەنن. "جوبریل وردەکارییەکانی دیکەشی یەک-یەک دەگێڕایەو و پەسول سوپاسی خودای دەکرد، دواتر داواکارییەکی لە جوبریلی فریشتە ی بەهەشتئاسا جوان و بۆنخۆش کرد: "ئەمانە بگرە ئەی جوبریل! بیانبەرەو بە بۆ بەهەشت، دڵنیام کە فاتیمە ی کچم قسە ی من ناشکێنیت، بەلام دونیا شایانی ئەو نەو نەو جالانە ی بۆ بپۆشیت!"

کی دہیزانی چہند وشہی دیکہ لہ ئہم یہ کترینینہی ئہ و دیو
 دنیاہ وہ ئالوگوپری پی کرابوو، بہ لام ئیمہ لہ ئہ و دیو دہرگای
 رازہ وہ وہ وہ ستابووین و پیمان نہ گہ یشت. ئہ شک ی پوون لہ
 چاوانی نہ بیہ وہ دہرژانہ نیو پیشی پیروزی و فرمیسکہ کان
 لہ نیو بونی خوشیدا خویان حہ شار دہدا و نہ دہ تکانہ سہر
 کویشی. بیدہنگی وہک ماتہ میکی دوورودریژ کہ و تہوویہ
 نیوانہ وہ و لہ کوتاییدا زہر دہ خہ نہ یہک کہ و تہ سہر ئہ و
 پوخسارہی ہہرچی قہ لہ می دونیاہ بیدہ سہ لات بوون لہ ئاست
 کیشانی جوانیہ کہی، چی بوو؟ ہوکاری درہوشانہ وہی پرووی
 وہک مانگی چوار دہی چی بوو! لہ وہ دہ چوو ہہ والیکی نویی
 پی گہ یشت بیت، نہکا لہ ئاسمانہ وہ نامہ یہ کی ئاوریشیمی پی
 گہ یشت بیت و بہم جوڑہ مژدہی پی دایت: "خودای بالادہ ست
 مارہی فاتیمہی زوہرای قبول کرد و ئیزنی شہ فاعہ تکردن
 بو تاوانبارانی ئومہ تہ کہی باوکی پی درا." جو بریلی گہ ورہی
 فریشتان لہ گہل دیاریہ کاندہ سینییہ کی ئالتوونیشتی ہینابوو کہ
 نامہ یہ کی ئاوریشیمی لہ سہر بوو و ئہ و ساتہی نہ بی کردیہ وہ،
 تیگہ یشت کہ مارہ برینی فاتیمہ لہ علی ہہر بہ راستی جیاواز
 بووہ و زور پیش ئہ وہی لہ زہوی مارہ بپردرین، لہ ئاسمان
 مارہ پردرابوون... نہ بی وہ لامی خوی لہ جو بریل وہر گرتبوو
 و چاوہ کہ نار تہ پہکانی، کہ خور خوی تپدا حہ شار دابوو،
 پرو کردہ فاتیمہ و زہر دہ خہ نہ یہ کی ئارامی کرد و فہرمووی:
 "پیروژہ کچم! داواکاریہ کہت قبول کرا و تو بہم داواکاریہ ت
 سہ لماندت کہ کچی پیغہ مہریت!" پوخساری فاتیمہ نوقمی

ئەشکی خۆشەختی بوو و سوجدەیهکی سوپاسگوزاریی برد
و بە پانتایی دووریی نێوان عەرش و عەرز و سوپاسگوزاریی
دەر بری: "الحمد لله، هذا من فضل ربی!"

فاتیمه له وه به دوا گهشتی ژيانى دهست له نێو دهستی عەلى
به پێ دهکرد، ئەوانەى له دوورده ته ماشای فاتیমে یان دهکرد،
شتانێکی دیکه یان وهک مارهیی پێ رهوا دهبینی، مالیکی خوش،
کووشکێک له شانوشه وکهتی بوه شیتته وه، ئاوریشمی تایبەت،
حوشتری به هیز، خشل و زێری ناوازه و چه نین شتی دیکه
دوناییی سهرنجراکێش، که یهک له دواى یهک بۆ نوری چاوی
نه بی ریز دهکرا، به لام ئەو فاتیমে بوو! دهیزانی هیچکام له وانه
شایانی ئەوه نین ببن به مارهیی، پهنگه نهیتینی فاتیমে، بوونی
فاتیمه له وهیدا بووبیت!

نه فس که پالپتوه نه ریکی شاراوهی نێو ناخی هه موو
ئینسانیک بوو، ته وژمه کهی له گه نچاندا زۆر به گوژمتر
بوو، فاتیমে دهیزانی نه فسیک که به ئیرهیی و خۆپهرستی
و ههستی کیشمه کیشی و پالپتوه نان پهروه رده دهکرا، به
هیچ تیر نه ده بوو، گهر بیویستایه، دهیتوانی زۆر و زۆرتر
داوا بکات، باوکی موحه ممه دی سهرکردهی دهولهتی ئیسلامی
و دایکی خه دیجهی بازرگانی گه وره ی دوورگه ی عهرهب و
داخوازیکاره که ی عەلى، سهرکرده ی سوپای موسلمانان بوو،
به لام داخوازیی ئەم، پرزگاریی ئومه تی موحه ممه د بوو!
ههروه ها له بهر حورمه تی بابە گیانی داخوازییه که ی قبول
کرا بوو و زۆر دلخۆش بوو.

چەند جوان بوو بتوانیت ویست و حەزى بیسنوورى
گەنجیتی کۆنترپۆل و پام بکەیت و پیشبېکى بۆ گەیشتن به
خۆشبهختی ناکۆتا بکەیت. له کاتیکدا هەمووان له کیشمهکیشی
دونیایدا بوون و بەرەو تیاچوون پێیان دەکرد، چەند جیی
پێز بوو هەول و ماندوو بوونی ئەو مرقفانەى شەوان لەسەر
دۆشەکی نەرم لە خەمى ئۆمەتدا خەو لە چاوانیان دەتۆرا!
چەند ناسک بوو نەینى نۆ دلی فاتیمة... چەند جیی پێز
بوو...

دارزمیتوون و دارههنجیرمکان

له دهرهوه دهنگی جریوهجریوی پهپهسیلکهکانی یهسریب دههات و گشت شار خهوتوو و عهلی سووجهی سوپاسگوزاری دهبرد، لهپاش مارههبرینهکهوه له شهرم و نهدهبهوه نهدهچوو بۆ مالی نهبی، نهیدهتوانی بجی و به چاویکی دیکه تهماشای ئه و کچهی پیغهمبهر بکات که وهک ئهمانهت پیی درابوو. دایک و خوشک و براکانی عهلی له دوو خۆشیدا بوون؛ یهکهمیان ئهوهی که فاتیمه دهبیته بووکی مالهکهیان و دووهمیش لهبهه ئهوهی عهلی تا کاتی زهماوهند لای ئهوان دهمایهوه، چوون عهلی ههر له مندالییهوه لای پیغهمبهه دهژیا و دواتریش به هۆکاری کۆچ و جهنگی بهدروهه عهلی زووزوو دهبووایه سهردانی ناوچه جیاوازهکان بکات و به هۆکاری ئهوهی دهبووایه گشت سات و کاتی ئاگاداری پهسول بیت و پاریزگاریی لی بکات، زۆر کهم دهیانبینی و ههسرهت و تامهزرۆی پوخساری بوون و ئهمه دهرفتهیکی زۆر باش بوو و خوشک و براکانی خۆشبهخت و عهلیش خۆشحال بوو. دایکی له خۆشبهختی شادبوونهوه به کۆپهکهی و له شادیی ئهوهی ببوو به خهسووی کچهکهی نهبی، کۆپهکهی توند لهئامیز گرت و گوتی: "کۆپهکهه! به

ئەم مژدە و خوشییە پیت دام، تەمەنکی دیکەت خستە
سەر تەمەنم! ئای چەند دیوان و پەخشان لە دەرگای حەق
دەنوسری و بەندە لینی بیتاگیە!

کۆرە ی نازداری پر لە جۆشوخرۆش کوتی: "لەپاش
مارەبڕینەکەو ناتوانم لە دەوری پەسول جی بە خۆم بگرم،
و هک بلی پەردەیه کی شەرم و حەیا بدریت بە سەرمدا، لە جی
خۆمدا سەر دەبم و نە دەتوانم بجوولیم، نە بئاخفیم."

دایکی زەردەخەنەیه کی کرد: "شەرم و حەیا بە شیکە لە ئیمان
کۆرم، ئەمە حالێکی باشە تیندایت، خۆی گەورە ئەم ھاوسەرگیریه
بکاتە مایە بەرەکەت و موحیبەت، بڕۆی بە سەرتاندا و خوشی
و سوپاسگوزاریت هەتا هەتایی بیت گیانی من."

گفتوگۆ و دەرەدلی دایک و کۆر تا درەنگانی شەو
دریژە ی کیشا و وەختی دایکی چوو بە ویتەو، کۆرە خۆی و
بیرکردنەو هەکانی بە تەنھا مانەو... لەنیو مشتومڕکی قوولدا بوو
لەنیو خۆیدا، خەم و دلەراوکی نەبوو، بەلام عەلیی حەیدەر
پرسیاری زۆر لە لالە ببوو.

بیری لە ئەو خەونە دەکردهو کە ماوہیەک لەو هەو بەر
دیتبووی و ئەو کات سەری لێ دەرنەکردبوو و ئیستا ئیدی
ماناکە ی ئاشکرا بوو، لە خەونیدا زەیتوون و هەنجیری
بەیه کەو دیوو، تینەدەگەشت شتی وا چۆن دەبیت و مانای
خەونێکی لەم جۆرە دەبیت چی بیت؟ هەنجیر لە دیمەشق و
زەیتوون لە قودس زۆر بوو، بلی ئەمە ئەو مانایە بێ کە
چەنیکە لێ نادیار بوو؟ شەرەفی ھاوسەرگیری لە گەل فاتیمە؟

بوون بە کەسی نزیکی چاکترین و جوانترین دروستکراوی
تەقویمی پوژگاری خودایی و گەشتن بە فاتیمە ی نوری دلی؟
دلتیا بوو لەوەی مانایەکی جوان و هیوابەخشی هەیە، ئەو
خەونە ی چوون ئایەت بە ناوی هەردووک دابەزیبوو، هەلبەت
نەیتنی نێو هەنجیر و زەیتوون جوان بوو.

«وَالَّتَيْنِ وَالزَّيْتُونَ...»

“سویند بە هەنجیر و بە زەیتوونیش...”

مەولای مەزن سویندی بە ئاسمانی فراوان و زەوی
بەهەبەت نەخواردبوو و بە دەنگە هەنجیریکی بچووکی
خواردبوو، کێ دەلێت نەیتنی ئاسمان و زەوی لەنێو هەنجیرێکدا
حەشار نەدراوه!

لەنێو دەنگە هەنجیرێکدا تیشکی لەژمارەنەهاتووی خۆر
شاراوه بوو، دەورانی دونیا و زەردەخەنە ی مانگ و دلۆپە
ئای ئاسمان شاراوه بوو، لە خۆر و ئاسمان و ئاو و خاک
هەرچی کەم و زۆر پۆلی هەبووبێ، لە پێگەیانندی ئەو تۆو
بچووکه لەنێو خاکدا بە دەنگە هەنجیرهوه دیار بوو، وەک
بلیی حەق بەندە بانگ بکات و لێی گەڕێ تەماشای ئەو دارە
گەورهیه بکات کە لە نوخته تۆیکهوه هاتوو تە بوون و بلیت:
“ئە ی مرقوف! تۆ بچووک نیت! پەنگە خال یان نوخته یەک بیت،
بەلام پازی جیهان لە تۆدا شاراوه یە! گەر ئەو نیعمە تانە ی
پێم بەخشیویت بەهە دەری نە دەیت، تەختی پادشاییت پێ
دەبەخشم، لقوپۆپ دەر دەکەیت و دەبیتە نەمر و بە نەشئە و
جوانیت پووناکی دەپوژینی بەسەر جیهاندا.”

ئەمە چ مژدەییەکی جوان بوو!
"ئیمە مرقۇمان بە جوانترین شیواز بەدی هیناوه و ئەوانە ی
ئیمان دەهینن و کاری باش ئەنجام دەدەن، پاداشتی نەبپاوه و
بەردەوام چاوه پێیانە."

تۆو نەینیی بوون بوو... لەنیوانیشیاندا تۆوی هەنجیر و
زەیتوون پیرۆزترین بوون، زەیتوون شیفای دل و هەنجیر شیفای
پۆج بوو و هەردووکی سیمبولی بەرەکەت و خۆشگوزەرانی بوون،
ئای لە عەلی، سندوقی شیفای چەندین سەدە چەندە لە دارهەنجیر
دەچوو! لەنیو تۆوی نوختەئاسا بچووکیدا زانیاری پێویستی بۆ
دروستبوونی داریکی، لقا دار هەلگرتبوو، هەببەتی نوختە ی ژیر
پیتی 'ب'، 'بسم الله' هەبوو و ئاشکرا بوو کە پۆژیک لە پۆژان
پاستگویی و وهفای خۆی بۆ زانست و زانین دەسلەمینیت.

عەلی لەنیو بیرکردنەوه و جیهانیکی قوول، زۆر قوولدا
بوو... هاوسەرگیری، کە هۆکاری بەردەوامی و زیادبوونی
مرقۇایەتی بوو، چەندە شتیکی سەیر بوو! چەند چەتریکی
مانادار و پیرۆز بوو! چەند پەنگ و چەند شادی و چەند
جیاوازی زۆری لەخۆ دەگرت! چەند تۆو و چەند میوه و
چەند توخمی لی دەکەوتەوه... لە لایەکەوه دپندە و فیرەون
و نەمرود و قارون و زالمەکان، لە لایەکیشەوه زنجیرە ی
پێغەمبەران و پیاوچاکان و ئیمامەکانی لی دەهاتە بوون. مەگەر
هەمووی لەنیو هەمان تۆوهوه سەرچاوی نەدەگرت؟ چەندە لە
چەقویەکی هەردوو سەر تیژ دەچوو، لە لایەک هۆکاری خیر
و چاکە بوو بۆ مرقۇایەتی، لە لایەک شەر و خراپە.

هاوسەرگيرى دارىكى تايبەت بوو و لە هيچى ديكە نەچووبوو
 كە لەنيو خاكى ژيندا دەپوا و تۆيىك بوو ھەلدەدرايە ئاميزى
 ژيان تا نەشونما بكات، ئاھەنگى ناوھكى و گونجاني جووتەكانيش
 لەگەل كاتدا نيشاني دەدا تۆوھەكەيان سەر بە كام دارە، تۆو
 ھەبوو ھەر پيش ئەوھى چەكەرە بكات، دەپزا و وشكى دەکرد،
 ھەشبوو گەشەى دەکرد و ميوھى دەبەخشی و ھەشبوو وەك
 بەھاريكى ھەميشەى سەوز و گولدار دەبوو، زستان و ھاوینی
 زۆريان بەسەردا تیدەپەپى، گشت دارەكان و ئەوانەى بەرگەى
 زوقم و بەستەلەك و گرەيان دەگرت، زەرد نەدەبوون، چوون
 بەردەوامى و سەنگینی وەختى سەختى گەلنى گرنگ بوو، دارەكە
 بە خوشەويستی و موحیبەت بەھیزتر دەبوو و لەوپەپى ھیزیدا
 ميوھى چێژبەخشی دەدا و بە جوانى و پێگەشتوویى ميوھەكان،
 ھاوسەرگيرى چاك دەناسرايەو. ميوھ ھەبوو گەنيو و تیکچوو،
 ھەبوو تفت و ترش و ھەيانبوو ژەھراوى و بكوژ و ھەشبوو
 شیرين و ميخوش بوو و دەبوون بە شيفای مرقاھەتى، دەى كە
 وایە پۆژى ھاوسەرگيرى تۆوى ئەو دارە نەبوو كە ميوھەكەى
 ھیتشتا ناديار بوو؟ ھەر بۆیە ھەلبژاردنى كەسى دروست بۆ
 ھاوسەرگيرى گەلنك گرنگ بوو، گەر ھەمەئاھەنگى و گونجان
 لەنيوانياندا نەبووايە، تۆو ھەر زوو دەپزا و چرۆى نەدەکرد و
 خوشەويستی و بەزەيى و گونجانی نيوان ئەو دوو كەسە لەگەل
 كاتدا دەبوو بە خونچە، دەبوو بە گول، دەبوو بە ميوھ... بلینی
 ھاوسەرگيریەكەى ئەوان لە كامە جۆر بیت؟ زەردەخەنەيەكى
 شكۆدارانە كەوتە سەر پوخسارى عەلى...

که وا بئ له نئو تووی ههنجیردا پیکخستنی جیهان و له نئو دلی عه لیدا نهئینی عیلم و زانین شاراو ه بوو! ئهم هاوسه رگه ربیه ده بوویه داری زانست و دانایی و بویری و نه ترسی! گه لا و گولی ههنجیرئاسا نیشانه ی به ره که ت و له هه مان کاتیشدا میوه ی به هه شت ده بوو! ئه ی نهئینی نئوان زه یتوون و ههنجیر چی بوو؟

فاتیمة وهک دار زه یتوون له زه ویی وشک و په قوته قدا چرووی ده کرد؟ زه یتوونئاسا لقی دهگه شته سه خترین و ده ستپینه گه یشتوترین جیگه؟ زه یتوون هه م بهر بوو، هه م پروناکی، هه میش قووت و خوړاک، فاتیمة هه م په وشت بوو، هه م بهیا، هه م پاکی. زه یتوون هوکاری شادی پیغه مبهر نوح بوو، سیمبولی ئاشتی و ژیان و له چیرۆکی قه دیمی کیئوی توردا زه یتوون به ئاشکرا نیشانه ی زوری و به ره که ت بوو، که وا بئ، له لیکدانه وه ی ئهم خه ونه دا زه یتوون فاتیمة و عه لی ههنجیره که بوو؟ مژده ی ژیانیکی شکومه ندانه و به ره که تدار بوو؟ بلی لیکنده ره وه ی خه ونی گشت سه ده کان به م جوړه ئه و خه ونه لیک بده نه وه؟ گولە ههنجیره کانی نئو دلی عه لی له جوشو خرۆشدا په نگی نوێیان ده پوشی و به ده م جریوه و ئاوازی بولبوله عه ره بییه کانه وه دیسان سوپاسگوزاری خودای کرد. نهئینی عه لی له نئو ئهم چیرۆکه قه دیمه دا ناکوتا بوو، له مه به دوا له ژیر پاریزگاری ته واوه تی پیغه مبهردا بوو هه ر بویه ئه رخه یان بوو، له هه ر سوو چیکه وه ته ماشای ده کرد، له سه ر پتیه کی خیردار بوو و به تاسه و خوشییه وه دهستی

بو خودای ئاسمان بهرز کردهوه و نزا و ویردی نیتو دلی
پشته سهر زاری:

”ئهی ئاگا به نه بینراوان،

ئهی داپۆشهری عه بیان،

ئهی لابه‌ری ناخوشیه‌کان،

ئهی خاوه‌نی دلان،

ئهی پازینه‌ره‌وه‌ی دلان،

ئهی پۆشنکه‌ره‌وه‌ی دلان،

ئهی ته‌بی‌بی دلان،

ئهی یاری دلان،

ئهی دۆستی دلان،

ئهی خالی له گشت خه‌وش و نه‌نگیه‌کان، ئیمانم زیاد

بکه‌یت و هه‌رده‌م به‌ده‌ممه‌وه بیت.”

فاتیمه‌ی نوری چاوی خوشه‌ویست

«سئ شت ئاگادارانه هه‌لبژێره:

هاوسه‌رت، کاره‌که‌ت، هاوړیکه‌ت.»

"حه‌زهرتی عه‌لی"

هه‌مووان به مه‌راقی‌کی زۆره‌وه چاوه‌پێی پۆژی زه‌ماوه‌ند
بوون و سه‌رقالی و جۆشوخرۆشیکی له‌پاده‌به‌ده‌ر خانه‌واده‌ی
ئه‌بوتالیبی ته‌نیبوو. کێژه‌ گه‌نجه‌کانی مه‌دینه چاوه‌پێی بینینی
فاتیمه‌ بوون به‌ بووکی و کوپان چاوه‌پێی بوون بزانی عه‌لی
چ جۆره‌ زه‌ماوه‌ندیک ساز ده‌کات و گه‌وران له‌ مه‌راقی ئه‌وه‌دا
بوون زه‌ماوه‌ند له‌ چ پۆژیکدا ساز ده‌کریت. ئه‌م سه‌رقالی و
شپه‌زه‌یه‌ شیرینه‌ له‌ هه‌مووان زیاتر عه‌لیی گرتبووه‌وه، عه‌لی،
که‌ تا ئه‌و پۆژه‌ ته‌مه‌نی له‌ گه‌یاندنی وه‌حی و سه‌رقالییه‌کانیدا
به‌سه‌ر بردبوو و بچووکترین مه‌یلیشی بۆ هاوسه‌رگیرێ نه‌یبوو،
ئێستا له‌په‌ر که‌وتبوویه‌ ناوه‌راستی ئاماده‌کاریه‌یه‌کانی و ده‌یزانی
ئه‌و گه‌نجینه‌یه‌ی داویه‌تی به‌ کۆلیدا قورسه‌. عومریک ئه‌مانه‌تی
ئه‌و ده‌کرا، گیانیکی پێ ده‌به‌خشره‌، نا له‌ گیان زیاتر، ئازیزترینی
گیانی گیانانی پێ ده‌به‌خشره‌! چۆن هه‌لنه‌له‌رزێ له‌ حه‌یه‌تدا!
به‌رپه‌رسیاڕیتیه‌یه‌که‌ی له‌ دلخۆشییه‌یه‌که‌ی زیاتر و گه‌وره‌تر و دلی

وهک مهیدانی جهنگ ههزار پارچه بوو، له چهندين لاوه چهندين پرسيار و دلپاوکي هيرشيان دهبرده سهر هوش و فيکري و له ههمان کاتيشدا نوقمی دهريای مهراق و جوش و شادی و سوپاسگوزاری بوو، شهوی به ههزار پرسيار و ههزار و يهک خهم لي دهبوويه پوژ و سوپاسی بيپايانی ئه و خودايهشی دهکرد که فاتیمة ی وهک هاوپرگا پی بهخشیوه.

ئهمه چ ئهمانهتيک بوو دهستی دابوويه خودايه! چ دیاريهک! چ بهخششیک! بهردهوام له ژير گه ورهیی ئه و ئهمانهتهی پی بهخشاوه ههلههرزی... وتهکانی چهند سالیک لهمهوبهري پیغهمبهري دههاتهوه یاد، ئه و کات فاتیمة کيژولهیهکی جوانی بچکولانه بوو و باوکی نوری چاوی دهستی گرتبوو و فهرمووبووی: “هرکي ئهم کچه مدهناسی، با باش بیناسی! به ئهوانهشی دهناسیتم که نایناسن، ئهمه کچی موحهممهده، پارچهیهکه له من، دلی منه، گیانی منه، ئه و پوچهمه که له ههردوو لاوه به گیانم دهوره دراوه، هرکي ئازاری ئه و بدات، ئازاری منی داوه و هرکي من برهنجینی، خودای پرهنجاندووه.”

عهلی دووباره ههلههرزی له قورسی گهنجینهکهی، بهلام قهیدی نییه، ئهوهی که لهمهبهدها فاتیمة ی باستر دهناسی و نزیکتر دهبوو لی و قولتر لی تیدهگهشت و دهیزانی جیاوازی ئه و و ئهوانی دی چیه، ههمو دونهای دههیتا!

بهیهکهوه له ههمان مالدا گهوره ببوون و له ههمان دۆلکه ئاویان خواردبوويهوه و له دواي پیغهمبهريهکه مینهکان بوون که شنهباي ئاسمانی جوهریلیان بهر کهوتبوو، خاوهنی رهوشتيکی

ناسک و پهروه رده یه کی جیاواز بوون و دهیزانی ته نانه ت له نیو مه دره سه ی پهروه رده ی پیغه مبه ردا فاتیمة جیاواز تر پهروه رده کراوه و ئاگاداری ناسکی و پاکی و شهرم و شکوی بوو، به لام دلنیا بوو زور له وه زیاتره و ده بیت زیاتر بیناسیت، ئینجا ده زانیت بقیغه مبه رده کی خدا ئه و قسانه ی دهر باره کردوه. نه نیی ئه و فاتیمة یه چی بوو که تا ئه و پوژه وه ک گولہ باخیکی شو خوشه نگ و دوور له چاوان نه شونمای کردبوو؟ بوچی ئه وه نده لای پیغه مبه ر نازدار بوو؟ علی پئی که وتبوویه چ که نجینه یه ک؟ چی له نیو دهر وونیدا هه شار درابوو ئه م نازه نینه ی به هه شت؟ با له ژیر یه ک بنمیچیشدا گه وره بووبن، زور حال و رهفتاری هه بوو له هه مووان شاراوه، هه ر بویه هیچ ئاگاداری جیهانی ناوه کیی فاتیمة نه بوو.

علی هه میشه له هه ولی پاراستن و ئاگاداری وردی ره سولدا بوو و هه رگیز بیرى له هیچی دیکه نه کردبوویه وه و جیهانی ناوه کیی ته نها ئه وی تیدا بوو، فیکر و هوش و دل و پوچ و ئه و دیو په نه انکانیشی هه موو هه ر ئه و بوو، ئه وه ی هه بوو پیغه مبه رى خدا و پینگاکه ی بوو. ببوو به خاکی پئی و هه رگیز چاوی له هیچی دی نه بوو، کاتی بیر کردنه وه ی له خزشی نه مابوو، جا بگات به هاوسه رگیری و هاوسه ر و مال و مندا، ئه وه نده چاوی له سه ر په یامه که ی ره سول گیر کردبوو، هیچی دیکه ی نه ده بینى، زیان به موویه کی خوشتره که ی به رده رگای ره سول بگه شتایه، ده سته جی علی هه لده ستایه سه ر پئی... له گه ل فاتیمة دا له ته مه نیکی هینده بچوو که وه خو یان خستبوویه ژیر به رپر سیاریتی پاراستنى

پەيامەكەى رەسول، هیچ جۆرە سەرقالییهكى دیکە سەرى لە مالى پۇحیان نەدابوو. هەردووکیان لەنیو هەمان ئاگرى ئاگادارى و چاودیزیکردنى خوشەویستدا پیشابوون، هەردووک لە دۆلى شەیب ئازاریکی زیاتر لە برسیتییهکەیان چەقیبوو بە پۇحیاندا. عەلى بۆ یەكەم جار پتی بە ئو ئاسۆ و خەيالەى دا کە تائو پۆژە جگە رەسول، کەس پیتدا گوزەرى نەکردبوو بچیت بۆ لای فاتیمه! خەياللى فاتیمهى دەکرد؟ فاتیمه کى بوو؟ کەسیکی چۆن بوو؟ هەلبەت لە گرنگیپێدان و خوشەویستی زۆرى رەسولەو ه بۆی دەیزانى چەند بەنرخە، بەلام نا، وەک مرقۇتیک، کەسیکی چۆن بوو؟ ئەم کچەى نەبى، کە خەلکی زۆریان خوش دەویست و جیتی باهەخى هەمووان بوو، کى بوو؟

عەلى پتی گەشتی لەنزیكەو هەناسینی ئو خونچەیهى گرت کە لە لووتکەى چیا بەرزەکان چەکەرەى کردبوو، ئەمانەتەکەى گەرە و ئو جیتیەى لە دلیدا گرتبووى گەرەتر بوو، بلتی بتوانیت بى ئو هەى بیژاکینى و بیپروینى، سەوز و گەش بیهیلێتەو؟ دەتوت پتیەکی بەرەو پوو کراوەتەو، هونەرماند و وەستا کۆنەکان ورد و جوان کۆلیبیتیان و دەویست بە هەنگاوى سەنگین و قورس ئەم پتیە بپریت کە قەدەر بۆی نەخشاندوو و وەک هەر گەنجیکی دیکە، کە نیازی هاوسەرگیری هەیه، دەبوایە هەنگاوى راست و دروست بنى و لەنیو مەراق و سەرقالییهكى زۆردا چاوەپێی پۆژى زەماوەند بوو و جۆش و خرۆشى نیو دلى شەپۆلى دەدا...

بهشی دووهم

الرَّحْمَنُ الرَّحِيمُ

میهر به خشی میهره بانه

(فاتحه، ۳)

رۆژی یه که می چاوه پروانی عهلی

گولی گیانی خوشه ویست: فاتیمه

له نیو باخه خورماکانی یه سربیدا بازنه ی موحیبهت و
باسوخواس و سفره ی دورودریژ راخرابوو و کۆمه لێک
هه لدهستان و کۆمه لێک داده نیشتن و دۆستایهتییهکی له هیچ
جێیهک نه بینراو هه بوو له نیوانیاندا و سه رچاوه ی ئهم هه موو
خۆشه ویستی و به یه که وه بوونه ش پێغه مبه ر و کچی له گیان
شیرینتر و زاوا خۆشه ویسته که ی بوون. له سه ر یه کێک له و
سفرانه باس باسی فاتیمه بوو، دایه نه که ی پێغه مبه ر دهستی
کرد به قسه و گوتی: "من که ناوم به ره که یه و کۆیله یه ک
بووم، بیابانی کاکیه کاکێ و په نگ ئالتوونی یه مه نم برپوه و
کۆیله یه کی ره شپێستی دیاریکی دیکه م، له خاکیکه وه هاتووم
له دلی ئه و کچانه به ژانتر و بیکه ستر که به درێژایی شهوی
تاریک ده لاوینه وه، لمی برژاو و سووره وه بوو وه ک چاوی
ماره کانی بیابان و په نگ خۆله می شیم ته ی کردووه و هاتووم،
له جوگرافیا و خاکیکی ره شوپووته وه هاتووم و به خت یاوه رم
بوو و تیشکی پۆژ به ره و پووم پێکه نی، هاتم و ده یانگوت پی

و قەدەمم بەخێر بوو و بەرەگتم هێناوێ لە خاکی یەمەنەوێ
 بۆ حیجان، هەر بۆیە نازناوی 'بەرەکه'یان لێ نام و لە مالی
 عەبدولموتەلێبدا گەشتم بە گەورترین بەختەکان و شایەتەکان
 ساتی لەدایکبوونی عەزیزترین باوکی دنیا و ناوازەترین کچی
 زەمین بووم. زۆرم دیوێ و زۆرم چەشتووێ و لەنیو چاوەکانی
 فاتیمە عەزیزی نەبیدا پەیم بە گەلی شت بردوو، بەندەری
 دەریای نەیتییەکانە فاتیمە، تاکە سندووقی نەیتییەکانی پەسولە
 فاتیمە، دلێکی هەیه پازەکان دەزانی و پەیی پێ دەبا، پەیی پێ
 دەبا و بێدەنگ دەبیت، بێدەنگ دەبیت و قۆلپ دەدات...

مۆری قەدیمی غەیب لەنیو پوانینە خۆرئاسا پووناکەکانیدا
 حەشار دراو، هەست بە کزەبا و فینکایی شەوانی پۆحەژینی
 بیابان دەکەیت تێیدا، خەمبەرە، شادییهێنە، هەمدەردە...

موسلمانە نوێکان زۆر مەراقی کچەکە پەسولیان بوو
 و چەندین بیرکردنەوێ بە زەینیاندا دەهات و دەچوو، ئەو
 فاتیمە کێ بوو کە تا ئەو ساتە زۆر شتیان لەسەر بیستبوو
 و نەیان دەناسی؟ چۆن بوو؟ حیکایەتەکە چی بوو؟ بە هەمان
 مەراق و حەزی زانین لەنیو چاوانیاندا دەیانپرسی: "چ پازیکی
 تێدا یە؟ کێ دەزانیت لە پوژی لەدایکبوونیەوێ تا ئێستا چیت
 لێ دیو، نەیتییەکانی با لەلای خۆت بۆین، بەلام حەز دەکەین
 حال و پەفتارە ئاشکراکانی بزاین."

ژنان و کچانی پشتیوانان نەفەسیان گرتبوو و چاوەپێی
 تاکە وشەیک بوون لە زاری بەرەکه بێتە دەر و بەرەکهش، کە
 لەنیو خەت و خالەکانی پوخساریدا چەندین حیکایەتی قەدیم

شاراوه بوو، له وه دهچوو شتانیک بگيرپته وه تا ئه و ساته که س نه بیستیت و به دهربرینی نهرم و شکودارانه و پاش ئه وه ی هه ناسه یه کی قوولی هه لمژی، دهستی کرد به گیرانه وه ی ساتی له دایکبوونی فاتیمه: "کوتا سکپری خه دیجه ی شاژنی مه ککه بوو و له گه ل ئه وه ی ته مه نی سه روو چل سالان بوو، چه شنی کیژیک ی لاو جوان و شوخوشه نگ بوو و خه دیجه له ماوه ی ئه م سکپریه یدا جیاواز له هه موو ئه ولنی پیشووی، په یوه نندیه کی سهیری له گه ل کورپه که یدا هه بوو، وه ک بلنی له گه لیدا بدویت، بیستبووم که عیسای نه بی به مه لۆتکه یی هاتبوویه گۆ و قسه ی کردبوو، به لام ئه وه ی مندالیک له نیتو سکی دایکیدا له گه ل دایکی بدوی، شتیکی مه حال بوو، به لام خه دیجه ئه وه نده ببوو به دۆستی کورپه که ی، هه رکات به ته نها له ژووریکدا بووایه، قسه ی بۆ ئه و ده کرد وشیرین-شیرین ده یلاوه نده وه و هه ندیک جار ئازیز ده پیرسی: "له گه ل کئ قسه ده که یته ئه ی خه دیجه!" وه لامی ده دایه وه: "له گه ل ئه و! له گه ل کورپه که ی سکمد! من هه رکات ته نها بم، له گه ل ئه و ده دویم و ده رده لی له لا ده که م." له نیتو موحبیبه ت و خوشه ویستی و جوانی و سوپاسگوزاریه کی نه برآوه ی دوو دلی جواندا پروژانی سکپری وه ک ئاو تیپه پی و وه ختی خۆی نزیک بوویه وه و هه موو خه لکی مه ککه له مهراقیکی زۆردا بوون، بلنی ئه م جار هیش کچ بیت؟ یان کور؟ هه مووان هیوادار بوون کچ بیت و خوشه ویست کوپی نه بیت، کات نزیک بوویه وه و ژان و ئازاری خه دیجه دهستی پی کرد و هه وال بۆ مامانه به ناوبانگه کانی شار ره وانه کرا، به لام نه ک نه هاتن، وه لامیکی

قورس و شکێنەریشیان بە هەوالبەرەکاندا ناردەو: "شەوت کرد بە کوڕە هەتیوەکە عەبدوللا و یاساکانمان ژێر پێ خستوو، مانای ناو و ناوبانگ و خانەوادەت شکاند، داوونەریتەکانی قورەیششت شکاند و تووشی سەر شۆریت کردین و ئیستاش بچۆ بە مامانە دەشتنشینەکان بۆ بێن بە دەمتەو."

گەرچی چەندین سال بە سەر هاوسەرگیرییەکیدا تێپەڕیوو، پێ و قینیان بەرامبەر خەدیجە هیچ کەمی نەکردبوو و مامەلە و گوشتارەکانیان یەک لە یەک پەقتر بوو و دەیانوت: "خۆت بە فێرۆ دا." "دەبوایە هاوسەرگیری لە گەل کەسانی وەک عەمری بە نۆمە حەزوم ناو دار و دەوڵەمەنددا بکردایە، بەلام تۆ هەموویان پەت کردەو و مالمولک و شانوشە و کەتت دایە دەست پیاویکی بێکەس و بێناو، ئیستا دەتەویت بێن و ئازار و ژانت کەم بکەینەو."

خەدیجە ئەو شەو گەلی غەمبار بوو، لە لایەکەو ژانی مندالبوون و لە لایەکی دیکەو جێهێشتنی لە لایەن خەلکی و تەنهایی و قسە پەقەکانیان زۆر دلی ئیشتاند، دلەنگ بوو چوون ئەو نۆرە و ئەو لە خۆشەویستدا دیبووی، ئەوان نەیان دەبینی، ئەو ئیشتانگە لە کە تاکە بە هەیان پارە بوو و عەقڵیان لە چاویاندا بوو، گەورەیی و مەزنیی ئەویان نە دەبینی.

ژنانی گۆتەر سەریان سووڕ مابوو بەرامبەر نابینایی و بێتاگایی قورەیش و دەیانگوت: "ئەو لە شەوی مندالبوونیشیدا کێنە و پەقەکان دانەمرکاوه، نیشانە و شکبوونی مەزناوەتی، خۆدا دەزانیت چەند سەخت لێی گوزەر اوو ئەو شەو..."

بہرہ کہ بہرہ وام بوو لہ گپرانہ وہ: "گول و گہ لای دارہ کانی نیتو حہوشہ کہ ہہ موو باخہ کہی گرتبوویہ وہ و بہ سہر دیوارہ کاندہ شوپ بوو بوویہ وہ و لہ نافورہی ناوہ پراستی باخہ کہ وہ ٹاویکی شیرین خو پری دہہات و توزقالتیک پہ ژارہ و بیٹوقرہیی لہ پوخساری نازیزدا نہ دہہینرا. پتیہ کانی لہ سہر زہوی و دہستہ کانی بہرہ و ٹاسمان لہ نزا و پارانہ وہی خویدا بوو، من چہند شپرزہ بووم، ٹہو دوو ٹہوہندہ ٹارام و ٹارامی و دلنیاییہ کہی ٹہو منیشی ٹہرخہیان دہکرد. خہدیجہ بۆ ساتیک بیٹاگا بوو، یاخود خہیال بردیہ وہ و دواتر کہ بہ ٹاگا ہاتہ وہ بۆی باس کردم، ہہیہات لہ و ساتہدا چہند شت پرووی دابوو، لہ ژان و ئازاردا بووم و لہناکاو دہرگا کہ کرایہ وہ و چوار ژنی شوخوشہ نگ ہاتنہ ژورئ، لہ ژنانی بہنی ہاشم دہچوون لہ ناسکید، سہرہتا زور ترسام و لہ ناخمدہ دہمپرسی ٹہم شوخوشہ نگانہ کپن لہ نیتو مالہ کہ مدہ؟ وہک بلتی ترس و دلراوکیکہیان بینیبیتم، یہکیکیان فہرمووی: "مہترسہ ٹہی خہدیجہ! دۆستین! بۆ ہاوکاریت ہاتووین، ٹیمہ دہستہ خوشکانی تۆین لہ بہہہشت!"

"دہستہ خوشکانی من کپن؟"

"من سارای ژنی ئیبراہیم نہییم، خودای گہورہ پہوانہی کردووین تا لہ ساتہ وہختی مندالبوندا ژان و ئازارت کہم بکہینہ وہ." دواتر خانمی تہنیشتی خوئی ناساند: «منیش مہریہمی کچی عیمرانم، دایکی عیسا؛ مہترسہ، ٹیمہت لہ گہلین.» دواتر ٹہوی دیکہیان لیم نزیک بوویہ وہ: «منیش

ئاسیای ژنی فیرعه ون و دایکی دووه می موسام. «من له وپه پری
سه رسوورماندا بووم و کوتا جوان خوی ناساند، «منیش
که لسومی خوشکی موسای که لیموالله م، ساتی مندالبوون،
تایبه تترین ساتی هر ژنیکه و له م ساته دا که هه موو ژنی
پتویستی به چهند ژنیککی هاوخمه له ده وری بن، به فه رمانی
خودا هاتووین بۆ لات، ده زانین ته نهایت و پتویستت به
هاوکارییه! خه م مه خۆ! ئیمه ت ههین...»

سارا هاته لای راستم و مهربه م لای چه پم و ئاسیا به رامبه رم
و که لسومیش له راسه رم په وه ستا و ئارامیه کی شیرین گشت
گیانی داگرتم، ده ستیان گرتبووم و عه ره قه ی نئوچاویان
ده سڕیم و وشه ی جوانیان ده چرپاند به گویمدا و هه وایه کی
فینک به ژووره که دا گوزه ری ده کرد و نه ته نه اییم ما، نه
ترس و خه م و به خۆم گوت: «ئه ی خه دیجه، ده بیت ئه م
کۆرپه یه ی له سکندایه زۆر خۆشه و یستی خودا بیت که ژنانی
له م جۆره ی ناردووه بۆ مامانیت، به ختی وا پوو له چهند
که س ده کات!» ئازارم نه ما و له به ره به یانیککی هه ینیدا، وه ک
بلینی ئه مانه تیککی گه وره پتسکه ش به خاوه نه که ی بکه م، فاتیمة م
پتسکه ش به دنیا کرد... هه رچوار خانمی شوخه شنگ له
باوه شیان گرت و پووناکییه کی جیاواز ژووره که ی گرت و
نور چاوی ده تروکاند و چاوی به دنیا هه لیتنا، له جیهانیککی
باسنه کراودا بووم له نیتوان خه ون و خه یال و راستیدا و
خانمانی شکومه ند پتیا ن گوتم: «ئه ی خه دیجه! ئه م کۆرپه یه ت،
که خاوه ن نه وه ی به ره کتدار و شه ره فمه نده، له باوه ش بگره،

دایکی وهچه یه کی گهلنک پیرۆزه، جوان ئاگاداری به! دهنگیان
ئێستاش له گویمدا دهرنگیته وه که دهیانوت:

«به ره کهت و ریز و شکۆ بۆ خۆی و نه وه کانیشی بریار
دراوه.»

«سلاو له خۆی و وه چه کانیشی.»

کاتی چاوم کرده وه، ههچ کامیان به راسه رمه وه نه مابوون
و که چه بچکۆلانه کهم له باوهش گرت و شیرم پی دا و له وهش
سه یترتر ئه وه بوو له مندا له کانی پیشوو شیرم زۆر کهم بوو،
به لام له فاتیمه دا ههتده زۆر بوو، به لالیویدا دههاته خواره وه،
ئای له و ساته دا چهنده بهختیار و خوشبهخت بووم...»

ههچ کهس نقه ی لی نه دههات و ژنانی پشتیوانان بۆ
یه که مین جار ئه م چیرۆکه یان ده بیست و چاو و گوئیان
له سه ر به ره که گیر کردبوو و به ره که به رده وام بوو: “به لی،
ساتی له دایکبوونی فاتیمه به م جۆره بوو گیانه کان! ساتیکی
له دایکبوونی ته لیسمئاسا و نه ئینئامیز، که تا ئیستا ههچ کهس
نازانیت خه ون بوو، یان خه یال، یاخود سه راب! تاکه شتیک
زانراو بیت، ئه وه یه خه دیجه سکپریه کی یه جار جیاوازی هه بوو
له وانی پیشووی و له کاتیکدا له ئه و پۆژانه ی مه که که دا هه رکئ
کچی ببووا یه، روه خساری رهش داده گیرسا و چه ندین پۆژ
خۆی نیشانی هاوسه ری نه ده دا و شه رمی له کۆمه لگا ده کرد،
خه دیجه به زه رده خه نه یه کی فراوان و سوپاسگوزاریه کی
بێپایانه وه کۆرپه که ی دایه دهستی هاوسه ری و ته ماشایه کی
یه کدییان کرد و چاویان وه ک دلیان خوشیی لی ده پۆژا. تا

ئەو پۆڭزە ساتی لەدایکبوونی گەلی مندالم دیبوو، بەلام لە
 هیچیاندا خۆشەویستی و موحیبەت و خۆشەختی نیتوان
 خۆشەویست و خەدیجەم نەدیوو لەو ساتەدا. خۆشەویست
 بەخۆشحالییەوه خونچەکی گیانی لەباوەش گرت و فەرمووی:
 'من تەنھا ئەوەم لەسەرە بۆنی ئەم گولە بکەم و خودا خۆی
 پزقورپۆزییەکی دەنیریت.' خەدیجە، لەبەر ئەوەی شیرێ کەم
 بوو لە مندالەکانی پێشوویدا، پاش لەدایکبوون دەیدایە دەست
 دایەنیک شیرێ پێ بدات، بەلام لە فاتیمەدا پتووستی نەبوو
 و ھەر لەلای خۆی مایەوه و ھەک پێشینان دەلێن، لەگەڵ
 لەدایکبوونی مندالی کچدا، پزقورپۆزی بەسەر باوکیاندا دەرژیت
 و لەپاش لەدایکبوونی فاتیمە، چەند ئەوەندە بەرکەتی مالم
 زیاد کرد و خۆشی و شادییشمان چەند ئەوەندە زیاد کردبوو،
 ئەمە چ چاوگێکی خۆشەویستی و چ دەریایەکی موحیبەت بوو
 و لەدوای لە دایکبوونی چوار مندالی 'کچ'دا زەرپەیک کەمی
 نەدەکرد، لە مالی ھەمووان بە لەدایکبوونی کچ ماتەم و شین
 دەبوو مۆتەکەکی ئەو ماله و لەمالی راستگۆی ئەمین خۆر
 ھەلھاتبوو... خۆری فاتیمە...»

رۆژی دووهمی چاوه‌روانیی عه‌لی

فاتیمه‌ی کوبرا

به‌ره‌که چاوه پر ئه‌زمونه‌کانی برپه‌بوویه بۆشایی و به‌رده‌وام بوو له‌گێژانه‌وه و گوێگران هه‌ناسه‌یان برپه‌بوو و گوێیان شلکردبوو و ژنیکی به‌ته‌مه‌ن وتی: «ئای چ به‌ختیکه له‌و ساته‌دا ئاماده‌ بوویت! بۆینی ساتی له‌دایکه‌بوونی په‌سول چون بوویت!» به‌ره‌که زه‌رده‌خه‌نه‌یه‌کی کرد و چه‌ند دڵۆپێک فرمیسک له‌ که‌ناری چاوه‌کانی کۆ بوونه‌وه و فه‌رمووی، «ئه‌ویان چیرۆکیکی دورودریژ و شه‌ویکی گه‌لی جیاواز بوو...» "گه‌ر باسیکی کورتی ئه‌و شه‌وه ماناداره‌شتان بۆ نه‌که‌م، حیکایه‌ته‌که‌ نیوه‌وناچل ده‌بێت، ئه‌و شه‌وه ئه‌ستیره‌کان چڕ و پڕ ده‌دره‌وشانه‌وه و په‌نگدانه‌وه‌که‌یان له‌نیو بیری ئاوه‌کاندا زۆر پوناکتر و پرشنگدارتر بوو، ئه‌و شه‌وه زۆر شت پڕوی دا، زۆر شت، جوانی و نوریکی بۆینه‌ ده‌وری داین و دواتریش بیستمان که‌ ئاگری سه‌د سه‌له‌ی مه‌جوسییه‌کان کوژاوه‌ته‌وه، گۆمی سه‌وا وشکی کردووه، سه‌ماوه لافاو برده‌ویه‌تی و هه‌رچوارده‌ پایه‌ ئالتوونیه‌که‌ی فارس به‌یه‌ک جار دا‌رماوه.

لە ماوەى گەورەبوونیشیدا زۆرم چەشت لە خەم و خۆشى
 و كە تەمەنى گەیشتە پێنج سالان، بە سەردان چووین بۆلای
 خالەكانى بۆ یەسریب و لە ڕێگەى گەرانەوێ ئامینەى دایكى
 نەخۆش كەوت و لە كاروان جیا بووینەوێ و ئەو دایكە
 نازدار و ناسكە لە كۆتا ساتەكانى ژيانیدا منداڵەكەى لەتەنیش
 خۆیدا دانیشاند و لە چاوەكانى دەروانى و چپەى بۆ دەكرد
 و نزیك بوومەوێ و نوشتامەوێ، تەماشای دەكەم ھۆنراوێیەكی
 بۆ دەھۆنیتەوێ، ھەرچى نەینى جیھانە تیدا جى ببوویەوێ!
 نەبا ترس و خەمى ساتى مردن منداڵەكەى دلەنگ بكات، بە
 ھۆنراوێ مائاوايى لە كۆرەكەى دەكرد، فرمیسك ھۆن-ھۆن بە
 گۆنایدا دەھاتە خوار و بە دەنگى كز و لەرزۆك بە گۆییدا
 دەچاند:

ئەى خۆشەویستى من!

نەكەى دلەنگ بى بەوێ بەسەردا دیت،

لەبیرت نەچى!

گشت زیندوویەك دەمرى،

گشت نوێیەك كۆن دەبى،

گشت ھەبوویەك كۆچ دەكات،

منیش وا ئیدی كۆچ دەكەم،

بەلام كۆچىكى خۆشبەختانە،

چوون پۆلەيەكی وەك تو پاك و نازدار

جى دەھێلم!

دەرۆم و دلخۆشترى من كە منداڵىكى وەك تۆم ھەبوو...

دهچم، وه لئ دلتیام گیانه،

هه رگیز له یاد ناچم'

هه ره له جیی خۆیدا گیانی سپارد و له ئەبواء ناشتمان،
گریاین... زۆر گریاین، له کۆتاییدا فرمیسکه کانی موچه ممه دم
سپری و پیم گوت، 'لممان له موو باریکتره به رامبه ر شمشیری
قه دهه، گیان هیی تاکه و هه مووان هیی ئەوین و هه ره بق لای
ئەویش دهگه پێینه وه.'

فه رمووی: 'ده زانم... به لام پوخساری دایک پروویه که
هه رگیز له یاد ناگریت...'

به لئ، راستی ده کرد، پرووی دایک له نیو پوچی ئینساندا
ده نه خشیت و مه حاله له یاد بگریت...

به ده ستیکمه وه خوشتره که ی ئامینه و به دهسته که ی دیکه ش
دهستی موچه ممه دم گرتبوو و تیکه له به کاروانیکی نه ناسراو
بووین و بیابانی دوورودریژمان به ئەو خه مه گه وره یه وه بری
و هه رگیز خه م و شکانی نیو چاوه کانی عه بدولموته لیبم بیر
ناچیت ئەو ساته ی موچه ممه دم ته سلیم کرد."

هه ندیک له چاوه کان ته پ ببوون و به ره که به رده وام بوو:
"فاتیمة گیانی ش وه ک باوکی زۆر زوو دایکی له ده ست دا و
نه ک هه ره فاتیمة، مه ککه ش له نه بوونی خه دیجه دا هه لده له رزی
و هه موو سپێده ی به ره به یانیک فرمیسکی پروون و پاک به سه ر
گۆنای فاتیمة ی بچووکدا ده هاته خواره وه و ده پرسی: 'باوکه
گیان! دایکم له کوێیه!'

وہ لامي دەدايەوہ: «فرمیسکە کانت بىرپە گيانى من! دايکت ئیستا لە کۆشکىدا دەژى، پایەکانى بە مروارى و یاقروت و مەرجان پازینراونەتەوہ.»

ديسان بەيانى دەبوویەوہ و چاوہکانى دېریە چاوى باوکی و وەک کۆترىکی بالشکاو ديسان دەپېرسى: «باوکە گيان... دايکم... دايکم لەکوێیە؟» جارێک لەو جارانی پەسول هەولێ دەدا فاتیمة ئارام بکاتەوہ، جوهریل هاتە خزمەتى و فەرمووی: «خودای گەورە سلأو لە فاتیمة دەکات و فەرمانى کرد پێى بفرمەوویت: دايکت لە کۆشکىدايە دیوارەکانى لە ئالتوون و پایەکانى لە یاقروتى سوور دروست کراون و لەگەڵ ئاسیای ژنى فیرعەون و مەریەمى کچی عیمراندایە.»

حەزەرەتى مېهرەبانى هەوالەکەى بە فاتیمة دا و فاتیمة گوتى: «لە کۆشکەکەى خۆمان؟» نەبى وەلامى دایەوہ: «نەخیر! کۆشکىک بە مروارى پازینراوہ و بیدەنگ و ئارام و دوور لە ماندووبوون و شەکەتى.»

فاتیمة بە زۆر ناپەرەحتیدا تێپەرى تا لە ژيانىكى بن خەدیجەدا ببیت بە خەدیجە! هەرکەس توانا و پێگەشتوویى و تیگەشتوویى فاتیمةى بینیبیت، سەرى لێى دەسوورما و گەرچى منداڵ بوو، نازناویكى گەورەى لێ نرابوو: فاتیمةتول کوبرا! چوون دواى دايكى، گەورەترین پشتگیریى باوکی بوو.

رۆژی سینه می چاوه پروانی عهلی

فاتیمه ی بهتول

یه کێک له دانیشتوانی کۆبوونهوهکه، که به پرهوشتیکی
بێۆینه و شهرم و شکۆیهکی پێناسه نهکراو ناوبانگی دهر کردبوو،
خاتوو زهینه بی ناسراو به ئومورپومان بوو، یه کێک بوو له
ژنه ناسراوهکانی مهککه و وهک کچی خۆی فاتیمه ی خوش
دهویست و له کهم کۆبوونهوهدا به شدار دهبوو و به دهگمه ن
دهبیسترا باس له هیچ بکات و بدویت، وهلی که باس باسی
فاتیمه بوو، خۆی پێ نهگیرا و گوتی: «یه کێک له نازناوهکانی
فاتیمه ی کچی پهسول 'بهتول'، که به مانای کهسیکی
بێهاوشیوه و دوور له پیسی و زۆر پاک دیت و نازناویکه له
ئهو کهسانه دهنریت که زۆر گرنگی به پاکیزهیی و کهسایهتی
و شکۆیان دهن و فاتیمه پێناسه ی ئهو نازناوهیه، پاکیزهیه
و پروولهخوایه، ههر بۆیه ئهم نازناوهشی پێ به خشراره.
ههر دلێ ئاشنا بیت به فاتیمه، دهسته وهسان ده بیت له ئاست
که ورهیی خودا و ههر چاوی فاتیمه ببینیت، ئیدی پرووی
نایهت بۆ جاریکیش تهماشای ههرام به ئهو چاوانه بکات،

چوون هر چاوئ حه رامی زۆر بینئ، ده رگاکانی دلی هیواش -
 هیواش داده خرین، هر دلی فاتیمه بناسیت، ده زانیت دل و
 چاو دیارییه کی قه دیمی خودان بو بهنده و ده یانپاریزیت له
 پیسی و دلی داده خورپیت به که لامی خودا، که ده لیت: 'خودا
 ده زانیت کامه چاو پیسه و له حه رام ده پوانئ و ده شزانی
 له نئو دله کاندای چیه شار دراوه' و فاتیمه له هه مووان زیاتر
 له گه ورهیی شه و ئایه ته دا ده له رزیت و گهر له من بپرسن،
 ده لیم فاتیمه به پهروه دهی ناسکی شهلی به هه شت پهروه ده
 کراوه و وهک چۆن دایکی 'طاهره' 'پاکیزه' بوو، فاتیمهش
 'بتول' 'پاکژ' و ئاوریشمی پاکیزهیی لی پئچراوه...»

پۇژى چوارەمى چاۋەروانىيى عەلى

فاتىمەى كەوسەر

جوانترىن نەخشەكانى قەدەر بە شىلەى ئالتونى دەچنرا
و دايكى عەلىيش ئەۋەندەى كۆرەكەى خۆشبەخت بوو، دەبوو
بە خەسووى كچە نازدارەكەى نەبى، كە ساتى لەدايكبوونى
و ەك دويىنى لەياد بوو! ئاى پۇژگار چەند خىرا تىدەپەپى...
خەسووى ۋەختى لەدايكبوونى فاتىمەى دەگىراپەۋە: "خەدىجە
كۆرپەيەكى قۇرپەشى برژانگدرىژى برۇبارىكى ببوو، دەتوت
بە قەلەم كىشراۋە ۋە مالى پىغەمبەر خۇشحال ۋە زالمەكانى
مەككەش لە ئەۋان خۇشحالتىر بوون ۋە ەر لەگەل بىستنى
هەۋالى لەدايكبوونى فاتىمە، پىيان لە ەر كەسىك دەكەۋت،
مۇدەيان بە يەكدى دەدا ۋە ئەۋ ئىۋارەيە ئىۋارەخۋانىكى
گەۋرەيان ساز كرد ۋە لەنىۋ دەنگى دەف ۋە زورپنا ۋە شوۋشەى
شەرابدا خۇشىى خۇيان دەر دەبىرى كە موحەممەد كۆرەكانى
دەمرن ۋە كچەكانى دەمىننەۋە ۋە بە شەرەفى ئەۋەۋە
دەيانخواردەۋە كە خەدىجە ئىدى تەمەنى تىپەپىۋە ۋە مندالى
دىكەى نابىت ۋە موحەممەد ۋە جاكۋىر دەبىت ۋە ەتا ماۋە

کور ناگریته باوهشی و ده بیت تا ماوه کچ گه وره بکات و به دهم قاقاوه ده یانوت: "ئیمه کورمان ده ژی و کچمان دهمری، ئه و کچی ده ژی و کوری دهمریت و گوايه ئه و شهره فمه ندرین و گه وره ترینی نیوانمانه!" کور بۆ ئه وان ته نها هۆکاری غروور ناو و خۆبه شتزانى بوو و به به رده وامی دهنگی هاوار و فریاد و زیرکەى کچانیان ده هات له بیابانه کانه وه که هاواریان ده کرد 'ابتاه!' 'بابه گیان...!' تا هیواش-هیواش له ژیر خۆل و لمدا ده خنکان و دهنگیان تیکه ل به خاموشی شه و ده بوو...

ته نانه ت که بۆ پۆژی دواى وه یلی کوری عاس به سه ر پیوه چه ند قسه یه کی له گه ل پیغه مبه ردا کردبوو، قوره يش لۆمه یان کردبوو و وتبوویان، «کارت به ئه و وه جاخکویره وه چییه! بۆ قسه ی له گه ل ده که یت!»

پتکه نین و سووکایه تیان ده کرد و قسه ی ناشرینیان ده کرد، به لام نه بی به ئارامی و سه بریکی بیۆینه وه ته ماشای ده کردن و خۆی نه ده هیتایه ئاست بیتاگایی و نه زانیی ئه وان، تا دواتر سوره تی کوثر دابه زی و خودا مژده ی ئاوی که وسه ری به خوشه ویست دا و فه رمووی: 'إِنَّ شَانِئَكَ هُوَ الْأَبْتَرُ' 'ئه وه ناحه زانی تۆن که وه جاخکیرن!' ئهم سوره ته دلدا نه وه ییه کی گه لی ناخه هژین بوو بۆ په سول و به مانای ئه وه ده هات، 'گوئ به قسه کانی ئه وان مه ده خوشه ویست، پوو له خودا سوپاسگوزاری مه قامی پیغه مبه رایه تی بکه و دل و سینه ت هه ر بۆ ئه و بکه ره وه و پیک و قنچوقیت و ته سلیم بوه سه ته!' که وسه ر ده ریایه ک بوو لیوا ره که ی به ده فر

و دۆلکەیی ئالتوونی پازینرا بوویەو و لە ژێرەویدا لە جێی چەو و بەرد، مرواری و ئەلماس بوو، لە شیر سپیتر و لە هەنگوین شیرینتر و لە بەفر ساردتر بوو، هەرکێ یەک قومی لێ بخواردایەتەو، تا هەتایە تینوویتی نەدەبینی و لەو بەدوا تەنها بۆ چێژ لێی دەخواردەو، نەک پەواندەوێ تینوویتی... سیمبولی بەرجەستەکراوی کەوسەریش لەسەر زەویی فاتیمه بوو، خودا وەک پیچەوانەیی وەجاخکۆی و دوابراو و نەزۆک و کوتاییهاتوو، کەوسەری پێ بەخشیبوو کە بە مانای زۆری و بەرەکەت و نەبڕاوەیی دەهات و مژدەیهکی گەورە بوو بۆ ئیمانداران و خەمێکی قوول بۆ بیتاوەران... لە ئەو پۆژانەدا کە مێینه بە بەنی ئادەم هەژمار نەدەکرا، خودا بە ئایەتێک جەختی لە نرخ و بەهای کچ کردەو، بەلێ، فاتیمه کەوسەری دنیا بوو و بە گوژم هەڵدەقولا یە نینو داهاوو و کێ دەزانیت! پەنگە هەلبژێردراوەکانی ئومەت لە نەوێکانی ئەو بن! پەنگە سەدان و هەزاران سال تێپەریت و ناوی فاتیمه دوابەدوای ناوی باوکی بیت و تا هەتایە بمێنێتەو...

ژنان بێ سەدا و سەوت گۆییان گرتبوو: "فاتیمه بەندەیه کە لەنیو بەندەکاندا و ژنێک لەنیو ژناندا، بەلام بەرجەستەکاری نرخێ ژنانە لەلای خودا و کەوسەریش نیشانی بەرەکەتداری و زۆری نەوێکانیەتی، هەرچی جوانی و چاکیەکانە لە پیغەمبەرەو دەگوازیتهو بۆ فاتیمه، فاتیمه کەوسەر و کەوسەر فاتیمه، چوون فاتیمه دیواری نەفسی تێپەراندوو و بەرەو ئەو خالەیی خودا بۆی دانەو پێ دەکات و پۆشتنیشی

وهک ئاو پاک و په‌وان و پوونه، ده‌ریایه‌که ده‌رد و خه‌م و پیسی جیهان ده‌سپێته‌وه و هیوای ده‌رده‌دار و بیچاره و تینوو و پێبواره جێماوه‌کانی پێیه، به‌ درێژای سه‌ده‌کان ده‌رژیت و ده‌رژیت و به‌ هه‌رجێیه‌کدا بپروات، مرواری و زومروت له‌ جێی خۆی جێ ده‌هێڵیت به‌ ئیزنی خودا.

یه‌کیک پرسیی: "چۆن بگه‌ین به‌ که‌ناری به‌حری که‌وسه‌ر؟"
 "به‌ خۆشویستنی خۆشه‌ویست و پێکردن له‌سه‌ر پێگه‌که‌ی، که‌وسه‌ر جێی هه‌وانه‌وه‌ی ئه‌و به‌ندانیه‌ که‌ پێشبڕکێ ده‌که‌ن له‌ به‌ندایه‌تیدا، هه‌رکێ به‌نده‌تر بیت، ئه‌و پێی ده‌گات...! ئه‌وانه‌ی خۆشه‌ویستییان پۆشیوه‌ و ئامیزیان بۆ لێبوردیه‌ی کردووه‌ته‌وه‌ و توورپه‌یه‌کانیان ده‌خۆنه‌وه‌ و ئارام ده‌گرن و بێده‌نگ ده‌بن، پێی ده‌گه‌ن... هێنده‌ی ژماره‌ی ئه‌ستێره‌کانی ئاسمان ده‌فر پیز کراوه، به‌ درێژیی که‌وسه‌ر و خاوه‌ن زانست و به‌های بالا و عاریفان لێی ده‌خۆنه‌وه‌."

دانیشتوان به‌ ده‌نگی بانگدانی زولالی بیلال پاچله‌کین و هۆشی هه‌مووان پڕ بوو له‌ هه‌مان جوانی و دلایان له‌ گه‌وره‌یی و لێکچوونی نێوان فاتیمه‌ و که‌وسه‌ردا هه‌لده‌له‌رزێ...

روڙي پٽجه مي چاوہ پرواني عہلي

فاتيمہ ي عذراء

ڙٺاني پشتيواناني مہدينہ، کہ ہميشہ پرچي کچہ چاوگہ شہ کانيان بہ گولي خورما دہوئيہ وہ و بوني عہ مہر و مسکيان دروست دہ کرد و بہ مالہ کانياندا دہيانپر ڙاند، ہەرچي سہرقاليانہ جتيان هيشتبوو، لہ پيشبرکتي ٺوہدا بوون بہ جوانترين شيوہ ميوانداري ڙٺاني مہککہ بکھن و ہەرچي ہہبوو و نہبوويانہ، کردبوويانہ قوربانئي وشہيہ کي جوان کہ لہ سہر فاتيمہ يان دہبيست و ميوانہ کان دہيانگيرايہ وہ و تيشک و پرشنگي نيو چاوي ڙٺاني مہدينہ زيادي دہ کرد و ٺہم جار يہ کيک لہ ميوانہ کان گوتي: "يہ کيک لہ نازناوہ کاني دیکہ ي فاتيمہ -عزراء- کہ بہ ماناي 'پاريزراو لہ ٺاگر' ديت و مہريہ مي دايکي عيساي نہ بييش ہمان نازناوي ہہبووہ و مانايہ کي دیکہ ي 'کيزيک کہ لہ کهي بہر نہ کە وتووہ.' بہ کچي پاکيزہ و ہروہا بہ گوليک دہوتريت کہ پەنجہ ي بؤ نہ براييت، ياخود دہنکہ لميک پتي پيدا نہ براييت، ياخود سہرچاوہيہ کي ٺاو کہ زور پاک بيت.»

کچیگی گهنجی نیو دانیشتوان گوتی: «چه‌نده نازناویتی جوانه! کئ ده‌زانیت له وه‌سفی چ ره‌فتاریکدا ئه‌و ناوه‌ی لی نراوه!»
 "له وه‌سفی بیگهردییدا! فاتیمه له‌دوای باوکی، یه‌که‌م که‌سه ده‌چیته به‌هه‌شت و پیشه‌نگی ئه‌و گهنجانه‌یه که له پوژی دواییدا له‌پای پاکیزه‌بیان له‌ژیر سیبهری عهرشی خودادا ده‌حه‌وینه‌وه."

"مژده‌یه‌کی چهند خوشه بۆ ئیمه‌ی گهنج!"

"گهر بیگهردی سه‌ده‌قه‌ی جوانی بیت، ئه‌وا فاتیمه ئه‌و سه‌ده‌قه‌یه‌ی به‌گهنیه‌که‌ی داوه، گهر بیگهردی پاکراگرتنی پوچ بیت، هاوکات له‌گه‌ل جه‌سته‌دا، ئه‌وا پوچی فاتیمه وه‌ک شیر سپیه و له پوژی دواییدا هه‌موو ئه‌وانه‌ی وه‌ک فاتیمه‌ن، له‌ته‌نیشته ئه‌ودا و له‌ژیر سیبهری خودادا ده‌حه‌سینه‌وه و سواری ئه‌سپی بیگهردی ده‌بن و به‌تیژی پووناکی به‌سه‌ر پردی سیراتا تیده‌په‌رن... ئای چهند به‌ختیارن ئه‌وانه‌ی بیگهردییان وه‌ک چاویان ده‌پاریزن... ئه‌وانه عه‌زراکانن، دۆستی فاتیمه‌ن له‌پای پاراستنی ئه‌و ئه‌مانه‌تی پاکیه‌ی پیتان به‌خشراره له‌باخه تایبه‌ته‌کانی به‌هه‌شتدا، به‌پوشاکی بیگهردییه‌وه دین و ده‌چن. سلاویان لی بیت له‌بیگهرده‌کان... له‌ئه‌وانه‌ی له‌په‌وشتدا فاتیمه‌ی کچی نه‌بی ده‌که‌ن به‌پیشه‌نگیان..."

به‌م جوړه قسه‌کانی کوتایی پی هینا و شنه‌بایه‌کی شیرین خوی کرد به‌نیو گهرمی تاقه‌تپروکیندا و له‌گه‌ل فیتیکه‌دا یه‌ک له‌ئاماده‌بووان به‌سلاو و خوشه‌ویستی ده‌ستی پی کرد و به‌هونراوه کوتایی به‌وته‌کانی هینا...

«ناوی فاتیمہ بوو، زہہرا بوو، عہزرا بوو
خونچہ یہ کی لہ نیو باخی خوشہ ویستی پشکہ وتوو بوو،
لہ میژوودا نازناوی دایکی باوکی پین بہ خشرا،
لہ سہر زہوی گولہ باخ و لہ ئاسماندا ئہ ستیرہ بوو.»

رۆژی شه شه می چاوه پروانیی عهلی

فاتیمه ی دایکی باوکی

"فاتیمه پارچه یه که له من، هه رکێ ئازاری بدات، ئازاری منی داوه و هه رکه س دڵخۆشی بکات، منی دڵخۆش کردووه."

حه زه ته تی موحه ممه د

سالی خه م بوو، عه لی له و پۆژانه دا باوکی و فاتیمه دایکی له ده ست دا بوو و سالتیک بوو له نێو پۆحی هه موواندا خه میکی زۆری جی هیشته. تا که دڵنه وایی فاتیمه له باوکیدا بوو و به پێیه بچووکه کانی به رده وام به شوین باوکیه وه بوو. وه ک په روانه به ده وری شه معدا به ده وری باوکیدا ده سووپایه وه، بۆ ساتیکیش لێی جودا نه ده بوویه وه و هه م له په له قازینی نه هیشته خه می خۆی هه میش له هه ولی دڵنه واییکردنی باوکیدا بوو. تا ئه و پۆژه ی پووداویکی ترسناک پووی دا، ئه و پۆژه عه لی له مه ککه نه بوو، پێغه مبه ر له ته نیشت که عبه دا نوێژی ده کرد و ئه بوجه ل پێخۆله و پیسی حوشتریکی تازه مرداره وه بووی هینا و ته ماشایه کی چواره وری کرد و گوته: "کێ ده چیت ئه م پیسییه بکات به سه ر موحه ممه دا؟"

عوقبەى كورپى ئەبوموعىت ئەم كارە بەدەى نايە ئەستۆى
خۆى و پىسىيەكەى ھەلگرت و كردى بەسەر ھەردو شانى
رەسولدا و خۆشەويستى پاكتر لە ھەمووان شانەكانى قورس
بوون و نەيتوانى لە سوژدە بەرز بىتەو و دەستەى نەزانان
تەماشايان دەکرد و ئەوئەندە پىكەنين و قاقايان لىدا، لار دەبوونەو
و دەكەوتن بەسەر يەكدا. ھىچكام لە موسلمانان لەو كاتەدا لەوئ
نەبوو و ھەوال با فاتىمە گەيشت و فاتىمە بە ھەلداوان و پاكردن
گەشتە لای باوكى و بە دەستە بچووكەكانى پىسى سەر شانى
باوكى لا برد و بەرەو پروى بىباوھەران فرپى دا، لە لايەك جەلەكانى
باوكى پاك كدەكردەو و لە لايەكەو قسەى بە بىباوھەران دەگوت
و لە لايەكەو بۆ باوكى دەگريا و فرمىسكەكانى دەسپى و
وختى رەسولەللا لە سوژدە بەرز بوويەو، دەستەكانى كدەو
و فرمووى: "خوایە گيان، ئەم قەومە دلرەقە ھەوالەى تۆ دەكەم."
شەپزەيى و گريانى بەكولى فاتىمە فرمىسكى لە چاوى ئازيز ھىنا
و ھەر لەویدا فرمووى: "فاتىمەم! ئەم كچەم، دايكى باوكىەتى."
"دايكى باوكىەتى... دايكى باوكىەتى..."

بىچارەيى و فرمىسكەكانى ئەو پوژەى فاتىمە ھەرگيز لەيادى
كەس نەچوويەو و پاش سالى خەم نازناوى فاتىمە وەك 'دايكى
باوكى' مايەو و ھەمووان بە ئەو نازناو بانگيان دەکرد. فاتىمە
كچىك بوو وەك دايك مېھرەبان بۆ باوكى و لە گشت لايەكەو
پشتگيرى دەکرد و قوربانى بۆ دەدا، كەس نازانیت دەريای دلى
فاتىمە چەنىك فراوان بوو، بەلام ھىندە گەورە بوو، كە دايكايەتى
پىغەمبەرەكەى خودا بكات...

رۆژی حەوتەمی چاوەروانیی عەلی

فاتیمە ی کچی نەبی

ناوازه‌ترین چاوەروانیی جیهان بوو، پەسولە‌للا تاکە وشە‌یەکیشی دەر‌بارە‌ی زە‌ماوە‌ند و کاتە‌کە‌ی نە‌گوتبوو و عە‌لی لە‌نیۆ مە‌راق و جۆ‌شوخرۆ‌ش و پ‌ازیک‌ی پە‌نه‌ندا پۆ‌ژی دەر‌م‌ارد، هە‌مان دڵ‌تە‌نگ‌ی پ‌یڤە‌مبە‌ری هە‌بوو ئە‌و وە‌ختە‌ی ماوە‌یە‌کی زۆ‌ر وە‌ح‌ی وە‌ستا، حا‌لی لە‌ حا‌لی تە‌ماوی و گە‌رم و خنک‌ینه‌ری پ‌یش باران‌یک‌ی بە‌خۆ‌پ دەر‌چوو و لە‌ پ‌استیدا دەر‌ک‌را ئ‌ینسان لە‌ زۆ‌ر سات‌ی ژ‌یا‌نیدا پ‌ووبە‌پ‌ووی د‌لگیران‌یک‌ی لە‌و جۆ‌ره‌ ب‌ی‌تە‌وه‌.

خنکان... نادیار‌ی... و ئ‌ارام‌ی...

پۆ‌ژ‌یک لە‌ ئە‌و پۆ‌ژ‌انە‌ پ‌یڤە‌مبەر عە‌لی‌ی بانگ کرد و فە‌رمووی: "ئە‌ی عە‌لی! تۆ دەر‌زان‌یت هۆ‌کاری ناوان‌ی فاتیمە بە ئە‌و ناوه‌ چ‌ییه‌!"

"پ‌یڤە‌مبە‌ری خۆ‌دا باش‌تر دەر‌زان‌یت."

"چوون‌کە خۆ‌دا ئە‌و و دۆ‌ستە‌کان‌یش‌ی لە‌ ئ‌اگر بە‌دوور گ‌رتووه‌ و پ‌اراستوونی لە‌ ئ‌اگر‌ی جە‌هە‌نە‌م، بۆ‌یه ئە‌و ناوه‌ی پ‌ی بە‌خ‌ش‌راوه‌."

"فَاتِيْمَه به مانای 'دوور له خراپه، دوور له جهه نه م، له
ئاگر به دوور"، تۆ بَلِيی ئه مه مانای وا بئ ههركی فَاتِيْمَه ی
خۆش بویت و له سه ر پینگه كه ی برپوات، جهه نه می لئ حه رام
كرا بیت؟ مه گه ر مه به ست له خۆشویستنی كه سێك، له ئه وچوون
و بوونبه ئه و و پۆشتن به شوین ئه ودا نییه؟ عه لی له مه به ستی
په سول تیگه یشت... شار گولباران بوو له به رچاوی، شنه بای
فیتکی دۆلی عه ره ب هه لی كرده سه ر پۆحی، عه لی هه ناسه یه کی
ئارامی هه لمژی...

رۆژی هه شته می چاوه پروانیی عهلی

فاتیمه‌ی مرواریی تاقانه

«إِذَا رَأَيْتَهُمْ حَسِبْتَهُمْ لُؤْلُؤًا مَّنْثُورًا»

«کاتیک ده‌یانینیت، وا ده‌زانیت مرواریین

و به‌و ناوه‌دا بلایو بوونه‌ته‌وه.»

سوره‌تی الانسان ۱۹

نیوان مرواری و فرمیسک و فاتیمه و ئه‌هلی ئاسمان
هه‌مووی لیکچوون بوو! هه‌مووان پاکژ و پوون و پرشنگدار
بوون.

فاتیمه ئه‌و مروارییه‌ی پیغه‌مبه‌ر بوو که نازناوی دوری
یه‌کتای لئ نرابوو، هیچ ژنیکی سه‌ر ئه‌م زه‌مینه‌ کچیکی دیکه‌ی
وه‌ک فاتیمه‌ی نه‌بووه، هیچ باوکیک خاوه‌نی کچیکی وه‌ک
فاتیمه نه‌بووه و نابیت، هه‌فتایه‌مین مرواریی به‌هه‌شت بووه
پیشکەش به‌ دنیا کراوه، هه‌رچاوی فاتیمه‌ی ببینایه، ئیدی
سه‌رابی نه‌ده‌بینی و پاستی و خه‌یالی له‌یه‌ک جیا ده‌کرده‌وه،
هه‌رکام له‌ ژنانی ئیمانداران بچووايه بۆ مزگه‌وت، فاتیمه‌ی
وه‌ک مرواریی نیو سه‌ده‌فیک به‌ سه‌رپۆش و جلی سپییه‌وه

دەبینی لە ریزەکانی پشتهوەی مزگەوت یادی ناوی خودای
دەکرد، هەر که تەماشای پاوەستان و حال و پەفتاریان دەکرد،
دەلنیا دەبوونەوێ که درکی پازی ئەم کچەی نەبی ئەستەمە و
مرواریی نێو سەدەفێکی قوولترین جێی دلی هەمووان بوو و
زەر دەخەنە ی دەکرد و پرشنگی دەدایەوێ...
تا پۆژی مەحشەر...

رۆژی نۆیەمی چاوەروانیی عەلی

فاتیمە زەھرا

دەگوترا لە شەودا گوفتار دەبرێ و کەلام کۆتایی دێ، بەلام
ئەم یاسایە شەوانی یەسرایی نەدەگرتەو، لەو شارەدا شەو
لە پۆژ پووناکتر بوو، ئەوئ مەملەکەتی بوو خەو و خەون
بەدەگمەن پروویان تی دەکرد...

لە ئەو مەملەکەتی موحیببەتەدا هەمووان تا بەرەبەیان
لەژیر پۆشنایی نوری پەسولدا بەپێتووە بوون و خەو لای
ئەوان پشوویەکی چەند خولەکی بوو، ئەوان کەسانێ بوون
دەیانزانی بەرەکەتی تەمەن لە چیدایە، عەلی بە درێژایی پۆژ
بەپێتووە و لە گەرما و تەپۆتۆز و بیابان و گەشتدا خەو لە
چاوانی حەرام بوو، تەنها بۆ ماوەیەکی کورت چاوی لێک
دەنا و هەلدەستایەو بەرەو پووی ژیان، هەر بۆیە هەرچی
ژنانی کۆچبەر دەربارەوی گونجاویی عەلی و فاتیمە دەیانوت،
لە جێی خۆی بوو...

ئەم مانگی پێی شەهامت و پیاوێتی...

ئەو بووکی پیرۆزی تەختی جوانی...

رۆژی دهیه می چاوه روانیی عهلی

فاتیمه ی خێردار

"بهنده کانی خوای میهره بان نهو که سانه ن که زۆر به
هیمنی و سه لاری به سه ره ویدا ده رۆن، کاتیکیش نه فامان
به قسه و قسه لۆکی ناخۆش به رهنگاریان ده بنه وه، له
وه لامیاندا ده لێن: سلاو (پهروشتبه رزی خویان ده نوێن)."
سوره تی الفرقان

"وهک چۆن پێغه مبه ر پردی رزگاریی نێوان خودا و به نده یه،
فاتیمه ش پردی خێر و چاکه ی نێوان پێغه مبه ر و ئیمه یه، مه گه ر
مرۆف بۆ شه وه په وانه ی سه ر زه وی نه کراوه، ئاره زوو و
لایه نه ئاژه لانه کانی بمرۆف ئیت؟ چه ند حه یفه له م دیاره کۆچ
بکه یت و له چێژی مرۆف بوون حاڵی نه بییت و تێینه گه یت و
نه یچه ژیت، چه ند دۆپاوییه بژیت و بژیت و نه بییت به مرۆف
و له کۆتاییدا تووشی په شیمانییه کی ناکۆتا بییت... ئاه له
خه له فاوی... له ویستی خاڵی و به تال... حه زه نزمه کان...
ئاره زوو هه رامه کان... ئاه له نه فس... له شه و بیره تاریکه...
له فریوخواردن...

من بویہ فاتیمةم خوش ویست، به ناسینی ئه و فیری
دوورکه وتنه وه بووم له ئاره زووی نزم، توانیم به نه فسم بلیم
به سه...! من خیر و چاکه م خوش ویست، چوونکه ویستم له
فاتیمة بچم... "یه کیک له ژنانی مه ککه وای گوت...

رۆژی يانزەيەمی چاوەروانیی عەلی

فاتیمەى حۆرى

"فاتیمەى کچم حۆرى نۆ ئىنسانەکانە."

حەزەرقى پەسول

عەلىی زاواى پىغەمبەر، كە ئاسۆى پى ئامانجى جىاواز و پى له جوانىى ناوازه بوو، پۆڭبەپۆڭ فاتیمەى دەستگىرانى له نزیكترهوه دەناسى، لهبەر ئەوهى كەمى دەخوارد و كەم دەنوست و كەم دەدوا، كاتىكى زۆر زیاترى هەبوو بۆ نوقمببون لەنیو هەستەكانیدا و ئەم ساتە ناسكانەى ژيانى بە هەزار ئاهەنگ تىدەپەپى و ژنانى مەدینەش پۆڭبەپۆڭ زیاتر فاتیمەیان دەناسى: "ئىنسان مەستى جوانى و موحتاجى كەمالە و بارى سەر شانى گەلى قەدىمە، ئەو ئەمانەتەى شاخ و كۆن و داروبەرد خۆى لى بىبەرى كرد، ئىنسان بىباكانە دای بەسەر شانیدا، ئەمەش لەگەل ئەوهى ژيانى گەلى سەخت و دژوار كرد، بەلام پىشى كرد له جوانى و ناسكى و مرقوف هەتا خەمپەرورەتر و مەستتر بىت بە جوانى و موشتاقتىر بىت بە جەمالى خودایى، ئەوەندە پىزلىگىراوتر دەبىت و یەزدان

یەك-یەك دەست بە سەری هەستەکانی بەندەکانیدا دەهینیت و پاداشتیان دەداتەو و لەسەر هەستناسکیان و هەمیشەش چەند نمونە یەك لە ئەو بەندانە نیشانی بەندەکانی دەدات تا ببینن و بزانی هەستیاربوون هیندە سەخت نییە! فاتیمةش یەكێك بوو لە ئەو نمونانە و پێغه مەبەر لە نێو گشت ژنانی دنیادا لە هەموویان زیاتر ئەوی بە حۆری دەچواند! حۆری، کە بە بوونە وەرگەلێك ناسرابوون خواوەنی جوانترین بوونی مادی و مەعنەوی بوون و بەو ناسرابوون کە لە ژێر حەفتا چین پۆشاکی بەهەشتەو هینشتا سپیتی پستیان دیار بوو هیندە پوون و جوان و درەوشاو بوون، فاتیمة کە لە دنیادا بە ئەوان چووینرا بیت، دەبیت لە بەهەشتدا چی و چۆن بیت! هەر بۆیە پەسول دەیفەرموو: "فاتیمة ی کچم حۆری نێو مرقەکانە و هەركات بیرى بەهەشت بکەم، ماچی فاتیمة دەکەم!"

فاتیمة یەكێك بوو لەو خانمانە ی سەر بە دنیا بوو و کەچی لە بەهەشتیشدا لەپیش حۆرییەکانەو بوو! چوارەمینى ئاسیا و مەریەم و خەدیجە و فاتیمة بوو، ئەمانەتیکی قەدیم بوو پێشکەش بە دنیا کرابوو.

ئوموسەلمە، کە لە دەست زۆلم و زۆری قورەیش بەرەو حەبەشە کۆچی کردبوو و هاوسەر و کورەکی لە دەست دابوو و ئیستا بەرەو مەدینە دووهم کۆچی کردبوو، گوتی: "جاریك لە پێغه مەبەرم پرسى و گوتم یا پەسول الله، ژنانى سەر زەوى چاکترن یان حۆرییەکانى بەهەشت؟"

فەرمووی: "ژنانى دنیا بەرزترن."

پرسیم: «بۆچی؟»

فەرمووی: «لەبەر ئەوەی ژنانی سەر زەوی نوێژ دەکەن و بەپۆژوو دەبن و چەندین جۆری دیکە پەرسش بەجئ دەگەیەنن.»

خۆرپەیهکی شیرین بە دلی گۆیگراندا ھات و یەکیک لە جارییه گەنجەکان پرسیی: «ئەي مرقۇشى حۆريئاسا چۆنە؟»
«ئەو کێژە گەنجەیه، کە گەنجیتیی خۆی دەپاریژی لە ئارەزوو ھەو ھاوێشەکان، خۆی لە ھەرام دەپاریژی و لە ھەرام ناخوات و لە ھەرام ناپوانی و ھەرام بە زاریدا نایەت، ئەمانە ئەو خانمانەن پەسول اللہ دەیفەرموو لە بەھەشتدا ئەوەندە جوانن، حۆرییەکان ئیرەییان پئی دەبەن، ئەمانە ئەو خانمانەن کە بە جەستە لەسەر زەوی و بە پۆج و گیان لەگەل خوادان و فاتیمە یەکەمینى مرقۇشە حۆريئاساکان بوو.»

پۆژی دوانزه یه می چاوه پروانیی عهلی

فاتیمه تۆل مرضیه

فاتیمه ی پازی له خودا

«ارْجِیْ اِلَی رَبِّکَ رَاضِیَةً مَّرْضِیَّةً»

"بگه پیره وه بۆ لای پهروه ردگارت، که تۆ

له و پازیت و نه ویش له تۆ پازیه."

الفجر/ ۲۸

ئه وه ی له هه موو شتیکی زیاتر باری سه ر شانی ئینسانی
قورس کردبوو، ئه و ئه مانه ته بوو که زه وی و ئاسمان
خۆیان لئ لا دا، ئاو و خۆل شیلا و قورپکی لئ هاته بوون
و وجوودی مانادار و عه زیز کرد و ناوی لئ نرا: عه شق!
ئینسان خۆی خستبوویه ژیر باری سه ختی عه شق و پۆحی
ئینسان ویلی حوزور و خوشبه ختی بوو و هه مووان به شوینیدا
ده گه پان و که مینه ده یاندۆزییه وه. یه کئ له کۆشکی زیوین و
ئهوین له ده ربای خشل و زیر و که سیتیکی دی له تونیلی حه ز
و ئاره زووه کانیدا ژیانن به فیرۆ دها و هه شبوو شوین پازی
بوون ده که وت و ده سستی به عه شق و موچه ته وه ده گرت.

ئەوانە ی ژانیان تەرخانی ئەو پازە کردبوو، قسەیان زۆر بوو و یەکن لە ژنانی کۆچەر گوتی: "سەرەتای دابەزینی وەحی بوو و ئەو کات عەلی مندالیککی دە سالان بوو و بریاری دا لە پێی ئەم عەشقەدا ژانی دانی و تا دوا نەفس داسۆزی پەسول اللە بێت، بێ ئەوەی زۆری لێ بکریت، بێ ئەوەی داوای لێ بکریت، لە داوای خەدیجە دووهم کەس بوو دینی ئیسلامی قبول کرد و ئیستاش ئەو ساتە ی لەبیرە کە ئازیز فەرمووی: "ئە ی خەدیجە! ئیدی ئیسراحت لە ئیمە حەرامە!" خانمی شکۆداریش وەلامی دابوو یەو: "هەر وا دەبیت و هەرگیز لەبیری نەکەیت خودا یاری حەق و راستییە."

ئەو پۆژە لە سەیرکردنەکانی خەدیجەدا ئەم پستە یە ی خۆیندەو: "گەر پارچە پارچە شمان بکەن، پشنت تێ ناکەین یا رسول اللە!" هەر لە ئەو ساتەو یە کە مین تیشکەکانی وەحی پرژابوو یە نێو دلی بچووک و پاکی عەلی و لە خەدیجە ی دایکی فاتیمەو ی فیری خۆپاگری ببوو.

لەو پۆژانەدا، کاتێ عەلی خزمەکانی پەسولی بۆ مالی خوشەویست بانگ دەکرد بۆ بانگەشە ی دینی خودا، فاتیمە بە دەست و پەنجە بچووکەکانی سفرە ی دەپازاندەو و لە گەل دایکیدا ماله و مال دەگەرا و تەماشای باوکی دەکرد کە بە هەنگاوی دلتیا و سەنگینەو لە هەولی بلاوکردنەو ی دینەکەیدا بوو و هیز و وزە ی لێ وەر دەگرت. خوشەویستی جیهان بێوچان لە مەککەو ی بۆ عوکاز و مەجاز لە هەولی بلاوکردنەو ی پەیا مەکەیدا بوو و پەلامار و سووکایەتیەکانی

قورپه‌یشیش پۆژبه‌پۆژ له زیادبووندا بوون و هه‌ول و ماندو بوون و سه‌نگینی خانه‌واده‌کەشی هاوته‌ریبانه له زیادبووندا بوو. عه‌لی ئه‌و کات می‌ردمنالێک بوو و به‌ته‌نها که‌وتبوویه ناوه‌راستی جه‌ه‌نه‌می پق و کینه‌ی قورپه‌یش و نه به‌ده‌م و نه به‌دل گله‌یی له حاڵی نه‌بوو و به‌خۆشبه‌ختیه‌وه فه‌رمانی خودای به‌جێ ده‌هێنا و خه‌م و نه‌هامه‌تی ژیان وه‌ک گه‌لایه‌کی وشک له‌ ئه‌ملا بۆ ئه‌ولا ده‌یه‌ینا و ده‌یبرد، به‌لام ئه‌و به‌هیزتر و به‌هیزتر خۆی نیشان ده‌دا. هه‌ر له‌ پۆژانی سه‌ره‌تای ژیا‌یه‌وه نه‌بوونی و دژواری ژیا‌نی چه‌شتبوو و له‌گه‌ڵ فاتیمه‌ هه‌ردوو‌ک له‌ دۆلی شیب چه‌ندین شه‌ویان به‌ برسیتی به‌سه‌ر بردبوو. کۆله‌ سووره‌کانی فاتیمه له‌ برساندا زه‌رد هه‌لده‌گه‌ران و له‌به‌ر ئه‌وه‌ی ده‌رد و نا‌ره‌حه‌تی دایک و باوکی دوو ئه‌وه‌نده نه‌کات، بێده‌نگ ده‌بوو و هه‌چی نه‌ده‌گوت. عه‌لی هه‌ر له‌ ئه‌و پۆژانه‌وه مه‌قامێکی پازیبوونی نه‌ب‌راوه‌ی له‌ فاتیمه‌دا بینیبوو، وه‌ختی له‌ ناوه‌راستی نه‌بوونی و بێچاره‌یی‌دا بێده‌نگ و پازی، بێ گله‌یی و گازنده‌ ته‌نها له‌ هه‌ولێ پازیکردنی خودادا بوو و له‌ پشت‌پێه‌ستنیکی وشک و بێنه‌مادا نه‌بوو به‌ خوداوه، به‌لکوو تیگه‌یشتبوو که‌ په‌شبین نه‌بێت به‌رامبه‌ر ئه‌و بارودۆخ و نا‌ره‌حه‌تیانه‌ی ژیان به‌سه‌ری‌دا دێنی و له‌ ئه‌ودێو ویست و ئاره‌زووه‌ویه. فاتیمه په‌زامه‌ندی کردبوو به‌ حاڵیکی به‌رده‌وام، هه‌ر وه‌ک چۆن ئیبراهیم له‌دوای ئه‌وه‌ی پازی بوو چه‌قۆ له‌سه‌ر ملی ئیسماعیلی ئازیزی دابنیت، گه‌یشته به‌ پازی 'خلیل الله' و بوو به‌ دۆستی خودا، وه‌ک چۆن موسا به‌

گه‌یشتن به هه‌مان راز به‌حری نیلی کرد به دوو به‌ش، وه‌ک
 چۆن مه‌ریه‌م رازی بوو به ئه‌و قه‌ده‌ره‌ی به‌سه‌ریدا هاتووه و
 دانی به خۆیدا گرت، فاتی‌مه‌ش رازی بوو به هه‌رچی ده‌هات
 و ده‌بوو. رسول‌الله‌ش ده‌یگه‌پایه‌وه باری ته‌عالا ده‌فه‌رمووی:
 "هه‌رکێ رازی نییه به قه‌زاوقه‌ده‌رم و ئارامی ناگریت له‌سه‌ر
 به‌لا و ناخۆشی، با بۆ خودایه‌کی دیکه بگه‌ریت جگه له‌من."
 وته‌کانی ژنانی کۆچه‌ر، که پشتیوانیان ده‌کرد، له
 گویی عه‌لیدا ده‌زرن‌گایه‌وه: "ئیمه له‌دوای خه‌دیجه خۆراگری
 و به‌رخۆدان له فاتی‌مه‌ فیر بووین، له ئه‌وه‌وه فیری رازی
 ته‌سلیم‌بوون بووین. له ده‌ست جه‌هه‌نه‌مه‌که‌ی قوره‌یش
 هه‌له‌هاتین و کۆچمان کرد و ئیوه‌ش مال و گیانتان به‌ره‌و پوو
 والا کردین، به‌لام ئیمه بی‌ری زه‌مه‌زم ده‌که‌ین، به‌حه‌سه‌ره‌تی
 شه‌نه‌بایه‌کی مه‌که‌که‌وه‌ین، دووری له زه‌مه‌زم مه‌رگه بۆ ئیمه،
 نه‌بینینی که‌عبه و دووری له مانا مه‌عه‌ن‌وه‌یه‌که‌ی، مه‌گه‌ر خودا
 بزانی‌ت چهند سه‌خته له‌سه‌رمان. گو‌رانی که‌شوه‌وه‌ا زۆربه‌مانی
 لاواز کرد و نه‌خۆش که‌وتین و له جی‌گادا که‌وتین و سو‌پاس
 بۆ خودا هه‌ستاینه‌وه سه‌ر پێ، به‌لام فاتی‌مه... به‌بینینی فاتی‌مه
 ده‌هاتینه‌وه سه‌ر خۆ، بارۆدۆخه‌که بۆ فاتی‌مه زۆر له هه‌موومان
 سه‌خته‌تر بوو، که‌عبه بۆ فاتی‌مه جی‌گه‌ره‌وه‌ی باوه‌شی دایکی
 بوو، له ئامی‌زی زه‌مه‌زمدا گه‌وره ببوو دووری لێی مه‌گه‌ر
 خودا بزانی‌ت چهند سه‌خت بووه! حه‌ره‌م له نه‌فه‌س عه‌زیز‌تر
 بوو لای فاتی‌نه و لێی دوور بوو، به‌لام نه‌گه‌یی، نه‌گازنده‌ت
 لێ نه‌ده‌بیست، له تاله‌کانی قژی‌ه‌وه هه‌تا نووکی نینۆکه‌کانی پێ

بوو له سوپاسگوزاری و ئەدەب بەرامبەر خودا، بە قسە ی تال و تفت خودای نەدەرەنجاندا، نا، هەرگیز ناکە وێتە هەلە ی لەو جۆرەو، دەیزانی تەسلیمبوون و پازیبوون بوو ئاگرە کە ی ئیبراھیمی کرد بە گولستان، بە لای دەرکرد بە هەنگوین، خۆلە میشتی دەرکرد بە گول... بە ئەو پەری ئەدەبەو بە بێدەنگ، تەماشای شلیلە ی قەدەر دەرکات چۆن پۆژەکان دەرچنیت، پێیواری پێی 'خودا لە ئەو پازی و ئەو لە خودا پازی' یە، فاتیمە، هەرگیز نە مبیستوووە لە هیچ نەرەحەتی بە کدا فرمیسک بڕژیت، تەنھا ئەو ساتانە نەبیت کە بابە گیانی ئازار دەریت، ئا، ئەو کاتە نە دەرگری... زۆر دەرگری...

«خودایە سەبر و ئارامی بڕژینی بە سەرماندا، لە ئەوانە هەژمارمان بکەیت کە لە پێی تۆدا دەرەخشن و پەرسشت دەرکەن و ئیمە و ئازیزانمان بکەیت بە میراتگری بە هەشت و لە پیزی ئەوانە دا بین کە لەوێ سلالومان لێ دەرکەیت...»
 ئاوازی 'ئامین' بە چەند تۆنێکی ناسک بەرز بوویەو بە ئاسمان و دلان گەشتن بە ئەو بەلێشە ی چاوە پێی بوون و بەلێن نوومی بێدەنگی بوو...

رۆژی سیانزه‌یه‌می چاوه‌پروانیی عه‌لی

فاتیمه‌ی موحدیسه

”مه‌ککه ئه‌و شاره بوو که فریشته‌کانیش به‌ئیره‌یه‌وه ته‌ماشایان ده‌کرد، له‌وێ له‌دایک‌بوون بۆ یه‌کێ حالی بیت، شه‌ره‌فینکی گه‌وره بوو. خه‌دیجه له ئه‌و پۆژانه‌دا گه‌لێ سه‌رقال بوو، له لایه‌که‌وه منداڵه‌کانی په‌روه‌رده ده‌کرد، له لایه‌کی دیکه‌وه سه‌رقالی بازرگانی بوو و کاره‌کانی مالی پێک ده‌خست و به‌دهم هه‌ژار و نه‌داره‌وه ده‌پۆشت و له‌گه‌ل هه‌موو ئه‌مانه‌شدا سه‌مونی گه‌رمی ده‌برژاند و به ده‌ستی خۆی ده‌یبرد بۆ ئه‌شکه‌وتی حیراء، که ئه‌شکه‌وتی بوو له کێویکی نزیک مه‌ککه و له که‌عه‌ی ده‌پروانی. پێغه‌مبه‌ر حیراء کردبوو به په‌ناگه‌ی خۆی و خه‌دیجه‌ش له چه‌ند لایه‌کی کێوه‌که‌وه پاسه‌وانی جێگیر کردبوو بۆ ئه‌وه‌ی به‌رده‌وام پارێزگاری له په‌سول بکه‌ن. فاتیمه له‌گه‌ل ئه‌وه‌ی له‌و پۆژانه‌دا کچیکی بچووک بوو، به‌لام گه‌وره‌ترین پشتگیری دایکی بوو، پ‌ووی منداڵانه و بیتاوانی هه‌میشه پ‌وو له دایکی بوو و خه‌و و خولیا و خۆشه‌ویستی‌شی باوکی بوو. له جێی ماله‌باجینه و یاری،

هاوکاری دایکی دەکرد و سفرە و خوانی بۆ نەخۆش و بێلانە و ئەو موسلمانانە پادەخست کە پاشا راگەیاندنی دینەکیان مالبەدەر کرابوون و لە مالی ئەواندا دەژیان، لە کاتیگدا ژنان و کێژە گەنج و لاوەکانی مەککە هەر سەروەتیک دەخراپە بەردەستیان، دەیاندا بە پۆشاک و عەتر و زێڕ و زیو، فاتیمە و دایکی لە هەژار و نەدارەکاندا خەرجیان دەکرد. فاتیمە تەنانەت چاوی لە کەلوپەلی نینو کاروانەکانی دایکیشی نەبوو، هەرگیز، لە کاتیگدا هاوتەمەنەکانی بەشوین مووروو و تەوقەو بوون، ئەو تەنها بەلایاندا تێدەپەڕی و تەماشایەکی دەکرد. ئەم کچە دل و چاو پڕە ئازیز تاکە خەمی لە ئەو کاتەدا ئەو بوو زۆر بیری باوکی دەکرد، بیری زەردەخەنە شیرینەکی، باوەشە پڕ موحیببەتەکی، تەماشای پڕ خوشەویستیەکانی دەکرد...

هەر ئەو پۆژەیی خوشەویست ئەمری بخوینە وەر گرت و بەهەلەداوان هاتە مالهە، خەدیجە و کچەکانی یەک-یەک شایەتومانیان هینا و فاتیمە دەیزانی ئەمە نەیتییەکی و جارێ نابێ بە هیچ کەسیکی بلیت، وەک چۆن لە ئەودو دەرگای هەر مالیگەو چەندین نەیتنی حەشار درابوو، لە ئەودو دەرگای مالی نەبیشەو نەیتییەکی گەورە هەبوو و لەبەر ئەوەی هیشتا فەرمانی ئاشکراکردنی پەيامەکی نەهاتبوو، پەسولەللا ئەو ئایەتانەیی بۆی دادەبەزی سەرەتا بە خەدیجە و دواتریش بۆ کچەکانی و چەند کەسیکی دیکەیی دیاریکراو پادەگەیاندا... دین ئەو کات شاراوە بوو و تاکە پیزی نوێژی پشت خوشەویست، خەدیجە و کچەکانی و عەلی بوون... بزیسکەیی

یہ کہ مین ئایہ تہ کانی وەحی بہر پۆحی دہکەوت و کہ سایەتیی سەنگینتر و بہہیزتر دہبوو.

پیغەمبەر لە دەمە وئیوارە نہینئامیزەکانی مەککەدا بە خشووع و راز و نیازەوہ ئەو ئایە تانەیی دہخویندەوہ کہ بۆی دادەبەزی و خەدیجە گویتی بۆ دہگرت و تەزوو بە گیانیدا دہہات و نوقسی دہریای ئەشکی ئەوین دہبوو و فاتیمەش مەست و حەیران، تەماشای دہکردن، چۆن لە گەل ہەر ئایەتیکدا رەنگی پوخسار و کاردانەوہیان دہگۆرپی، بە تاییەت لە گەل ئەو ئایە تانەیی باسی پۆژی مەحشەریان دہکرد... ئەو پۆژەیی ئاسمان وەک چادرێک دہدرپی و دہکریتەوہ، خۆر دہکوژیتەوہ و زەوی وەک لۆکە شی دہبیئتەوہ و کێوہکان لە جیی خۆیان دہدەن بە زەویدا و زەویش ہەرچی ئەو نہینییانەیی چەندین سەدەییە لە ناخیدا حەشاری داوہ، ہەلی دہداتە دەرەوہ و چاکەییەک ہیندەیی تالە مویبەک باریک و خراپەییەک ئەوہندەیی دہزوویەک باریک حەق و حسابی ہەییە... ئەو ئایە تانەیی باسی بیوہفایی و بەدنامەکیی بەندەیی دہکرد... ہەندیک جاریش ئایەتی مژدەبەخش و شادیبەخش... فاتیمە لەنیو رەنگ و ئاھەنگ و سەداگەلیکی وەہا ئاسمانیدا گەورە بوو و شایەتھالی راز و نہینیکەلیک بوو، جیہان چەندین سەدە بوو لە ناخی خۆیدا ہەلی گرتبوون و لەنیو دلاندا پەنھان بوون...

رەسولەللا بە درێژایی شەو ئایە تہ کانی بۆ فاتیمە دہخویندەوہ و فاتیمە لەبەری دہکرد و لەسەر پۆح و دلی دہینەخشاند و کہوتبوویە نیو حالیکی ہیندە بالا و جیاوازەوہ،

فریشته کان وهک چۆن بانگیان له مەریه می کچی عیمران دهکرد، بانگیان له فاتیمةش دهکرد و دهیانوت: "ئهی فاتیمة! خودای گه وره تۆی ههلبژاردوه له نیو ژنانی جیهاندا و فهزلی داویت به سه ره موویاندا! ئهی فاتیمة، خودا بپه رسته و ملکه چی به و سوژده ی بۆ ببه له گه ل سوژده به راندا."

ئهو له گه ل فریشتان دهدوا و فریشتان له گه ل ئهو دهدوان، هه ر بۆیه یه کێکی دی له نازناوهکانی موحدیسه یه، که به مانای که سێک دیت فریشته کان له گه لی دوابن، فریشته کان، که پێغه مبه رانی لی ده ر بچیت له گه ل چه ند که سێکی دیاریکراوی وهک مەریه می کچی عیمران و دایکی موسا و سارای ژنی ئیبراهیم و هه روه ها فاتیمة شدا دوابوون..."

پوڙي چواردهيه مي چاوه رواني عهلي

فاتيمه ي موحاهيد

ژناني مهدينه... ئاي له ژنه شوخوشهنگ و نهرمونيانه کاني مهدينه چهنده پوخوش و نهرمگوفتار بوون، هينده رهسول و کوچه رانيان به کهسانیک له خويان دهزاني، بيوون به پهروانه به چواردهورياندا و له کاتيکدا ميزده کانيان له خزمهتي نازيزدا بوون، ئه مان له خزمهتي خوشه ويستاني نازيزدا بوون. ئه م جار سه فیه ي پووري پيغه مبه ر دهستي کرد به گيرانه وه: "قوبه ي ئاسمان هه وري ماته مي پوشيبوو و پيژهي زولم و زورداری له مه ککه دا له دوا ترؤپکدا بوو، نه بي بؤ هه رجییه ک ده چوو، ئه بوجه هل ياخود يه کيک له داروده سته که ي به شوينيه وه بوون و فاتيمه به رده وام به شوين باوکیه وه بوو و له بهر ئه وه ي کچيکی بچووک بوو، جيی بايه خي دوژمنان نه بوو، به لام ئه و ئاگاداری گشت پلان و ته له که يه کيان بوو. پوژيک فاتيمه ههنگاوبه ههنگاو له پشت بابيه گيانيه وه ده پويشت و ئه بوجه هليش له دوايانه وه ده پويشت و به لاقرتيه وه قسه ي ناشريني فری دها و دلي بچووکي فاتيمه به رگه ي ئه و هه موو ئازاره ي بابيه

گیانی نہ گرت و به ئەوپەری بوژییه وه پووبه پووی ئەبوجه هل بوویه وه و کوتی: (ئەو وه سفه ناشرینانه ی دهیکهیت، تهنه له گهل خۆتدا یهک دهگریته وه!) ئەبوجه هلی سهرگه وره ی زالم و له خوانه ترسی قورەیش، که تا ئەو ساته هیچکس بوژیی ئەوه ی نه کردبوو پووبه پووی بیته وه، که گوئی له وه لامه که ی فاتیمه بوو، سوور بوویه وه و که فی توورپی به لیویدا هاته خوار و خۆی پی نه گیرا و به دهسته گه وره کانی هتا هیزی تیا بوو شه قازله یه کی له پوومه تی وردیله و گولئاسای فاتیمه دا و پوومه تی دهسته بجی خوینی تیزا و ئیمهش که له و حاله دا بینیمان، به گریان و هاتوهاواره وه پامان کرد به ره و پووی. له هه مان کاتدا ئەبوله هه بی مامی بیتاوه پی پیغه مبه ریش پهیدا بوو. ئەبوله هه ب، ئەو که سه ی له هه مووان زیاتر ئازاری په سولی ده دا، ته نانه ت ئەویش خۆی پی نه گیرا له به رامبه ر ئەو دیمه نه دا و له توورپه پیدا خوین بو میشکی نه ده چوو و دهستی فاتیمه ی گرت و هاواری له ئەبوجه هل کرد: 'دهسته کانت وشک بن عه مر! چاک بزانه ئەم شه قازله یه ت شه قازله یه له به نی هاشم! تا ئەم رۆژه هیچکس بوژیی نه کردووه بیته ده بیی وامان به رامبه ر بکات، چۆن شتی وات کرد! چیت ویست له مندالیککی بچووک! هیزت به سه ر مندالیککی وادا تاقی ده که یته وه! عه مر ی ناسراو به ئەبوجه هل بیته دنگ بوو و هیچی نه گوت، ده یزانی ئەبوله هه ب چه ند که لله په قه و نهیده ویست به هیچ جوړیک توورپی بکات و زۆر جار هه ر خۆی به بیتاوه پانی ده گوت: 'ئهممان ئەبوله هه ب توورپه نه که ن! ئەوه نده ی چوووه

به‌ره‌ی موچه‌مه‌د، هېچکس ناتوانيت بېگه‌رېنښته‌وه! هر بڼه بېده‌نگ وه‌ستابوو، نه‌یده‌زانی چی بلیت و نه‌بوله‌هېب دیسان هاواری کرد: «هر ئیستا له‌ئسپه‌که‌ت دابه‌زه، ده‌بیټ تو چیت له‌ئو کردووه، نه‌ویش له‌توی بکاته‌وه!» نه‌بوجه‌هل بیتچاره له‌ئسپه‌که‌ی دابه‌زی و نه‌م جار نه‌بوله‌هېب پرووی کرده فاتیمه و گوتی: «ده‌ی! چون لیتی دایت، به‌همان شیوه لیتی بده‌روه! به‌ناوی مه‌ککه‌وه، به‌ناوی به‌نو هاشمه‌وه شه‌قازلله‌کی به‌هیزی لی بده.»

فاتیمه سه‌ره‌تا له‌به‌ر نه‌وه‌ی به‌رامبه‌ر پیاوړکی به‌ته‌من وه‌ستابوو، شهرمی کرد، ئاخر نه‌و دهرسی ره‌وشت و نه‌ده‌بی له‌لای باب‌ه‌ گیانی خویندبوو، چون شتی وا ده‌کات! به‌لام هینده‌ی نه‌برد نه‌بوله‌هېب ته‌ماشای کرد و گوتی: «ده‌ی! له‌وه زیاتر مه‌حتلم مه‌که، گهر تو شه‌قازلله‌ی لی نه‌ده‌یت، من زور خراپتری پی ده‌که‌م و هرچی گه‌وره و خانه‌دانی به‌نی هاشمه‌ لیره‌ کوی ده‌که‌مه‌وه و دهرسی داده‌دم.» فاتیمه نه‌یویست بارودوخه‌که له‌وه زیاتر ئالوز بیټ و تا هیزی تیا بوو شه‌قازلله‌کی مزی له‌پوومه‌تی تووړه و شینبووه‌وه‌ی نه‌بوجه‌هل دا و نه‌بوجه‌هل تاسا، وه‌ک بلیتی فاتیمه نه‌و شه‌قازلله‌ی له‌ بیتاوهری دایټ و له‌ئو پوژه به‌دواوه هرگیز توخنی فاتیمه نه‌کوت.

پوژ هات و چوو، فاتیمه گه‌وره بوو و خوشه‌ویستی و موحبیبه‌ت و ریزی بۆ باوکیشی به‌رده‌وام بوو، به‌دریژی شه‌و له‌ته‌نیشټ باوکیدا بوو و ته‌ماشای هستان و دانیشتن

و حال و ڕەفتار و کردار و پەرسەتەشەکانی دەکرد و یەک-یەک لەنیو پوچیدا بوونی بابە گیانی دەنەخشاند...

خۆشەویست بە درێژایی شەو هەمان نزای دەکرد و بە دەنگیکی کز و بە دەم گریانەو دەلالایەو و فاتیمەش سەری دادەنەواند، تەماشای لێوی دەکرد و گوێی شل دەکرد: «ئومەتەکەم... ئومەتەکەم!»

هۆن-هۆن ئەشکی دەپشت لەگەڵ باوکیدا و تا بەرەبەیان دووبارە دەکردهو: «ئامین...! اللهم امین...»

پێغەمبەر بە درێژایی شەو بۆ ئومەتەکەیی دەگرایا و تاکە خەمی ڕەزامەندیی خودا و ڕزگاریی ئومەتەکەیی بوو، بەلام حەیف و خەسار کە ئومەتەکەیی بێئاگا بوون و قەومەکەیی نەزان... لە یەکیەک لە ئەو پوژانەدا کۆمەڵێک گەنج ڕێیان بە خۆشەویست گرتبوو و لەگەڵ ئەوێ چەندین قەسەیی ناخۆشیان پێی گوتبوو، پیسی و شەخەلیشیان بەسەردا فری دابوو و کە بە ئەو جۆرە گەراپوویەو مالهو، فاتیمە لەگەڵ پاککردنەوێ جەلەکانی باوکیدا هەنسکی دەدا و باوکی خۆشەویستی دلی دەداوە: «مەگری کچەکەم...! ئاساییه، قەیدی نییه، بە ئاو پاک دەبێتەو...»

ئازیز لە لایەکەو کچەکەیی بە پوچیکی جەنگاوهری و بەرخۆدانانە پەرورەدە دەکرد و لە لایەکی دیکەو دلی ناسک و کچانەیی پڕ دەکرد لە ئارامی و هەستی پارێزراوی و دلی دەداوە و دەیفەرموو: «مەگری گیانی بابە، خودای بالادەست باوکت دەپارێزێت، باوکت خودای بەسە بۆ پارێزگاری لە

خۆی و په‌يامه‌كه‌ی.

فاتیمه به پو‌خساریکی ته‌په‌وه باوه‌شی ده‌کرد به باو‌کیدا و سو‌کنایی ده‌هات به دلیدا.

فاتیمه هینده له‌گه‌ل باو‌کیدا بوو، شایه‌ت‌حالی ئه‌مه و چه‌ندین پو‌وداوی ناخۆشی دیکه بوو و یه‌ک‌ن‌ک له ئه‌و جارانه‌ی دیکه که له‌گه‌ل باو‌کیدا بوو و هر ئه‌وه‌نده‌ی پ‌ی‌یان نایه ن‌یو‌ه‌ره‌م، ب‌ی‌یاوه‌پان چواره‌وریان گرت و هه‌لیان دایه:

﴿تَوَيْتَ دَهْلِيَّتَ مَنْ پَیْغَه‌م‌ب‌ه‌رم؟﴾

﴿بۆت ن‌ی‌یه قسه به بته‌کانمان ب‌ل‌ی‌ت.﴾

﴿هیچ که‌س ناتوان‌یت له ده‌ستمان ده‌ربازت ب‌کات.﴾ ئه‌مانه‌یان گوت و سه‌رگه‌وره‌که‌یان هاته پ‌ی‌شه‌وه و یه‌خه‌ی ئاز‌ی‌زی گرت و پای وه‌شاند، فاتیمه هه‌ناسه‌ی ل‌ی ب‌پا‌بوو و خه‌می ئه‌وه‌ی بوو ش‌ت‌یک له باو‌که گیانی ب‌که‌ن و ئازاری ب‌ده‌ن و په‌سوله‌ل‌لا به ئه‌وپه‌ری بو‌ی‌زییه‌وه وه‌لام‌ی دایه‌وه: ﴿به‌ل‌ی! مَنْ هه‌موو ئه‌وانه‌م گوت‌وه!﴾

له‌گه‌ل ئه‌م وه‌لامه‌یدا هه‌مووان په‌لاماریان دا و عه‌با‌که‌ی پ‌ش‌تیان له ملی ئالاند و هه‌ناسه‌یان ل‌ی ب‌پ‌ی و فاتیمه وه‌ک په‌پو‌وله‌ی با‌ل‌ش‌کاو ده‌گریا و هاواری ده‌کرد و داوای یارمه‌تی ده‌کرد و ئه‌وان‌یش هه‌تا ده‌هات، د‌پ‌ندانه‌تر په‌لاماریان ده‌دا، تا ئه‌و ساته‌ی ئه‌بو‌به‌کر به‌هه‌له‌ده‌وان گه‌شته ج‌ی و قه‌ره‌بالغیه‌که‌ی ب‌لاوه پ‌ی کرد و هاواری کرد: ﴿نیاز‌تانه که‌س‌پ‌یک ب‌کوژن که ده‌ل‌ین الله خودامه‌؟﴾ هر ئه‌وه‌نده‌ی ل‌ی دوور که‌وت‌نه‌وه، ئاز‌یز توند باوه‌شی به فاتیمه‌دا کرد و هه‌ول‌ی دا قورسای‌ی

و خەمی نیتو دلی بره‌وینتیه‌وه، دیسان دانیای ده‌کرده‌وه که
خودا ده‌پارێزیت، هەر ئەمانه نا، به‌لکوو فاتیমে هه‌موو ئەو
جارانه‌ش له‌وێ بوو که ئەبوجه‌هل عه‌باکه‌ی په‌سولی ده‌گرت
و پای ده‌وه‌شاند و هه‌په‌شه‌ی لی ده‌کرد... فاتیمه... ئای له
فاتیمه، چه‌ندی بینی و چه‌ندی چه‌شت...»

رۆژی پانزیه می چاوه روانیی عهلی

فاتیمه ی سه ییده

مانگ هه ر پۆژه ی شیوه یه کی وه ر ده گرت و و پۆحی
عه لیش وه ک مانگی چوارده ی ئاسمان له هیلاله وه ده بوو به
پ، چهنده هه سستیکی جیاواز و جوان بوو ئه وه ختانه ی له
گشت لایه ک و هه موو که سیکه وه باسی که که ی په سولی
ده بیست، که وه ک خۆریک له جیهانیدا هه له اتبوو، وه ک بلی
ته ماشای په لکه زیرینه یه ک بکات که چهندين چاو و چهندين
زیهن و بۆچوون پێیان وا بوو ناوازه و تاکه و هه رساتیک
پهنگی نوێ بپۆشیت. له که شتی که شتن به فاتیمه دا تاکه پیت
و تاکه وشه یه کیش بایه خ و گرنگی خۆی هه بوو، له که شتی
که شتن به فاتیمه دا کات بیده نگ و سات ته نها ته ماشاکه ر بوو...
فاتیمه له سه ر زاری ژنانی مه که که و له نیو دلی ژنانی
مه دینه دا بوو ئیدی: "هه بیبوللا ته نانه ت دلی نایه ت ناویشی
به نیتیت، هیی ئه م گو له باخه ی...» چاوه کانی فاتیمه جووتی
ئه لماسی په شن، به شه ودا وه ک مانگی ئاسمان ده بریسکینه وه.
که تیشکی مۆم به ر پووی ده که ویت، ئیواران پو خساری وه ک

مانگی چوارده دهرده وشيته وه و عائیشه له ژیر ئه و پروناکییه دا کراس دهچن و بهرکه ته سبیح دههونیه وه. ته ماشاگردنه کانی چه شنی باوکی، پیکردنی هه ر ئه و، زهرده خه نه کانی چه شنی ئه و، رهفتاری میسلی ئه و، خه دیجه بهرده وام پتی دهگوت 'ئه و کچه م که زۆر له باوکی دهچیت'، هه موو هه ولی دلخوشیی باوکیه تی و هه رکات باوکی بهختیار دهبینی، دهچینه شادییه ک له ئه و دیو سنووری دونیا وه. تیر نابیت له ته ماشاگردن و گوینگرتن بۆ باوکی. خوشه ویستی فاتیमे بۆ نازیز له هه ندی کاتدا له باوک و کچ زیاتر خوشه ویستی شوینکه وتوویه که بۆ پیغه مبه ره که ی، موحیبه تیکه له ئیمان وه قوولپی داوه، راستی ئه وه یه ئیماندار ده بیت وه ک فاتیमे پیغه مبه ری خوش بویت و له ئه و بچیت... هه رکات ره سولی په حمه ت دهچینه ژووریک، فاتیमे هه لده ستیه سه ر پی و به پیزه وه دهستی ماچ دهکات و سه یرتر له وه ئه وه یه هه رکات فاتیمه ش دیته ژووره وه، ره سوله لالا له به ری هه لده ستیت و چاوه کانی ماچ دهکات و له جیی خوی دای ده نیشینیت! مرؤفایه تی به ئه و نرخ و پیزه ی ره سول له فاتیمه ی دهگرت فیر بوون چون کچه کانیان خوش بویت، فاتیمه ش له به رامبه ر ئه و هه موو پیز و خوشه ویستییه ی پیغه مبه ری جیهانیان هه یه تی بۆی، نه زه په یه ک غروور دهیگریت، نه فیز و ناز. فاتیمه نازنامه ی ژنی به ره وشت و به سنوور و میهره بان و به سۆزه و سه رداری ژنانی سه ر پووی زه وییه، هه ر بۆیه پتی ده لیتن 'سیده النساء' 'سه رداری خانمان'...

پوڙی شانزیه می چاوه پروانی عہلی

فاتیمہ ی راستگو

پوڙبہ پوڙ ھاڙہی نیو دلی زاواکھی پیغہ مہر زیادی دہ کرد
و لہ گہل ھہ لہاتنی ھہر خوریکی نویدا پرویہ کی دیکھی فاتیمہ ی
دہناسی و ھہر پرویہ کی لہوی دیکھ عہزیزتر و بہنرختر و
گوینگرتن لہ ھہر و ہسف و سہنا و جوانیہ کی شیفای بوو بو
پوچ.

"دہریای راستگو ییہ فاتیمہ، ھہر لہ مندالیہ وہ ھہر گیز
پہنای بو درو نہ بردوہ، دلی ئہو جیتی چربوونہ وہی ئہو
نورہیہ کہ لہ باوکیہ وہ دہر دہچیت، ھہمیشہ لہ خہمی ئہو
پوڙہ دایہ کہ دہچیتہ وہ حزوری خودا و دہزانت لہ پوڙی
دواییدا شہرمہ زار بوون و خہجالہ تیوونی بہر دہرگای ئیلاھی
سزا گہورہ کیہ، نہک جہ ھہنہم...!

لہ سہر راستہ پئی دہروات و لہ بچووکترین ھہلہش خوی
لا دہدات، بہلام ئہمہ ئینسانہ، ھہندی جار بہنہزانی دہکہ ویتہ
ھہلہ وہ و ھہرکات پئی دہترازیت، دہستبہ جی تہوبہ دہکات و
ھہمیشہ نزای 'طرفہ العین' ی لہ سہر زارہ:

"یا حی یا قیوم، برحمتک أستغیث، أصلح لی شأنی کله، ولا
تکلی لی نفسی طرفة عین"

"ئە ی حی و ئە ی قە یوم، گشت کارەکانم پێک بخەیت و بۆ
ساتی چاوتر و کانیکیش نەمدەیتە دەست خۆم."

ژیانی راستگۆ لە دنیا دا تەنگ و لە کۆتاییدا ئاسانە و
کێ دەزانیت، لەوانەیە فاتیمەش لە داھاتوودا زۆر بگری، زۆر
بپیشیت، زۆر بچەژیت...

شەو درەنگ بوو و وەختی بلاوەپێکردنی قەرەبالغیە کە
هاتبوو و ئوموئەیمەنی دایەن لەبەر خۆیەو گوتی: "دەمی
شەو و چەرخێ فەلەک لە دەوران ناوەستێ و هیچکەس نازانیت
بە یانی چی لە گەڵ خۆی دینیت. خێر و خوشیمان بۆ بەینێ
پۆژی نوێ، دڵمان مەئیشینە و دلت نائیشینین... راستگویی
فاتیمە و سەنگینیە کە ی بگەینە بە مرقە جوانەکانی داھاتوو."

پوڙى حه قه يه مى چاوه پروانى عهلى

فاتيمه ي طاهرة (پاكوته ميز)

به دهم شنه باي شيريني شهواني مه دينه وه، كه له پهلى دارخورماكانه وه شنه يان ده هات و له ژير تيشكى مانگدا، كه تيشكه كانى دده له لووتكه ي ئوحد و له ويوه ده شكايه وه سهر باخچه كانى مه دينه، حيكايه ت و گيرانه وه ي ژيانى فاتيمه به رده وام بوو و ژنان تاكه وشه يه كيان له گيرانه وه كان له ده ست خويان نه دده. چاوه كان هم جار له سهر روبه يه بوو، نه و كچه هه تيوه ي پيغه مبه ر له سايه ي خويده گه وره ي كردبوو: "تو شه و و پوڙ له مالىكدا له گه ل فاتيمه دا ژياو، پيمان بلى فاتيمه له ناو مالدا چونه."

"پاكوخاوين بوو، زور پاكوخاوين، جاريك هوكارى هينده گرنگي پيدانيم به پاكوخاوينى له به ره كه پرسى و به م جوړه وه لامى دامه وه: «له بهر نه وه ي له بنه چه ي پاكانه، كچى باوكيكي له ئاسمان و زهوى هه لېژيردراو و دايكيكي به خاوينى ناوداره و ده زانيت پاكوخاوينى سيفه تيكي دهره كى و پازينه ره وه ي جيهانى دهره كى نيه و پاكر اكرتنى ره وش و په فتاريش گرنگه

و مروۆفی گه‌وره‌هه‌م ده‌ره‌وه‌ی، هه‌م ناخی به‌پاکی پاده‌گریت،
هه‌ر بۆیه‌ وه‌ک خه‌دیجه‌ی دایکی نازناوی تاهیره‌ی لی نرابوو.
(چما ئیمه‌ش چۆن ئه‌و نازناوه‌ وه‌ر بگرین؟)

به‌ره‌که‌ وه‌لامی دایه‌وه‌: (ئه‌وه‌لین شت سه‌یرکردنه‌کانه‌،
ئینسان ده‌بی سه‌یرکردنه‌کانی پاک پابگرئ، ته‌ماشاکردنی
ناشرینی و هه‌رام به‌نی ئاده‌م په‌ریشان ده‌کات. ئینسان ناییت
پینگه‌ بدات چاوی پیس بیت، چوون چاو ته‌ماشای پیسی ده‌کات
و دل باجه‌که‌ی ده‌دات! مه‌ردوم که‌ زوبان و گوئی و چاوی
به‌ره‌و هه‌رام کرده‌وه‌، پۆشنایی دلی ده‌کوژیته‌وه‌، فیکری
په‌رشوبلاو ده‌بیت و پۆخی نه‌خۆش ده‌که‌ویت و هه‌ست و
سۆزه‌کانی ده‌پرژین و ده‌پرژین... ده‌بیت تا ده‌توانیت ئیمان و
حه‌یا و ئه‌ده‌ب بکه‌یته‌ قه‌لا و په‌نای بۆ به‌یت، فاتیمه‌ قه‌لایه‌کی
له‌و جوۆره‌ی بونیاد نابوو...)

(خاتوو فاتیمه‌ کچی پتغه‌مبه‌ره‌، بۆیه‌ توانیویه‌تی هینده‌ پاک
بیت، ئیمه‌ چۆن ئه‌وه‌مان پی ده‌کریت!)

به‌ره‌که‌ زه‌رده‌خه‌نه‌یه‌کی کرد و وه‌لامی دایه‌وه‌: (ئه‌ی
خۆ خه‌دیجه‌ کچی پتغه‌مبه‌ر نه‌بوو! له‌ سه‌رده‌می لاویتیدا
ئه‌سه‌پسواریکی به‌توانا بوو و زۆر جار به‌شداریی پتیشبرکئی
ئه‌سه‌پسواریی ده‌کرد و له‌ یه‌کیک له‌ ده‌مه‌وئواره‌کانی مه‌که‌کی
په‌ر پازدا سواری ئه‌سه‌په‌که‌ی ده‌بیت بۆ به‌شداریکردن له
پتیشبرکئیه‌ک، که‌ ده‌ستپیک و کو‌تاییه‌که‌ی ته‌نیشته‌ که‌عه‌یه‌،
کیژان به‌ سواری ئه‌سه‌په‌کانیانه‌وه‌ له‌ژێر پۆشنایی تیشکی
مانگی چواره‌دا غار ده‌ده‌ن و خه‌دیجه‌ له‌پتیش هه‌مووانه‌وه‌یه‌

و شاعیری کی ناوداری ئو سہ ردمہ، کہ دہیبینیت، ھونراوہ
بہ سہر قہر و بالا و پرچ و شانوشکویدا دہونیتہوہ و خہدیجہ
پارہیہ کی زور دہدات و ئو ھونراوہیہ گہشتبیت بہ ھہرجیئہک،
کوی دہکاتہوہ و ناھیلایت مہحرہمیہت و نہبینراوہکانی بینہ
داستانی سہر زاری خہلکی!

کہ وا بیت، کچی پیغہمبہربوون ھہستیک بوو لہنیو دلی
ئینسان خویہوہ ھہلدہقولا و دہکرا کچی پیغہمبہریش نہبیت
و وھک ئہوان مامہلہ بکہیت! بہندہ ھیندہی تہربیہتدان و
پاکراگرتنی کہسایہتی و ناو و نہفسی بہنرخ بوو لہ چاوی
خودادا...»

پوڙي هه ڙده يه مي چاوه پرواني عه لي

فاتيمه ي زاهيده (له خواترس)

"غه يه ت نيشانه ي نينسان ي بډه سه لته."

حه زره ق عه لي

يه کيک بوو له نيواره فينکه کاني مه دينه و له تهنشت خانووه دارينه کاني تهنشت دارخورما چره کانه وه دهنګي دوو کچي گهنچ دهبيسترا، يه کيان پوبه يه بوو که له گهل فاتيمه دا گه وره بيوو، نه وي دیکه ش نه داي هاورپي نزيکي بوو، پوبه يه تازه هوسه رگيري کردبوو و له گهل هوسه ريدا بڙيو يي ژيانيان له سهر خورما کوکر دنه وه بوو و نه داش به نيازي هوسه رگيري چووبوويه سهر پييهک و دلي شکابوو. دوو هاورپي، ههرکاتي به يه که وه بوون، باسوخواسيان به جوړيک له جوړه کان دهگه شته وه به هوسه رگيري. له ناوه پراستي گفتوگويه کي شيريندا بوون و نه ناگايان له پرشنگدانه وه ي نه ستيره کاني باوه شي ناسمان بوو، نه مانګي پر، که تيشکي به سهردا ده باراندن، بيتاګا له هيچ شتيک که له چوارده ورياندا پووي ده دا

و به دهم قسه و باسه وه دهمی ئه و گوئیانیان ده دوریه وه که
 پریان کردبوو له خورمای وشکراو و له جیه کدا نه دا دلی
 پر بوو و گوتی: "ئه و کورپه ی خوشی ده ویستم و تا دوینی
 به لینی هاوسه رگیری پی دهم، له ناکاو و بیباکانه جیی هیشتم
 و پوشت، ده لنین کچیکی له من جوانتری دۆزیوه ته وه! هیچ
 متمانم به پیوان نه ماوه و وا، پروات عه بایه کی خوری دهم
 به شانما و وهک شوانه کان خوشترداری ده کم." هه ردووک
 دایانه قاقای پتکه نین و وهختی چاویان بهر چاوی یه ک کهوت،
 روبه یه له ژیر پتکه نینه کانی نه داوه ئازار و کزه یه کی قوولی
 ههست پی کرد: "ئو پیاهه راسته کهت هه لئه بژاردوو! پیایک
 وه فاداری خودا بیت، هه رگیز کاری وا ناکات." نه دا که زانیی
 روبه یه ههستی به بزیسکه ی ئاگری نیو دلی کردوو، دهستی
 کرد به دهرده دل: "ماندوو بووم... ماندوو... قوفلیکم داوه له
 دلم و ئیدی ئهسته مه کلله که ی بدهمه دهستی کهس..."
 "دل مالی موحیبه ته! بی خوشه ویستی بهر که ناگریت و
 ده بیته مالیکی تاریکستان."

"خوت حالم ده بینی! مه گهر هه ر خودی خوشه ویستی
 نه بوو منی ئاوا په ریشان کرد!"

"نا، هه رگیز! خوشه ویستی هه لیه، توی په ریشان کردوو!
 دل زور به نرخه و نابیت دهرگای بۆ هه موو کهس والا بکهیت،
 دل جیی تاکی حهق و به دیهینه ره و ده بیت ئه وانه ی ئه ویان
 خوش دهویت، بیانکه ییت به جیشینی ئه وئ، هه رکئ له ئه و
 دوور بیت، دلت ده شکینی و خوینی لی ده تکتینی."

“دهبیت زاهیده بیت!”

“چۆن یانی؟”

“یانی نابې به چيژ و خوشی کاتی فريو بخویت، ئەوانه ی دهزانن ئاره زووه کانیان دوا بخهن، دهبنه زاهید ئە ی نه دا، زاهیدبوون و اتا تاکه حاکم په وای دل خودا بیت و بی له ئەو دل ته سلیمی کهس نه کریت.”

“مه گهر ئینسانی له و جۆره بوونی هه یه؟”

“بیگومان هه یه! ته ماشای خاتوو فاتیمة بکه، یه کینک له نازناوه کانی زاهیده یه.”

“زاهیده به مانای چی دیت! دهبیت مانایه کی زۆر قوولی هه بیت.”

“به رزترین مه رته به ی به ندایه تییه! نه یینی و پازی به نده بوون له ویدا چه شار دراوه.”

“به مانای پوونه دانه به ئاره زووه کانی نه فس، نه فس هه ر ئەوهنده ی پروت دایه، وهک مندالکی لاسار داوا دهکات و داوا دهکات، ئەوانه ی ناز نادهن به نه فسیان، هه م له دنیا و هه م قیامهت دهگهن به ئارامی، هه ر وهک فاتیمة خاتوون، به کهم دهژی، کهم دهخوا، کهم دهلینت، کهم دهنویت.” بیده نگیه کی کورت کهوته نیتوانیانه وه و شنه بای ئارام و شیرینی دارخورماکانی مه دینه قژی هه ردووکیانی دههینا و دهبرد و بۆنی خورمای به هه واکه دا بلاو ده کرده وه و نه دا سه ری له گنژه وه دههات و پرسیی: “شتی وا چۆن دهبیت! مه گهر ئینسان بۆ ئاره زوو و چيژی دنیا ناژی؟ مه گهر ئینسان

بۆ ئۇ ۋە پەوانەى جېهان نەكراۋە زياتر پېئىكەنى و زياتر
 رابوئىرئ و زياتر بژى!" پوبەيە تا ئۇ پۆۋە لە مالى نەبى
 چى فېر بووبوو، كۆى كردهۋە و ۋەلامى نەداى پى دايەۋە:
 "دەبىت چىژ و ئارەزوۋەكان بە سنوور و لە بازنىەى حەلالدا
 بھىژىنەۋە، خۆشى و خەم راستىيەكى نكوولېلېنەكراون
 لە ژياندا، چىژبىنىنى زۆر خۆشە، ۋەلى ۋەك ھەنگوئىنى
 ژەھراۋىيە. ئۇ ساتە سەرقال و نوقمت دەكات لە خۇيدا،
 ۋەلى عومرىك داخى پەشىمانىت پى دەكىشىت. كۆتايى نايەت
 حەز و ئارەزوۋى ئىنسان... ھەمووان بەشۋىن خواردن و
 خەۋتن و ھەوانەۋە و گەران و پارە و پىكەنىنەۋەن و ھىچكام
 لەۋانەش نابنە يارى كەس، بشبن بە يار، يارى بېۋەفان و
 لە نېۋەى رى جىت دەھىلن... ھەر سانىيەك كە لە ژيانمان
 دەپوات، پىر دەبىن، ماندوو دەبىن، دەژاكىتىن، دەپرووكىتىن...
 ئۇ نەدا ئامەدە بە، كۆچ دەكەين بۆ دونىايەكى دى و دەبىت
 ھەرچىمان ھەبوۋە و كردوۋە لىرە، بىدەين بە كۆلماندا و
 چاۋەپى بكەين بزانىن لەۋى دەمانكاتە خاۋەنى خۆشەختى
 نەپراۋە، ياخود تياچوونى ھەتاھەتايى...

دەبىت ھەندىك شىت دوا بخەين... بۆ ئۇ دىۋى دابنىين...
 ئۇم دونىايە گەر ويستىشى لىى بىت، ناتوانىت لەئاست چىرى
 و خەستى ھەست و داۋاكارىيەكانى مرقۇدا بىت، ھەلە لە
 دونىاشەۋە نىيە، دل بە ھەستى كاتى پازى نابىت، بەشۋىن
 مەنزىگە و خاۋەنى ھەقىقىدا دەگەپىت و گەر نەيدۆزىتەۋە،
 ھەموو دونىايى لەبەر پىدا راخەيت، خۆشەخت نابىت... جار

ههيه زهردهخه نه يه كي گهرم، گفتيكي جوان، دوو چاوي
 ئاسكئاسا، ياخود بالايه كي به رزي شوخوشهنگ، پرچيكي
 ئالوزكاو ياخود ئاوريشم و زيڤ و سهروەت دلي ئينسان ده بات،
 ده يبات، وهلي هيچيان بوشاييه گه وره شاراو هكه ي نيو دل پر
 ناكاته وه، ئينسان به رده وام دلي خوي ده داته وه، خوي سه رقال
 ده كات، به شوين خويده ده گه ريت و له كوتاييدا ده گات به وه ي
 ريگا ناگات به هيچكوئ و ده بيته مه يخوري مه خانه كان... بو
 ئه وه ي نه گات به و جييه، ده بيت جواني جوانان بدوزيته وه...
 ”مه گه ر ده تواني!“

”ئهرئ، ئهرئ، ده توانيت... هه ركيش بتوانيت، ده چيته مه رته به يه ك،
 سه روو ئينساني ئاسايي.“

”چون بگه ينه ئه و مه رته به يه!“

”به چه ند جاريك بونكر دني گول مه سه له ن... به چيژوهر گرتن
 له ئه و پارووه ي ده يخوين... به نه بوون به زينداني خالتيك، به
 نه خنكان له نيو دلويپيكي خوشي يان خه مدا... به مه سته بووني
 يه ك نيگا... به ونه بوون له نيو يه ك زهردهخه نه دا... به وه ي
 هه رچيي جوانه جوان بي لات، چوون ئه و به ديي هيناوه، به وه ي
 هه رچيمان خوش ويست، له پيناوي ئه وه دا خوشمان بويت كه
 خوشه ويستيمان بو ئه و زياد بكات. ئيدي ئه و كات دپكي
 گوله كاني نيو دل ناچن به دلدا و وهك خاتوو فاتيমে ده بين به
 زاهيد، له ئه و ده چين... ده بين به ئه و... بيهيوا مه به، ده رگاي
 دل دامه خه، به هه شته كه ي ناو ناخت بدوزهره وه، خوشي و
 حوزوري راستي له ويدايه.“

"من زۆر دوورم له وهی باسی دهکهیت، بۆ ئه وهی ببیت به
نزیکی خاتوو فاتیمه، ده بیّت وهک ئه و بیت، تۆ ته ماشایه کی
حالی من بکه!"

"ئینسان هه ر ئه وهندهی ته و بهی کرد و گه پایه وه، قه له می
لیخو شبوون ده هینریت به سه ر تا وانه کانیدا! مه گه ر یه کیک له
ناوه کانی خودا 'ستار العیوب' داپۆشه ری نه نگیه کان' نییه!
پتغه مبه ره که ی خوداش هه ر له سه ر هه مان پتیه و داپۆشه ری
عارییه کانی خه لکییه، که که شی هه ر به و جوړه یه، بیخه م به."
کیژی گه نج وهک بلّی له که نار خه و نیکی ئارامدا بیّت،
پوچی پرشنگی ئارامیی ده دایه وه، خه و نیک که نه یده ویست
هه رگیز لئی به ئاگا بیّت، ده توت په ری گو له پاش ئه وهی
بارانیکی نه رمی به سه ردا ده باری و ته پ و پاراوی ده کات و
ژیانی ده گه پتینه وه بهر.

کات درهنگی کردبوو و په لی دارخورماکان به نازه وه
ده شتانه وه و ئه ستیره کان یه ک-یه ک داده گیرسان و حیکایه تی
عه شقه کان و فریودانه کان و په شیمانییه کان له هه موو جتیه ک
و گشت سه رده میکا وهک یه ک بوون و شا بیّت، پادشا بیّت،
یاخود گه دا، هه رکه س به ده م ده رد و ناله و برینه کانی خو یه وه
ده تلایه و چه رخی ده ورانیش به ده وری هه موو یاندا... کات وهک
ئاو تیده په ری و ده میک بوو باسی گو له که ی خو شه ویست
ده کرا و زۆری دیکه ش مابوو باس بکریت...

پۆڭزى نۆزدەيەمى چاۋەروانىيى عەلى

فاتىمەى زەھرا

لەئىنو دلى عەلىدا ھۇنراۋەى فاتىمە بەستەى دەدا و گەرچى
نە چاۋ فاتىمەى دەدى و نە گوئ ئاۋازى دەنگى ناسكى
دەژنەفت، ۋەلى لە گشت جىيەك باس باسى فاتىمە بوو...
ئەوان دەيانگىزايەۋە و عەلى زياتر دەيناسى، پۆڭزەپۆڭ
ئارەزوۋى ناسىنى ئەم خانمە لەلايەن ژنانى مەدينەۋە زىادى
دەكرد و ھەر ئەۋەندەى شەۋ دادەھات و كاروبارى ئەۋ پۆڭزە
كۆتايى دەھات، ھەموۋان لە ھەيوانەكەى ئوموئەيوپ كۆ
دەبوۋنەۋە و ژنانى مەككەيان دەخستە ژىر بارانى پرسىار.
ئەستىرەكانى ئاسمان بەشدارىي ئەم شەۋچەرەنەيان دەكرد
و ئەمشەۋ باس باسى جوانى و شۆخوشەنگىي فاتىمە بوو:
“پوۋناكىي پروۋى لە مانگ دەچىت، بۆيە پىتى دەلئىن زەھرا،
چوۋن زەھرا بە ماناي مانگى پىر دىت، ۋەك چۆن ھەزەرەتى
يوسف جوانخاسى پياۋانە، فاتىمەش شۆخوشەنگىرىنى ژنانە،
جارى ۋا ھەيە ئىنسان شەرم دەكات تەماشاي چاۋانى بكات،
چوۋن چاۋەكانى كارىك دەكەن كە تەنھا ھەستى پى دەكرىت و

دەر نابردریت، ده‌بیزیت، به‌لام نیشان نادریت... له پوخساریدا
پاکیی‌هه‌بیوللا و نه‌رمونیانیی‌هه‌دیجه و سه‌بر و ئارامیی
زهینه‌ب و خو‌شه‌ویستی کهل‌سوم و پاستگویی پوقیه‌کۆ
بووه‌ته‌وه. برژانگرکانی په‌رده‌ی نوری ئیلاهییه و به‌حورمه‌تی
ناسکیی‌هه‌پووی، بیگیان پو‌حی به‌به‌ردا دیته‌وه.

چهن ژنیک له‌پشتیوانان خو‌یان بۆ نه‌گیرا و فرمیسک له
چاوانیان هاته‌خواری: "ئای خودایه، ئیمه‌چ قه‌ومیکه‌به‌ختیارین!
هه‌ل‌ب‌ژیردرای جیهان بووه‌ته‌میوانمان و نازدارترینی ژنانی
جیهان کۆچی کردووه‌بۆ‌شاره‌که‌مان، خودایه، ئه‌مه‌چ به‌ختیکه!
چ به‌خسندیه‌یک! لایق به‌ئو مه‌رتبه‌یه‌بین یا ره‌ب..."

ئه‌وانه‌ی کردبوویان به‌خو، گشت دانیشتیکیان به‌هۆنراوه‌یه‌ک کۆتایی پێ ده‌هینا، ئه‌م جار به‌سته‌یه‌کیان به‌سه‌ر
جوانیی فاتیমে‌دا چ‌ری:

«ئاوازی ده‌نگی وه‌ک ئاوی قوولایی بیره‌کان

فینک و سه‌نگین.

به‌بیرکردنه‌وه‌لێ ده‌په‌وینه‌وه‌دەر ده‌کان و

جوان ده‌بیت جیهان.

لێزمه‌بارانی مو‌حیبه‌ت،

ده‌بارین له‌نیو‌دلان،

به‌زستانا، له‌ناوه‌پاستی زوقم و سه‌رمایا

چه‌که‌ره‌ده‌کات خو‌نچه و گوله‌باخان.»

رۆژی بیسته می چاوه پروانی عهلی

فاتیمه ی زانا

حیکایه تی قه فتانیک

ئهو زاته ی عهرز و عهرش و وشکانی و ئاوی ئافراندبوو و مۆری خۆی له نیتو نهیتی و پازهکانی جیهاندا جی هیشتبوو، فاتیمه شی له نیتو دلی عهلیدا مۆر کردبوو... چاوه پڕ بوو عهلی و... نهیده زنی ئهم چاوه پروانییه چه نی دیکه دهخایانیت، به لام له نیتو ته سلیمیه کی قوول و مهراقیکی چرپا بوو. تو بلتی هۆکاری ئهم بیده نگیه ی نه بی چی بیت؟ بلتی خوانه خواسته شتیکی نه شیایوی وتبی یان کردبی! یاخود که مته رخه مییه کی نیشان دابی! عهلی به دهم ئهم بیرکردنه وانه وه بیرری له مندالیی فاتیمه و ئهو جوانییانه ده کرده وه که له مالی پتغه مبه ردا دیبوی. سالی هه شته می پتغه مبه رایه تی بوو، بیتاوه پرانی مه ککه به خویان و مال و مندالیانه وه سه نگه ریان له پتغه مبه ر و موسلمانان به ستبوو و به چه ندین جۆر و ته له که ئازاریان ده دان و عهلیش به دل و به گیان له خه می پاراستنی خۆشه ویست و خانه وه ده کهیدا بوو. له یه کتیک له ئهو پۆژانه دا که عهلی

پاسه وائی پھسولی دھکرد و بهرامبهر که عبه دانیشتبوو، نزای دھکرد، چند ژنیکی خانه دان هاتنه حزوری و گوتیان: "ئهی مه حمه! گهرچی له هۆزی جوداین، به لام ههرچی بیت، له هه مان شاردا داده نیشین، ههر بویه داواکارییه کمان لیت هه یه." "بفرموی." "بفرموی."

"ئهم ئیواره یه ژنان و کچانی مه ککه کۆبوونه وه یه کمان هه یه به مه بهستی به هیزبوونی په یوه ندیه کانی نیوانمان، هه ده که یه فاتیمة ی کچیش به شدار بیت، له سهه ئیزنی ئیوه شه رفمه ند ده بین به هاتنی و بهم جۆره په یوه ندی نیوانیشمان تۆخ ده بیتته وه، جا ئیزن ده فهرموی؟"

فه خری عالمه، که ههچ داواکارییه کی جوانی پهت نه ده کرده وه، فهرموی: "قسه له گهل فاتیمة ده که م و ده نیترم بۆلاتان."

وهختی فاتیمة هاته خزمهتی ئازیز، فهرموی: "فاتیمة گیانم، خۆت ده زانیت که فهرمانمان پی کراوه وه فاکار بین بهرامبهر جه فاکار و ئاشنا بین بهرامبهر ئه وانه ی وهک غه ریب لیمان ده پوانن و چاک بین بهرامبهر خراپ."

فاتیمة به هه زار دل و گوی گویی بۆ باب به گیانی گرتوو و دلنیا بوو بۆ کاریکی گرنه بانگی کردوو: "نوری چاوم! ژنانی عه ره ب هاتن بۆ لام و داوایان کرد بهچیت بۆ ئیواره خوانیک که بۆ ئیواره پیک خراوه، من په تم نه کرده وه و که وتوو ته وه سهه ره زامه ندی خۆت، چی ده لیت؟"

فاتیمة چاوه پتی داواکارییه کی له م جۆره ی نه ده کرد و به ئه و په ری شه رم و هه یاه وه لامی دایه وه: "بابه گیان، نوری

چاوم! گشت وشه يه کت بهرز و گشت وته يه کت پيروزه، هه لبت ده چم به دهم ئه و به لينه ي داوته، به لام جلوبه رگي شايسته به جوړه کوږونه وه يه کي له و جوړه م نيه! ئيستا ئه وي کچاني ئه بوله هب و ئه بوجه ل و عوقبه ي لينه و به ئاوريشمي ئالووالا و خشل و زيړ خويان ده پازينه وه، من چون به ئه م جله سادانه وه بچم! دلنيام هيند و هاوپيکاني قسه ي ناخوش و شکتير ده کهن و ئازارم ددهن، به لام مه به ست له ئه م قسانه م ئه وه نيه داواکه ت رت بکه مه وه، گهر ده ته ويټ، هر ده چم.

چاوي خوشه ويستي جيهان پر بوو له ئه شک: "خه مي ئه وه ت نه بي کچم! بيني ئه وان کورتمه ودايه و تهنه جيهاني دهره کي ده بينن و بيئاگان له جيهاني مانا، پوښاکي پازاوه ي بهري ئيمه ته قوايه و تاجي زيړيني سه رمان عيلم و په زامه ندييه، ماده م هه موو جوانيه ک ده که ويته ژير هيرشي پاييز و وشکي ده کات، گرنگيدان به بووکيتي و پازه ويي به هار بوچي؟ له بييري نه که يت کچم، گهر ئه وان پوښاکيان جوان بي، توش خاوه ن خشلي مه عنه ويټ، هه تا ئه و پوژهي به رگي زانست و ته قوا بپوشين، گرنگيدان به دهره وه بيته نجامه."

باوک و کچ له نيو ئه م گفتوگو يه دا بوون وه ختي جو بريل هاته حوزور و فهرمووي: "يا ره سوله لا! فاتيمه ده چيت بو ئه م کوږونه وه يه و له ويډا چنډ نه يتيه کي په نهان ئاشکرا ده يټ." له گه ل بيستني ئه مه دا، ره سوله لا فهرمووي: "کچي جوانم! ئيستا جو بريل هات و فهرماني پي دام به شداري له ئه و کوږونه وه يه دا بکه يت."

فاتیمة سهری دانه واند و سیبهری برژانگه کانی که و ته سهر
کولمه کانی و له شهرمدا سوور بوویه وه و هیچ قسه یه کی بۆ
گوتن نه ما و گوتی: "گیانم قوربانی گیانت بابه گیان، گهرچی
کۆبوونه وهی بیثامانج و قسه و قسه لۆک کاری ئیمة نییه، به لام
مادهم ئیزنتان فهرمووه و خوداش فهرمانی داوه، به شداری
ئهم ئیواره خوانه ده کهم."

ئیواره ی هه مان پۆژ به مه به سستی به شداری کردن له ئیواره خوانه که
فاتیمة له مال چووه یه دهر وه.

ژنانی عهر ب دهسته دهسته ده که یشتن و به جله
باقوبریقای و خشل و متوموورووه کانیانه وه خویان ده واند
و جار جار ته ماشایه کیشیان ده کرد بزائن فاتیمة هاتووه یان
نا و به پیکه نین و گالته جار ییه وه ده یانگوت: "بزائین که که ی
موحه ممه د چۆن دیته نیوانمان." "بزائین هه سستی چۆن ده بیت
که ئیمة به م شانوشکۆیه وه ده بینن و ته ماشای جله ساده
و بیئه رزشه کانی خۆی ده کات و نازانیت چی بکات به رامبه ر
شانوشه و که ت و جلو به رگی شاهانه ی ئیمة." هه مووان قاقایان
لیده دا و له نا کاو هه موو چاوه کان به ره و دهرگا که سوورپان؛
فاتیمة هاته ژووره وه و هه مووان واقیان و پ مابوو به دیاریه وه،
له پیش هه موو شتیک، تاجه که ی سهری سهرنجی هه مووانی
راکیشا، قه فتانیککی شاهانه ی بیۆینه و ناسک به شانیه وه و
له چاوه کان زیاتر فیکر و هۆشیان مه سنت ببوو، له جیی
خویان ره ق ببوون و زمانیان لال ببوو به رامبه ر جوانی و
شۆخوشه نگیی فاتیمة و هه مووان له به ر خۆیا نه وه ده یانوت:

”ئەمە كئيه!“ ”كچى كامە سولتانه! چ جوانييه كه!“ فاتيمة وهك
شاژن به ناوياندا پټى ده كرد و يەك-يەك به كزى ده يانگوت:
”به خيتر بييت! ئاوه دانت كرده وه ئه ي فاتيمة.“ وهك ژنانى ميسر
كه له حەيبه تى يوسفدا ده ستيان برى، ژنانى مه ككەش له ئاست
جوانى فاتيمة دا دلان پارچه پارچه بوو، يەك-يەك لىتى نزىك
بوونه وه و چوارده وريان گرت و له ئيره ييدا پرسىيان: ”ئەمە چ
قه فتانكه ئه ي فاتيمة!“

”له هيج جىيهك قوماشى له و جوړه مان نه ديوه، له كوټ
كرپوه؟“

”ئەى ئەو بۆنه! ئەو بۆنه سهرمه ستهكهرهت له كوټ كرپوه!“
يه كى له ئەو ژنانه ي كه وهخت بوو له ژيتر بزيسكه ي
ئاگرينى ئيره ييدا شه قى ده برد، وتى: ”ئەى فاتيمة! به لىن بييت
گەر پارچه يەك له قوماشى ئەم قه فتانه م پى به ديت، موسلمان
ده بم.“ له كاتيكدا نيه تى ته نها پارچه كردنى قه فتانه كه و
شواندنى بوو، يە كىكى دى له ولاوه هەلى دايه: ”گەر پارچه يەك
به دى به من، منيش موسلمان ده بم!“ فاتيمة يە كى پارچه يە كى
دانى و برديانه لای قوماشفرۆشه يه هوديه كه ي بازار و پاش
ئەمدىوودىو كردن و ده ستلیدانى، چاوى ئابله ق بوو و سويندى
ده خوارد: ”ئەم قوماشه سەر به ئەم جيهانه نييه! نا، سەر به
ئيره نييه! له كوټ دۆزىوتانه ته وه؟“

پاشان قوماشفرۆشه كانى دىكه ي لى كۆ كرده وه و هه مووان
هه مان قسه يان دووباره ده كرده وه: ”ئەم قوماشه به ده ستى
به نى ئاده م نه چنراوه! ته ماشاى رهنگه كانى بكه ن!“ به هه له داوان

گه پانه وه و ده بینن ئه و دوو پارچه یه ی له قه فتانه گه یان کردووه ته وه، وهک خوی لی هاتووه ته وه و هه مووان له ئاست ئه و پروداوه و جوانیی فاتیمة دا موسلمان بوون، ئه وانه نه بیست که بزیسکه ی شه ی تانئاسا له نیو دلایندا بوو، ده یانگوت: "کچه که ی موحه ممه د جادووی لی کردووین!"

هه موو ئه مانه له کاتیکدا که فاتیمة به هه مان ئه و کراسه ساده یه وه پۆشتبوو که پۆژانه له بهری ده کرد و ئه وه ی بینیبوو یان قودره تی ئیلاهی و حاللی مه عنه ویی فاتیمة و بزیسکه یه ک بوو له جوانییه کانی به هه شت! زۆرینه ی ئافره تانی کۆبوونه وه که ی به ره و ئیمان بردبوو و ئه وانه ش که به رگه ی جوانیی فاتیمة و توانایی خوادا که ی موحه ممه دیان نه گرتبوو، کۆبوونه وه که یان جی هیشت. فاتیمة پرووی له وانه کرد که ئیمانیا ن هیناوه و فهرمووی: "ئه ی خانزاده کانی قورپیش! ئه و په یامه ی باوکم هیناویه تی، ده بیته هوی خوشبه ختی دونه ی و قیامهت و گهر ئیوهش ده تانه ویت له ئیمه نزیک بن و له ئیمه بن، نوری ئیمان له دلّه کانتانا دابگیرسینن و که لیمه ی شه هاده ت بهینن و ئیسلام قبول بکه ن." له پاش ئه مه هه مووان شایه تومانیان هینا و فاتیمة ش خوشبه ختانه گه پرایه وه ماله وه...

رؤی بیستویه که می چاوه پروانی عهلی

فاتیمه ی موحاهیده

حیکایه تخوانی ئه و شه وهش به ره که بوو و دهیگیرایه وه:
“سالی سیازده هه می پیغه مبه رایه تی بوو و له دارونه دوه وه
برپاریکی ترسناک دهر چوو؛ چل پیاوی به هیزی چل هۆز
په یمانیان دا خوشه ویست بکوژن و برپار وا بوو که شه و داهات
که مارۆی ماله که ی بدنه و بیکوژن. پلانی ئه وان ئه وه بوو،
به لام هیی خودا زۆر جیاواز بوو. ئیمه بیئاگا بووین له ئهم
پلانه، به لام پیغه مبه ر ده مه و نیوه پۆ به مه بهستی سه ردانکردنی
ئه به به کر له مال دهر چوو و له ئارامی و سوکنا بییه کی جیاوازا
بوو، دیار بوو له ئاسمانه وه هه والی گرنگی پی گه یشتوو و
دواتر که ئیواره داهات، عه لپی بانگ کرد: «له لایه ن خودا وه
فه رمانم پی گه یشتوو و ئه مشه و مه که که جی ده هیلم، تو
ئه مشه و له جیگا که ی مندا بخه وه، ئهم به تانییه سه وزه م بده
به خۆتدا و هیچ مه ترسه، به ئیزنی خودا هیچ که سه ناتوانیت
زیانت پی بگه یه نیت.»

«گیانم فیدای گیانت یا رسول الله.»

په سوله لالا چهند نه مانه تیکي دایه دهستی: «نه مانه چهند نه مانه تیکي قورپه یشن لای من، که من پوښتم بیده ره وه دهستی خاوه نه کانیان و هرکات هه والیشم نارد، خانه وه ده که م بهینه و وهرن بو لام.»

عەلی نه مانه ته کانی وهر گرت و هرچی پی و ترابوو، بی له حزه یه ک بیرکړنه وه جتیه جتی کرد.

د پنده کانی قورپه یش یه ک-یه ک و دوو-دوو دهوری مال که یان دا و هه موومان له ژووره وه زور د ترساین، عەلی خوی دایه دهستی خودا و له جتیه که ی نه پیدا راکشا، په سوله لالاش مالئاوایی له خانه وه ده که ی کرد و نیوه ی شه و له مال دهر چوو و له گه ل دهر چوو نیدا مشتیک خولی کرد به هه وادا و هه مووان که و تنه خه ویکي قووله وه و هه مان نزا له سهر زاری بوو:

«وَجَعَلْنَا مِنْ بَيْنِ أَيْدِيهِمْ سَدًّا وَمِنْ خَلْفِهِمْ سَدًّا فَأَغْشَيْنَاهُمْ فَهُمْ لَا يُبْصِرُونَ»

«له مپه ریکمان له پیشیانه وه داناوه و له مپه ریک له پشتیانه وه؛ تارماییشمان هاویشته سهر گلینه یان که نابینن.»

(سورته تی یس)

نه و شه وه که سمان خه ومان لی نه که وت و شه ویکي تا بلنی دوورودریژ و تاقه تپروکین بوو، له گه ل یه که م گزنه کانی خوره لاتن له جتیه کانمان بهرز بووینه وه و بیتاوه پانیش له دهر وه به ئاگا هاتن و دهنگی دهره تانی چل شمیر له کتیلانه کانیان خورپه ی به دلدا هیتاین. به هله په خویان کرد به ژووردا و پیاوانیکي په ست و تووره بوون و بونی خوینیان

لئ دہات و پہلاماری بہ تانیہ کہی رہسولیان دا و ہہمووان
سہریان سووڑ ما لہوہی بینیان و عہمر ہاوار کرد بہ سہر
عہلیدا: «بۆچی لہ ئہم جینگہ یہ دایت!»

یہ کیک لہ پیاوہ کان لہ ئہ ولاوہ ہہلی دایہ: «ئہمان، ئہوہ عہلی
کوڑی ئہ بوتالیبہ، باوکی پیزیکی زور لہ بتہ کانمان دہگریت،
پہنجہی بۆ نہ بہن.»

چل درندہی بیتہ زہیی و چل شمشیر لہ سہر سہری و ہستان:
«لہ کوئیہ؟»

«خیرا قسہ بکہ، لہ کوئیہ؟»

«ہر دہیکوژین ئہ مرۆ، پیمان بلی لہ کوئیہ؟»

عہلی دووبارہ و دہبارہ و ہلامی دہدانہوہ: «نازانم!» عہمر
کہ زانیی لہ عہلی ہیچی دہست ناکہ ویت، بہرہو پرووی فاتیمة
پوشت و شانہ ناسکہکانی راتہ کاند و بہوپہری توورپیہوہ
پرسیی، «باوکت لہ کوئیہ؟»

«نازانم!»

«با، دہزانیت، دلنیام دہزانیت، لہ کوئیہ؟»

فاتیمہ ہاواری کرد بہ سہر عہمری ناسراو بہ ئہبوجہ ہلدا:
«چیتان لہ باوکت دہویت؟» ئہبوجہ ہل ئہوہندہی تر شیت بوو و
دہستہ گہورہ و بیتہ زہییہکانی بۆ جاری دووہم لہ فاتیمة بہرز
کردوہ و شہ قازلہ یہکی ہیندہ بہہیزی لئ دا، سہرپوشہ کہی
کہوتہ سہر شانی و گوارہ ناسکہ کہی گوپی کہوتہ خواریوہ.
فاتیمہ زور عہزیتی بوو... زور... بہ لام یکہ ئوفی نہ کرد، سہری
خوی دہدا و نہینییہ کہی نہ دہدا! ژاوہ ژاو و دہنگہ دہنگی ہہمووان

تیگه‌لی به‌یه‌ک بوون و گوتیان: «ئەمشەو موحه‌ممەد پۆشتووه و هەرکێ بیدۆزیتەوه، سەد حوشتی به‌دیاری پی دەدریت.» سواری به‌توانا و تیروه‌شینێ کارامه و شوینپه‌لگره زرنه‌کان شوینی که‌وتن و فرمیسک له‌ چاوانی من نه‌ده‌پرا، به‌لام فاتیمه و عه‌لی وه‌ک ئاسن به‌هیز و سه‌نگین وه‌ستا‌بوون و ده‌پارانه‌وه. بیا‌وه‌پان ماوه‌ی سێ پۆژ و سێ شه‌و ده‌شت و کێو و بیابان به‌شوینیدا گه‌پان، بی‌ئاگا له‌وه‌ی پاریزه‌ری ئەو په‌حمان بوو و ده‌میک بوو مه‌ککه‌ی جێ هێشتبوو. گه‌رچی ئاسان نه‌بوو دوورکه‌وتنه‌وه له‌ شاره‌ قه‌دیمه‌که‌ی خودا، به‌لام خه‌لکی شار له‌ کۆتاییدا ئەو پیغه‌مبه‌ره‌ی له‌ ئامیزی شاره‌که‌یاندا گه‌وره‌ ببوو، به‌ ده‌رکردن‌یان دا، گه‌رچی هێچ شاریک ئەوه‌نده‌ی مه‌ککه‌ شیرین نه‌بوو لای حه‌بی‌ب... به‌لام به‌ناچاری جێی هێشت...

له‌به‌ر خۆمه‌وه به‌هه‌نسکه‌وه ده‌مگوت: «ئا‌ه مه‌ککه‌! مندا‌له په‌سه‌نه‌کانت، که له‌ ئامیزی گه‌رم‌ندا گه‌وره‌ت کرد‌بوون، بستی خاکیان به‌ شاه‌ی ئەنبیا په‌وا نه‌بینی...»

که دواتر ئیمه‌ش کۆچمان کرد و به‌یه‌ک شاد بووینه‌وه، په‌سولی گه‌وره‌ بۆی گیراینه‌وه که ئەو شه‌وه، پاش ئەوه‌ی له‌ مه‌ککه‌ ده‌ر چوو‌بوو، سه‌ره‌تا چوو‌بوویه سه‌ر کتوی سه‌بیر و کتو که‌وتبوویه گۆ: «یا رسول الله! تکایه له‌سه‌ر پشتی من دابه‌زن، ده‌ترسم له‌ کۆشی مندا بریندارت بکه‌ن و خودا سزام بدات!»

له‌و ساته‌دا کتوی صور هاواری لی کرد‌بوو: «یا رسول الله! إلی...! به‌ره‌و لای من وه‌رن!»

ھەر لەبەر ئەم ھەرزەییە لای ئەھلی دڵ، کە دەچنە سەر کێوی
 سیبەر، ھەست بە ترس دەکەن و لە صور ھەست بە دڵنیایی...
 پەسولەللا بە ھاوھێلی جووبریل ئەوشەو ھە کێوی صور
 مابوو ھە و کە چواردەور ئارام ببوو ھە، بەردەوام ببوو لە
 پێگا. خوشەویست لە ھەر چواردەور ھە بە مەترسی دەورە
 درابوو، بیابان ھەر وەک نیو حیکایەتە قەدیماکان ترسناک
 و خەنگینەر و تۆقینەر بوو، ئینسانی قووت دەدا و ھەتاھەتایە
 جەستەکەشی نەدەدۆزرایەو. ئەرز و ئاسمان زەردی دەکردەو
 و خۆر وەک تۆپێکی ئاگرین بەسەر سەریانەو دەسووتا و
 دەنکە لەمەکان دەچزان بە جەستەدا و پێغەمبەری نازدار بە ئەو
 پێیە نەشیارەدا پێی دەکرد... فاتیمە لە ئەو ساتەو ھە باوکی
 پۆشتبوو تا کوو ئەو ساتەو ھەوایی لێ بیست، بەپۆژوو بوو،
 دەمی بۆ ھیچ نەبرد و بە دەم ھەنسکەو دەگوت: «ئەو باوکی
 شیفای گیانم، تۆ لە لای ئەوانەو خوشیان دەویتی، لە گیان و
 خوین بەنرختری، خوشەویستت ئاو... خوشەویستت نانە...
 خوشەویستتکی لە ژیان عزیزتر و ھەسرەتی دووریت ھەر لە
 ئیستاو ھەناسەو لێ بڕیوم. بێ تۆ، بێ ھەناسە و چرپەم، ئەو
 زالمەنەو بە ئەم حالەیان بردی دەدەمە دەست ناوی 'قھار' ی
 خدا و تۆش دەدەمە دەست دەسەلاتی ناوی «قادر» ی خدا. گەر
 دەبینی بێ تۆ چۆن ھەلەلەرزەم، چۆن باخ و گولستانی نیو دلم
 و شک بوو... جگە لە پەحمی پەحمان، پەناگەیک شک نابەم،
 ھەتا ئەو ساتەو ئەسمای کچی ئەبۆبەکر ھەوایی سەلامەتی
 سەرورەو دا بە فاتیمە، ئۆقرەو نەبوو و جروجانەو ھەرەکانی

مهككه بيشاگا بوون له وهى ئەم ئينسانه عهزیزترینى كهونه، بهو
جوړه ئازاریان دهدا... دلانیك بوون نوری پهسولیان دیووو و
هیشتا له بهرد پهقتر بوون و فاتیمهیان له دووری باوکیدا وهك
گولیکى بيشاو سیس و لاواز کړدبوو...

عەلى ئەمانهتهکانى دایه دهست خاوهنهکانیان، كه چەندین
سال بوو دهیاندايه دهست راستگوی ئەمین بۆیان بیاریزیت و
تهنانهت هاوسهري ئەبوجهل خشل و زیږهکانى دابوويه دهست
و وتبووى: «ئەى موحهممەد! عەمرى هاوسهرم پیاویكى زالمه و
دهترسم له ساتیکى تووږهبووندا ههموو ئەمانه له ژیر دهست
دهر بهینیت، با لای تو بن پاریزراو دهبن، كه پوژى خوى هات،
لینت وەر دهگرمهوه.»

پوژى خوى هاتبوو و... عەلى ئەمانهتهکانى یهك-یهك دایه
دهست خاوهنهکانیان و له کوتاییدا لهتهنیشته كهعبوه هاواری
کرد: «ئەى خهلكى مهككه! هچكەس ماوه ئەمانهتهكهى وەر
نهگرتبیتهوه؟ هچكەس ههیه پهسولهلالا له بابەتیکدا پهیمانیکى
پى دابیت؟» چاوهپى کرد و كهس هچى نهگوت و تیگهیشته
ههمووى حەقى خوى وەر گرتووه.

ئیدی لهوهبهدوا مهككه لهوه دەر چووبوو موسلمانان بتوانن
تییدا بژین و پهسولهلالا له یهسریبهوه به ئەبو وهقیدی لهیسیدا
بریک زږ و نامهیهكى بۆ عەلى پهوانه کړدبوو، تییدا دهیفهرموو:
«ئەى عەلى، ههركات له تهسليمکردنهوهى ئەمانهتهكان تهواو
بوویت، خانهوادهكهه كۆ بكرهوه و بیانیهنه بۆ ئیره.» عەلى
دهستبهجى دوور له چاوان دهستی کرد به ئامادهکارییهكان و

ئىتمەش خۇمان كۆ كردهوۈ ۋ فاتىمە ۋ ئوموكەلسوم بۇ دواچار
چوۋنە گۆرستانى ھەجۈن ۋ مائىئاۋايىيان لە دايكىيان كۆرد ۋ مەنىش
لەوئى لەگەلىاندا بووم... فاتىمە لەو پۆژە بەدواۋە ناچار بوو بە
ھەسرەتى خاكى سەر گۆرەكەى دايكىەوۈ بژى، گرىا... زۆر
گرىا... ھەنسكى دا... ماچى خۆلەكەى كۆرد... باۋەشى كۆرد بە
گۆرەكەيدا ۋ مائىئاۋايى لى كۆرد، چوۋن لە ساتى كۆچكردنى
خەدىجەدا فاتىمە بەدەم ھەنسكەوۈ پەيمانى دابوو باوكى تەنھا
نەكات: «خەم مەخۇ دايكە گيان! خۇم ئاگادارى باوكم دەبم، ئىدى
لەۋبەدوا فاتىمە بەردەوامىي بە شۆخوشەنگى ۋ شىكۈمەندىي
خەدىجە دەدا، ئىدى فاتىمە دەبوو بە وئىنەى بەرجەستەكراۋى
ئەۋ كەلەژنە، ئىدى خەدىجە لە پىيى فاتىمەوۈ ھەناسەى دەدا...
دواتر بەنھىتى چوۋن مائىئاۋايىيان لە زەينەبى خۆشكىيان كۆرد،
كە مېردەكەى بېباۋەپ بوو ۋ دەبوۋايە لە مەككە بىمىنىتەوۈ ۋ
دواتر بە ھەنگاۋى قورس ۋ شكاۋ مىلى ئەۋ پىيەى گرت، كە
دىۋىكى كىۋى نور ۋ ئەۋى دى ئوۋود بوو، ئەۋ پىيە تەنھا
پىيەك نەبوو، بەلكوۋ پردى سىراتى بەندايەتى بوو، پىيى سەختى
سەبىر ۋ ئارامى بوو. فاتىمە دەبوۋايە بىرۋات ۋ پىيى ھەلنەكەۋىت،
نەلەرزىت، نەكەۋىت، بەردەوام بىت... ناچار بوو ئەۋ بارە
قورسەى كەۋتۋوتە سەر شانە ناسكەكانى ۋەك گەنجىنەيەك
ھەلى بگرىت، ۋەختى چۆكدادان ۋ كۆلدان نەبوو، سەرى بەرز
ۋ نىگاكانى تىژ، ۋەك بابە گيانى بە ھەمان پىگەدا دەپۋىشت
ۋ دەبوو بە نمۋونەى ئەۋ ژنەى خودا وئىنەكەى لەسەر زەمان
كىتسابوو...»

رۆژی بیستودووومی چاوه پروانی عهلی

فاتیمه‌ی ئەدیب

عه‌لی کاروانیکی پێکه‌یتنا، که له فاتیمه و ئوموکه‌لسومی کچی ره‌سول و فاتیمه‌ی کچی ئەسه‌د و فاتیمه‌ی کچی زوبه‌یر و فاتیمه‌ی کچی هه‌مزه و ئەیمه‌نی کورم پێک هاتبوو و به‌یه‌که‌وه و به‌ ناوی پر ته‌لیسمی بسمیلا ده‌ستمان به‌ کۆچ کرد به‌ ره‌و لای خوشه‌ویست و عه‌لی پاراپه‌وه: "ئه‌ی خودای بالاده‌ست، به‌ حورمه‌تی ناوی ئەعه‌زه‌مت کارمان ئاسان بکه‌یت."

"ئه‌ی خاوه‌نی عه‌رش و عه‌رز، به‌ حورمه‌تی ئه‌و خوشه‌ویسته‌ت که ناوی موحه‌مه‌ده، چاوی دوژمنانمان له‌سه‌ر لا بده‌یت." سه‌ره‌تا ئه‌بووه‌قیته‌ی له‌یسی، که پێغه‌مبه‌ر نارده‌بووی، خوشتره‌کانی تاو ده‌دا و هه‌نده‌ خه‌را ده‌پۆشتین، به‌سه‌ر پشتی خوشتره‌که‌ناوه به‌رز ده‌بووینه‌وه و ده‌ماندایه‌وه به‌ پشتیاندا و له‌ ته‌په‌تۆزدا هه‌یچمان نه‌ده‌دی، عه‌لی نا‌په‌حه‌ت بوو و فره‌مووی: "ئه‌ی ئه‌بو وه‌قید! ئه‌م پۆشته‌ زۆر سه‌خته بو‌ خانمان! ئه‌وان له‌ جنسی هه‌وان! ناسکن."

”دہ زانم، بہ لام دہ ترسم شوین پیمان ہہ لبرگن و پیمان بگہ نہ وہ۔“
 ”ئارام بہ... ئارام بہ... پیویست بہ ئو پہلہ پہلہ ناکات...
 پہ سولہ لالا پیش ئو وہی بروات، پی فہرمووم: ’ئہی عہلی، لہ ئہم
 ساتھ وہ ناتوانن ہیچت بہ سہر بینن۔“ ہہ موومان ہہ ناسہ یہ کی
 ئاراممان ہہ لمژی و لہ دوای ئو وہ وہ عہلی پیش پڑہوی کاروانہ کہی
 کرد و نہرم و لہ سہرخو و ہیواش پیمان دہ کرد و بہ دہم
 خویہ وہ دہ یگوت:

”لہ بیری نہ کہیت!

تو خودات ہہ یہ!

کوتایی بہ ہہ موو گومانہ خراپہ کانت بہینہ،

لہ ہہر کاریکدا و ہہر ہہنگاویکدا کہ ہہلی دینی،

خودای جیہان و ئینسانت بہ سہ لہ پشتت بیت۔“

حوشترکان بہ نازہ وہ پییان ہہ لدہنا و بیابانی سہختیان دہبری
 و تیشکی پوژ لہ سہر دوو حوری جیہان دہدرہ وشایہ وہ؛ فاتیمة
 و ئومو کہ لسوم، بیابانی ہہ لماوی ئامیزی خوئی بو پئیوارانی
 کوچ کرد بوویہ وہ...

بہرہو یہ سرب پیمان دہ کرد و لہ ناکاو ہہ ستمان بہ
 تہ پہ تہ پی نال و حیلہ حیلی چہند ئہ سپیک کرد لہ پشتمانہ وہ،
 ئاورمان دایہ وہ و دہ بینن حہوت لہ بہ توانا ترین تیرہاویژہ کانی
 قورہ یشن، دہوریان لی داین و چوار دہوریان گرتین و عہلی
 حوشترہ کانی راگرت و شمشیرہ کہی دہر کرد و پووبہ پوویان
 و ہستا، یہ کیکیان ہاواری لی کرد: ”ہیواش عہلی! ہیواش!
 وات دہ زانی دہ توانی خانمانی خاناوہہی موحمہد بہیت و

رەبەكەیت لە دەستمان! ھەر ئیستا ئاراستەیی کاروان پێچەوانە
بکەنەو و بگەڕێنەو.

عەلی زۆر بویرانە و بەجەرگانە وەلامی دایەو: "ئادەیی وەرن
بمگەڕێنەو!" ھەمان دەنگ بە تۆنە گەڕ و بیزارکەرەکی دیسان
ھاواری کرد: "بگەڕێرەو و تم! ئەی لە دینی باوک ھەلگەراو!"
"ئەی ئەگەر نەگەڕێمەو!"

"یا عاقلانە پێشمان دەکەون و دەگەڕێنەو، یاخود سەرت
دەبڕین و لەگەڵ خۆمان دەیبەینەو."

قاقایەکی قیزەونیان لێدا و بۆ ئەوێ خانمەکان زیاتر بترسێن،
نزیکتەر بوونەو، ھەمووان لە حەیبەتاندا سەرمان دانەواند و
پەنامان برد بۆ خودا، فاتیمە پێی کرد بە چەرشەفەکی سەریدا
لە ترسی ئەوێ بگەوێت، ئای ئەو دەستانە و شک بن کە بۆ
فاتیمە درێژ کران... ئەو دلانە گەڕ بگرن کە پێگریان دەکرد
لەوێ فاتیمە بە بابە گیانی شاد بیتەو. ھیدی-ھیدی نزیك
دەبوونەو و ئەم جار عەلی وەک ھەرەبروسکە بەردەمی لێ
گرتن و یەكێ لە دڕندەکان، کە ناوی جەناح بوو، شمشیرەکی
دەر کرد و پەلاماری عەلیی دا و عەلی کە زۆر شارەزای فێل
و تەلەکی جەنگ بوو و بەپەلە خۆی نوشتانەو و خۆی لە
شمشیرەکە دەرباز کرد و کە بۆی دەر کەوت واز ناھێتن و
پەلاماری ئەسپ و حوشرەکان دەدەن تا فریمان بدەنە خوارەو،
تا ھیزی تیا بوو شمشیریکی دا لە ملی جەناح و خەلقانی خوێنی
کرد و لە جیتی خۆیدا مرد. ئەوانی دی کە ئەمەیان بینی، تۆقین
و بەپەلە ئەسپەکانیان تاو دا و غاریان دەدا و کە بینییان عەلی

كۆل نادات و به شويئيانه وهيه، پارانه وه: "كوپه كهی ئه بوتالیب! به خاتری باوكت یه خه مان بهر بده!" عهلی هاواری کرد، "ئه وه من ده چم بۆ لای په سول الله و ئه وهی خوینی خۆی لی زیاده، با شوینم بکه ویت!" به و جوړه بیباوه پان له نیو ته وپوتۆزی غاری ئه سپه کاندایار نه مان و له بهر چاو ون بوون. گهرچی ههر به یه کهم ههول دووری خستبوونه وه، به لام ترسی ئه وهی هه بوو که ئه م جار به کۆمه له یه کی گه وره و قهره بالفتره وه بێن، به لام عهلی له پیناو گه یاندنی ئه مه ناته کهی په سول، گیانی خۆی داده نا، تاکه دپکێک بچوویه به پپی ههر کام له خانه وه دا که یدا، ده چوو به دلی عهلیشدا، به م جوړه کۆتا کۆچبه ره کان به ره و مه دینه ده ستیان کرده وه به پۆشتن و کێوه کانی مه ککه له دوا یانه وه ده لاوانه وه: "بۆ کوئ ده چی فاتی مه ی زه هرا!"

"بۆ کوئ ده چی مرواری به تاقانه کهی په سول! خۆشه ویست پۆشت و خۆرمان ئاوا بوو و ئیستا تۆش ده پۆیت و به یه کجاری کۆستمان ده خه یت!"

"مه پۆ که چه کهی خۆشه ویست... وه ها ده پۆیت، ههرچی ئه ستیره یه به شوینتدا ها توون و ئاسمانی مه ککه بیته ستیره بووه."

په په سیلکه کان سه ریان شوپ کردبوو و کێوه کان ده لاوانه وه و زه وی له خه فتدا ده له رزی و که عبه ئه شکی خوینی نی ده رشت و فاتی مه له که عبه وه ده چوو بۆ لای نه بی، له حه سره ته وه به ره و ویسأل و ته نها عاشقان پپی سه ختی بیابانیان پی ته ی ده کرا... ته نها عاشقان هینده شاعیرانه و ناسکانه کۆچیان ده کرد...

رۆژی بیستوسنییه می چاوه پروانی عهلی

فاتیمه ی خوشه ویست

"هینواش-هینواش له مه نزل نزیک ده بووینه وه و هه رکات ماندوو و شه کهت ده بووین، پشووی کورتمان وهر ده گرت و منیش ئه وهنده ی عهلی شانم نابوویه ژیر ئه مانه ته که ی په سول و وهک چۆن له کۆندا ئامینه م ناشت و کۆره شیرینه که یم پادهستی باپیری کرد، ئه میستاش ئه مانه ته کهانی خه دیجه م له ئامیز گرتبوو و ده مبردن بۆ لای باوکیان. جهسته ی ماندوو و پیر و په ککه وته م له پۆزانی گه نجیم به جستوجۆتر بوو، شنه بایه کی فینک، که نه مانده زانی له کوپوه دیت، جار جار فینکی ده کردینه وه و وهک بلێی چۆله که کهانی بیابانیش جیاواز له جارن بگریوینن، له جۆشوخرۆشیکی جیاوازا بوون. تیشکی ئالتوونی خۆر دهیدا له حوشتره کان و خیراتر و خیراتر ده پۆشتن، زه رده خه نه یه کی شیرین که وتبوویه سه ر زاری فاتیمه، وهک چۆن یه عقوبی نه بی له دوریی چهند فهرسه خه وه بۆنی یوسفی بۆ هاتبوو، فاتیمه ش هه ر له و دوروه وه بۆنی بابه گیانی بۆ ده هات و ئه م گه شته چهند شه و و پۆژییه خه ریک بوو کۆتایی ده هات. پۆشتین و پشوومان دا و پیمان کرد

و دووباره پشومان دا و له کوتاییدا گیشترین به کاروانه که ی
 رهسول، که له گوندی قوبه ی نزدیک مه دینه چاوه پئی ده کردین.
 له کوتاییدا سه وزایی و گولوگولزار جیتی لم و زهردی و وشکی
 بیابانی گرته وه و پیمان نایه سهر زهویی مه دینه، له وه به دوا له
 جیتی لوورهلوور و دهنگی ترسناکی شهوانی بیابان، ئیدی گویمان
 له په ره سیلکه کانی یه سرب بوو. بونی میسک و عه مبه ر ئاسای
 رهسول ده هات به سه رماندا و پیمان نایه نیو خاکینک، که رهنگ بوو
 تنیدا بمرین! رهسوله لالا پیشوازی لئ کردین و عاشق به مه عشوقی
 شاد بووه وه و فاتیمه به حه سه رته وه باوکی له ئامیز گرت و ده توت
 ئیستا باله کانی جو بریل بهر سنگی که وتووه، هینده ئارامیه خش
 و حوزور به خش بوو و تیر دهسته کانی ماچ کرد و ئه شکی شادی
 وهک دوو رووبار به چاوانیدا ده هاته خوار و پاش ئه وه ی له ژیر
 بونی لاهووتی و بهرامبه ر پوخساری نوریندا حه واینه وه، جا
 مژده ی ئاته یکی پی داین که که میک بهر له و ساته بوی دابه زیبوو:
 «الَّذِينَ يَذْكُرُونَ اللَّهَ قِيَامًا وَقُعُودًا وَعَلَىٰ جُنُوبِهِمْ وَيَتَفَكَّرُونَ فِي خَلْقِ
 السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ رَبَّنَا مَا خَلَقْتَ هَذَا بَاطِلًا سُبْحَانَكَ فَقِنَا عَذَابَ النَّارِ»
 ئه وانهی که یادی خوا ده کهن به پینوه و به دانیشته وه،
 به راکشانه وه وه بیر ده که نه وه له دروستکردنی ئاسمانه کان و
 زهوی، (ئه لئین) ئهی پهروه ردگارمان، ئه مه (جیهان) ت دروست
 نه کردوه به بیهوده، پاک و بیگهردی بۆ تو، ده سا توش بمانپاریزه
 له سزای ئاگری دوزخ. ال عمران/ ۱۹۱

رۆژی بیستوچاره می چاوه پروانیی عهلی

فاتیمه ی بوشرا (مژده به خش)

شه وه کان و شیعره کان و دلۆپه بارانه کان بۆنی مژده ی
ویسالیان لی ده هات و فاتیمه له چاوه پروانیی ئه وه ی بیته
هاوسه ری عه لی، وه ک ئه و یه که م رۆژه ی گه یشتنه یه سرب
ده خه نی و له لای خه لکی مه دینه فاتیمه هاوواتا بوو له گه ل
مژده ی شادی، چون به گه یشتنی ئه و بۆ ناو کاروانه که ی
ره سول، به ره سوله لّلا شاد ببوون...

به ره که به رده وام بوو له گێرانه وه: "ژنان له بهر ئه وه ی
به رده وام به سواری پێیان ده کرد، هینده ی پیاوان له
گه شتکردندا ماندوو نه ده بوون و به تایبهت عه لی، له بهر ئه وه ی
به رپرسیاریتییه کی گه وره ی که وتبوویه سه ر شان، زۆر
شه که ت ببوو و ئه مانه تی راده ستی ره سوله لّلا کرد، به لام به
هۆی گه رمی و ته پوتۆزی بیابان و بیخه وی و گه رده لولوی
له مه کانه وه، چاوه کانی زۆر ئازاریان ده دا و ئاوسابوون و
نه یده توانی له سه ر پێیه کانی بروات و نه یویست ره سول به م
حاله وه ببینییت و ماوه یه ک نه چوویه حوزوری ره سول. وه ختی

پەسولەللا ھۆکاری دیارنەبوونی عەلیی بۆ دەر کەوت، پڕۆیشت
بۆ لای و چاوە میھرەبانەکنی پڕ بوون بۆ عەلیی کوپە مامی،
کە لەتاو ئازاری چاو و پیتیدا جیتی بە خۆی نەدەگرت، بە
ئەوپەری میھرەبانییەو بەو ھەشی پێدا کرد و پێتەکانی بۆ شیتلا
و لەو ساتەدا مژدەیی ئاسمانی دابەزی:

«ومن الناس من يشرى نفسه إبتغاء مرضات الله»

«لەناو خەلکی مرۆڤی وایش ھەیە، لەبەر پەزای خوای

گەورە گیانی خۆی دەبەخشێ.» بقرة/۲۰۷

دەستە شیفابەخشەکانی پەسول شیفای بەخشنی بە عەلی و لە
ماوەیەکی کەمدا باش بوو و کەوتەووە سەر پێ. لەو سات و بەندەدا
یەكەم مزگەوتی موسلمانان لە قوبە دروست کرا و پاش ئەو
کۆتا قافلە، کە خانەوهدەیی پەسول بوو، گەیشتین، بەیەكەووە بەرەو
یەسریب کۆچمان کرد و جۆشوخرۆش و خۆشی تیکەل بەیەك
بوون و خەلکی مەدینە، کە چەندین پۆژ بوو چاو لەسەر پێ
چاوەپێی گەیشتنی پەسول و ئیمانداران بوون، دەمەونیوەپۆیەك
بە ھەوالی گەیشتنی قافلەكە پاچەكین و یەھودیەك بە شارەكەدا
پای دەکرد و دووپاتی دەکردەو: 'موحەممەد گەیشت.' 'موحەممەد
گەیشت!' و پشتیوانان بەجۆشوخرۆشەووە و بەدەم سرودی تەلەع
البدرو عەلەینا بەخێرھاتنیان کرد:

طلع البدر علينا

من ثنات الوداع

وجب الشكر علينا

مادع الله داع

ئەستەمە ھېچ وشە و قەلەمىك بتواییت باسى ئەو ساتە
 بکات، توفانىكى نەبىنراوى خوشەویستی و قەرەبالغییهكى زور
 بەرەو پووی دەپۆیشتن و گەنج و پیر و منداڵ و نەخۇش
 و بارگران و بىنکەسان و نەداران و زەنگینەکانیش ھەمووان
 بەرەوپیری دەھاتن، دەستەدەستە بەدەم سرود و ھۆنراوہ و
 دەفەوہ بەرەوپیری دەھاتن... پەحمەتیکى جیاواز دابارى بەسەر
 یەسرىدا، ئاوازیكى نەبیستراو بلأو بوویەوہ بە ئاسماناکەیدا،
 ئینسان و فریشتەگەل لە ھەمان کاتدا و بە ھەمان نەغمە و
 ئاواز ھەمان ھۆنراوہیان دەچری. ھېچکەس نەیدەزانى کى
 نووسیویەتى، کى چریویەتى، کى ئاوازی بۆ داناوہ و ھەمووان
 بەیەکەوہ دەیانگوتەوہ:

طلع البدر علینا
 من ثیبات الوداع
 وجب الشکر علینا
 ما دعا للہ داع

ئەو پۆژە زانیمان شەرت نییە ئینسان ھەر لە دلتەنگیدا
 بگری، دەکریت لە ترۆپکی شادیدا فرمیسک برژیت، لەگەل
 ھەر ھەنگاویکدا کە پەسولەللا دەینا، خەلکی یەسریب زیاتر
 فینکایی دەھات بە دلێاندا. کۆچبەران لە مەقامی نازدا بوون،
 لە مەقامی عەشقد، مال و حال و سەرۆت و سامانیان جی
 ھیشتبوو و ھەموویان کردبوو بە قوربانی 'با برۆین' یک!
 پشٹیوانان لە پەسول کۆ بووونەوہ ھەركەس لەلای
 خۆیەوہ بانگھێشتی دەکرد:

«بفرموون بۆ مالی ئیمه!»

«گیانمان فیدای پربازهکەت، یا رهسولی خوا.»

«ببه به میوانی ئیمه و شهرهف ببهخسه به خانهکهمان.»

«بهخیر بیت یا حبیب الله.»

«خوشمان دهوئیت یا خیر خلق الله.»

زهردهخه نهیهکی وهک خۆر فراوان لهسه رپووی رهسول

بوو: «سوئند به خودا منیش ئیوهه خۆش دهوئیت.»

پیغه مبهری میهره بانێ نهیده ویست دلی کهس بشکینیت،

نهیده ویست تیشکی نیو چاوی کهس بکوژینته وه، فهرمووی:

«حوشتره که ئازاد بکهن، بزانی بۆ کوئ دهچیت، ئه و به پیتی

فهрман دهجوولیت.»

هه موو ئه و خه لکهی که له خۆشییاندایه ریک بوو دلیان

دهفری، بهجۆشه وه پیشوازیان له ئه و پیغه مبهره دهکرد که

چه ندین سه ده بوو که ون چاوه پیتی هاتنی بوو و چاوه پیتی

بوون بزانی حوشتره کهی به ره و مالی کامه بهختیار دهچیت...»

رۆژی بیستوپینجهمینی چاوه‌روانیی عه‌لی

فاتیمه‌ی شادییه‌ین!

خه‌لکی وه‌ک دیوانه به‌سه‌ر ڕێگه‌کاندا ڕژابوون و به‌گریان و
پێکه‌نین و سرودوتنه‌وه شوین هه‌لبژێردراوی جیهان که‌وتبوون
و قه‌سوه‌ی خوشتری ڕه‌سول به‌هه‌نگاوی نه‌رم و سه‌نگین ڕێ
ده‌کرد، تا‌کوو له‌ کۆتاییدا له‌ زه‌وییه‌کی فراوانی ته‌نیشته‌ مالی
ئه‌بو ئه‌یوبی ئه‌نساریدا له‌سه‌ر هه‌رچوار پێ چۆکی دادا، ئای له‌
حالی ئه‌بو ئه‌یوب و هاوسه‌ری له‌و ساته‌دا! ده‌گریان، سوپاسی
خودایان ده‌کرد، ده‌گریان... ڕه‌سول له‌ خوشتره‌که‌ی دابه‌زی و
دواتریش فاتیمه‌ و ئه‌وانی دی، ئومو ئه‌یوب له‌ سوپاسگوزاریدا
هه‌لده‌له‌رزی، ماله‌ ساده‌ و خاکیه‌که‌ی ڕه‌سول له‌ویادا دروست
ده‌کرا، له‌ په‌لکی خورما و به‌رد و دار...

ئای له‌ میوانداریکردنی خه‌لکی مه‌دینه، له‌ که‌لوپه‌ل و
مال و وشکه‌ و خواردن و له‌ ده‌رزییه‌ک تا تالی ئاوریشم
هه‌رچی‌یان هه‌بوو به‌شیان کرد له‌گه‌ل ئه‌و کۆچه‌رانه‌ی له‌
"گیان و ئیمان" زیاتر هه‌یچیان پێ نه‌بوو... ده‌یانبه‌خشی و

زیادی دہکرد، دہیانہ خشى و دہاتہ وہ جیى... دہیانہ خشى و
کہم زور دہبوو... دہیانہ خشى و ئەوہى نہ یانبوو، دہیانبوو...
دہیانہ خشى و موحیببەت و خوشە ویستی و برایتى و نیتوانیان
زیادی دہکرد و یەسریب ئیدی مالى خوشبەختى بوو...

پوڙی بیستویتنجهمینی چاوهروانیی عهلی

زمانی بیڊمنگی پڙا...

به نزیکی ۲۵ پوڙ بوو گهشتی گهشتن به فاتیمه دهستی پی کردبوو، په لکه زیږینه کی په نکاوړنگ ئاسمانی ژیانی عهلی پازندبوویهوه، سوپاسگوزارییه کی به ردهوام و بهرخودانه کی ئارام بوو، به لام بللی پوڙی ویسأل کی بیت! لیلی دیار نه بوو...

شه و پوڙهکان تیده په پین و باسی کاتی زه ماوه ند له ئارادا نه بوو و ئه مهش چاوهروانییه کی دوو ئه وه ند قورس کردبوو. چ به ختی بوو بوون به هاوده می سهروه ری عالم! بوون به نزیکترین کسی کچه کی... کی ده گه یشت به ئه و ئاره زووه گه وره یه! ده یویست بیرسی و له شه رمد نه یده توانی و ده یویست نه پرسنی و له مهراقدا نه یده توانی! پتی وا بوو په سوله لالا چاوه پینی فه رمانی خوداییه له باره ی پوڙی زه ماوه ند هوه پتی بکات، هر بویه ئه وه ند ه ی دی ده ست و پتی به سترابوو و نه یده توانی هیچ بکات. له لایه کی دیکه شه وه پیاوانی پشتیوانان میوانداریی کوچه رانیان ده کرد و داویان لن

ده کردن باسی ئه و شیره بکه ن که ماندوونه ناسانه پیغه مبه ر ده پاریزئی و ئه میستا بی دودلی کچه که ی خوی پی ددهات. موسعه ب دهستی به قسه کرد: "عهلی به رده وام له خزمه تی ره سولدايه به گیان و ئیمان و مال و مولکیه وه و گهر په رده ی نیوان دونیا و قیامهت لا ببریت و فریشته و جن و به هه شت و جهه نه م نیشان بدرین، زه په یه ک له ئیمانی عهلی نه که م دهکات، نه زیاده. ده توانیت به وشه ی که م زور در ببریت و پی وایه زمان ته رازووی سه نگینی مروّقه و ئه وهنده ی لغاوه که ی شل کرا، ئیدی به ره لا ده بیت و به راست و چه پدا ئازاری چوارده ور ددهات و ده لیت زور خوین هه یه زمان ده پرژیت، نه ک شمشیر!"

یه ک له پشتیوانان وه لامی دایه وه، "ئای که وته یه کی جوانه! به لای زمان گه لی سه خته!" موسعه ب به رده وام بوو: "یه کیک له یاسا و گوته کانی دیکه ی عهلی ئه وه یه که ده لیت، 'بو ئه وه ی ئازارده رکه ت شهرمه زار بکه یت، نه رمونیان به له گه لید، توورپه یی نرمی و بیده نگی به رزییه بو ئینسان، مروّقی ئیماندار پوخساری پر خنده و دلی پر خمه." هه مووان به سه رسوورمانه وه گوئیان گرتبوو: "ئای له م وته به رزانه!"

کوچه ریکی گه نج هاته دهنگ: "ده ریای زانستی عهلی فراوانه و ده فره موویت، 'گه وره ترین دوژمنی مروّف توورپه یی و چه زه کانیه تی و مروّقی به خیل هه رگیز ئارامی ناچه ژئی و زور ده وله مه تد هه یه له هه ژار هه ژارتره و زور سه رگه وره هه یه

له نزمترینه کان نزمتره و زۆر هه ژار هه یه له زهنگینترینه کان
زهنگینتره. برسیتی گه له سهردانه واندن باشتره '» بهم جۆره
دانیشتوانی یه سرب به دهوری کۆچه راندا کۆ ده بوونه وه و
خۆشه و یست و خۆشه و یستانی خۆشه و یستیان زیاتر ده ناسی
و بایه خه قسه له لایان گران و وانهکانی نیو وه خه له هه موو
شت لایان پیرۆزتر بوو.

عەلى بانگ دەكرىتە حزور

«فاتىمە! كچم تۆبە بە جارىيە بۇ عەلى،

تائەوېش بېيت بە كۆيلە بۇ تۆ!»

حەزرەتى پەسول

خورماكان پۇژبەپۇژ رەنگيان تۇختەر دەبوو و زياتر
پىتدەگەيشتن و شيرينتر دەبوون و هېشتا كات و ساتى زەماوەند
ديار نەبوو. چاوەپوانى و ئارپوونى لە ھەموو شتيك سەختەر
و وەختى چاوەپوانكراو حۆرييەك بوو لە بەرگى مرقۇدا،
تافيكردنەوہكە گەلى سەختەر بوو...

وہرزى كۆكردنەوہ و مشتافكردن و وشككردنەوہى خورما
و چاوەپوانى گەپانەوہ و بەپيكردنى كاروان و گەپانەوہ و
پۇشتن بەرەو سەفەر و پيشوازيكردن و مالتاواييكردن لە
وہفدەكان بوو. لەنێو ھەموو ئەمانەشدا پىغەمبەر سەنتەر بوو
و عەلى سەرقالى پەسول و سات و وتە و ھاتوچۆكانى بوو.
تاكە وشەيەكى لەمەر زەماوەند لى نەدەبيسترا و ئەو ئارپوونىيە
دوورودريژەش خەريك بوو شەكەتى دەكرد. لە ھەمان كاتدا
بنەمالەى ئەبوتالپييش لە چاوەپوانيدا بوون و فاتىمەى دايكى
عەلى و خوشكەكانى و براكانى ھەمووان چاوەپيى مژدەى

زه ماوهند بوون و له بهر پټيزی زوریان بۆ په سول، هېچيان
 نه ده گوت، به لام عه قیلی برا گه وره ی عه لی، که له دوا ی مردنی
 نه بوتالیبی باوکیان بهر پرسیار بوو له خوشک و براکانی،
 له وه زیاتر خوی بۆ نه گیرا و پوژیک به عه لیلی گوت: "ته ی
 عه لیلی حه یدهرم! له بیرم نییه هېچ پوژیک نه وهنده ی نه و
 پوژه ی فاتیمه ت لی ماره کرا خو شبه خت بوویم، به لام خو زگه
 ده مزانی زه ماوهنده که تان که ییه! خو زگه نه و پوژه م ده دی، ئیدی
 بشمردمایه به ختیار ده مردم." عه لی سه ری سووړ ما له قسه کانی
 برا که ی و عه قیل به رده وام بوو: "تا که ی چاوه پږ ده که یت!
 نه م چاوه پروانییه که ی کوتای دی ت؟ با دایکشم ببه ین و بچین
 بپرسین، بئافخیین، په نگه که مترخه میمان له شتیکدا کردبی!
 یاخود کاریک ه به ی و نه نجاممان نه دایت!" عه لی وه لامی نه م
 قسه چاوه پروانه کراوه ی دایه وه: "راست ده لیت، به لام شه رم
 ده که م پرسیاری له و جوړه له په سول بکه م و کاریکیش نییه
 به دایکم چاره سه ر بکړیت." بته دنگیه کی دوو رو دريژ بالی
 به سه ردا کتشان و عه قیل به هه مان جو شو خرؤش و تاسه وه
 گوتی: "هه سته! هه سته، شه رم مه که و برؤ بۆ لای په سول،
 بچؤ خو ت لیتی بپرسه، له ئیمه زیاتری خو ش ده ویت، دلنیا به
 دل ت ناشکینیت." عه لی، گه رچی ده ریایه ک له تاسه و شه وق له
 دلیدا جو شی ده دا، وه لامی دایه وه: "با چاوه پږ بکه ین، شه رم
 ده که م بۆ نه و پرسیاره بچه حزوری په سول."
 عه قیل په تی کرده وه: "نایت! هه سته ده ی، به یه که وه ده چین
 ماده م وایه! با بزانی نه م کاره به ره و کو ی ده چیت."

عەلی، گەرچی زۆر شەرمی دەکرد، قسە ی براکە ی پێ
نەشکا و هەستایە سەر پێ و لەو ساتەدا دایکیان هات و
بارودۆخەکیان بۆ ئەویش باس کرد و بێ ئەوەی کات بەفەرپۆ
بدەن، سیپەسی لە مال دەر چوون.

تیشکی ئالتوونی ئێوارە بەسەر یەسربیدا پڑابوو، تیشکی
فتیلە و چرای تاکوتەرا داگیرساوی ماله کان بەرچاو دەکەوتن.
لە کاتیکی خەلکی بەرەو ماله کانیاں دەپۆشتنەو، ئەوان
بەتەنیششت فرۆشیاری عەترەکان و ژنانی گیافرۆش و مندالاندا
بەرەو مالی خوشەویست دەپۆشتن. لە کۆتاییدا گەیشتنە
بەردەرگای پەسول و کەمیک مابوو عەلی لە شەرمدا
بگەپێتەو، بەلام عەقیل دەستبەجێ پێشی کەوت و لە دەرگای
دا، پاش کەمیک چاوەروانی، بەرەکە دەرگای لێ کردنەو و
گوتی: "خێر بێ ئینشالله بەم کاتە!"

عەقیل وەلامی دایەو: "دەمانەوێت پەسولەللا ببینین بە
مەبەستی زانیی وەختی زەماوەند."

بەرەکە ی بەتەمەن وەلامی دانەو: "کۆری خۆم، ئێستا
کاتیکی گونجاو نییە بۆ ئەو کارە، ئەو بابەتەنە کاری ئیمە ی
خانمانە. کەمیک کاتم بدەن، پیغەمبەر ئەمشەو لە ژوورەکە ی
عائیشە یە و خانمان هەموویان لەوێ کۆ دەکەمەو و بابەتەکە
لەگەڵ پەسولدا دەکەمەو و ئاگادارتان دەکەمەو لە وەلامەکە ی،
گونجاو نییە ئێتو بە ئەم کارە هەستن!"

لەنیو چرچەکانی پوختساری بەرەکەدا هیندە ئەزموون و

دونياديدهي دهبينرا، دهسټبهجي عهلي سوکنايي هات و لهسهر
 قسهي ئوموئهمهني ناسراو به بهرهکه گهپانهوه و دواتر
 ئوموئهمهني پيش تهوهي بچيته حزوري پهسول، بابهتهکهي
 لهگهل هاوسهرايدا تاوتوي کرد و ئوموسهلمهيان کرد به
 نوينه و پاش ئيزنوهرگرتن، چونه ژورهکهي عايشه و يهک-
 يهک سلاويان له نازيز کرد و ئوموسهلمه بهوپهپري نهزاکت
 و شکووه باباتهکهي کردهوه: "يا رسول الله! گهر خاتوو
 خهديجهي شاژنمان له ژياندا بووايه، ئهم کاره ندهکهوته
 ئهستوي ئيمه و وهک گشت کاريکي ديکه دهستوبرد خوي
 چارهسهری دهکرد، بهلام دهليني چي حوکمي قهدهره و ملمان
 له دهزوو باريکتره له ئاستيدا." لهگهل بيستني ناوي خهديجهدا،
 پهسول چاوهکاني پر بوون و فهرمووي: "گهر ئهوه له ژياندا
 بابه... " دلويک تهشک به گونايدا هاته خوار و خهميکي چر
 ژورهکهي گرتهوه و ئوموسهلمه بهردهوام بوو: "جهنابي
 حق له بههشتدا به يهکديمان شاد بکاتهوه... ئيستا فاتيमेي
 جگهرگوشهي ئهمانهتي ئيمهيه و دهمانهويت بزائينن کهي به
 گونجاو دهزانن بؤ زهماوندهکهي! عهلي باسهکهي لهگهل
 ئوموئهمهندا کردووتهوه و تهویش گوتوويهتي من دهپرسم
 و وهلامتان دهممهوه، جا چي دهليت دهربارهي بهيهکگهيشتني
 ئهم دوو مروارييه؟"
 پهسول وهلامي دايهوه: "عهلي هيچکات باسي لهو جوړهي
 لهگهل مندا نهکردووتهوه!"

"یا رسول اللہ! خوتان دہ زانن عہلی چہند بہ پرہوشتہ!
زور شہرم لہ جہنابتان دہکات و پرووی نایہت پرسیری لہو
جورہتان لی بکات."

"دہی کہ واتہ عہلیم بق بانگ بکہن."

برپیار درا عہلی بیتہ حزور و خوی بابہ تہ کہ لہ گہل پھسول
تاوتوئ بکات و ہاوسہ رانی پیغہ مہر بہ ہیوای شہویکی شاد
مالئاواییان لہ پھسول کرد...

به شی سئیهم

مَالِكِ يَوْمِ الدِّينِ

خاوهن رۆژی لیپرسینه وهیه

الفاتحه/ ٤

تەھا، موحەممەدى مۇستافا

«گوايە نىيەتم نووسىنى جەمالى تۆيە!

تواناكانم سنووردان! بىخەشە ئەى دورى زەمانە...»

نەجاتى

مانگى جۆزەردانى سالى ۶۲۴ بوو. لەگەل نەفەسى
هەواى فېنكى بەرەبەياندا ئوموئەيمەن هەوالى بۆ عەلى نارد:
"پەسولەللا چاوەپىتە، بەپەلە وەرە حزورى."

عەلى بەپەلە خۆى و ئەدەب و حەياى كۆ كردهو و بەرەو
مالى خوشەويست بەرپى كەوت. كە گەيشتە جى، ديسان
نەيدەتوانى تەماشاي پەسول بكات! ديسان ئەو حالەى بەسەردا
هاتبوو، كە هېچى لەگەلدا پى نەدەگوترا و پەسولەللا هەستى
بەم حالەى عەلى كرد و فەرمووى: "ئەى عەلى! ئارەزوو
دەكەيت زەماوەندەكەتان بكەن؟" عەلى بەشەرمەو وەلامى
دايەو: "بەلى يا رسول الله! چاوەپىتى فەرمانى ئىوهم!"

ئەم وەلامە خوشەويستى خوشحال كرد: "زۆر چاكە!
ئىنشالله ئارەزوو وەكەت بەجى دەگەيەنين، مالىك بگرە و
ئامادەكارىيەكانى ئىوارەخوانىك دەست پى بكە بۆ پوژى
زەماوەند."

عەلی ئەو لەحزەبە تێگەشت خۆشەویست بۆچی لە
 چاوەروانیدا هێشتووێتەو. پێغەمبەری خۆشەویستی هەستی
 کردبوو بڕیاری ھاوسەرگیرییەکە لەپەر و بەپەلە بوو و
 چاوەڕۆکی کردبوو عەلی زیاتر ئامادەیی ئەو پڕۆسەبە
 و دونیای پۆچی عەلی و فاتیمەش ئامادەیی ئەو گۆرانکارییە
 بکات و ھەردووکی سەنگین و پێگەشتوو و تێگەشتوو تر بن و
 بگەنە جێتە ئارەزووی بەیەکەشتنی یەکدی بکەن. وەختی
 ئارەزوویەک لە پۆحدا گەورە دەبوو، دەگەشت بە کەمال
 و زمان داوای بەجێگەیانندی ئەو ئارەزووی دەکرد. لەپێناو
 کەمالی پۆچی ھەردووکیاندا بوو ئەم چاوەروانییە، مەژۆف
 لە ھەر بوارێکی دیکەدا پێتەگەشتوو و کال بێت، شەرتە بۆ
 ھاوسەرگیری پۆچی بپیشیت و پێتگات. عەلی سەرکەوتوانە
 گەشتبوو بە ئەو قۆناغە و تێگەشتبوو کە مەرجی سەرەکی
 ھاوسەرگیری عەشق و شەوقە! لەگەڵ زیادبوونی ئارەزوو و
 ھەسرەتدا، ھەویری موحیببەت ھەلدی و دەبێتە سەرەتای
 ھاوسەرگیرییەکە خۆش و نەرم. ئەو چاوەروانییە بوو بە
 ھۆی ئەوەی عەلی زیاتر ھاوسەری بناسیت و ھەر لە ئێستاو
 بیر بکات و زیاتر مەیلی لێی بێت و زیاتر خۆشی بویت.
 کەواتە خۆشەویستی لەنیو دائیرەی ھەلالدا بەم جۆرە بوو!
 گەپان... چاوەروانی... پێتەگەشتن... ناسین... شەرمکردن و...
 زۆرخۆشویستن... نەتییی بابەتەکە لەویدا ھەشار درابوو و
 عەلی مانگیك لەنیو ئەو نەتیییەدا ژیاوو. لە کاتیکیدا عەلی
 لەم بیرکردنەوانەدا بوو، پێغەمبەری ئازیز ھەنگاوکانی

داهاتووی بە عەلی گوت و کەمێک لە ئەو پارەییە دابوو
بە ئوموسە لەمە ی هاوسەری، داوای کرد و دای بە زاواکە ی و
فەرمووی: "کە وا بێ، نەختی خورما و کەمێک کەری و بڕیک
ماسە بکەرە و وەرەو."

ئەم پستەییە کۆتایی بە مانای ئەو دەهات: "تەواو ئە ی
عەلی! دەست بە ئامادەکارییەکانی زەماوەند بکە." عەلی پڕ بوو
لە شەوق و خوشبەختی، ناارامی و چاوەروانی کۆتایی هات.
ئیزنی لە پەسول وەر گرت و بەرەو بازارێ مەدینە بۆ کڕینی
پیداویستییهکان بەرێ کەوت. بە عەشق و شەوق و جۆشەو
رۆشت پارە ی زەماوەند ئامادە بکات، بەلام بۆی دەر کەوت
کە لە زریپۆشەکی سنگی زیاتر هیچی دیکە ی نییه پارە بکات!
عەلی لە گەل ئەوێ گەنجیکی زرت و زیرەک و بە توانا بوو و
دەیتوانی ببێت بە یەکیک لە بازرگانە ناودارەکان، بەلام تا ئەو
تەمەنە ی، تاکە کاری پاراستنی پیغمبەری خودا و خزمەتی
دینەکی بوو. عەلی بەردی بگوشیایە، ئاو و خەلووزی بگرتایە
بە دەستیو، ئەلماس و تەماشایەکی خۆلی بکردایە، دەبوو بە
ئالتوون، لە گەل ئەوێشدا چاوی لەسەر هیچ هەبوویەکی دنیا
نەبوو. دنیا وەک کێژۆلەیهکی ناسک ئامیزی بۆ کردبوویەو
و عەلی فریوی پێ نەخواردبوو. پەنگە گەر مردن بکوژرایە
و دنیا هەتا هەتایی بووایە، عەلی هەوێکی بۆ بدایە، بەلام
ئەوێ تا ئەو پۆژە دیبووی، گەرەترینی بازرگانان و
پادشایان لە فرمێسک و خوین و پق زیاتر، هیچیان لێ جێ
نەما بوو. نەیدەتوانی چاو لە ئاست کۆتاییەکی ئەوێندە دیار

دابخت، یاخود ئاسۆی وابهستهی هیچیکی ئه وهنده گه وهه
بکات، یاخود پئی بدات دلێک که پڕ بووه له عه شقی ئه و،
مه یلی شتانیکی دیکه بکات، له میژه خۆری له ئامیز گرتبوو،
نه یده توانی بگه ریته وه ئامیزی تاریکی شه و...

عه لی به عه شق و شه وق و زڕیپۆشه که یه وه، که وه ستایه کی
کارامه ی یه هودی دروستی کردبوو و به زاریکی پڕ سوپاسگوزاری
و دلێکی پڕ فاتیمه وه به بازاردا ده پۆیشت. له کۆتاییدا چووه یه
نیو دوکانی زڕیفرۆشینی کارامه و پێک که وتن له سه ر ئه وه ی
دوکاندار تا کۆتایی پۆژ زڕیکه بفروشیته و پاره که ی پاده ستی
عه لی بکات.

عه لی به ده م هیاکییه کی شیرینه وه به ره و ماله وه ده پۆیشت
و له ناکاو گوینی له ده نگیک بوو له پشتیه وه بانگی ده کرد:
“عه لی! ئه ی عه لی!”

ئاوپی دایه وه و ته ماشای کرد عوسمانی زاوای پێغه مبه ره، به لام
ئه وه سه یر نه بوو، سه یر له وه دا بوو زڕیکه ی عه لی به ده سته وه
بوو که که مێک له وه و به ر پاده ستی فروشیاره که ی کردبوو. عه لی
به سه رسوورمانه وه سللوی له عوسمان کرد و عوسمان گوتی:
“ئه ی عه لی، ئه م زڕیپۆشه یادگارییه کی قه دیم و به شیک نه بوو له
ئه و غه نیمه ته ی له جه نگی به دردا به ر تۆ که وت؟”

“به لی، خۆیه تی!”

“ده ی که وا بێ، بۆ ده یفرۆشیت؟”

عه لی به زه رده خه نه وه وه لامی دایه وه: “ماره یی فاتیمه یه، من
لای فروشیاریک جیم هیشته، چی ده کات به ده ستی تۆوه؟”

عوسمانی زاوای پره سول دهستیکی خسته سهر شانی
 عهلی: "دلم بهرگهی نه گرت ئهی عهلی! تویهک که به پوشینی
 ئهو زرییه ترس دهخه یته دلی دوژمن و شادی دهخه یته دلی
 دۆست، چۆن ده بیئت له دهستی بدهیت! ئهو زرییه له تو زیاتر
 له کهس نایهت ئهی عهلی! که له ئهو دوکانه بینیم، بهرگه
 نه گرت و من کریم و ئه وهش پاره که یه تی، ۴۸۰ درهمه."

عهلی زۆری پی خوش بوو که زریی یادگاریی به در
 که وتوووته دهستی عوسمان و گوتی: "زۆر له تۆش هاتوو
 ئهی عوسمان! بۆ خیر به کاری بهیئت."

"ئهری... به لام له من زیاتر له تو دیت ئهی عهلی! تکایه
 وهک دیاری هاوسه رگیری لیم قبول بکه."

عهلی زۆر سهری سوور ما و چاوانی پر بوون و نهیده زانی
 چی بلت! چهنده دیارییه کی مانادار و ههلویتستیکی ناسک بوو
 عوسمان ئه نجامی دا! عهلی له سوپاس زیاتر ههچی دیی
 شک نه برد پیی بلی و دیسان پیی بازاری گرت، به لام ئهم
 جار بۆ کرینی پیداو یستیه کان به ئهو پاره یه ی له فروشتنی
 زریکه ی دهستی که وتبوو. بلتی هه بیئت دینیکی دیکه هاوکاری
 و خوشه ویستی و تیگه یشتنی هاوه لان بۆ یه کتر هینده زۆر
 بیت؟ به دهم شتکرینه وه بیر ی له برایه تی نیوانیان ده کرده وه
 و وهختی خورما و ههنگوین و کهریکه ی برد بۆ مزگه وت،
 په سولی بینی و دهستبه جی سلای لی کرد و بۆی باس کرد
 چی پووی داوه و خوشه ویست زۆر خوشحال بوو به ئهو
 موحببه ت و برایه تی و هاوکارییه ی عوسمان، دهسته کانی به رهو

ئاسمان بەرز کردەووە و فەرمووی: "عوسمان لە بەهەشتدا، دۆستی گیانییەکیانی من!" نزای زۆری بۆ ئەو کە لە پیاووە کرد کە سەروەت و سامانی هەمیشە لە زیادبووندا بێت. دواتر بیلالی بانگ کرد، بیلالیک کە هێندە هەستناسک و وریا و هەستیاری بوو، شایانی ئەوە بوو ئەرکی هەلبژاردنی بۆن و بوغوردی زەماوەندی کچی پەسولی پێ بسپێریت... پەسول بێک لە ئەو پارەییە عەلی هێتابووی، خستیە دەست بیلال و فەرمووی: "بچۆ بۆن و عەتری خوش بۆ زەماوەندەکی فاتیمە بکەر."

بیلال کەوتە نێو بێدەنگییەکی سەیرەووە، پارەکی وەر گرت و نە دەیزانی چی بکات، نە هێچی بۆ گوترا و تەنها بە چاوی پرەووە تەماشای پەسولی دەکرد، پێغەمبەری خوشەویست بەشەکی دیکە پارەکی دایە دەست ئەبوبەکر و فەرمووی: "ئەو ئەبوبەکر! ئامادەکاری بۆ زەماوەندەکی فاتیمە بکەر!"

ئەرکی قورس بوو، بەلام داواکارییەکی لە جێیەکی بەرزەووە هاتبوو و قبوڵیان کرد و بیلال لەناو خۆیدا تووشی شلەژان هاتبوو و بیرى دەکردەووە: "ئەو هاوار، من لەکوێ بۆنی گونجاو بۆ کچی پێغەمبەر پەیدا بکەم، کە بۆنی میسک و عەمبەری لێ دێت! لەکوێ بۆنی دلخوازی ئەوم دەست بکەوێت! بۆنی ئەو نە لە پەیحانە و گولەکانی مەدینە و نە لە عەتارفرۆشەکانی حەبەش و زولمەجاز و عوکاز و نە لە بۆنفرۆشەکانی شام دەست دەکەوێت، لەکوێ عەتری زەماوەندی عەلی و فاتیمە دەست بکەوێت، کە بە بۆنی جوبریل گەورە بوون!"

حالی ئەبوبەکریش هیچ لە ئەو جیاوازی نەبوو و بیرى دەکردەو: "خودا! من چی بکرم بۆ مائىكى لەو جۆرە!" هەردووک بە دوو ئاراستەى جیاوازی و بە دەم هەمان بیرکردنەووە پێیان دەکرد، دەبیت چ زەماوەندىک شایىستەى دوو پۆحى پەروەردەى ناسکى دەستى پەرسول بیت! بەلام دەبیت دەستى بخەن، "توکلەت عەلى اللە!" سەروەرى جیهان فەرمانى کردووە... بىلال بەرەو لای عەتارفرۆشەکان و ئەبوبەکر بەرەو بازارى کاروانچىپەکان بەپێى کەوتن، دەبوایە ئەوەى پێیان راسپێردراوە، دەستى بخەن، گەرانهو بە دەستى بەتال هەلبژاردە نەبوو.

بىلال هێندە گەرا، قاچەکانى ئاوسان، تا لە کۆتاییدا چوو لە لای مولهیکەى خانمى عەتارى ناودارى مەدینە، مولهیکە ئافرەتیک بوو، لەگەڵ باسکردنى بۆنى خۆشدا ناوى دەهاتە نێو باس و ئەو عەترانەى لای ئەو هەبوون، لە هیچ جێیەکی دیکەى مەدینەدا نەبوون. چەندین جۆر بۆنى ناوازه لەنێو دوکانە بچووکەکیەو بەنێو بازاراکەدا بلوو دەبوویەو. ئەو خانمەى عەترى زەماوەند و بۆنەى کێژى مەدینە نەبوو ئامادەى نەکات، ئەمئىستا دۆش دامابوو! بۆنى مىسکئاسای فاتیمەى بەسەردا هاتبوو و نەیدەزانى چ بۆنىک شایىستەى زەماوەندەکیەتى. وەختى بێهیا بوو لەوەى ئەستەمە بۆنى شایىستە بە ئەو لە بۆنەکانى دوکانەکەى خۆیدا هەبیت، چوو بۆ لای ئەسمای کچی موحاریب، بەلکوو ئێه، لای ئەو بۆنىکى بێوێنەى دەست بکەوێ، کە کۆرەکەى لە یەمەنەو بەو دەنارد. نا، نەبوو! لەوێش نەبوو، هیچ بۆنىک نەدەگەشت

به بۆنی سه رمه سته کهری فاتیمه، موله یکه دواچار په نای برده لای قانیله ی ژنه عه تر فرۆشی ناوداری مه دینه و که له ویش هیچی ده ست نه که وت، بیه یوا بوو و ته ماشایه کی بیلالی کرد و گوتی: "له خۆرا خۆت ماندوو ده که یت، له هیچ جیه که بۆنی شایسته ی فاتیمه ت ده ست ناکه ویت."

ئیواره هات و بیلال ماندوو و شه که ت و دلگران و بیه یوا و به هه نگاوی قورسه وه ده که رایه وه، پاش ماوه یه که له رێگا چاوی به پیاویک که وت له خه لکی ناوچه ی ئه وان نه ده چوو و یه که م جاری بوو ببینیت. پیاوه که بانگی له بیلال کرد و گوتی: "وه ره...! وه ره گیان، ئه و بۆنه ی بۆی ده که ڕیت، ته نها لای من ده ست ده که ویت."

بیلال مه ست ببوو به دیار بۆن و جوانیی رێواره که وه و وه که بلینی ئه و بۆنه ی وێلیه تی دۆز بییتیه وه، زه رده خه نه یه کی کرد و له روخساری ئه م غه ربیه جوانپۆش و بۆنخۆشه ورد بوویه وه، که دوو شووشه عه مبه ر و شووشه یه که میسکی دایه و به ره و لای پێغه مبه ر به ڕی که وت. دواتر، زۆر دواتر، بۆی ده ر ده که وت که له هیچ جیه کی دی ڕیی له ئه و بۆنه فاکه ویتیه وه... پاش که میک ئه بو به کریش به هه ژده بوخچه وه که رایه وه و ڕیزی کردن و ساده ترین و ناسکترین و بیفیزترین بوخچه ی بوو کتینی بۆ که که ی ڕه سول ئاماده کردبوو، که ته نها و ته نها پێک هاتبوو له:

لێفه یه کی سه وز

کراسیکی سپیی حه وت-دره می

لە چکێکی گەورە ی چوار-درهەمی
 عەبایەکی قەدیفە ی ناوچە ی حەیبەر
 حەسیرێکی چنراو لە چلە خورما
 دوو دۆشەکی کەتانی میسری پڕ لە خوری
 چوار پشستی ناوچە ی تائیف، کە بە لۆکە ی مەککە پڕ
 کرابوون

عەزیزیەکی لە بەحرەین چنراو
 هیلەکی ئارد
 پیستەیهکی سپی بەرخ بۆ نوێژکردن
 پەردەیهکی چنراو لە خوری حوشتەر
 دەستارێک
 دەفریکی قوول
 سینییەکی تەختە
 مەنجەلێکی گەورە
 دۆلکەیهکی سەوزی ئاو
 سەماوەرێکی ئاو

چەند دەفر و قاپێکی لە قور دروستکراو
 ئێوارە ی هەمان پۆژ هەمووان بە دەوری کەلوپەلەکانی
 فاتیمەدا کۆ بوونەو و ئیدی هەموو شتێک تەواو ببوو و
 بێدەنگییەکی خەمئامێز بۆ بەسەر هەموواندا کێشا. وەختی
 بوخچە ی فاتیمە کرایەو، بەرەکە خۆی بۆ نەگیرا و دایە پڕمە ی
 گریان، زەماوەندی کچانی بیتاوەرانی مەککە و یەهودییەکانی
 مەدینە هاتە بەرچاوی کە چۆن لە خشل و زێڕ دەگیران و

ده سته بنی نه لماس و ملوانکه ی مرواری و فره شی ئاوریشم و سفره و خوانی بیکه موکو و پریان بۆ ساز ده کړا. به لام فاتیمه خه دیجه ئاسا بوو، خه لکی چی ده کهن با بیکهن و چیان ده گوت با بیلین، ساده ده ژیا و بۆ خودا ده ژیا... بوخچه کي فاتیمه هینده ساده بوو، بچو و کترین ده ماری ئیره یی له هیچ که سینکا نه جوولاند و پیداویستییه زور سهره کییه کانی ژیانی لئ دهر بچیت، هیچ پارچه یه کی دیکه ی بۆ نه کرابوو و بهرکه له وسوچینکا دانیشتبوو و ده لاوایه و ده یگوت: "ئا،ه، نه گهر خه دیجه له ژياندا ده بوو، کچه کي ئاوا بهرچ ده کړد!"

نوموسه له مه وه لامی دایه وه: "دلنیا به وای ده کړد! مه گهر ئه ویش هرچی مال و مولکیه تی فیدای گیانی په سولی نه کړد؟ له کاتی ده وله مه ندییشدا هرگیز هزی به خوده رخستن نه بووه، دلنیا به رازی ده بوو بهم بوخچه ساده یی کچه کي، چی هیه له رهوشتی جوان بهرتر کچ له گهل خوی بیات بۆ ماله کي؟"

بهرکه داچله کی، راسته، مه گهر چی هیه له رهوشتی بهرر مانادارتر! بوخچه کي فاتیمه له ئاوریشمی رهوشتی جوانی پتچرابوو. بوخچه ی فاتیمه ش وهک خه دیجه ی گه وره بازرگانی دایکی پاکیزه یی و رهوشتبه رزی بوو، به لام کن چون له فاتیمه ی دوور له فیز و ساده و خاکی تیده گات! بۆ مه گهر پیغه مبه ر خوی نه یفه رموو بوو: "نه گهر دنیا له چاوی خودادا هینده ی بالی میثیک بایه خی هه بووایه، نه یده هیشت بیتاوه ران قومیک ئاویش بخونه وه!" ئه ی مه گهر فاتیمه کچی

ئەو پیتغەمبەرە نەبوو! دەیزانی خودا زیادەپروانی خوش ناوێت، دەیزانی مرووف نابێت دلی بە مالومولک و زیر و زیو شەکەت و پەڕیشان بکات، دەیزانی نابێت دل بداتە دەست هەبووی لەناوچوو! ئەوانی دی بۆیە مەستی ژیانیکی شائاسا بوون، لە حەقیقەت بێئاگا بوون و ببوونە دیلی دەستی نەفس... بەلام فاتیمة نا... ئەو ئاگا بوو...

سەرورەری جیهان تەماشای کچەکە ی دەکرد و هۆن-هۆن فرمیسک لە هەردوو چاوی دەهاتە خوار و نزا لە لیواکانی وەک مرواری دەکەوتنە خوار:

"ئە ی اللە ی گەورە، بەرەکەت و چاکە بپرژینی بەسەر ژیا نی ئەم دوو بەندە یەتدا، کە باشترین دەفری مالهەکیان لە قور دروست کراو!"

"خودایە، کەلوپەل و مالی ئەم بەندانەت بەرەکەتدار بکەیت کە خۆیان لە ئیسراف و زیادەپرهوی پاراستوو." مالهەکی کچی سەرکردە ی ئیسلام سادەترین مال بوو مەدینە دیبیتی...

فاتیمة دەرزی و دەزوویەکی بە دەستەوه بوو، کراسیکی سپی کەتانی میسری دەدووری و وەختی سەری بەرز کردەوه، تەماشای کرد باوکی بەرامبەری وەستاوه و فرمیسک دەپرژیت، فاتیمة سەری سوور ما! دەستبەجێ لە جیتی خۆی بەرز بوویو و دەستی باوکی ماچ کرد و پرسیی: "چی بوو؟ چیتە بابە گیانم!"

"خۆزگە خەدیجە لە ژیاندا بایە... هاوکاری ی بکردیتایە... ئەم پۆژانە ی بدییایە..." ئوموئەیمەنیش لەولاوه بەردەوام

دەلاوایەو و خەفەتی ئەوێ دەخوارد کە فاتیمە بە جۆریک بەپێ ناکەن لایەق بە ئەو بیت و دەیگوت: "کە ی بوو کچانی عەرەب بێ ئالتوون و زیو بەپێ بکری! دەبیت بووک کە پۆشت، ئالتوون و مرواری و درەمی بەسەردا برژینریت، بادەم و لوqm ببەخشریتەو، نە بادەمی هەیه ببەخشین، نە ئالتوونی پێوێ بکەین..."

لوqm و بادەم بەهانه بوو، دەردی ئوموئەیمەن پۆشتنی فاتیمە بوو! ئەگین چاک دەیزانی گەر پەسول ببەوێت، خودا خاک و خۆلی مەدینە دەکرد بە ئالتوون و دێکی دەکرده یاقووت، بەلام خەمی ئەو خەمی جودایی و دووری بوو... بیلال لە سووچیکی مزگەوت بەدەم تەکیرەو شەربەتی هەنگوینی دروست دەکرد، هەنگوین و ئاوی زەمزمە و ئاوی گول و نزای خیری تیکەل بەیەک دەکرد و پای دەوێشان. شاری نور و موحبیبەتی موحمەدی هاوسەرگیریان دەکرد... لەو بەدوا زانستی عەلی تەنها لەنیو دلی فاتیمەدا سوکناپی دەهات، تەنها فاتیمە دەیتوانی ببیتە بەندەری دەریای عەلی، تەنها عەلی دەیتوانی لە ئاسۆی فاتیمە حالێ بیت، تەنها عەلی دەیتوانی دلی فەتح بکات، تەنها عەلی لە فاتیمە تێدەگەشت، تەنها عەلی دەگەشت بە گولزاری دەروونی فاتیمە، هەر بۆیە تەنها عەلی لە ئاست فاتیمەدا بوو، خوشبەختییەکی شیرین مالهەکی نەبیی داپۆشیبوو.

عەلی و فاتیمە هاوسەرگیری دەکەن

فاتیمە دەبیت بە بووکی عەلی

ههنگوین و گول،

ئاو و خاک،

گول و گهلا،

زهوی و ئاسمان دهگه ن بهیهک...

عهلی هه مان نزای دووباره و دهباره دهکردهوه: "خودایه،

به حاله کهت له خه رامه کهت دوورم کهیت، پریم بکهیت

له ههردوو سیفهتی فهزل و میهره بانیت و له خۆت زیاتر

موحتاجی دهستی کهسم نه کهیت!"

به هاري سهرده مي خوشبه ختي

سالي دووهمي كوچ و ناوه پاستي مانگي زيلحيجه بوو و مالي عهلي و فاتيمه تنها له ژووريكي دلگير پټك هاتبوو، ژووريكي پټكوپټكي پاكوتهميز، كه ده رگايه كي گه وره ي هه بوو كه ده كرايه وه سهر هه وشه يه ك كه مزگه وته كه ي پټغه مبهري به جواني ليوه ديار بوو، بنميچي هم ماله ساده يه له چلي خورما و ديواره كاني له قورپي سوور دروست كرابوو و هه وشه كه شي ناسماني شين و فراواني لي ديار بوو، پاش پاككردنه وه و سرپين و ته كاندن، هه سيريكي گه نمړه نكيان داخست و چهند پشتي و باليفيكي قه ديفه و پټسته يه كي خوري مه پيان پراخست و له سووچيكا ده فريكي قورپين، سورا حيه كي سهوز و ده ستاپټك و چهند جام و دولكه يه كيان دانا، نه وهنده بهس بوو بؤ دونيا يه كي ماييل به له ناوچوون...

دوسته كاني خه ديجهش هه مووان هاتبوون بؤ لاي فاتيمه و به ده وره وه بوون و كچه نازداره كه ي دوستي نازيزيان تنها جي نه هيشتبوو و يه كيان كراسيكي سپي دانتي لي نالتووني و نه وي ديكه دوو كراسي سووري ناوري شمي به ديار ي بؤ هيتابوو و كاره كاني فاتيمه و عهلي هينده ناسان، هينده رهوان

بہ پڑیوہ دہچوو، ھمووان سہریان سوږ ماڊوو، لہ کۆتاییدا
عائیشہ و ئوموسہ لہ مہ پالپشتہکانی مالہکەیان ږیز کرد و
جیئہ کی پاکوتہ میزیان ږاخست و سفرہیہ کی ږیکوږیکیان ئامادہ
کرد و مالہکە ی عہلی و فاتیمة بۆنی میسک و عہمبہری لی
دہہات، بہ لام دونیایی نا، بہہہشتی، دہتوت مالکی بہہہشتہ
لہ سہر ږووی زہوی و ږږ بوو لہ ږہنگی نہ بینراو و سہدای
نہ بیستراو و بۆنی بیۆینہ و تہنہا ږۆحگہلی فراوان و پاکیزہ
ھہستیان بہ جیاوازی مالہکە دہکرد و مال نہ بوو، دیوانی بوو
لہ نہ بینراو و نہ بیستراو...

پوڙى سوپاسگوزارىي عهلى

پوڙىك پيش' ههينىي گهورهى پوڙهكان بوو و ئيدى كاتى زه ماوهند هاتبوو و سبهينى فاتيমে ماله بابى جى دههشت. ژنانى مهدينه عهزىبيهكى زاراي ناوازهيان له قهديفهى شامى قورس و شاهانهى دريژ و تارايهكى به پوولهكه چنراوى ناسكيان بو چنيوو، بهلام پوحي سادهخوازي فاتيমে پيى وا بوو گهلى زيادهپويى تيدا كراوه و ههميشه پيى وا بوو بهها و سهنگينيى مروف له سادهبيدايه و پتويستى به پازندنهوهى زور نييه. پيى وا بوو ئينسان دهبيت سهرقالي ئهولا بيت، نهك موبتهلاى ئهولا و تهماشاي عهزىبيهكهى دهكرد و لهم كهينوبهينهدا بوو لهگهله خويدا، وهختى كچيكى ههزارى جلو بهرگدراو و حالپهريشان له دهركاي دا: "به خاترى خودا هيچتان نييه بملدهنى؟"

وهك بلتي ئهمه ئهوه كهسه بى كه كچهكهى نه بى چاوه پيى بوو و لهنيو سهرسوورپمان و چاوى ئابلهقى ژنانى مالهكهدا عهزىيه زاراكهى ههلگرت و دايه دهستى كچهكه! كچهى ههزار لهوپه پى خوشحالييدا وهري گرت و پويشت و فاتيমেش لهو ساتهدا بووه ميراتگري پاستهقينهى بهخشندهيى فاتيমেى نهنگى و خديجهى دايكى. گهرچى ههمووان تاسان، بهلام يهك كهس نهپيرسى "بو؟"

خه‌میکی شیرین و هه‌ستیکی قوول بالی به‌سه‌ر ژووره‌که‌دا گرت و دواتر خویندنه‌وه‌یه‌کی نهرمونیا‌نی قورئان و ده‌نگی ته‌کبیری شیرینلاوانه‌وه و گریانی کز تیکهل به‌یه‌ک بوون...

به‌ره‌که و ئوموسه‌لمه وردورد ته‌ماشای فاتیمه‌یان ده‌کرد و فرمیتسکی ئه‌وه‌یان ده‌پرشت له‌وه‌به‌دوا له‌گهل گوله‌که‌ی نه‌بیدا له‌ژیر یه‌ک بنمیچدا نابن. کۆتا گولی په‌سول ده‌بوو به‌بووک و کۆتا شه‌وی بوو له‌ماله‌ باوان... هه‌روه‌ها په‌نگه‌ کۆتا نوژی ئیوه‌ره‌ی بووبی له‌وئ... ژنانی پشتیوان و کۆچه‌ران هه‌مووان به‌ده‌وریه‌وه کۆ ببوونه‌وه و شیعر و شانه‌مه‌یان به‌سه‌ردا ده‌خویند. نادیه‌ خه‌نه‌ی ده‌گرته‌وه بق له‌پی ده‌ستی سپی و نه‌رم و قاچه‌کانی، که‌میک ئاوی گول و دارچینی و زه‌رده‌چه‌وه و گهلای گویزی تیکهل کرد و به‌ ئاوی زه‌مزه‌م شیلای و خه‌نه‌ی لی دروست ده‌کرد. به‌ره‌که به‌ده‌م فرمیتسکه‌وه ده‌یگوت: "ده‌پۆی... پۆژی له‌دایکبوونتم وه‌ک دویننی له‌یاده و ده‌پۆی..." ئه‌شکی مرواریئاسا هۆن-هۆن به‌چاوانی فاتیمه‌دا ده‌هاتنه‌ خوار و ژنانی بالابه‌رز و شوخه‌نگی مه‌دینه و کیژانی گهنج و پیریژنه‌کانی نیو ماله‌که هه‌مووان چاویان پر ببوو و ئه‌و شه‌وه‌ حوزوریکی سه‌یر له‌مالی نه‌بیدا هه‌ستی پی ده‌کرا و فاتیمه‌ ده‌گریا... ئای چه‌ند سه‌خت بوو له‌دونیایه‌کدا ببی به‌بووک دایکتی تیدا نه‌بیست...

له‌پاستیدا مرووف له‌به‌رد ده‌چوو... سروشتی ئینسان وه‌ک به‌رد نه‌هینیا‌میز و بیده‌نگ بوو، به‌لام به‌ردیش چاک و خراپی هه‌بوو و هه‌ر وه‌ک ئینسان گه‌ر ئاراسته‌ی په‌ستانیکی زۆر بکرایه‌ته‌وه، شیوه‌ی خۆی وه‌ر ده‌گرت. جیاوازی نیوان خه‌لووز و

ئەلماس نەيتى بەرگەگرتنيان بوو بۆ پەستان، نەيتىيەكە لە شىۋازى بەرگەگرتن و مانەوەكەدا بوو، نەك پەستانەكە... ھەموو بوونىكى بەنرخ بە سووتان و پيشان دەبوو بە بوون، ئالتوون بە سووتان لە ئاگردا پاك دەبوو ھەو و ئەلماس بە سووتان و توانەو و پىداكىشان شىۋەي ھەر دەگرت و ئىنسان بە ھىلەكى ئارامى و دەرد و ئارەحەتى و پىگەيشتن و چۆكدانەدان و مانەوەدا تىدەپەرى و شىۋەي ھەر دەگرت... ھاوسەرگىريش پىي شىۋەو ھەرگرتن و پىگەيشتن بوو و نەيتىيەكەي ناخى ئىنسان بە ھاوپىگاي گونجاو شىۋەي ھەر دەگرت...

پىغەمبەرى ئەعزەم كۆتا ئىۋارەي لەگەل كچەكەيدا بەسەر برد و ماچى كرد و لەئامىزى گرت و ئامۆزگارىي دەكرد و ئەو كچەي بوخچەكەي پاكىزەي و مارەيەكەي لىخۆشبوونى ئومەتەكەي بوو، وردورد گوئى بۆ باوكى سەرۋەرى جىھانى گرتبوو: "كچەكەم، لە مالى من دەر دەچىت و دەچىتە مالىكى دىكە، لەگەل كەسىكى دىكە دەژىت كە خوت پىۋە نەگرتوۋە. تۆ بىبە بە عەرش بۆ ھاوسەرت، با ئەو بىيىت بە ئاسمان بۆ تۆ. نەرمونيان مامەلەي لەگەلدا بكە و لە كاتى توورەييدا بەبىدەنگى لىي دوور بكەو ھەرۋە و تا توورەيى ئەۋىش تىدەپەرىت، خۆتى نىشان مەدە." پەسول ئامۆزگارىي دەكرد و دايكى باوكى بەوردى گوئى دەگرت و بەو جۆرە شەۋەكە بە ئامۆزگارى و نزا و سوچدە و سوپاسگوزارىيەو تىپەپى و مانگىكى ھىلالى بارىك لە ئاسمانى مەدىنەو بەرۋە پووى دانىشتووانى زەردەخەنەي دەكرد...

پوڙی بوو کینیی فاتیمة

"گەر خودای بالادەست عەلی کۆری مامی
نە ئافراندايە، هیچ تاکیک نە بوو شایانی ئەو
بێت بێت بە هاوسەری فاتیمةی زەهرا."
حەزەرەتی موحەممەد

دووهم سالی کۆچ و ناوەپاستی مانگی حوزەیرانی سالی
٦٢٤ و بەیانیهکی شیدار و تەپری مەدینە بوو. لەگەڵ هەڵهاتنی
ئاسۆ دەنگی زولالی بیلال لەسەر لووتکە سەختەکانی
چیاکانی چوار دەور دەنگی دەدايەو و قووقەیی کە لە شیر و
خویندنی بولبول و تەیر و دەنگی گروگال و پیکەنین و گریان
مندالەکانیش تیکەڵ بە یەک ببوون، چەند پوڙیکی جوان بوو!
پوڙی بە یەكگەشتنی فاتیمة و عەلی، حۆری و فریشتەکان
لە ئاسمانەو تەماشای ئەم پوڙەیان دەکرد و عەلی لە
کێوێهەکانی مەدینە گۆلی ڕەنگاو ڕەنگی کۆ دەکردهو و تا چە پکیکی
لێ دروست بکات بۆ بووکە نازدارە کە ی. دواتر بۆ کپینی
پیداویستی ئیوارە خوانی زەماوێندە کە ی پتی بازاری گرت و
بەرەو مزگەوت ڕۆیشت و لەوی کە ڕەسولەلای بە دلخۆشی
بینی، دوو هێندە دلخۆش بوو. پێغەمبەر گیان بە لێنی دابوو

خوی شیرینی زه ماوهندی کوتا ئه مانه تی خه دیجه ئاماده بکات و به دهسته نهرمه کانی خوی سفره یه کی راخت و دفریکی گه وره ی له سهر دانا و ئه و خورمایانه ی عه لی هیتابووی، به دهسته پیغه مبه رانه کانی شیلا ی. دواتر ئارد و ماست و که رتی تی کرد و شیرینی به ناوبانگی 'خایس'ی دروست کرد و به دهسته شیفا به خشه کانی کردی به پارچه ی بچووک-بچووی شتیه ی مانگ و له سهر سینی پیزی کردن. هه لبت له م پۆزه گه وره یه دا هاوه لانیشت بیکار نه وه ستان و هه ریه که یان که لینیکی پر کرده وه؛ سه عدی کوپی عه باده مه ریکی سهر بری و یه کیکی دی پۆن و ئه وی دی برنج و گه نمه شامی هینا و نانی گهرم و نهرمیان برژاند و که ئاماده کارییه کان ته واو بوون، په سول بانگی له زاوه که ی کرد: "ئه ی عه لی! هاوه لانت بانگیش بکه." عه لی هاوه لانی کو کرده وه و له ماوه یه کی که مدا مزگه وت جمه ی ده هات و که سیکی دیکه ی نه ده گرت. عه لی خه می لی هات و فهرمووی: "یا رسول الله! قهره بالغیه کی زۆر دروست بووه، ئیوه ده لین خۆراکه که به ش ده کات؟"

پیغه مبه ر ته ماشایه کی قوول و بزیه کی گهرمی کرد و فهرمووی: "من له خودا ده پاپیمه وه به ره که ت بخاته خۆراکه که مانه وه." دواتر بانگی له بیلال کرد و فهرمووی: "ئه ی بیلال، ده-ده ئاماده بووان بانگیشتی سهر سفره بکه." بیلال هاوه لانی بانگیشت کرد و هه ر ده که سه به یه که وه ده هاتنه ژووه وه و له سهر سفره داده نیشتن و له که شیکی بیتاوشتیه و پر حزوردا نان خورا و شه ربه ت هه لقو پیترا. له

کاتیکیدا پەسولەللا بە دەستەکانی خۆی خۆراکی پیشکەشی
 ئامادەبووان دەکرد، حەمزە و عەلی و عەباس پیشوازی و
 مائاوااییان لە میوانەکان دەکرد و پاش ئەوەی بە نزیکەیی ۷۰۰
 کەس لە ئەو ئیوارەخوانە ی خوارد، پەسول داوای سینیەکی
 کرد و خۆراکی خستە سەر و ناردی بۆ هاوسەرانی و دواتر
 سینیەکی دیکە ی داوا کرد و فەرمووی: "ئەمەشیان بۆ فاتیمة
 و هاوسەری." ئەوەی مایەو، بەسەر هەژار و نەداردا دابەش
 کرا.

دواتر ئوموسەلمە بانگی ئوموپیملە ی کرد، کە بوو کەکانی
 مەدینە ی دەپازاندهو و تارای پتو دەکردن و ئامادە ی
 پۆژی بوو کینیی دەکردن، بۆ ئەوە ی فاتیمة پرازینتیەو، بەلام
 ئوموپیملە تەماشای فاتیمة ی کرد و هەرچی دەکرد نەیدەزانی
 چۆنی پرازینتیەو! "چۆن بیرازینمەو! نە سەرکۆلمی دەویت،
 نە کل! دەست نابەم بۆ ئەو دەموچاو و خۆریئاسایە، پوخساری
 لەو جۆرە پتووستی بە من نییە." هەر بۆیە هیچی بۆ
 نەکرد و دواتر ئەو کراسە درێژە ئاوریشمە سادە سپییەیان
 بۆ لەبەر کرد کە ئوموئومەیمە ی بەرگدووری ناودار بۆی
 دووریوو و تەنانەت کراسیکی سادە ی سپیی یە کپارچەش
 جوانیی لەپادەبەدەری دەر خستبوو و دەتوت مانگی چواردەیه
 دەدرەوشیتەو...

وەختی پیغەمبەری خوشەویست کەلوپەلی بوخچەکە ی
 فاتیمة ی ئامادە کردبوو، یەکی لەو شتانە ی زۆر گرنگی پی
 دا، بۆن بوو. وەک هەموو شتیکی دیکە پۆچی ئینسانیش بۆنی

هه بوو، دلی بونی هه بوو، بیرکردنه وه کانی بونی هه بوو و بونی هه ریه کیان له وی دیکه جیاواز بوو. بونی فاتیمه ش له هه مووان خوشتتر و دل به رتر، باوکی زووزوو ماچی ده کرد و پر به بوونی بونی هه لده مژی. ئوموسه لمه له فاتیمه نزیک بوویه وه و پرسیی: "ئه ی فاتیمه، بونیکت هه یه تایبته به پوژه تایبته کان؟"

فاتیمه وه لامی دایه وه: "به لئ." پاشان پویشته له نیو که لوپه له تایبته تکانیدا شووشه یه کی عه تری هینا و که میکی کرد به مه چه کیدا و له ئوموسه له مه ی نزیک کرده وه بونی بکات، ئوموسه له مه پرسیی: "کردگار! ئه مه چ بونیکه!" فاتیمه زه رده خه نه یه کی کرد و سه رگوزه شته ی عه تره که ی گتیرایه وه: "مندال بووم، جو بریل زووزوو سه ردانی باوکی ده کرد و له یه کیک له و جارانه دا باوکم فهرمووی: (ئه ی فاتیمه، بچو پشتییه ک بهینه با میوانه که مان پال بداته وه.) پشتییه که م بق هینا و ماویه کی زور دانیشتن گفتوگو یان کرد و وه ختن هه ستا بروات، ئه م شووشه یه ی لئ که وته خواره وه و باوکم فهرمانی پی دام هه لی بگرمه وه. له و کاته دا عه لیش له وی بوو و پرسیی که ئه وه چییه و په سوله لالا فهرمووی: (ئه وه بونی عه مبه ره، له باله کانی جو بریل که وته خوار.) منیش له و پوژه وه پاریزگاریی لئ ده که م!" هه مووان چاویان پر بوو و له گه ل سه رگوزه شته که دا گه شتیان کرد بق عاله میکی جودا و هه رچی حوزنه گورا به شادی و له نیو ئه و شادییه دا ده ست و پتی فاتیمه یان له خه نه گرت و به نزا و هیوای جوان رازاندیانه وه ئه و بوو که ی نه موحتاجی کل بوو، نه

سەرکۆلم. بەپێی کۆلتووڕی ئەو پۆژە، تارایەکیان دا بەسەردا و جوانیی حۆریئاسایان لە گشت چاوی شارەدووە و وەختی حۆرییەکی پووی زەوی ئامادە بوو، پیغەمبەر ئاگادار کرایەووە و فەرمووی: "فاتیمەم بۆ بانگ بکەن." ئوموسەلمە فاتیمە ی هیتایە حزوری نەبی و کراسە سپییە سادەکە ی لە زەوی دەخشا و تارای شەرم و حەیا بەسەر پوخساریدا درابوو و زۆر شەرمی لە باوکە گیانی دەکرد و نەیدەتوانی سەر بەرز بکاتەووە و لە شەرماندا قاچی لێک ئالا و هەلکەوت و پیش ئەو ی بکەویت، راست بوویەووە و ئازیز فەرمووی: "خودای گەورە لە دنیا و ئاخیرەتیشدا لە هەلکەوتن بپاریزی شیرین!"

"الله لە پیترازان بپاریزیت."

زەوی و ئاسمان بەئاسپایی دەنگی دەدایەووە: "اللهم امین." دواتر باوەشی کرد بە کچەکیدای و ماچی ناوچاوی کرد و تاراکە ی هەلدا یەووە و ئیدی ئەو ساتە عەلی پوخساری مانگئاسای فاتیمە ی دی و پیغەمبەری ئازیز دەستی کچەکە ی خستە نیو دەستی زاووەکە ی و فەرمووی: "خودای گەورە ئەم هاوسەرگیرییە پیروژ بکات لە کچەکە ی رسول الله."

دواتر فاتیمە دەستی بابە گیانی ماچ کرد و دیسان بۆنی کرد و دیسان ماچی کرد و پەسولەللاش بەو پەری میهرەبانییەووە کچەکە ی لەباوەش گرتەووە. فاتیمە لە شەرمدا تەنها تەماشای گولە نەخشینراووەکانی کۆتایی عەزییەکە ی دەکرد، بێجوولە، بەوردی و ئارام... پەسول پووی کردە زاووەکە ی و فەرمووی: "ئە ی عەلی، چەندە هاوسەریکی جوانە فاتیمە!"

دواتر پووی کردە کچەکە ی و فەرمووی: "ئە ی فاتیمه، چەندە هاوسەرێکی جوانە عەلی!" دواتر بە چاوی پەرەوه داواوەکی لە عەلی کرد: "ئە ی عەلی! ئەمە فاتیمه یه، ئەمانەتی رسول الله و خودایە لای تۆ، ئەماناتەکە ی من و خودا باش بپاریزە!" پاشان نزای خێر و سەلامەتی بۆ کردن: "خودایە! ئەم یە کگرتنە بپاریزیت، دلێان لە نیو یە کدا بپیشینی، ئەوان و نەوێکانیشیان بە جێنشینەکانی بەهەشت بگێڕی، نەوێ پاک و جوان و موبارەکیان پێ ببەخشیت و بە فەرمانی خۆت بیانکەیت بە مەرقانێک لە ژێر فەرمانی خۆتدا ئەمری چاکە بە خەلکی بکەن و ببنە ئیمامانی ئومەت."

لە کۆتاییدا فەرمووی: "بچنە مالی خۆتان و چاوەڕێی من بکەن."

شەونمی جودایی بە برژانگەکانی فاتیمەدا هاتە خوارەوه و هۆن-هۆن دەگریا. سەخت بوو جیابوونەوه لە بابە گیانی، وەک چۆن گۆلی گۆلەبەپۆژە لە دووری خۆر سەری کز دەکرد، فاتیمەش بۆ دوورکەوتنەوه لە هەتاوی ژیاڵی دەگریا. هەستی دەکرد هەناسە و پەنگ و بۆی دەکوژیتەوه، بەلام دەیزانی خودا سوکاناتی دەدات و تەسلیم بوو...

هەمووان دەگریان، فاتیمە لە باوکی و باوکی لە حۆرییەکە ی و خەلکی مالیش لە فاتیمە دور دەکەوتنەوه، بەلام لە لایەکی دیکەشەوه زەماوێند و ئاھەنگ بوو و باوکی خوشەویستی کچانی عەبدولموتەلێب و ژنانی کۆچەر و پشتیوانانی بانگ کرد و فەرمووی: "هاوڕێیەتی فاتیمە بکەن، سرودی شادییەخشی

بو بلین، سوپاسگوزار بن و خوشحال بن و شتیکیش مه لین
خودا پی ناخوش بیت.

به دهنگی ته کبیر و سہلات و سرود فاتیمہ یان له مال دہر
کرد و هاوہ لان دہستہ دہستہ ریز بیوون و پیروزیان له عہلی
و فاتیمہ دہکرد و دواتر فاتیمہ یان سواری حوشتریکی سہی
کرد و پته کیان دایہ دہستی سہلمان و له پیشیانہ وه حہزرتی
کائنات و له تہنیشیدا حہمزہ و عہقیل و جہ عفر و له دواوہ
کوپانی بہنوہاشیم و پشتیوانان و کزچہران و کہژاوہی بووک
لہنیوان دارہ سہوزہکانی مہدینہ وه بہدہم نیدای 'اللہ اکبر، اللہ
اکبر لا الہ الا اللہ' پریان دہکرد. ئاواز و سہدایہ کی شادیبہخش
له قوولترین جیی دلی ہموواندا دہنگی دہدایہ وه و هاوہ لان
بہ سہرسوورمانہ وه تہماشای یہکیان دہکرد، چوون دہنگہ کہ
لہوان بہدہر بوو و ئازیز فرمووی: "تہمیستا جوبریل و
میکائیل و حہفتا ہزار فریشتہ بہشداری زہماوہندی فاتیمہ
دہکەن و ئو دہنگ و سہدایہ ہی ئوانہ." وەک بلئی دەرگاکانی
ئاسمان کرابیتہ وه، وەک بلئی ہموو کہون لہویدا کز بووبیتہ وه،
سہدایہ کی بہرز لہ گوئ و دلی ہموواندا دہزنگایہ وه:

"اللہ اکبر کبیرا

والحمد للہ کثیرا

سبحان اللہ بکرہ واصیلا"

ئہم مہراسیمہ تاییہت و جیاوازه بہ قسمہتی ہیچکام له
کچہکانی دیکہی نہبی نہبیوو، تہنہا لہ زہماوہندی فاتیمہ دا
دہنگی ئینسان و فریشتان لہ یہک جیانہ دہکرانہ وه!

ئەو پۆژە خۆشتەین پۆژی عەلی و فاتیمە بوو و دەنگی دەف و شیعەر و سرود لە پۆحەکاندا دەزرنگایەو. ھۆنراوە بە شان و بالی شیرەکی مەیدانی جەنگدا دەگوترا و فاتیمەش بە ئەستێرە سبورەییای شەوانی تار دەچووینرا و لە کۆتاییدا فاتیمە گەشتە بەردەرگای مالی عەلی و ھاوسەرانی پەسول فاتیمەیان دوور لە چاوان لە خوشترەکی داگرت و بردیانە مالە نوێیەکی. ژنانی مەدینە سرودیان دەچری و خوشی و شادی و حوزور تەک-تەک دەپژایە نیو دلان و ھەک بلیی ھەرچی ئەھلی عەرش و فریشتە ئاسمانە کۆ بووبنەو و تەماشای ئەو ساتە بکەن و ھەرچی ھەبوو زمانی لال بوو بیت و تەماشای بکات. شادییەکی لە دلاندا بوو، ئەستەم بوو بکریت بە وشە و عایشە ھاوسەری پەسول خۆی بۆ نەگیرا و گوتی: "ئەمە یەکەم جارە زەماوەندی لەم جۆرە ببینم! دوور لە زیادەرەوی و ناپەرەحتی و پەر لە کەیف و خوشی و شادی." عایشە قسە دلی ھەمووانی کرد، چوون تا ئەو پۆژە زەماوەندی لەو جۆرە بە نسیبی کەس نەببوو، بەپروکەش نە عەزی باقوبریقاوی و نە زەرە خەش و زەر و میوانداری شاھانە تییدا نەبوو، بەلام شادییەکی ھێندە جیاوازی تییدا بوو، ئەوانە لەبەر ھەمووان بردبوویەو و دلەکانی ژیانددبوویەو...

ئیوارەییکی فینکی مەدینە بوو و تاکە شتیکی لەو پۆژە خوشە مایەو، شەنبایەکی فینکی شیرین بوو. ئەستێرەکان لە ئاسماندا ھەک چرا دەسووتان و تاکە ھەستی زەین و دلی

مه دینه بیه کان ئەو ئیواره یه خوۆشی بوو و ئیستا عه لی و فاتیمة له مائی خویندا بوون.

دهنگی بیلال له ئامیزی کتوی ئوحو ده وه دهنگی دایه وه و موسلمانان نوێژی خه و تنانیا ن کرد و عه لی دهستی دهستبۆنه براوی فاتیمة ی گرت و له حه وشه که دا دای نیشاند و خوۆشی به رامبه ری دانیششت و بیدهنگ چاره پێی پیغه مبه ریان ده کرد. فاتیمة زۆر شه رمی له عه لی ده کرد و عه لی له نینو کولمی سوور و چاوی وه ک ئەستیره داگیرساوی فاتیمة دا ون بیوو...

ئەو ئیواره یه جیاواز له هه موو ئیوارهکانی دی، تیشکیکی مه یله و پرته قالی مه دینه ی داپۆشیبوو و ئەستیرهکانیش له ژیر پۆشنایی هیلالدا بزه یان ده کرد و سهروه ری جیهان به ره و مائی عه لی و فاتیمة ههنگاوی ده نا و له کاتیکدا حزوریکی شیرین و شادییه کی پیناسه نه کراو پۆحی داگیر کردبوون، بۆ یه که م جار له ده رگای ماله که یان درا، تهق، تهق، تهق...

یه که م کهس له ده رگای ماله که ی دان، ئەو بوو... خوۆری گیانی فاتیمة، پایه ی عه شقی عه لی... به ره که به په له پای کرد ده رگا که ی کرده وه و نه بی چرایه کی سه وزی به دهسته وه و به زه رده خه نه یه که وه ئیزنی چوونه ژووری وه ر گرت: "سلاوی خودات لی بیت ئە ی به ره که، عه لیی برام له کوییه؟"

"عه لیی برات کتیه یا رسول الله؟"

"عه لیی کوپی ئە بی تالیب."

به ره که سه ری سوور ما بوو:

”ئەى خوشه ویست، ئیوه کچه که تان دا به عەلى، که وا بێ، ئەو چون برای ئیوه یه؟“

وهختی موسلمانان کوچیان کرد، پهیمانی برایه تی له نیتوان خه لکی مه ککه و مه دینه به ستر و هه رکه س برایه کی بۆ خۆی هه لێژارد و پیغه مبه ره که ی خوداش عه لیلی به برای خۆی هه لێژارد بوو: ”راسته، به لام عەلى له دیندا برای منه و ئەمه به ره به ست نییه له وهی هاوسه رگیری له گه ل فاتیمة بکات.“

له کاتی چوونه ژووره وه چاوی که وته سه ر که سیک که له خانه واده که نه بوو و له به ره که ی پرسى: ”ئەمه کتیه؟“

ئافره ته که وه لامی دایه وه: ”من سه لام.“

”سه لامی کچی ئومه یس؟“

”به لێ یا رسول الله.“

”ئه وه ک بۆ هاوه لیکردنی فاتیمة هاتبیت؟“

سه لما وه لامی دایه وه: ”به لێ، هه موو کچیک که ده بیت به بووک، پتویستی به ئافره تیکی نزیکه له خزمه تیدا بیت و هاتووم تا بزاتم پتداویستی چیه بۆی رایى بکه م.“

پیغه مبه ر ورد گوینی بۆ گرتبوو و سه لما به رده وام بوو: ”کو تا پۆژه کانی خه دیجه بوو و پۆشتم بۆ لای و بینیم ده گری، پۆشتمه نزیکى و پرسیم، (ئەى شاژنی ژنانى دونیا، بۆچی ده گریت که تۆ هاوسه رى پیغه مبه رى و مژده ی به هه شتت پى دراوه؟) به ئەشکه وه وه لامی دامه وه: (بۆ فاتیمة ده گریم، هیشتا زۆر منداله، له یه که شه وى هاوسه رگیریدا کچان پتویستیان به ژنیکی دیکه یه نه ئینیه کانیانی لا باس بکه ن، پتداویستیه کانیان بۆ

پایی بکات و ئاموژگاریی بکات، کی له شهوی بوو کینیدا هاوکار و ئاموژگاریکهری فاتیمه بیت؟ که له حاله دا بینیم، پیم گوت: 'به لاین بیت گهر تا نه و کاته له زیاندا بم، له جیی تو نه م ئهرکه بگرمه نه ستو.'»

هه لبردر راوی جیهان چاوه کانی پر بوون و فرمیسک به کولمه کانیدا هاتنه خوار و فهرمووی: "ماده م بو نه وه لیترهیت، هه میسه خیر بیته ریت."

به پروناکیی چراکه ی دهستی و تیشکی پوخساری، که تا هه تایه پروناکی ده به خشیت، چووه لای فاتیمه و عهلی و هه ردووک ده سته جی هه ستانه سه ر پی و پیغه مبه ری گه یشتوو به مه رته به ی که مال زه رده خه نه یه کی کرد و داوای له سه لما کرد له ده فریکی پاکدا ئوای بو به ینیت. سه ره تا ده ستو یژی به ئاوه که گرت و دواتر که میک میسکی تی کرد و دوعای به سه ردا خویند و داوای له هه ردووکیان کرد لئی بخونه وه و دواتر که میکی پشاند به پوخسار و شانی عهلی و فاتیمه دا و نزای بو کردن:

"اللهم بارک فیهما و بارک لهما فی نسلیهما!"

"خودایه نه م هاوسه رگرییه پیروژ بکهیت."

"نه وه کانیا ن پیروژ بکهیت."

"خودایه په نا ده گرم به تو له وهی شهیتان فریوی فاتیمه و

نه وه کانی بدات!"

"یا په ب وهک چو ن نه وهت به خشیه به پیغه مبه ره کانی پیتشو، نه وهی پینیشاندهری منیش له نه وه کانی عهلی و فاتیمه بگیزیت، خودایه نه مه نه و کچه مه که له هه موو مرو فایه تی لام

خوشه ويستتر و عهلييش به نرخترينى موسلمانانه لام، خودايه خوشه ويستى نىوانيان ته ندروست و سه نكين بيت.

"خوداي گه وره كاره پهرشوبلاوه كانتان كو بكا ته وه، هاوسه رگيرييه كه تان پيروز بكا، بتانكا ته خاوهن نه وهى نازدار و چا كه خواز! خودايه ئهم هاوسه رگييه بكه يته مايه ي خير بو هه ردووكيان."

دواتر فهرمووى: "گيان و پوحم، هيچ كه مته رخميم نه كردووه له پهروه رده كردنتدا، ئيستاش مارهم كردووى له باشتريى خانه واده كه م. خودا ئاگاداره هاوسه رت كه سىكى باشه، له پىزى پيشه وهى هاوه لانه، له گه وره كانى ئيسلامه، زانست و دانايى قول و قاره مانى ئيسلامه، كچه كه م هه رگيز نارچه ته مه كه و له قسه ي دهر مه چو."

پاشان پووى كرده عهلى: "ئهى عهلى، باش ئاگادارى فاتيمه ي كچم به، دلى رابگره، له بىرى نه كه يت فاتيمه پارچه يه كه له گيانى من و گهر ئه و برهنجيتى، منت په نجان دووه."

"ئهى عهلى، له مه به دوا خيزانه كه ت له ژير ئاگادارى تودايه و به ناو و به ره كه تى خودا بچوره لاي هاوسه رت."

نازىز ئه مانه ته كه ي ته سليمى ده ستيكى ئه مانه تپاريز كرد و پيش ئه وهى بچيته دهر وه، لاي دهرگا كه وه ئاوپىكى دايه وه و فهرمووى: "خودا ئيوه و نه وه كانتانى له پاكيان گىراوه، هه ركى له گه ل ئيوه دا ئاشت بى، منيش ئاشتم له گه لى و هه ركى له گه لتان بجه نكى، منيش له گه لى ده جه نكىم، ئه مانه تى خوداي تاك و تهنه اتان ده كه م."

به شی چوارهم

إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ

خوایه، تهنه هه رتۆ ده په رستین و هه رله تۆش داوای
یارمه تی و پشتیوانی ده کهین

فاتحه/ه

وهختی ته ماشای پوخساری فاتیمه...

"ئهوان که ساتیکن له بهر خودا یه کدییان
خۆش دهویت."

"بوخاری، ۳۶"

به ره به بیان بوو، وهختی کرانه وهی خونچه و خویندنی
کوکوختییان بوو و عهلی و فاتیمه ورده ورده به ژیا نی نو بیان
پاده هاتن. ژیا نی ناسکیان به ره و پووی یه ک کرد بوویه وه
و به ناوی خودا وه یه کیان خۆش دهو یست و خۆشویستن
و به خشین و وه رگرتن و دلپاگرتن و ئارامگرتن هه موو به
ناوی خودا وه جوانییه کی تایبه تی هه بوو، دلخۆش بوو عهلی...
دلخۆش بوو فاتیمه... تا زیاتر یه کدییان هان بدایه، بۆ خیر و
جوانی موحیببه تی ئیوانیان زیاتری ده کرد. گهر هاوسه رگری
هونه ری دۆزینه وهی دلێک بیته به رامبه ر به دلت، ئه وهی ئه و
به یه که وه بوونه ی ده پاراست، خۆشه ویستی و میهره بان ی بوو.
ئه ری عه شقیش په نگ و قالب و شینوه ی هه بوو و هه نگاوی
پیش عه شق پاستگۆیی و دواتر موحیببه ت و دواتر عه شق و
دواتر هۆگری مه وه ده بوو که یه ک پارچه له میهره بانیه وه

سہرچاوهی دہگرت. ہەر بۆیہ ئەو ھاوسەرگیرییەیانەیی خالیبوون لە میهرەبانی کوێر و شەل و ھەتیو بوون و گەر ھەموو ئەو ھەستانەش یەکلایەنە بووایە، ئەوا وەک بالندەییەکی بالشکاو ئەو بەیەکەوہبوونە ئاسمانی نەدەبینی. تەنھا ئەوانەیی میھرابانیان دەکرد بە ئاو و موحیببەتیان دەکرد بە خاک، دەیاننوانی گەشە بکەن و لە ژێر قوببەیی ئاسمانی شیندا داستانێ قەدیم بھۆننەوہ...

عەلی و فاتیمە رنجکەییەکی سادەیان ھەلبژاردبوو بۆ چیرۆکی عەشقەکیان، بە مەبەستی ئەوہی ھێز و توانا و کاتیان تەنھا لە شتانیکدا کار بکەن، شایستە بیت، ژیانی پۆژانەیان لەنێوان دوو خەتدا تێدەپەراند؛ سادەیی و نەبوونی. لە سادەییەدا حوزور ھەبوو و لە نەبوونیدا پاکێ. ھەرچیہک لە قەدەرہوہ بەاتایە، جوان بوو و ئەوانەیی ئاسۆیان بیتسنوور بوو، مەنزلی کاتی گرنگیی نەبوو. ھەردووکی بێ گەوگازندە لەگەل شەپۆلەکانی ژیاندا دەرپۆشتن و عەلی لەو کاتانەدا کە لە حوزوری پەسولدا نەبوو، سەرقالی پەیداکردنی بژێویی ژیان بوو. جار ھەبوو دارخورمای دەولەمەندەکانی مەدینەیی ئاو دەدا و کات ھەبوو ئاوی لە بیر دەر دەکرد و کاتیش ھەبوو بە فرۆشتنی ئەو گولانەیی لە کێوہکان کۆی دەرکردوہ و فرۆشتنیان بە گولفرۆشە یەھودیہکان بژێویی ژیانی پەیدا دەکرد.

یەکتیک لەو پۆژانە، بەیانیی زوو عەلی لە مال دەر چوو. لەو پۆژانەدا بیتاوەرەن پلانی پەلاماردانی موسلمانانیان دانابوو، ھەر بۆیہ زووزوو لەگەل پەيامبەرہکەیی خودا کۆ دەبوونەوہ

و په پیره و پروگرام و پلانی جهنگیان داده نا. دهر د زور و نارپه حتی زور و ئهرک زور و کات که م بوو. گه وره ترینی بهر پر سیاریتیبه کانی عه لی پاراستنی پیغه مبه ر و په یدا کردنی قووتی ماله که ی بوو. ئه و پوژده عه لی به په له ئه و گولانه ی به یانی زو و کوی کرد بوویه وه، دایه ده ست شالومی گیافرؤشی یه هودی و ده سته جئ به پیکه وت به ره و باخی خورماکان بؤ کردنه وه ی جوگه ی نویی ئاو و بی ئه وه ی سانیه یه ک به فیرو بدات، چهند جوگه یه کی نویی هه لکه ند و دره خته کانی ئاو دا و به ره و مزگه وت و فه رمانی پیغه مبه ر به پئ که وت. عه لی کاتی نویژه کانی لی دهر بچیت، بؤ ساتیکیش نه ده حه وایه و گرنگترین شتی له زه ینیدا ده هات و ده چوو، پاراستنی پیغه مبه ر و دینه که ی و سه لامه تی موسلمانان و خوشبه ختی زه هرا بوو، له کوتایی پوژیک ی له و جوړه پرووکینه ردا شه که ت و ماندوو و تینوو، گه شته ماله وه و له کاتیکدا ته نانه ت زه رده خه نه ی سه ر لیوی وشکیشی وشک بوو بوویه وه، به زه رده خه نه وه سلأوی له مه عشوقی کرد: "سلأو و خوشه ویستی خودا به سه رتا برژیت زه هرا گیانم."

فاتیمة هه موو جاریک به هه مان ناسکی و نه رمونیانییه وه دهر گای بؤ ده کرده وه: "به خیر بیته وه ئه ی شیره که ی خودا و یاوهره که ی نه بی و یاره که ی فاتیمة!"
 "...!"

ئهمه چ هیژیک بوو خودایه! هیشتا پتی نه نابویه ماله وه، بارانیکی موحیبه تی به سه ردا ده رژاند، چهنده قوول بوو

نہرمی نیتو لہرینہ وہ کانی دہنگی فاتیمة، میہرہ بانئی سہر
پوخساری و گہرمی نیتو چاوانی...

عہلی و فاتیمة بن شکان، بن ژاکان، بن ژیرپخستن، لہ نیتو باخی
قہدیمی موحیبہ تدا میوانداریان لہ یہ کڈی دہکرد. زہر دہ خہ نہی
ناسک و نہرمی فاتیمة دہستہ جئ دہبوو بہ دہوای ہہرچی
دہردی عہلیہ. دہتوت نہینییہ کی لہ ہہ مووان جیاواز لہ نیتو چاوانی
فاتیمة دایہ، چاوہ کانی دہکہ و تنہ سہر ہہرشتیک، مہست و حہیرانی
دہکرد. با زہمہن و ہک ئاو بروات یاخود بوہستیت، چ باکی پتیہ
عہلی! جوانی پرووی فاتیمة دہیبردہ بہندہری ئارامی و لہ گہل ہہر
دہرگا کردنہ وہیہ کی فاتیمة دا دلی دہکہ شایہ وہ. تہ ماشا کردنی فاتیمة
ہیزی دہبہ خشی بہ دلی. دور لہ ہہ موو حہزیک دہنیایی یہک
پارچہ نوقمی جوانییہ کہی دہبوو. بہ زہر دہ خہ نہ کانی بیابانہ کانی
ناخی سہوز دہبوو و بہ تہ ماشا نہرمہ کانی ئارامی دہکردہ وہ و
دہیزانی کہ عہشق و خوشہ ویستی بہس نیہ، میہرہ بانئی و پرحمہ
کہ پہیوہندیہ کان دہہیلنیتہ وہ... نہینییہ کی دیکہ، کہ عہلی لہ فاتیمة دا
پہیی پیں بردبوو، ئہ وہ بوو بہیانی جوریک و نیوہ پروان جوریک
و ئیواران جوری پوخساری دہدہوشایہ وہ! گہر چاو ئاوینہی
پوچ و پوخسار پہنگدانہ وہ کہی بیت، ئہوا عہلی لہ پوخساری
فاتیمة دا تہ ماشای پوچی پیگہ یشتوو و پہروہر دہکراوی دہکرد
و ہہر جائی تہ ماشای پوچی دہکرد، شیعریکی نوج لہ ناخیدا
قولپی دہدا:

ئہی ئہو کچہی لہ گہل ناوی پیروزی پہسولدا ناوی
دہہینریت، ئہی فاتیمة!

ئەى نمونەى شىق و ئيمان، فاتيمه!
 ئەى باشتىرىنى ژنان و كچهكهى پەسول
 ئەى ئەوہى لە بوونيدا گەورەيى حەشار داوہ
 ئەى كچى پەسولە ناودارەكهى جىهان
 عاشقى ئەو چاوانەتم كە لە ئەزەلەوہ سوورمەكىشراون
 ئەو چاوانەت كە بيمەنتن لە كلى پووى زەوى.
 فاتيمە بە سوراحيە سەوزەكهى دەستى و زەردەخەنە
 نەرمەكهى پوخساريەوہ ھەموو پۇژى عەلىى دەنايە نىو ئەو
 ھەموو ھەست و سۆزەوہ و جامىك ئاوى ساردى دەدايە و
 قوم قوم لە جىى شەربەتى ھەنگوين دەيخواردەوہ. عەلى بە
 تەرازووى ھەستيارى دىل عەشقى دەپتوا و لە ناخيدا سەدايەك
 دەنگى دەدايەوہ: "بگەرپرەوہ ناو خۆت ئەى ئىنسان، كۆلانەكانى
 ناخت بگەرپ، ھوكمدارى دىل بناسە، پى بەختيارى لەوتوہيە،
 خوداكەت بناسە، پىشتى پى بىەستە، خۆشت بو، جا ئەو
 كات لە ماناى راستى عەشق تىدەگەيت." تەماشائى چاوى
 فاتيمەى دەكرد و دەيبىنى چۆن لە نىكاكانىەوہ نەيتىنى عالەم
 دەتكا: "ھىچكەس ناتوانى تەنھايى دىل برەوينتتەوہ. خوداى لى
 دەر بچىت، ھىچكەس لە تەنھايى مرؤف ناگات. چاوى دىل بە
 يەك تىشك دەكرىتەوہ و ئەوى دى گشتى لافوگوزافە." ھىچيان
 نەدەگوت و چەندىن كاتژمىر دەدەوان و تەنھا بە چا وەلامى
 يەكدىيان دەدايەوہ: "دەگەرپى، خۆت دەگرى، پىچ و دەور
 دەدەيت، خۆت سەرقال دەكەيت، ئاھ و فەرياد لە دىلت دەئالى
 و بە ھىچ ناگەيت... وەك بىابانىكى چۆل لە شەوانى تەنھاييدا

وئلی تیشکیک دەبیت، کۆشکی جهسته بهرز دهکه یته وه و
 پوحت له نیتو بیرکی قولدا بیچاره دهنالی. نازانیت، له کویتو
 بزانت ئینسان، که ئاوی دلکی وشکبوو خوشه ویستی خودایه
 و بهس. "ئهم حال و باسوخواسه ناوهکیه یان هەر له یه کهم
 پوژی هاوسه رگرییه وه بهردهوام بوو و عهلی هه رکات ماندوو
 و شه کهت دهگه پایه وه، به جوانیی فاتیمة ده ژیايه وه و دهرد و
 غه می ده په وایه وه و ده بوو به هاودهمی ئهو نازهنینه و له نیتو
 ده ریای موحیبه تیدا هه می شه و پ و گیز و سه رمه ست بوو و
 جار جار هه سته کانی ده کرد به وشه و ده یگوت: "هه رکات له
 ماندوویتی و جه نجالیی ژیا نه وه ده گه پامه وه و فاتیمة م ده بی نی،
 هه رچی دهرد و غه م و نا په حه تیمه ده په وایه وه." زور جار
 وته که ی پیغه مبه ری ده هاته وه فیکر که لێیان پرسی: "هاوسه ری
 باش کامه یه یا رسول الله؟"

فه رمووی: "ئهو ژنه ی کاتی پیا وه که ی ته ماشای پوخساری
 ده کات، دلی ده کریته وه."

تایبه‌تترینی زمرده‌خنه‌کان

"باشترینی پیاوه‌کانتان نه‌وانه‌ن که له‌گه‌ل
ژنه‌کانیاندا باشترین و میهره‌بانترن به‌رامبه‌ریان."

ئهم گوته‌یه‌ی ره‌سول له‌ناخی عه‌لیدا ده‌نگی ده‌دایه‌وه و
کات هه‌بوو دلی ته‌نگ ده‌بوو له‌به‌ر ئه‌وه‌ی ناتوانیت فاتیمه‌ به‌و
جوړه‌ بزیه‌نیت که خوی ده‌یه‌ویت. مات و بێده‌نگ و سه‌رکز
ده‌بوو ئه‌و ساتانه‌ی پیتی وا بوو ناتوانیت وه‌ک عوسمان و
ئه‌بویه‌که‌ر خه‌رجیی هاوسه‌ری بکات و فاتیمه‌ له‌و ساتانه‌دا
ده‌یویست ئه‌و گرێ پو‌حیییه‌ی بو‌ بکاته‌وه و لینی ده‌پرسی:
"هۆکاری دلته‌نگیت چییه‌، گیانی من؟"

عه‌لی بێده‌نگ ده‌بوو، هیچی نه‌ده‌گوت. فاتیمه‌ به‌ وشه‌کانی
شه‌ربه‌تی حوزوری پێ ده‌نۆشی و ده‌یگوت: "ئه‌ی میوانی دلم،
گیانه‌که‌م! گه‌ر هۆکاری خه‌مه‌که‌ت دونیایه‌، ئه‌وا تۆش ده‌زانیت
خه‌می له‌و جوړه‌ له‌ ئیمه‌ ناوه‌شیته‌وه، گه‌ر ئاخیره‌تیشه‌، بۆم
باس بکه‌، با به‌یه‌که‌وه‌ خه‌فه‌ت بخۆین، چو‌ن پیغه‌مبه‌ریتی
باوکم له‌ودونیا که‌سمان پزگار ناکات."

عه‌لی موو‌چه‌که‌یه‌ک به‌ گیانیدا ده‌هات و ده‌هاته‌وه‌ هۆش خوی
و سوپاسی خودای ده‌کرد که‌ هاوسه‌ریکی وه‌ک فاتیمه‌ی هه‌یه‌ و

دواتر ئامۆزگارییه‌کانی پەسولی ھاتەوہ یاد: "ئەي عەلی، پێم بێ، شەش سەد ھەزار مەپت دەوێت یاخود شەش سەد ھەزار لیڤ، یاخود شەش سەد ھەزار ئامۆزگاری؟" عەلی زەرەخەینێ کردبوو و وەلامی داہوویەوہ: «شەش سەد ھەزار ئامۆزگاریم دەوێت.

"دەي گەر گوێ بۆ ئەم شەش ئامۆزگارییە بگري، وەك ئەوہ وایە گویت بۆ شەش سەد ھەزار ئامۆزگاری گرتبێت." عەلی بە گوێی پۆج گوێی بۆ شل کردبوو تا ئازیز ئەو شەش نەینییەي بۆ بدرکینیت و پەسول فەرمووی:

"لە کاتیکدا ھەمووان سەرقالی سوننەتەکانن، تۆ فەرزەکان بەجی بگەینە و واجب و سوننەتەکانی ناو فەرزەکان جێبەجی بکە."

"لە کاتیکدا ھەمووان سەرقالی دونیان، تۆ یادی خودا بکە و سەرقالی دینەکەت بە و بە جۆریک بژی، شایستە بە دینەکەت و بە جۆریک پارە پەیدا بکە، شایستە بە دینەکەت و بە جۆریک پارە خەرچ بکە، شایستە بە دینەکەت."

"لە کاتیکدا ھەمووان سەرقالی دۆزینەوہی عەیبوعاری یەکیدن، تۆ وێلی دۆزینەوہ و چارەسەرکردنی عەیب و عارەکانی خۆت بە."

"لە کاتیکدا ھەمووان خەریکی بونیادنە و پازاندنەوہی دونیاکەیانن، تۆ دینەکەت بونیاد بنی و بپرازینەرەوہ."

"لە کاتیکدا ھەمووان ھەولێ ئەوہ دەدەن خەلکی لیان پازی بیت، تۆ ھەول بەدە حەق لیت پازی بیت و بەشوین ئەو ھۆکارانەدا بگەڕێ کە لە خودات نزیک دەکەنەوہ."

"لە کاتی کدا هەمووان هەولێ ئێوە دەدەن کاری زۆر بکەن، تۆ چاوت لەسەر ئێوە نەبێت کارت زۆر بێت، بەلکوو هەولێ ئێوە بدە هەرچیت کرد، دڵسۆزانە بیکەیت."

خوشەویست دونیای لەم چەند پرستەیه دا بۆعەلی کورت کردبوویەوه.

ئیکسیری خوشبەختی و شیفرە ی بەختیاری ئینسان بوون ئێم وتانە و هەر وەک چۆن پەسول کە وەحیی بۆ هات بەپەلە پۆیشت بۆ خەدیجە ی گێرایەوه، عەلیش دوا ی ئێم ئامۆزگاریانە بەپەلە پۆیشت بۆ فاتیمە ی باس کرد و بەیەکەوه زەردەخەنەیان دەکرد. دواتر، زۆر دواتر، پۆژیک پیغەمبەر دەیفەرموو: "پۆژیک خەلکی بەهەشت لەنیو کۆشکەکانیاندا دین و دەچن و لەپەر پووناکیەکی گەش بەرەو پوویان دەگەشیتهوه و بە تیشکەکی هەموو بەهەشت پووناک دەکاتەوه، خەلکی لە فریشتە ی پارێزگاریکەری بەهەشت دەپرسن، ئێمە لە دنیا واما ن بیستبوو لە بەهەشت مانگ و خۆری لێ نییە، ئێم تیشکە بەهێزە چییە؟ وەلامیان دەداتەوه، ئێوە ی دەبینن، نە خۆرە، نە مانگ، ئێوە عەلی و فاتیمە ن زەردەخەنە دەکەن و لە دەرەجامدا بەهەشت نوقمی ئێو تیشکە دەبێت."

هەر بە هۆی ئێو نەینییه وەیه کە تا قیامت هەردوو هاوسەرێک لەژێر بنمیچێکدا زەردەخەنە بۆ یەک بکەن، نور و تیشکی بەهەشت دزە دەکاتە نیو ماله کانیا ن و موحیببەتیا ن زیاد دەکات و ئێو ماله دەبێت بە پارچەیه ک لە بەهەشت...

خولدی بهرین

بهیله دهستبکه مه وه و بیپرژنم نژای گه وههرین
چوون نهوی دهستی کرده وه، جیه تی خولدی بهرین
بفرموو، نه وه مولک و نه وه خولدی بهرین
به ههشته جوان یاخود مولکه شیرین!
"حه بدولحه ق حه مید."

ئهم جار چۆله که ی ئه بابیله کان له جینی بهرد مژده و
خۆشییان ده باراند به سهر خه لکی مه دینه دا و عه لی و فاتیمه
هه ولی پاهاتنیان دها به ژانی نوینیان. دووری سهخت
بوو و له گه ل نه وه ی چهند مانگیك به سهر هاوسه رگریاندا
تیپه پیبوو، هه سرهت و ئیشتیاقی باوکی پۆژبه پۆژ لای فاتیمه
زیادی ده کرد و دووری له جگه رگۆشه که ی خۆشه ویستی شی
مه حزون کردبوو و دوور و نزیک هه مووان هه ستیان به
حالیان کردبوو. گشتیان به شوین پێگه چاره یه کدا ده گه پان و
له کۆتاییدا حاریسی کوپی نوعمان بریاری دا ئه و ماله ی که
پوویه کی له سهر مزگه وت و پووه که ی دیکه ی له سهر ماله ی
پنجه مبه ر بوو بیدات به فاتیمه و عه لی و چووه حزوری
ره سول: "یا رسول الله، ده زانم دووری له فاتیمه زۆر

سه خته له سهرتان و گهر ئیزن بفرموون، دهمه ویت کۆتایی بهم حه سره ته بهینم، پیک له ته نیشته مالتاندا کورانی نه جار مالتکیان ههیه و من چه نیکه لهوئ دهمینه وه، به لام چۆلم کردووه و پیم خوشه فاتیمة و عهلی بێن لهوئ نیشته جی بن.

به م جۆره حه سره ته نیتوانیان کۆتایی هات و پیغه مبه ر مه منون و فاتیمة خوشه بخت و عهلیش شاد بوو. عهلی و فاتیمة بوون به نزیکترین دراوسینی وه حی و له دیواره که شدا په نجه رهیه کی بچو وکیان دروست کرد و ئیدی له ویتوه فاتیمة و عایشه حال و هه وال پرسییان ده کرد و فاتیمة و باوکیشی له ویتوه بهردهوام ئاگیان له یهک بوو حه سره تیان ده ره وانه وه. دوو هاوسه ری نوئی به ختیار به دریتایی شه و گوئیان له دهنگی حوزور به خشی په سول بوو و له سه رچاوه ی ئاوی حه یاتی نه به ویان ده خوارده وه و به نوری چاوی ئه و پۆژیان ده کرده وه. فاتیمة و عهلی له دوا ی موحه ممه د و خه دیجه دوو به ختیارترین هاوسه ری جیهان بوون. وهک یهک ده یانپوانی و وهک یهک تیده فیکرین و وهک یهک ده دوان و وهک دیاریی خودا ته ماشای یه کدییان ده کرد. هه میشه له هه والی ئه وه دا بوون تا هه تایه یه کدی له ده ست نه ده ن و ماله که یان ببیته سه رچاوه ی دلخووشی هه ژار و نه دار و هه تیوان و سفره ی عیلم و زانیاری پابخه ن و قوولترین خوشه ختیان سوپاسگوزاری و پیناسه نه کراوترین شادییان خوشه ویستی خودا بوو و به م جۆره له مه دینه

ژیان له گشت ساتیکدا نوی ده بوویه وه و حیکایه ته قه دیمه کان
سفر ده بوونه وه و شیعره شه زبه رکراوه کان له یاد ده کران و
دیتره کان حیکایه تیکی نوی عه شق ده نووسرایه وه و له وه
ده چوو شه حیکایه ته یان چه ندین سده بمینیتته وه و بیته
میراسیی ئومه تیک.

چاومكانتان دابخەن ئەى چاومكانتان چاومكانتان دابخەن...

«ئەوئى لەناو جەستەيايە، گيانە،
بېشك فائىمەش حۆرى ئىنسانە...»

پۆژەكان لە مەدينە وەك ئاو دەپۆشتن و فائىمەش ھەردەم
لە حوزورى باوكيدا بوو. يەك لەو پۆژانە فائىمە ئەشك لە
چاوانى نەدەووەستا و گەلى دلتەنگ بوو، وەختى پىغەمبەر ھات
بۆ سەردانى و بەو جۆرە بىنى، لى پىرسى: "چىيە ھۆكارى
ئەم خەمەت پارچەى گيانم!"

"بىر لە پۆژى قىامەت دەكەمەو بەبە گيان! لەو پۆژەدا
ھەمووان بەپرووتى خەشەر دەكرىن، شەرم دەكەم لە بەردەم
خودادا پرووت بىم!"

ھۆن-ھۆن فرمىسك بە چاوانى كچەكەى پەسولدا دەھاتە
خوارەو لەئاست شەرم و تەرىقى و بىچارەيى ئەو پۆژەدا
و خۆشەويست دەستبەجى دلى كچە نازدارەكەى دايەو، كە
بەرگەى ساتىكى دلتەنگى نەدەگرت: "پاست دەكەيت كچى
شىرىنم، ئەو پۆژە بەپاستى پۆژىكى ترسناكە و بەپىنى ئەو
زانبارىيانەى فرىشتەى وەحى پىنى داوم، ئەو پۆژە يەكەم

کەس زیندوو دەکریتەوێم و هەر لەو پۆژەدا خودای
گەورە جوهریل و هەزار فریشتە دەنیزیته سەر گۆرەکەیی تۆ
و حەوت قوبەیی پووناکی لەسەر گۆرەکەتەوێم بەرز دەبیتهوێم
و دواتر ئیسرافیل بە سێ کراسی لە نور دروستکراوێم و بە
پاسەرتهوێم دەوێستیت و دەفەرموویت: «کچە بەنرخەکەیی
موحەممەد! وەختی حەشر تەهاتوو! هەستە!» تۆش زۆر ئارام
و لەسەرخۆ و خۆشەخت هەڵدەستیت و ئیسرافیل کراسەکانی
بەهەشت دەدات و دەیانپۆشیت و لەو کاتەدا فریشتەیهکی
دیكە بە ناوی زوکاریل دێت و ئەسپێکت بۆ دینیت کە لگاوەکەیی
لە مرواری و زینەکەیی تەختیکی ئالتوونیی لەسەر و بەوێپەری
شکۆوە سواری دەبیست و وەختی دەگەیتە جیی مەحشەر،
حەفتا حەزار فریشتە پیشوازیت لێ دەکەن.

کۆڵمەکانی فاتیمە تەپتەپ ببوون لە فرمیسکدا و بە گۆیی
گیان گۆیی بۆ باوکی دەگرت. گریان لە ناسکترین لایەنەکانی
بەندە بوو و خوشەویست هەر لەو ساتەدا مژدەیهکی دیکەشی
دا بە فاتیمە دەربارەیی ئەو بەندانی ئاوا زۆر و زوو فرمیسک
دەپێژن و فەرمووی: «لە پۆژی قیامەتدا هەمووان دەگرین،
سێ چاو نەبێ فرمیسک ناپێژن، ئەو چاوەی تەماشای
حەرامی نەکردووە، ئەو چاوەی لە پێی خودادا تەرکی خەوی
کردووە و ئەو چاوەی لە ترسی خودا ئەشکی پرستوو، ئەم
سێ چاوە لە پۆژی مەحشەردا ناگیرن و خوشەختانە لە
گۆرەکانیان بەرز دەبنەوێم، چوون دەزانن دەگەن بە خودا،
حەسرەت کۆتایی دێت و عاشق بە مەعشوق دەگات.

ئەم جار فاتىمە ھەنسكى دەدا و فرمىسكەكانى بارانى
بەخوپرى نىسان بوون و لە خۆى زياتر بۆ ئومەتەكەى
خۆشحال بوو و نەبى بەردەوام بوو: "ئەوھى خۆى داپۆشیت،
خودا دەپۆشیت، ئەوھى ھەيا بکات، خودا دەپپاريزیت." فاتىمە
يەك-يەك گوئى بۆ مژدەكان دەگرت و دواتر خۆشەويست
فەرمووى: "لە پۆژى ھەشردا جار دەريک لەوديو پەردەوہ
جار دەدات، ئەى ئەھلى مەحشەر! چاوەکانتان دابخەن! ئیستا
لیرەوہ فاتىمەى کچى موھەممەد رەت دەبیت و بەو جۆرە
تۆ وەك ھەورەبروسکە و بە ھاوہلیى ھەفتا ھەزار فريشته و
خۆرى بەسەر پردى سیراتدا دەپەریتەوہ."

"يا اهل الجمع، غضوا ابصارکم!"

"ئەى ئەھلى مەحشەر، چاوەکانتان دابخەن..."

بەو جۆرە فاتىمە بە قەفتانىكى سەوزى بەھەشتەوہ لەوینوہ
تیدەپەرى و ئەھلى مەحشەر ھەمووان چاویان دادەخەن...

به شی پینجه م

اهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ

پینموونی پئی راستمان بکه...

الفاتحه/۶

نەسلى ياسين

لە سالى سىتيەمى كۆچدا مژدە كەوتە نىو مالى نەبى و
لە كۆتايى سالى يەكەمى هاوسەرگىريياندا فاتيمە بۆى دەر
كەوت لەو بەدوا بوونە وەرئىكى دىكەى بچووك بەشدارىي
نزا و پارانە وەكانى دەكات و تاكىكى دى دىتە نىو خانە وەدەى
پەسەنى پەسول و فاتيمە و عەلى دەبن بە دايك و باوك. لەنىو
گيانى فاتيمەدا پۆحىك گەورە دەبوو، لەژىر نەفەسى پەسول
و خۆشەويستىي عەليدا نەشونماي دەکرد، بەدەم نزا و زىكر
و ئيمانە وە گەشەى دەکرد و فاتيمە لەدواى حەوا و ھاجەر و
خەديجە دەبوو بە جوانترين دايك. فاتيمە بەختيار و عەلى پەر
جۆش و خۆشەويست پەر شادى بوو. سىكپىيەكەى تا بلنى
ئاسان و نەرمونيان دەرۆشت بەپىو و وەختى مانگ شىوہى
كەوانىكى بارىكى وەر گرت، ئىدى وادەى چاوەپوانىي فاتيمەش
ھىواش-ھىواش كۆتايى ھاي ھات و لە شەوى پازدەھەمى
شەعباندا و لە كاتىكدا مانگ پەر و گەورە لە ئاسمانە وە بزەى
دەکرد، سەلماي مامان ئامادەى لەدايكبوونى مندالەكەى فاتيمە
بوو و پشتى بۆ دەشىلا و فاتيمە تەنھا يەك نزاي دەکرد و
دەكردەوہ: "لا حول ولا قوہ الا باللہ العلى العظيم." ئەسمای كچى

ٹونہ یس و سه و دای کچی میسراب به پاسه ریوه بوون و حوزوریکی جیاواز بالی به سهر ژووره که دا گرتبوو. وهختی رهسول زانیی ژانی مندالبوونی کچه که ی دهستی پی کردووه، ئوموسه لما و زهینه بی کچی جه حشی نارد و فه رمانی کرد ئایه تهل کورسی و ئایه تی ۵۴ هی سورتهی اعراف و سورتهی فلهق و ناسی به سهر دا بخوینن و به هاوکاری و نزای هاوه لانی مندا ل هاته دونیا و وهختی خو ره لات و سه حر مژده به نیتو شاردا بلاو بوویه وه: "فاتیمه کورپیکی بوو!"

فاتیمه له ژنیکه مندالبوو زیاتر، له خو ربیه کی ئه رخه وان دهچوو و به دهم زهرده خنه و فرمیسکه وه سوپاسی ئه و خودایه ی ده کرد که ئه م نیعمه ته ی پی به خشیوه. ده سته جی مژده به عه لی درا: "مژده بیت! کورپیکی وه ک مانگی چوارده جوان و پرتان بوو."

عه لی سه جده ی شوکری برد و خوشه ویست زهرده خنه ی خوشی کرد و پو شته ژووره وه: "کوانی! کورپه زاکه مم نیشان بدهن."

بو یه که م جار کورپه زاکه یان خسته کوشی رهسول و مندا له سهیری رهسولی ده کرد و بو یه که م جار چاویان چوویه سهر چاوی یه ک. ئای چه نده وته ی له خو ده گرت ئه و سه یرکردنه! رهسول بانگی دا به هه ردوو گوپی نه وه که یدا و له عه لیی پرس ی: "چ ناویکتان بو داناوه؟" عه لی، که پو حیکی جه نگاوه رانه ی هه بوو و ده یویست کورپه که شی وه ک خو ی شمشیر به ده ست و بویر، به رگری له ئیسلام بکات، وه لامی دایه وه: "حرب!" به لام

خۆشەویست حەزی بەم ناوە نەکرد و لەجێی 'جەنگ' ناویکی ئاشتیخوازانەیی لا جوان بوو و بەزەردەخەنەو تەماشای عەلیی کرد و فەرمووی: "با ناوی حەسەن بیت!" حەسەن بە مانای 'خاوەن جوان و جوانچاک' دەهات و خۆشەویست دەیزانی ناوی ئینسان کاریگەریی دەبێت لەسەر کەسایەتی و دەویست لە جێی جەنگ، جوانی لە کەسایەتیییدا پەنگ بداتەو... فاتیمه و عەلییش زۆریان بەدل بوو و بەو جۆرە ناویان لێ نا حەسەن. "کۆرەکەم! حەسەنم! بەخێر بێی بۆ دۆنیاکەمان..."

لەنیۆ بەختیارییەکی قوولدا عەلی شاهی زانست و فاتیمه‌ی شائنی پەوشت چێژی بوون بە دایک و باوکیان دەچەشت. گەرچی پێغەمبەر بەتەنها بوو لەم خۆشییەشدا... ئەو چەندە نیو بوو هەموو خۆشییەکی بێ خەدیجە... چەند کەمەل دەبوو خۆشییەکە گەر خەدیجەش یەکەم تۆوی زنجیری نەبەویی بدییایە، بۆنی کۆرە جوانەکی فاتیمه‌ی بکەرایە، چەند جوان دەبوو ئەو خانمەیی یاسای عەشقی شکاند لەو ئامادەیی هەبووایە، ئای کە چەندە حەزی دەکرد ئەم خۆشییە لەگەڵ ئەو ژنەدا بەش بکات کە مāl و گیانی لەپێناودا دانا... هەر بۆیە خۆشییەکی خەمئامێز بوو ئەمیشیان...

دواتر حەسەنیان خستە باوەشی فاتیمه و بەدەم سوپاسگوزارییەو لە باوکی پرسی: "بابە گیان، قوربانیی بۆ بکەین؟" پەسول وەلامی دایەو: "نەخێر، سەرەتا قژی بتاشن و هێندەیی قورسای قژی ئالتوون بدەن بە هەژاران و پاشان قوربانیی بۆ دەکەین."

وہختیٰ حسہن بوو بہ حہوت پوڑ، قوربانیاں بۆ کرد و
 لہبەر ئوہی خوشہ ویست کوپی نہبوو، فاتیمة و علی ئالای
 نہسلی پیغہمبہریان گرت بہ دەستہوہ و بوون بہ دایکی نہوہ
 و نہسلی نہبی بہ نسیمی فاتیمة بوو. ہەر وەک پیغہمبەر
 دەیفہرموو: "نہسلی ھەموو ئینسانیک بہ کوپہکانی بہردہوام
 دەبیت، نہسلی من نہبیت بہ فاتیمة بہردہوام دەبیت." ھەر وہا
 ناویکی دیکہی نہسلہکەشی 'نہسلی یاسین' دەبوو، یاسین،
 کہ سورہتی شازدہہمی قورئان بوو و سین کہ پیتی
 بہرجہستہکاری ئینسان بوو و نہینی کۆتا پیغہمبەریش لہو
 ھەرفەدا کۆ ببوویہوہ و تہنہا کہسانی خاوہن تەقوا لہو
 نہینیہ تیدہگەشتن، وہختیٰ نہسلی یاسین لہ فاتیمةوہ سہری
 ھەلدەدا، ئو کاتہ ئیدی ئەم نہینیہ بۆ ھەتاھەتایہ ئاشکرا
 دەبوو...

فرمیٚسکه کانی فاتیمه

ئارامگرتن جوانترین خووو

زانست جوانترین بهرگه خۆتیاڻ پڻ

برازینیتته وه...

"حه زهقی عهلی"

پۆژهکان له مه دینه زوو دهستی پڻ دهکرد و چله خورماکان بهو شنه بایه دهشنانه وه که له ئو خوده وه دههات و ده میٚک بۆ ئه ملا و ده میٚک بۆ ئه ولا دهیشه کاندنه وه. چه ند وه فدیٚک له ولاتانی دووره وه هاتبوون و فاتیمه ش وهک هاوسه رانی پیغه مبه ر سه رقالی میوانداریکردنی میوانه ژنه کان بوو. به دهسته په پوله ئاسا ناسکه کانی له لایه که وه ئه وه ویره ی دهکرد به گونک که شه وی شینلا بووی و له لایه کی دیکه وه داری دهخسته نیو ته نوور و جوانیی گولئاسای تی که ل به ئارد و دوو که ل و ته پوتۆز ده بوو و له لایه کی دیکه وه به ده ستار گهنمی ده هاپی و له وه ساته داشدا دهنگی گریانی حه سه ن به رز بوویه وه و فاتیمه ده میٚک به ره وه لای حه سه ن پای ده کرد و ده میٚک بۆ سه ر ئاگره که و له لایه کیشه وه گهنمی ده هاپی و له وه کاته دا بیلال له ویوه رهت بوو و له یه ک کاتدا گوئی له

گریانی‌هه‌سه‌ن و هه‌په‌ی ده‌ستاره‌که‌ بوو و له‌ ده‌روه‌ه‌ بانگی له‌ فاتیمه‌ کرد: "ئه‌ی کچه‌که‌ی په‌سوله‌للا! گهر ده‌تانه‌ویت، من دیم ده‌ستاره‌که‌ با ده‌ده‌م، ئیوه‌ خه‌ریکی هه‌سه‌ن بن، یاخود گهر ده‌لین، من هه‌سه‌ن ژیر ده‌که‌م و ئیوه‌ خه‌ریکی کاری خوتان بن." فاتیمه‌ گه‌لی خوشحال بوو به‌م هاوکارییه‌ و گوتی: "من له‌ تو میهره‌بانترم به‌رامبه‌ر کۆرپه‌که‌م، ئه‌ی بانگیژه‌که‌ی پیغه‌مبه‌ر." به‌و جووره‌ فاتیمه‌ چوو به‌ده‌م هه‌سه‌نه‌وه‌ و بیلال له‌ ماویه‌کی که‌مدا هه‌موو گه‌نمه‌که‌ی هه‌په‌ی و گه‌رچی هاوکارییه‌کی زۆری فاتیمه‌ی کرد، به‌لام دره‌نگ که‌وت بۆ نویژ و که‌ گه‌یشه‌ مزگه‌وت، بینیی په‌سول چاوه‌پێی ده‌کات و فه‌رمووی: "له‌کوێ ئه‌ی بیلال!" بانگیژه‌که‌ی نه‌بی شه‌رمه‌زارانه‌ وه‌لامی دایه‌وه‌: "که‌ به‌ به‌رده‌م ده‌رگای فاتیمه‌دا په‌ت بووم، گویم لی بوو هه‌م گه‌نمی له‌ ده‌ستار ده‌دا، هه‌م هه‌سه‌ن ده‌گریا و من چووم گه‌نمه‌که‌م هه‌په‌ی بۆ ئه‌وه‌ی ئه‌و هه‌سه‌ن ژیر بکاته‌وه‌، بۆیه‌ دوا که‌وتم، ببورن په‌سولی خودا."

پیغه‌مبه‌ر زه‌رده‌خه‌نه‌یه‌کی کرد و فه‌رمووی: "تۆ په‌حمت به‌ ئه‌و کردووه‌، خوداش په‌حم به‌ تۆ بکات."

سه‌رقالیی فاتیمه‌ له‌و پۆژانه‌دا پۆژبه‌پۆژ له‌ زیاده‌بووندا بوو، چون له‌و سه‌رده‌مه‌دا ئیسلام زۆر به‌خێرای بڵاو ده‌بوویه‌وه‌ و مالی پیغه‌مبه‌ر به‌رده‌وام پڕ بوو له‌ ئه‌و که‌سانه‌ی له‌ مه‌مله‌که‌تی دووره‌وه‌ هاتبوون تا ده‌رباره‌ی دینه‌که‌ی موحه‌ممهد بزائن و میوانداریکردنیشیان ده‌که‌وته‌ سه‌ر نزیکانی په‌سول. له‌ لایه‌کی دیکه‌شه‌وه‌ ئه‌رکی سه‌ر شانی عه‌لی قورس بوو و شه‌و و پۆژ

سەرقالی بلالوکردنەوێ پەيامەکی نەبی و پلانی جەنگ و
 ھەموو ئەو شەو درەنگانەیی خوشەویست لە ئامیزی تاریکی
 و مارومێروو و چەقەل و گورگ و دز و جەردەدا دەھات و
 دەچوو، تەنھا عەلیی بەشوینەوێ بوو و عەلی نە لە خوشیی
 بەھەشت، نە لە ترسی جەھەنەم، بەلکوو لەبەر پەزنامەندی
 خۆدا دەھات و دەچوو و دۆستەکانی ھەردەم دەیانگوت: "عەلی
 لەم پیناوەدا ھەموو شتیکی خۆی دانای." ھەركاتیش عەلی
 لەگەڵ پەسولدا دەڕۆیشت، ئەركەکانی مال، وەك میوانداری و
 دەرسی ژنان و بەپێوەبردنی مال و بەخێوکردنی ھەسەن و
 چەندین ئەركی دی، دەكەوتە سەر شانی فاتیمه و جەستەیی
 نارینی زۆر شەكەت و ماندوو دەبوو و پیتغەمبەر بەزەیی بە
 كچەكەیدا دەھاتەوێ كە لەم حالەدا دەیبینی و پیتی دەفەرموو:
 "كچم! لەبەر شیرینی ئاخیرەت بەرگەیی ماندوویتی ئەم
 دونیا بەرگەر!" بەلام بۆ تەنھا جارێكیش گەیی لە كچەكەیی
 نەدەبیست و دەیوت: "سوپاس و ستایش بۆ خۆدا بەرامبەر
 ھەموو نازونییەتەكانی."

ژنانی وەك ئەو بەختی نەپراوێ پیاو و سەروەتیی دەگمەن
 بوون، ھەر بۆیە ئەو نەوانەیی لە شیریی فاتیমেیان دەخواردووە،
 دەبوون بە نوری چاوی مرقاھەتی. فاتیمه ژنی بوو لە نوری
 نەبی ھاتبوویە بوون، ھەر بۆیە عەلی بەخۆشحالییەوێ گیانی
 بۆ فیدا دەکرد و دێكی بچووايە بە پەنجەیی فاتیমেدا، دلی
 عەلی خۆینی لی دەتكا. عەلی ھەزاران بەستەیی بیئاواز لە
 دایدا كۆ ببوویەوێ، سەدان شیعی بەوشەنەكراو لەناویدا

قه‌تیس ببوون، کورته و ورد و درشتی ژیان له‌نیتو خه‌نده‌کانی
فاتیمه‌دا بوو بۆ‌ئو...

عه‌لی زۆر دل‌گران بوو به‌ئو ژیانه‌ناپه‌حه‌ته‌ی فاتیمه
و ده‌یویست‌ئوه‌نده‌ی له‌ده‌ستی دیت، هاوکاریی بکات، دلی
کزه‌ی ده‌کرد بۆ‌ده‌ستی ناسک و جه‌سته‌ی نارینی و جار‌جار
لای دایکی ده‌رده‌لی ده‌کرد و ده‌یگوت: "گهر خزمه‌تکاریکی
هه‌بوایه، ئه‌وه‌نده‌ماندوو نه‌ده‌بوو، هه‌رچی کارێ نیتوان دوو
نویژه‌خۆی ده‌یکات و وه‌ک عیباده‌تیک ته‌ماشای ده‌کات، بۆیه
زۆر به‌خۆش‌حالییه‌وه‌ ده‌یکات، به‌لام ده‌ترسم نه‌خۆش بکه‌ویت
و بپرووکت و شه‌که‌ت بیت."

"خودا گه‌وره‌یه‌ کوپم، سه‌برتانه‌بی، هه‌لبه‌ت خودا
ئاسانی ده‌کات."

ئهو پۆژه‌عه‌لی که‌میک زووتر هاته‌ماله‌وه‌ و بیده‌نگ
ته‌ماشای زه‌هرای ده‌کرد که‌ به‌دیار ده‌نگی ده‌ستارپه‌که‌وه
خه‌یالی پۆشتبوو و ده‌توت خه‌م و خۆشی و خه‌نده‌ و
فرمێسکه‌کانی ده‌هاریت و سوره‌تی الزمری ده‌خویند. کراسه
سپییه‌که‌ی به‌ری له‌ ته‌پوتۆز و دووکه‌لدا په‌نگی خۆله‌میشیی
وه‌ر گرتبوو. عه‌لی چاوه‌کانی پر بوون و که‌ ده‌ییینی کۆله‌مه‌کانی
کوژاونه‌ته‌وه‌ و کراسه‌که‌ی به‌ری سووتاوه‌ و نزیک بوویه‌وه
و سلّوی لی کرد و فاتیمه‌ش وه‌ک هه‌میشه‌ به‌ ده‌نگیکێ
شادیبه‌خش و حزوربه‌خشه‌وه‌ پیشوازیی له‌ هاوسه‌ری کرد و
له‌و حاله‌شدا هه‌شتا زه‌رده‌خه‌نه‌ی ده‌کرد: "به‌خیر بیته‌وه‌ ئه‌ی
شیره‌که‌ی خودا!"

عەلی بە چاوه پرەکانیەوه تەماشای دەکرد و دەستە نارینه‌کانی خستە نیو دەستیەوه و بینی ئەو دەستانە ی پۆژانیک لە پەری گول ناسکتر بوون ئیستا هەمووی بووه بە بلق و برین و بەکزه‌یه‌که‌وه گوتی: "دەستەکانت بوون بە بلق...!"

فاتیمة هێچی نەگوت و تەنها زەرەخەنەیه‌ی کرد، بەلام با هێچیش نەئیت، دەستەکانی دەکزانەوه و بەزۆر خۆی گرتبوو... عەلی لەوه زیاتر خۆی پێ نەگیرا و گوتی: "فاتیمة! ئەم چەند پۆژە ی پێشوو چەند کۆیلەیه‌ک هاتنە خزمەتی پەسول، با بچین داوا بکەین خزمەتکاریکت بدات!"

ئەمە پێشنیاریک بوو فاتیمة هەرگیز بیرى لێ نەکردبوو یەوه و سەرەتا کە بیرى لێ کردەوه، هەستیکی ناخۆش و سەیر سەرتاپای داگرت، بەلام دواتر داواکە ی عەلیی قبول کرد و بە پێشنیاریکی عاقلانە ی زانی. پۆیشت بۆ مالى باوکی و لە دەرگای دا، عائیشە دەرگای کردەوه و فەرمووی لێ کرد. وەختی فاتیمة چوویه ژوورەوه، بۆی دەر کەوت باوکی میوانی هەیه و گەپایەوه. فاتیمة پێی وا بوو بابەتگەلیکی زۆر گەورەتر هەیه لە ژيانى پەسولدا و پێویست ناکات بە بابەتی بچووکی خۆیه‌وه سەرقالی بکات و دەستبەجی گەپایەوه ماله‌وه و عەلی سەری سووپ ما کە چوون و هاتنەوه‌ی یەکی بوو و وەختی فاتیمة هۆکارەکە ی بۆ باس کرد، حەقی پێ دا.

ئیوارە ی هەمان پۆژ، ئەو وەختە ی تاک-تاک چرای مالان دادەگیرسا، باوکی خوشەویست سێ جار لە دەرگای مالى کچه‌کە ی دا. مەراقی بوو بزانی‌ت فاتیمة بۆچی هاتوو و هێچی نەگوتوو.

یەکنێک بوو لە ئیوارە ساردەکانی مەدینە و عەلی و فاتیمة و
 حەسەن قاچیان خستبوویە ژێر بەتانییە قەدیفە سەوزەکەیان،
 گوییان لە تەقەیی دەرگا بوو و عەلی بەپەله هەلستا و دەرگاکی
 کردەوه. پەسول سلاری لێ کردن و کە بەو جۆرە بینینی،
 بەزەردەخەنەوه فەرمووی: "منیش دەتوانم بێم و قاچ بخەمە
 ژێر بەتانییەکە لەگەڵتان؟" عەلی وەلامی دایەوه: "بێگومان!
 ئەو پەسولەللا، بفەرموون." فاتیمة دەستبەجێ هەستایە سەر
 پێ و دەستەکانی باوکی ماچ کرد و باوکی ئازیزی پرستی:
 "کچم! عائیشە پیتی گوتم ئەمرۆ ھاتووێت بۆ لام و بێ ئەوێ
 هیچ بلیت، پۆشتووێت، ھۆکاری چییە؟" فاتیمة لە شەرماندا
 کولمەکانی سوور بوونەوه و هیچی پێ نەگوترا. عەلی بۆ ئەوێ
 فاتیمة لەو بارودۆخە دەر بکات، گوتی: "ئێزێن بفەرموون من
 عەرزتان بکەم یا رسول اللہ. سوپاس بۆ خودا کە فاتیمة
 گیانی تۆ حەلالی منە. وەک خۆتان ئاگادارن من زۆر جار بە
 ھۆی پێوستی و ئەرکەوه لە مال نیم و ئەو بەردەوام تەنھایە
 و ھەموو کارەکان کەوتوو تە ئەستۆی ئەو و دەبیینم زۆر
 ماندوو و شەکەتە، ھەر بۆیە من داوام لێ کرد بیت داوای
 خزمەتکاریکتان لێ بکات، بلیتی مومکین بیت خزمەتکاریکی
 بۆ دابین بکەین!" بێدەنگییەکی قوول بالی بەسەر ژوورەکەدا
 گرت و پەردەییەکی حوزن بەسەر پروی ناوازی پەسولدا
 درا و بەبەزەییەوه تەماشایەکی کچەکە کرد و فەرمووی:
 "وەلاھی ناتوانم کاری وا بکەم، لە کاتیکی ئەھلی سوف لە
 برستی و نەبوونیدا دەتلیتەوه، نیازم وایە دیلەکان ئازاد بکەم

و به فیدیہ کئی پیدا ویستیہ کئی ئه هلی سوف دهسته بهر بکه م. " فاتیمة، کچه بچوو که کئی ره سول و دایکی حه سه نهین و چه ندین ئه ولیا و پیاو چاک بوو له نه وه کانی، به لام نه بی مه جبور بوو داوا که ی رهت بکاته وه و له بهر ئه وه ی ده ترسا بچوو کترین شت له دلی کچه که یدا دروست ببیت، زیاتر پروونکر دنه وه ی دا: "ئهی فاتیمة! سوین به و خودایه ی منی به حه ق نار دووه، له ئیستادا چوار سه د پیاو له مزگه وتن، نه شتیکیان هیه به بۆ خواردن و نه پۆشاکئ بۆ پۆشین و گهر خه می ئه وانم نه بووایه، ئه وه ی ده تو یست بۆم دابین ده کردی، ئهی فاتیمة، نامه ویت ئه و خیره ی تو ده ستت ده که ویت بچیت بۆ جاریه یه ک!" فاتیمة که باسی ئه هلی سوفی بیست، دلی کزه ی کرد و نه یتوانی فرمیسه که کانی رابگریت. هاوه لانی سوف باز نه ی عیلمی نه بی بوون و له مزگه وت ده ژیان و به رده وام زانستیان له فه خری کائینات وه ر ده گرت. بیر ی ژیان و نان و ئاو و گه رانیان نه ما بوو و هه موویان که سانی بلیمه ت و زیره ک بوون و هه ر وشه یه ک له زاری نه بی ده که وته خواره وه، ده سته بجئ له به ریان ده کرد. نان و ئاو و ژیانی ئه وان ناسینی خودا بوو و پیغه مبه ری خودا بژیویی ژیانانی گرتبوویه ئه ستق. جلوبه رگیان دپاو و سکیان برسی و بیکار و مال بوون، به لام خاوه نی عیلم و عیباده تیکی نه بپاوه بوون، هه ر بۆیه ده وله مه ندرینه کان بوون. فاتیمة شه رمه زار بوو له داواکاریه کهی و حوزن له نیتوان برژانگه کانیه وه ده تکا و ماوه یه کی زۆر بیتده نگ بوو، نه یده زانی چی بلیت و له کو تاییدا گو تی: "من له خودا و پیغه مبه ره کهی

پازیم. "خوشه ویست به وپه پری میهره بانییه وه فهرمووی: "خه م
مه خو کچه که م، دوعایه کت فیر ده که م، جو بریل فیری کردووم
و هه رکات ماندوو چوویته ناو جیگه، ۳۳ جار سبحان الله و ۳۳
جار الحمد لله و ۳۴ جار الله اکبر بخوینه و دلنیا به خویندنی
ئهمانه زور له بوونی خزمه تکار زیاتر فریات ده که ون و دین
به دهمته وه!"

به و جوړه ئه و زیکرانه ده بوون به یادگاریی ماندوویتی
و شه که تیی فاتیمه، که پیغه مبه ر وه ک دلدانه وه یه ک پیی
فهرموو بوو و له ئه ویشه وه بۆ ئومه ت جی دهمان و خه لکی
دوای نویژه کان تا هه تایه ده یانخویند...

عەلىي حەيدەر لە ڤي يەمەن

هونەر ئەو بوو بتواني لە ژيەر بنميچي شيني ئاسماندا چەند زەردەخەنە يەك جي بهيلی و ژيان بریتی بوو لەو هی حەقی تەواوەتی بەدەیت بە خۆشەویستانت و ئەرکی بەندایەتی بەسەر تەو ئەو بوو بەعەشقەو و ابەستەي ئەو زاتە بیت کە ژيانی خەلق کردووە. بەپيی ئەم هاوکیشە یەش بیت، گەر ئەوانەت خۆش بویستایە کە خودا خۆشی ویستوون، حەقی موحیبەتت دابوو!

رەسولیش لەوانە بوو بە سەر و زیادەو حەقی موحیبەتی دەدا و لەنیوان ئەو هەموو کار و سەرقالییدا، هەمیشە هەوالپرسیی فاتیماي دەکرد و دەچوو بۆ لای. لە یەکیک لەو پۆژانەدا، پاش نوێژ خۆشەویست چوو بۆ لای فاتیما و بینی بە دەستەکانی سەرقالی دوورینەو هی کراسە سپییەکەي عەلییە و بە قاچەکانیشی بیسکەکەي حەسەن پادەژەنیت و قورئانی بۆ دەخوینیت. خۆشەویست نەرم-نەرم تەماشای کچەکەي دەکرد و هیچی نەگوت، وەختی فاتیما سەری بەرز کردووە و باوکی بینی، چاوەکانی گەشەنەو: "فەرموو بابە گیانم!"

"دانیشە کچەکەم، هەلمەستە."

"بابە گیان، چۆن دەکریت تۆ بیت و من دانیشم!"

خۆشەويست پازىڭكى لە خۆى ئاشكرای بۆ بەيان كرد:
"خانمان زۆر لە خىردان، دەزانىت! ھەر لەگەل ھاتنە ژوورە و ھەمدا
تەماشام كرد ئەم مائە پەرە لە فرىشتە."

فاتىمە مووچرەكە بە گيانيدا ھات و زەردەخەنەيەكى
گەرمى كرد و دەرزى و بەكرەكەى دەستى دانا و پرسىي: "بە
چ ھۆكارىك لىرەن بابە گيان؟"
خۆشەويست زەردەخەنەيەكى كرد: "ھەريەكەيان بە
ھۆكارىك!"

فاتىمە لە شەرماندا ھەردوو كۆلمى سوور بوونەو و
زەردەخەنەكەى سەر پوخسارى زياترى كرد و نەبى بەردەوام
بوو: "دەبينم خەرىكى دوورينەو ھى كراسى ھاوسەرتى و
خزمەتى دەكەيت، بەشىك لە فرىشتەكان بە ھۆكارى ئەو
گرنگيدانەت بە ھاوسەرت لىرەن، چوون خزمەتكردنى ھاوسەر
بۆ ھاوسەرەكەى عىبادەتلىكە فرىشتەكان پىرۆزبایى لە
خاوەنەكەى دەكەن لەسەرى."

فاتىمە دلى لەرزى و وردتر گويى بۆ بابە گيانى گرت:
"لە كاتىكدا بە دەست جەلەكانى ھاوسەرت دەدووریتەو، بە
قاچ منداڵەكەت پادەژەنى و بە موحىببەت و خۆشەويستىيەو
خزمەتكردنى منداڵ و گەورەكردنى ھالىكە، فرىشتان دین
تەماشای جوانىيەكەى دەكەن، ھەندىك لە فرىشتەكانىش بەو
ھۆكارە لىرەن."

فاتىمە شەرمى دەكرد لە خودا و لە باوكىشى و سەرى
شۆپ كردهو و تەماشای زەوىي دەكرد و باوكى بەردەوام

بوو: "لە کاتیکدا ئەم کارانەشت دەکرد، قورئانت دەخویند و کۆمەلێک لە فریشتان بۆ ئەو هاتوون گویت لێ بگرن. هەر بۆیە خانمان زۆر لە خێردان گیانی من، چوونەبەهەشتیان زۆر لە پیاوان ئاسانتەر و لەپشتەرە."

"چۆن شتی وا دەبێت بابە گیان!"

"گەر خانمان نیەتیان پاک ڕابگرن و ئەم کارانە وەک عیبادهت تەماشای بکەن، ئەوا هەرچی دەیکەن بە عیبادهت دەنوسرێت، هەروەها گەر خانمێک بە چاوی ئیمان لە ڕووداوەکان ڕوانی و بە عیبادهتێکی زۆر و چڕ ژیاڵی ڕازینیتەو و دونیای تایبەتی بە بنچینە ئیسلامییەکان ڕازینیتەو، ئەوا هەرچی کارێک ئەو خانمە لە مالهەیدا دەیکات، عیبادهتە و ئەمەش مژدەیهکی گەلی دڵخۆشکەرە بۆ خانمان."

فاتیمە باوەشی کرد بە باوکیدا و دەستەکانی ماچ کرد، چەندە مژدەیهکی جوان بوو ئەمە، بەلام مژدەیی گەورە و تاسیتەر کۆتا ڕستەیی ڕەسول بوو: "گەر ئافەرەتێک هەرپێنج فەرزە نوێژ بکات و بەپۆڕوو بیت و پاکیزەیی ڕیازیت و گۆی بۆ هاوسەری بگریت، لە پۆژی دوایدا پتی دەگوتریت: 'بفەرموو، لە کام دەرگای بەهەشتەو دەتەویت، بچۆ ژوورەو.'"

فاتیمە لە خۆی زیاتر بۆ ژنانی ئوممەت سوپاسگوزار بوو و دووبارە دُنیا بووێوە کە هیچ پەفتاریکی جوان و هیچ گوتەیهک و هیچ جوولەیهکی سەر ڕووی زەوی بەهەدر ناچی...

ژيان له مهدينه شيرين و خيرا دپړوشت بهرپوه و لهو
پوژانه دا پتغه مېر و هاوېلان تا بليي سهرقالي بلاو كړدنه وه
په يام بوون و خوښه ويست نامې بۇ پادشاهيتي فارس و
قهيسه ري پووم و نه جاشي حېه شه و سهر كړده چي ندين
ولاتي ديكې وهك ميسر و يه مېن و ئيران نار دبوو و هه والي
خوشيان لي دېيستر، به لام ئه و هه والانه ي له يه مېنه وه
ده هاتن، دلخوشكې نه بوون و پيوستې به كه سيكي پته و
و مېتين بوو، كاره كانې ئه وي بهرپوه بهر يت و ئازيز ئه و
نهر كه ي خسته سهر شاني زاواكه ي. عه لي، كه تا ئه و پوژه
گه شتي زور شويني كړدبوو، ده يزاني خه لكې ئه و ناوچه يه
كه ساني كه لله پره ق و دلپه قن و شانازي به هوژه كانې خو يانه وه
ده كېن و له خو يان زياتر گوي بۇ كه س ناگرن، هر بويه
دوودليي خو ي به يان كړد و گوتي: "يا رسول الله، ئه مه
كار يكي قورسه." په سول ئاگاداري ئه و سه ختيه بوو، به لام
دلنيا بوو له وه ي هه موو سه ختيه ك ئاسانيه كي له گه لدايه و
ده سته كانې بهر ز كړد وه و نزي ئاسانكار يي بۇ كړد: "ئې
خودايه! زماني عه لي بكه يت به وهر گيږي حالي و دلشې به
سهر چاوه ي نوري هيدايه ت." خوښه ويست فهرمانې "برو" ي
دابوو، عه لي به ناوي خودا سوا ري ئه سپه كه ي بوو، ئالاي
ئاشتي به ده ستيه وه و نزي خودايي له سهر زاري، به ره و يه مېن
بهر ي كه وت. له گه ل گيشتني به يه مېن، كاره كان زور ئاسانتر
بهرپوه چوون و له كو تايي چي ند گف توگو و سهرقاليه كي
چي ند پوژيدا ياوهره كه ي نه بي زور خيراتر له وه ي چاوه پروان

بوون توانیی ھۆزی ھەمەدانی یەمەن بەئینیتە ناو پیزەکانی
 ئیسلام و بە جۆشوخرۆشیکی زۆرەوہ گەپایەوہ و ھەوایی
 سەرکەوتنەکە ی پێش خۆی گەیشتە یەسریب. موسلمانان
 گەلی کە یفخۆش و بیباوہ پان وەخت بوو لە داخندا دەتەقین
 و خوشەویست خوشحال و فاتیمە دلخۆش بوو و چاوہ پێی
 گەپانەوہ ی عەلیی دەکرد و کراسیکی سووری بریقەداری
 لەبەر کرد و کلی دا لە چاوانی و بۆنی خوشی دابوو لە
 خۆی و لە گشت کونوکە لەبەریکی مالاکە و بە موحیببەت
 و خوشەویستیہ کی زۆرەوہ پیشوازیی لە ھاوسەرکە ی کرد،
 وەختی عەلی گەپایەوہ، مەستی جوانی حۆریئاسای فاتیمە
 و بۆنی خوشی ھەسەن و پازەوہ یی مالاکە ی بوو، ھەزچی
 ماندوویتی پێیە لەبیری کرد و ئەستەم بوو لەنیوان ئەم
 ھەموو گرنگیپێدان و جوانییەدا موحیببەت و خوشبەختی
 چەکەرە نەکەن و بەو جۆرە گشت ساتیک بەھاری نوێ و
 دەورانی نوێ بەرەو پووی مالا خوشبەختەکە دەکرایەوہ...

پراکەى حەسەن

مالى خوشبەخت پۆژ لە دوای پۆژ فراوانتر دەبوو و فاتیمە سکپر بوو بە مندالى دووھمیەو و شادییەکی نوێ دزەى کردە نێو مالى نەبى و گولزارى دونیا بە یەکیکی دیکە لە نەوھکانى پەسول دەپازایەو. فاتیمە بە ھەزار شەرم و پەوشتەو سکپرییەکەى دەشاردەو، فاتیمە شەرمى دەکرد، فاتیمە تەریق دەبوویەو... شەرم و حەیا، کە سڤکی قەدیم بوو، کەمینه لێى ئاگادار...

ھاوکات لەگەل سکپرییەکەیدا خێروبەرەکەتیکى زۆر پووی لە مالەکەى کردبوو و تا زۆر پتویست نەبوایە، لە مال نەدەچوو ھەر و خەریکی کارى مال بوو، گەنمى دەھاپى، ھەویری دەشێلا، نانێ دەبرژاند و بەدەم ھەویرشێلانەو ھەردەم بیری دەکردەو، چەندە لەیک دەچوون ھەویر و دایک! ھەردووک پتویستیان بە سەبر و چاوەپوانى و شێلان و گرنگیپێدان بوو تا ھەلبێن. فاتیمە لە چاوەپوانی ھەلھاتنى ھەویرەکەدا بیری لەو دەکردەو کە پتەگەشتنى ئینسانیش ھەمان ھونەرى دەوێت، دەبوایە ھێندە وریایانە بیبرژینى، نەسووتن، بەلام بەھەویرییش نەمێنیتەو. ھەر وەک چۆن

هـویری کال و جواننه برژاو نه ده بوو به نان، ئینسانیکیش بهرگه ی نارپه هتیی نه گرتایه، نه ده بوو به ئینسان، یاخود گهر باش ئاگات لی نه بووایه و وریا نه بوویتایه، ناته که له ئامیزی ته نووردا ده بوو به خه لوز. ههر بویه ئه وانیه ته رازووی میهره بانیشان شتیوابوو، نه یانده توانی نه نان ببرژینن، نه مندال گه و ره بکه ن. دایکان گهر پیکه یان نه دایه منداله که یان خاوه ن دهردی خوئی بیئت و خوئی چاره سه ری بکات، ئه و لاواز و بیسه بر دهر ده چوو به رامبه ر نارپه هه تییه کان و گهر ته رازووی میهره بانیشی بشتیوابه و درهنگ له ئاگره که دهری بگردایه، ئه و منداله ده سووتا و له ناو ده چوو، چوون وهک هه موو شتیکی دیکه ی دونیا ده واش، که له پاده ی خوئی دهر چوو، ده بوو به دهرده....

حەسەنەین

«بۆنى منداڵ بۆنى بەهەشتە!»

ژیان زۆر خێرا و پەڕ ژاوەژاوە بەرپێوە دەچوو و خەلکی دەهاتن و دەچوون و دەهاتنە نێو ئیسلام و پەلاماریان دەدا و فێل و تەلەكەیان بۆ دادەپرشت و ژيان بەردەوام بوو. خۆشەویست دلی خۆش بوو، چوون حەسەن ئیدی وردەوردە پێی گرتبوو، نەوێ دووێ لەپێ بوو و لە سالی چوارەمی کۆچ و سێیەم پۆژی شەعبان فاتیمە بۆ جاری دووهم بوو بە دایک و کۆرپەكەیان خستە ئامیزی و مژدەیان بە پەسول دا و وەك شەنبای بەهەشت هات بەرەو پووی نەوێكەى و لەگەڵ هاتنە ژوورەوێ وەك هەمیشە ژوورەكە پەڕ بوو لە بۆنى ئەفسووناوی و لاھووتی و فاتیمە كۆرپەكەى خستە باوەشى پەسول و خۆشەویست زەردەخەنەى كى گەرمی كرد و پووی كردە زاوێكەى: "چی ناویكتان بۆ كۆرپەكامان هەڵبژاردووە؟!" عەلى وەلامى دایەو: "یا رسول الله، نەمویست لە ناوانیدا پێش ئێو بەكم." پەسول وەلامى دایەو: "منیش لە ناوانیدا پێش خودا ناكەوم." جوبریل هات بەهانایەو: "ناوی حوسەینە..."

به‌و جوۆره‌ ناوی حوسه‌ینیان لی نا و بانگیان دا به‌ گوئییدا
و هه‌مووان تا بلێی دلخۆش بوون و هه‌سه‌ن و حوسه‌ینیش
بیئاگا له‌ هه‌موو شتیک، پۆژبه‌پۆژ گه‌وره‌ ده‌بوون و خونه‌یان
ده‌کرد و بووبوونه‌ سه‌رچاوه‌ی شادی و خۆشیی ماله‌که‌.
به‌رده‌وام به‌ده‌وروخولی په‌سولدا ده‌هاتن و ده‌چوون و له‌ژێر
چاودیتری و په‌روه‌رده‌ی ئه‌ودا پێده‌گه‌یشتن. هه‌سه‌ن زۆر له‌
باپییری ده‌چوو و وه‌ک ئه‌و ناوچاوی پان و پووی گه‌شاوه
بوو و له‌نیو هه‌موو منداڵاندا ده‌ستبه‌جی ده‌ناسرایه‌وه‌ و پۆژیک
ئه‌وبه‌که‌ر له‌ هه‌وشه‌ی مزگه‌وت بینیی و له‌ئامێزی گرت و
خسته‌یه‌ قه‌ڵادۆشکان و گوتی: "ئه‌و منداڵه‌ی له‌ عه‌لی ناچی و
له‌ نه‌بی ده‌چی، هه‌رچیم هه‌یه‌ قوربانت بیت!"

خۆشه‌ویست به‌رده‌وام نازی هه‌ڵده‌گرتن و له‌ کاتی
نوێژکردندا سوخته‌که‌ی درێژ ده‌کرده‌وه‌ تا له‌سه‌ر شانێکانی
به‌مێننه‌وه‌ و جارێک هه‌ردووکیان به‌ کراسه‌ سووره‌کانی به‌ریان
و زه‌رده‌خه‌نه‌کانی سه‌ر پوویانه‌وه‌ خۆیان کرد به‌ مزگه‌وتدا
و هێنده‌ شیرین و جوان بوون، په‌سول گوتاره‌که‌ی بپی و
له‌ مینه‌به‌ر دابه‌زی و هه‌ردووکیانی له‌باوه‌ش گرت و دواتر
له‌ خۆتبه‌که‌ی به‌رده‌وام بوو. له‌نیو ئه‌و هه‌موو سه‌رقاڵیه‌یدا
هه‌رگیز پشتگوێی نه‌ده‌خستن و یاریی له‌گه‌ڵ ده‌کردن و منداڵ
ده‌بوویه‌وه‌ له‌گه‌ڵیاندا و شه‌په‌ئاو و تیره‌هاوپیژی و پاکردن و
پیشکه‌وتن و زۆرانبازیی له‌گه‌ڵدا ده‌کردن و ده‌نگی قریشکه‌
و شادییان چه‌ندین کۆلان ده‌پۆشت و هه‌رکات باپیریان
ده‌بینی، به‌ قریشکه‌ و پێکه‌نینه‌وه‌ به‌ره‌و پووی رایان ده‌کرد

و ھەمیشەش ئامۆزگاریی ھەمووانی دەکرد: "ھەرکێ مندالی ھەیە، با منداڵ ببیتەو لەگەڵیدا."

عەلی و فاتیمەش، وەک ئەوێ لە خەونیکی شیریندا بن، تەماشای ئەو ساتانەیان دەکرد. پەسول جارجار ھەردووکیانی دەخستە قەڵادۆشکان و دەبێردن بۆ مزگەوت و ھەرکێ دەبینین دەیگوت: "ئای کە چەندە بەختیارن ئێو! گەر دەزانن بەسەر شانی چ مرقۆتێکی بەنرخەوێ!" پەسول زەرەخەنەییەکی دەکرد و دەیفەرموو: "ئەوانیش لای من زۆر بەنرخن!"

خوشەویست بەردەوام کچەزاکانی لەباوێش دەگرت و ماچی دەکردن و زوو زوو دەیفەرموو، "حەسەن و حوسەین گۆلی پەیحانەیی من."

پۆژ دەھات و دەچوو و بەختیارترین دوو مندالی دنیا لە ئامیزێ پەسولدا گەورە دەبوون و پۆحیان ناسکترین شتێوی ھەر دەگرت. بە شێوازیکی شیرین و نەرم و ھاندەر و دوور لە زۆرلیکردن ئامۆزگاریی دەکردن و لەنیوان شەپۆلەکانی میھرەبانییەو دەیفەرموو: "حەسەن پێنج فەرزی نوێژەکانت بێ کەموکووپی بەجێ بگەییەنە، ھەرچی جێی گومان بوو، لێی بەدوور بە و ھەر کاریک گومانی لە دڵتدا دروست نەکرد، بەرەو پووی بپۆ، چوون کاری چاک حوزور دەبەخشیت بە دلی مرقۆف و خراپە و درۆش نا ئارامی دەکات."

حۆرییه که ی کۆی ئو خود

له سالی سییه می کۆچ و مانگی شه والدا هه والیک له دووره وه گه یشت: "قورەیش به سوپایه کی سی هه زار که سییه وه به ره وه مه دینه دین."

بیا وه رانی مه کهکه سنویندی تۆ له یان خوار دبوو و به لیتیان دابوو تاکه موسلمانیک له سه ر پووی زه وی نه هیلن و به م مه به سته ش سه د هه زار لیره یان کۆ کردبوویه وه و چه ک و پێداویستی جهنگیان پێ کرپبوو و به سوپایه کی گه وره وه، که له حه وت سه د زرپۆش و دوو سه د ئه سپسوار و سی هه زار حوشر پێک هاتبوو، به پێ که وتن و بق هاندان و وره به خشین به سوپاکه ش به پێشپه وی هیند، ئافره تان شیعر و سرود و گۆرانیان ده گوت.

له گه ل بیستی هه واله که، خۆشه ویست ده سته ی پاویژکاریی کۆ کرده وه و بریاریان دا له جێیه کی نزیکه ی ته پۆلکه ی عه ینه یین چادر دابدهن و چاوه پێی دوژمن بکه ن. زۆری نه برد سوپای بیا وه ران به دهنگی ده ف و له نیو هه وری ته پوتۆزدا ده ر که وتن و پر قین و نه فره ت و کویرانه پێیان ده کرد. عه لی وه ک هه میشه له ریزی پێشه وه و له ته نیشت په سولدا بوو و هاوه لان

دەستبەرداری سەر و سامان ببوون و لە هەولی پاراستنی نەبیدا بوون و فاتیمە و هاوڕەگەزەکانی بە چارۆکەیی پر خۆراکی پشتیان و جامی پر ئاوی دەستیان لەوی بوون و نان و ئاویان دەدا بە جەنگاوەران و خیراخیرا دۆلکە ئاوەکانی دەستیان پر دەکردەووە و دەیاندا بە برینداران. هەروەها ھۆکاریکی دیکەی بەشداریی ئافرەتان لەم جەنگەدا تیمارکردنی برینداران بوو و بۆ ئەم مەبەستەش چادریکیان بۆ ھەلدرابوو. پیش ئەوێ جەنگ دەست پێ بکات، ئوموعەتیبە بەدڵگرانییەووە چوووبووێە خزمەتی پەسول و پرسیبوو: "ئەو نێردراوی خودا، ھەموو شتیک بۆ پیاوانە، بۆچی لە ھیچ جێیەدا نابینین باس لە خانمان بکری؟" لەو ساتەدا دەستبەجێ ئایەتیکی سورەتی ئەحزاب دابەزیبوو: "بەراستی پیاووە موسلمانەکان و ئافرەتە موسلمانەکان و پیاووە باوەردارەکان و ئافرەتە باوەردارەکان و پیاوانی ھەمیشە گوێزایەل و ئافرەتانی ھەمیشە گوێزایەل و پیاووە راستگۆکان و ئافرەتە راستگۆکان و پیاوان و ئافرەتانی خۆگر و بەئارام و پیاوانی لەخواترس و ژنانی لەخواترس و پیاوان و ئافرەتانی بەخشنەد و پیاوان و ئافرەتانی پۆژوووەوان، پیاوان و ئافرەتانی داوینپاک، پیاوانی کە زۆر یادی خوا دەکەن و ئافرەتانی کە زۆر یادی خوا دەکەن، خوا ئامادەیی کردووە بۆ ھەموویان لێخۆش بوون و پاداشتی گەورە." (الاحزاب/۳۵)

ئەم ئایەتە پوونی کردەووە کە لە چاوی خودادا ھیچ جیاوازییەک نییە لەنێوان پیاو و ژندا و ھەرکێ کاری چاکە بکات، پاداشت دەدریتەووە.

جەنگیکی بێبەزەیی دەستی پێ کرد و حیلەحیلی ئەسپ و بۆرەیی حوشتەر و هاواری مرقۆف تیکەل بە تەپۆتۆزی بیابان و تیشکی ئاگرینی خۆر بوون. بێباوەرەکان بە تەلەکە لە پشتهوە پەلاماری موسلمانانیان دا و مامی زۆر خۆشەویستی پێغەمبەر و چەند هاوەڵاتیان شەهید کرد، هەمووان بەشوێن رەسولدا دەگەرەکان بیکۆژن و عوبەیی کوپی خەلف، کە لە جەنگی بەدرەوە بە ئاواتی کوشتنی پێغەمبەرەوە دەژیا، دەینەراند: "موحەممەد لەکوێیە؟ پێم بڵێن لەکوێیە؟" پێغەمبەر لەو کاتەدا بریندار ببوو و کلاوێ ئاسنینەکەیی سەری شکابوو و ددانەکانی شکابوون و لە ئامیزی ئوچوددا ماندوو پالێ دابووێوە... وەک بڵێی ئوچود بەلێنی دابێت لە دوژمن بێشاریتەو، عوبەیی بە بەردەمیدا دەپۆشت و نەیدەبینی، رەسول لەخۆرا نەگوتبوو: "ئوچود ئیمەیی خۆش دەوێت و ئیمەش ئوچودمان خۆش دەوێت." خۆشەویست لە کەناری ئوچوددا پارێزراو بوو و بێباوەرەکان وەختی لە هیچ جێیەک نەیانبینی، هاواریان کرد: "موحەممەد مان کوشت!"

گەرمیی ئەو پۆژە بێسنوور بوو و مەدینە دەسووتا و کێوێکان دەبرژان و خوێن دەپژا و خۆر دەتگوت دابەزیوێتە سەر زەوی و عەلی چەندین برین و جی شمشیری پێوێ بوو و هێشتا بە شمشیری زولفیقاری دەستی پەلاماری بێباوەرانی دەدا و بە زاری اللە اکبری دەکرد.

موسلمانان تێک شکابوون و عەلی هاواری دەکرد، "یا نصر اللە! اقترب!" بە برینداربوونی پێغەمبەر موسلمانان ئەوەندی

دی تیک شکان و ههوال گهشت به کچه که ی نه بی: "پینگه مبه ری خودا برینداره!" فاتیمه وهک هه وره بروسکه له جیی خوی بهرز بوویه وه و به ره و مهیدانی جهنگ پای کرد و سه فیهی پووری و عائیشه و ئوموسوله یمیش به شوینیدا پوشتن. هه رچواریان به ژیر بارانی تیردا بیتاکه نه رایان ده کرد، دلۆپی خوینی ئه و ئازیزه برژایه، هه ر فاتیمه نا، ئاسمان هه لده ستایه سه ر پی و فاتیمه له باوکی زیاتر بۆ پینگه مبه ر ده گه را. ئه و شتیکی لی بهاتایه، مرؤفایه تی په ریشان ده بوو. فاتیمه خوی و عه لی و حه سه ن و حوسه یینی فیدا ده کرد، به شه رتی ئه و هیچی لی نه هاته یه... نه مانی ئه و یانی نه مانی هه ناسای دونیا، یانی مه رگی جیهان... فاتیمه له نیو حیله ی ئه سپ و هاوار و ناله ی جه نگاوه راندا به سه ر ئو خودا هه لده زنی و خویشی نه یده زانی چون گه یشتوو ته ئه وئ و ده یزانی هه ر له حزه یه ک ده کرئ تیریک به ر پشتی بکه ویت، به لام پای ده کرد و بۆ باوکی ده گه را و هاواری ده کرد: "باوکه له کویتی؟" "رسول الله له کویت!" پینگه مبه ری خوشه ویست گوینی له دهنگی جگه رگۆشه که ی بوو و بانگی عه لی کرد، که بۆ پاریزگار یکردن لینی له ته نیشتیدا وه ستابوو: "سه فیهی پوورم لیره دوور بخه ره وه، به رگه ناگریت، فاتیمه بۆ بهینه." عه لی له ئامیزی ئو خودی داخبوو دابه زی و بانگی له فاتیمه کرد: "وه ره فاتیمه که م، مه ترسه! په سوله لالا لیره یه." عه لی خوی کردبوو به قه لغان بۆ فاتیمه و به ره و لای پینگه مبه ر ده یبیرد. عه لف جه سه ته ی هه موو بریندار و شکوی جه نگاوه ریکی بویری لی ده تکا، قه لغنکی سپی به سه رییه وه و

جوبہ کی سہوز بہ شانہ وہ و شمشیری دوودہ می زولفیقار
 بہ دەستیہ وہ، هاوکات لہ گہل پیستی ئہ سمر و برق تیزہ کانی
 و چاوہ رہشہ کانی، ہہیبت و شکویہ کی بیوینہی ہہ بوو.
 شمشیری زولفیقار تہنہا لہ شانی پان و بازووی بہ ہیزی ئہ و
 دہوہ شایہ وہ و لہ پیشہ وہ و دواوہ و تہنیشہ وہ پاریزگاری
 لہ خوشہ ویست دہ کرد و لہ ترسی ہہیبت و شکوی علی،
 ہچکس نہیدہ توانی لہ پیغہ مہر نزیک بیٹہ وہ و خودا
 پاریزہ ریکی دابوو بہ خوشہ ویستہ کہی، کہ ہتا دنیا دونیایہ،
 پیاوی لہ و جورہی نہدہ بینییہ وہ و لہ ئاسمانیشدا نازناوی
 'شیرہ کہی خودا' بوو.

فاتیمة لہ کوتاییدا گہشتہ لای باوکی و کہ بہو شیوہ بینیی
 روخساری خہلتانی خوین بووہ، و ہک چولہ کہ کہوتہ پہلہ قازہ
 و تک-تک فرمیسی دہرشت و بہ دەستہ ناسکہ کانی برینہ کانی
 دہسری و علی ئاوی پیدا دہ کرد. بہ لام برینہ کانی قوول بوون
 و خوینہ کہی نہدہ و ہستا و فاتیمة بیچارہ سہیری راست و
 چہ پی دہ کرد، تا لہ نتوان بہرد و چقل و داری ئو خودا شتیکی
 دەست بکہوینت و لہ کوتاییدا بہ هاوکاری علی پارچہ یہک
 حہسیری دوزییہ وہ و دەستبہ جی شور دی و وردی کرد و نایہ
 سہر برینہ کہ و بہو جورہ خوینہ کہی و ہستا و زہرا، کہ
 چہ نیک بوو حہ بیبہی باوکی بوو، ئہم جار بوو بہ تہ بیبہی
 باوکی... ئیوارہ داہات و بہ حری خوین لہ ئو خودا ہلقولابوو
 و ئو خودا ہم بونی خوین، ہم بہ ہشتی لی دہات، ئو خودا
 بونی شہیدی لی دہات، ئو خودا بونی حہ مزہی لی دہات،

ئوحد بۆنی موسعەبی لی دەهات، بۆنی ئوحدی ئەو پۆژە
 بە هیچ میسک و عەمبەرێک پێوانە نەدەکرا...
 لەو پۆژەوێ ئوحد ئوحد بوو، خەمی لەو جۆرە
 نەدیوو، حەمزە شێرەکی مۆتەلیب لە ئامیزیدا کەوتبوو،
 موسعەبی قۆزترین و دەولەمەندترین گەنجی مەککە لە پێناو
 دینەکیدە قەفتانە گرانبەهاکانی فیدا کردبوو و لە کفنیەک
 پێچرابوو کە بەشی ئەوێ نەدەکرد هەموو جەستەیی دابپۆشیت
 و قاچەکانی بەدەرەوێ بوون... موسلمانان شەهیدەکانیان هەر
 لەویدا ناشت و دلشکاو و غەمبار گەرانەوێ، حەبیبوللا لەگەڵ
 کچەکیدە پێی دەکرد. فاتیمە، سەرەرای نارینی و ناسکیی ئەو
 پۆژە، حەقی نازناوی موحاهیدەیی دا، بوو بە دەوا بۆ باوکی
 و گیانی خۆی لە پێناو پەسول و دینەکیدە خستە مەیدانی
 جەنگ...

ئەستىرمەكانى زەوى

«من و عەلى و فاتىمە و حەسەن و حوسەين لە

پوژى قىيامەتدا لەژىر عەرشدا بەيەكەوين.»

حەزرىتى پەسول

ھەر پووداويك سەرەداوى جوانىيەكە و پوژىك
خۆشەويست لەگەل ھاوھلان سەرقالى باسوخواسى گرنك
بوون و ئوموئەيمەن بەرھەو مزگەوت پاي كرد و ھەمووان
بە دەنگى پەر ترس و لەرزى ئوموئەيمەن پاجلەكىن: "قريا
كەوھ يا رسول اللہ! حەسەن و حوسەين ون بوون و
ھەرچى شويئە گەپاوين ناياندۆزىنەوھ." پىغەمبەر بى ئەوھى
سكونەتى پىغەمبەرانبەشيتوئىت، بەرھەو مالى كچەكەى
پوئىشت و دەبينىت فاتىمە دەگرى و بەدەم ھەسەنكەوھ
دەلەيت: "چوونە دەرھەوھ يارى بكن و كاتىكى زورى بەسەردا
چووھ و ھىشتا نەھاتوونەتەوھ و لەبەر ئەوھى عەلىلى لى
نىيە، تۆم ئاگار كەردەوھ بابە گيان!" باوكى بە دەنگىكى
ئارامىيەخشەوھ وەلامى دايەوھ: "ئارام بە گيانى من، خوداى
گەورە دەيانپاريزىت." دواتر ئەم نزايەى كرد: "يا پەبى،
گەر حەسەن و حوسەين لە دەريادان، بە پاريزگارىي خۆت

بیانگەیه نەرەو وە وشکانی و گەر لە بیابانیشدان، رابەرییان بکەیت بۆ مالهۆ و بۆمان بگەرێتێتەو. "لەو ساتەدا جوهریل هات بە هانای نەبییەو: "سلاوت لێ بێ یا رسول الله! ئەوان لە گەورە و سەردارەکانی دونیا و دایکیان لە شکۆدارانە، بیخەم بن، لە باخچەکە کورانی نەجار پارێزران و خودای گەورە دوو فریشتەی بە پارێزگاریکەر بە سەرەو دانان و بە بالەکانیان دایان پۆشیون. "کۆتا پێغەمبەر لە گەل ھاوێلاندا پێی باخچەکیان گرت، کە گەشتن، دەبینن لە باخی کورانی نەجار لە لیواری بەرزاییەک وەستان و هەردووکیان لە ترساندا جوولەیان لە خۆیان بریو و باوەشیان کردو و بەیەکدا، چوون ماریکی گەورە لە بەردەمیاندا وەستابوو. لە کاتێکدا مارەکە خۆی بۆ پەلاماردان ئامادە کردبوو، گۆیان لە دەنگی ئارامییەخشی باپیرەیان بوو و مار دەستبەجێ دوور کەوتەو و حەسەن و حوسەین خێرا خۆیان هەڵدایە ئامیزی باپیریان. لە پێگای گەڕانەو هەریەکیانی خستبوو بە سەر شانیکی و پێیان لە ئەبو ئەیوبی ئەنساری کەوت: "یا رسول الله، یەکیانم بەدەرێ بیخەمە سەر شانی خۆم، با کەمیک سەر شانت سووک بیت. "پەسول بە گەرمترینی زەرەخەنەکانەو وەلامی دایەو: "یا ئەبو ئەیوب! ئەمانە لە دونیا پیرو و لە ئاخیرەدا پێزلیتران و دایکیان لە خۆیان بەرزترە. "دواتر تەماشایەکی ھاوێلانی کرد و فرمووی: "پێتان بلێم کێ لە رووی نەنک و باپیرەو لە هەموو مرقایەتی بەرزترە؟" "بەلێ یا رسول الله."

"حسہن و حوسہین! چون باپیریان موخہ ممہدی
پیغہ مبهری خودا و نه نکیان خہ دیجہی کوبرایہ." زہر دہ خہ نہ کہی
زیاتری کرد و ئەم جار فہرمووی: "ئہی پیتان بلیم کی لہ
پووی دایک و باوکہ وہ لہ ہموو مروثاہ تی بہرترہ؟"
"بفہرموو یا رسول اللہ."

دیشان تہ ماشای کردن و فہرمووی: "حسہن و حوسین!
باوکیان عہلیی کوپی ئەبوتالیب و دایکیان فاتیمہی کچی
پہسولہ."

بہو جوړہ حسہن و حوسہین بہدہم زہر دہ خہ نہ و قسہی
نہستہ قہوہ و بہسہر شانی باپیریانہ وہ تہ ماشای شاریان
دہ کرد و ئەوان بہ دایکیان و دایکیان بہ ئەوان شاد بوویہ وہ.

مندالی بی له نزیك نهو...

«هه رگیز هاوړتیه تې که سیک مه که که هیڼده ی

گرنگی نه ولای تو، تو گرنگ نیت لای نهو.»

حه زره ق عه لی

وهک چوڼ کارامه یی هونه رمنده له هونه رکه یدا دهر ده که وت، کارامه یی دایک و باوکیش له په وشت و که سایه تی و په فتاری منداله که یدا دهر ده که وت. نهو که سایه تی به له بیرنه کراوانه ی چندين سده ناویان له نیتو ناواندا ده مایه وه، بهری هه ول و ماندو و بوونیکي زور بوون و منداله کانی عه لی و فاتیمه ش په روه رده ی کی له و جوړه پته ویان هه بوو و یه که مین نمونه کانی په روه رده ی موحه مده ی بوون بو نه وه کانی داهاتوو. وهک ده لین مندالی به هاری عومره و به هاری حه سهن و حوسه یین ئاوه که ی عیلم و خوړه که ی میهره بان ی بوو.

حه سهن له و پوژانه دا ته مهنی حه وت سال بوو و به ساتیش له باپیری دوور نه ده که و ته وه و له مزگه وت و ماله وه و دهره وه له گه ل نه و دا بوو و له لایه کی دیکه شه وه زور وابه سته ی دایکی بوو و گرنگیه کی زوری به دایکی ددها،

چوون وا له پیغہ مبرہوہ فیر بیوو: "بہر دہوام له خزمہ تی دایکتدا بہ، چوون بہہشت لہ ژیر پتی ئہودایہ."

حہسہن و حوسہین پەرور دہ و فیر بوونی بنچینہ بیان لہ لایہن پیغہ مبرہوہ بوو و حہسہن ئہو ئایہ تانہی پوژانہ لہ جزوری پەسولدا لہ بہری دہ کرد، بہ پەلہ دہاتہوہ و بۆ دایکی دہگوتہوہ و و مالیان دہتوت قوتابخانہیہ.

عہلی ہەر لہ سەرہتای ھاوسہرگیریہوہ کرد بووی بہ خو، ئہو ئایاتہنہی لہ نہ بیی دہ بیست، یہ کہم کہس بۆ فاتیمةی دہگیرایہوہ، بہ لام لہ ماوہی کوتاییدا دیقہ تی شتیکی دابوو، ئہویش ئہوہ بوو، پیش ئہوہی ئہو ئایہ تہکانی بۆ بخوینیتہوہ، فاتیمة دہیزانی و عہلی بہ سہرسوورمانہوہ پرسیی: "گولی بہہشتہ کہم! ئہم ئایہ تہ تازہ دابہ زیوہ و تۆ دہیزانی، لہ کتوہ فیر بووی!"

فاتیمة زہر دہخہنہیہ کی سوپاسنامیزی کرد: "لہ حہسہنی کوپمہوہ." ئہم زیرہکی و وردیہی حہسہن زۆر دلی عہلیی خوش کرد و بۆ ئہوہی بہ چاوہکانی خوئی زیرہکیہ کہی ببینیت، پیش ئہوہی حہسہن بیتہ مالہوہ، عہلی لہ سووچیکدا خوئی حہشار دا و داوای لہ فاتیمة کرد ہیچ بہ حہسہن نہ لیت و پاش کہمیک حہسہن بہ جۆشوخویشوہ خوئی کرد بہ ژووردا و سلّووی لہ دایکی کرد و باوہشی کرد و دواتر دہستی کرد بہ خویندنہوہی ئہو ئایہ تانہی ئہو پوژہ پیغہ مبر فیری کرد بوو، بہ لام لہ ناکاو زمانی بہ ستر و بۆی نہگوترا و فاتیمة دہستی بہ قژی ئاوریشمی کوپہ کہیدا

ہینا و سہری سووڑ ما لہ ئو حالہی و پرسیی: "چیہ
 حہ سہنم! چیتہ!"

حہ سہن بہ پیزہ وہ وہ لامی دایہ وہ: "دایکہ گیان، وا ہست
 دہ کہم لہم ژوورہ دا زاتیکی گہورہ گویم بؤ دہ گریٹ و
 گوئگریٹنی ئو زاتہ وای کرد نہ توانم تہ وای بکہم!"
 سہر سووڑمانی عہلی بوو بہ دوو ئو وہندہ و لہ وہ زیاتر
 خوی پی نہ گیرا و لہو شوینہی خوی حہ شار دابوو، ہاتہ
 دہرہ وہ و کوپہ کہی لہ باوہش گرت و لہ گہل زہ ہرادا تہ ماشای
 یہ کیان کرد و سوپاسی خودایان کرد لہ سہر وریایی و
 فیراسہ تی کوپہ کہیان، کہ دیار بوو چرای ئومہ تی بہ دہستہ وہ
 دہ گرت لہ داہاتوودا...

کاسه زمنجه فیله کان

«وَيُطْعَمُونَ الطَّعَامَ عَلَى حُبِّهِ مِسْكِينًا وَيَتِيمًا وَأَسِيرًا»

«لهو خوراکه‌ی که خوڤان حه‌زی لئ ده‌کهن، به

هه‌ژار و به هه‌تیو و به‌دیله‌گیراوی ده‌به‌خشن.»

الانسان/ ۸

پۆژانی نه‌بوونی بوو و موسلمانان له ناره‌حه‌تیدا بوون و له هه‌مووان ناره‌حه‌تتر خۆشه‌ویست و هاوسه‌ره‌کانی و کچه‌که‌ی و زاواکه‌ی و دوو نه‌وه‌که‌ی بوون. ئه‌وه‌ی له ده‌ستیاندا بوو، ده‌یاندا به‌خه‌لکی و هه‌یج بۆ خوڤان نه‌ده‌ما. هه‌موویان خوڤان بۆ ئه‌و پۆژه‌نامه‌ده‌کرد. ئه‌و پۆژه‌ترسناکه‌ی کاره‌کانت وه‌ک کتیییک له به‌رده‌متدا ده‌کرانه‌وه، ئاه له‌و پۆژه‌ترسناکه... منداڵ تیییدا له حه‌یه‌تدا پیر ده‌بوو، ئه‌و پۆژه‌ی کێوه‌کان له سامیدا وه‌ک په‌شمه‌ک ده‌وه‌رین، ده‌ریاکان قوڵپیان ده‌دا، زه‌وی و ئاسمان به‌یه‌کیاندا ده‌کێشا، دله‌کان له ترساندا پارچه‌پارچه‌ ده‌بوون، هه‌ر بۆیه‌ فاتیمه و عه‌لی شه‌و و پۆژیان خستبوویه سه‌ر یه‌ک. هه‌یچه‌کس نه‌بوو له فاتیمه‌ فیداکارتر، پارچه‌یه‌ک له گیانی په‌سنول و نوری چاوی عه‌لی هه‌مووانی خستبوویه پیش خۆی و کئ ده‌زانیت! په‌نگه‌ دونیا هه‌شتا به‌ حورمه‌تی فیداکارییه‌کانی ئه‌و بیت هه‌لبسووریت...!

فاتیمه له دونیادا سێ شتی زۆر خوش دەویست و دهیگوت: "ئەلی عەلی، من لەم دنیایە سێ شتم خوش ویست و هیچ شتی هێندە ی ئەو سیانە ئازیز نییە لام."

"چین ئەلی نوری چاوم!"

"نەمچەشتووێ هزوریکی لە خوێندنەوێ کتێبەکە ی خودا گەورەتر، نەمدیوێ خوشییەک لە تەماشاکردنی پووی پەسول الله خوشتر و بەدی ی ناکەم چێژیک لە بەخشین لە پێی خودادا ئارامیەخستەر." عەلی زەرەخەنە یەکی کرد، فاتیمه چەند جوان ببوو بە وەرگێپی هەستەکانی ناو ئەویش...

ژیان بێ ئەوێ یەک سات چاوەرپی هیچ کەسێ بکات، زەحمەت و ناپەهەت تێدەپەپی و تاقیکردنەوێ نوێ دەهاتە پێی بەندە تا بزانرێت تەنەکە یە پووی ئەم بەندە؟ یان زیوێ؟ یاخود ئالتوون...؟ بۆ پێوانی ئەمە، پووداوەکان و بپی تەسلیمی بەندە بەرامبەر یان پێوانە بوو...

هەسەن و حوسەین نەخۆشبوون و ئەو شەوێ عەلی و فاتیمه بۆ ساتیکیش خەو لە چاوانیان نەکەوت و بەدیار منداڵەکانیانەوێ پوژیان کردەوێ. بۆ پوژی دوا یی حەبیبوللا لەگەڵ دوو هاوێلی هات سەردانی نەوێکانی بکات: "سلاوی خوداتان لێ بیت ئەلی بەندە هەلبێژێردراوێکانی خودا! هاتووم نەوێکانم ببینم، ئیزنی هاتنەژوورم هە یە؟"

عەلی و فاتیمه بە چاویکی ماندوو و شەکەت و دەنگیکی پپ نەشئەوێ وەلامیان دایەوێ: "سلاو و پەحمەتی خودا لە پیغەمبەرەکە ی، مال هیی خۆتانە، بفرموون شادیتان هیتا." ئازیز

هاته ژوورهوه و بۆنی عەمبەر لەگەڵیدا هاته ژوور. حەسەن و حوسەین تايەکی بەرزیان هەبوو، بێهێز بوون و نەیاننوانی بەرهو پووێ باپیریان پابکەن و تەنھا زەرەخەنەیهکی شیرینیان بەرهو پووێ کرد. هەرچی هەولیان دا هەڵبەستەوه، نەیاننوانی و خۆشەویست مەحزوون و غەمبار لەتەنیشتیاندا دانیشت و لەئامیزی گرتن و ماچی کردن و هاوێلانیش وەک ئەو دلتەنگ بوون، چوون حەسەن و حوسەین نوری چاوی هەمووان بوون. عەلی سەرەتا سەیریکی چواردەوری خۆی کرد و پاشان سەیریکی فاتیمە ی کرد و بۆی دەرکەوت مالهەکە لە ئاو زیاتر، هیچی تێدا نییه پێشکەشی میوانەکانی بکەن، لەنتیو مالی سەرکردهی سوپا ناوڤارهکە ی پەسولدا هیچی تێدا نەبوو بۆ خواردن! بەلام میوانەکان شانازییان بەم حالە ی عەلییەوه دەکرد، چوون گەر بیویستایە، دەیتوانی زۆر شایانە بژی، بەلام هەموو کات و ژیا نی بۆ دین تەرخان کردبوو. پێغەمبەر و هاوێلان هەستان بپۆن و خۆشەویست ئاوپێکی دایەوه و تەماشایەکی حەسەنی کرد، کە چاوه‌کانی بەکزی بۆ دەرکرایەوه و حوسەین کە چاوه‌کانی بەتەواوی داخرا بوون و قەفەسە ی سنگیان خیراختریا بەرز دەبوویه و دەنیشتهوه و چاوه‌کانی پڕ بوون و پێشنیاریکی کرد بۆ فاتیمه و عەلی، کە وەک پەرمان بە دەوری مندالەکانیاندا دەسووڕانەوه: "ئە ی باوکی حەسەن! دەتوانیت قوربانییەک بکەیت بە مەبەستی چاکبوونەوه ی مندالەکان!" چۆن بوو تا ئەو ساتە ئەوه نەهاتبوو بە فیکریاندا! هەردووک فەرموویان: "خودایە، حەسەن و حوسەینی ئەمانەتت چاک ببێنەوه، نەزر بیت سی پۆژ بە پۆژوو بین." حەسەن و

حوسه‌ین، که به‌زۆر چاویان بۆ ده‌کرایه‌وه، گوتیان: "ئیمه‌ش! ئه‌که‌ر چاک بینه‌وه، سێ پۆژ به‌پۆژوو ده‌بین!" هه‌رکێ له‌ ژووره‌که‌دا بوو پێکه‌نی، قسه‌که‌یان هێنده‌ پاک و جوان بوو، په‌قترین دلی ده‌هینایه‌ له‌رزه‌.

بۆ پۆژی دوا‌یی هه‌ردووک چاک بوونه‌وه و هه‌ستانه‌وه سه‌ر پێ و فاتیمه و عه‌لی ده‌ستبه‌جێ به‌پۆژوو بوون، به‌لام له‌ کۆتایی پۆژه‌که‌دا هه‌چ نه‌بوو پۆژووی پێ بکه‌نه‌وه! عه‌لی چوه‌ لای شه‌معونی یه‌هودی به‌قه‌رز چه‌ند کیلویه‌ک ئاردی هینا و فاتیمه یه‌ک له‌سه‌ر سینی ئارده‌که‌ی شینلا و چه‌ند کولیره‌یه‌کی لێ برژاند و له‌ کۆتاییدا و دوا‌ی چه‌ندین شه‌وی بێخه‌وی و نه‌خۆشی دانیشتن نان بخۆن و بۆنی نانی گه‌رم ماله‌که‌ی ته‌نیبوو و هه‌سه‌ن و حوسه‌ین زۆر به‌که‌یف بوون و هه‌مووان به‌ده‌وری سفره‌که‌دا کۆ بوونه‌وه و چاوه‌پێی بانگ بوون و ده‌نگیکی کز و لاواز له‌ ده‌رگاکه‌وه هات: "سلاوتان لێ بیت ئه‌ی خانه‌واده‌ی عه‌لی! من و مندا‌له‌کانم زۆر برسیین، له‌ پای خودا و پێغه‌مبه‌ر شتی‌ک بده‌ن به‌م هه‌ژاره و به‌لکوو خودا له‌سه‌ر سفره‌ی به‌هه‌شت کۆتان بکاته‌وه!" عه‌لی ده‌رگاکه‌ی کرده‌وه و ده‌بینیت پیاویکی لاواز و هینده‌ برسی له‌به‌ر ده‌رگاکه‌یاندا وه‌ستاوه، به‌پێوه‌ خۆی ناگریت و له‌ برساندا ده‌له‌رزیت، عه‌لیی هه‌یدەر خۆی بۆ نه‌گیرا و له‌گه‌ل فاتیمه‌دا ته‌ماشایه‌کی یه‌کیان کرد: "ئه‌ی فاتیمه‌م! ته‌ماشای حا‌لی ئه‌و پیاوه بکه‌! له‌و حا‌له‌دا خودا ناردوویه‌تی به‌رده‌رگای ئیمه، چی ده‌لێیت؟" "هه‌رچی پێت باشه‌ بیکه‌ ئه‌ی عه‌لی، نه‌ ده‌ره‌نجیم و نه‌ گله‌یی ده‌که‌م!"

عەلی، بێ ئەوەی بەیلتێت منداڵەکانی هەست بکەن، کولێرەکە ی خۆی هێنا و بە فاتیمە ی گوت: "ئێو پۆزووی خۆتان بکەنەو، من بە ئاو دەیشکێتم و نیەتی پۆزووی بەیانی دەهێتم." فاتیمە زەرەخەنە یەکی کرد و کولێرەکە ی خۆیشی هێنا و نایە بان کولێرەکە ی عەلی و حەسەن و حوسەینیش هەستیان بە حالە کە کرد و ئەوانیش کولێرەکانی خۆیان خستە سەر ئەوانە ی ئەوان و پیاوێ ی هەژار بە باوێ شینکی پڕ لە کولێرە و چاویکی پڕەوێ گوتی: "شەرمە زارتان کردم بە بەخشندە ییتان ئە ی ئەهلی رەسول! زۆر سوپاستان دەکەم." پێیستیان بە سوپاس نەبوو، نە چاوەرێ ی هیچ بوون لە کەس، نە منەت و داواکاریان لە کەس هەبوو و ئەو ئێوارە یە بە ئاو پۆزووێ کە یان شکاند. بۆ کەسێ خۆدای وەک خۆ ی بناسییایە، نەک ئاو، هەواش تیری دەکرد...

بۆ پۆزی دوا ی فاتیمە ئەوێ مابوو لە ئارده کە کردی بە کولێرە و دووبارە لەسەر سفرە دانیشتن بە هیوای بانگ و دیسان لە دەرگا درا: "ئە ی ئەهلو بەیتی موحەممەد! من منالی هەتیوم و هیچم نییە بێخۆم و لە بێچارە ییدا هاتوومە قاپی ئێو، لەبەر پەزنامە ندیی خۆدا پارچە نانیکم بدەن، خۆدای گەورە لەو بەهەشتە ی بەلێتی داوێ تیرتان بکات، برسیمە، توو خۆدا برسیمە... زۆرم برسیمیە..." ئە ی خۆدا، ئەمە چ حالیک بوو! عەلی و فاتیمە دوو پۆژ بوو هیچ نەچوو بوو یە سەر زاریان، خۆیان بە هەرحال، منداڵەکانیشیان برسی بوون، بەلام ئەم جار حەسەن و حوسەین یە کەم کەس کولێرەکانیان پێ دا و ئەوانی دی بەدایاندا و منداڵە کە بە چاوی پڕەوێ گوتی: "سوپاستان دەکەم، زۆر سوپاس."

عہلی تہ ماشایہ کی کرد و فہرمووی: "نہ خیر! سوپاسی ئیمہ مہ کہ، ئیمہ چاوه رپی سوپاس نین و تہ نہا نیوہندگیرین، سوپاسی ئہ و خودایہ بکہ کہ خاوه نی مال و مولکی بیکوتایہ." ئہ و شہ و ہش بہ برسیتی سہریان نایہ وہ و ئیوارہ ی سیئہم بہ ہمان جور لہ سہر سفرہ دانیشتن و دیسان داوای ہاوکاریان لی کرا، حہ سہن و حوسہ یں لہ برساندا رہنگیان زہرد ببوو، فاتیمة سکی بہ پشتیہ وہ نووسابوو و عہلی لہ برساندا ہلدہ لہ رزی، بہ لام بق جاری سیئہم دلیان نہ ہات دہست بہ پرووی ہہ ژاریکہ وہ بنین و ہہرچییان لہ بہ ردہ ستدا بوو، دایانی و زہرہ یہک دوودل نہ بوون لہ بہ خشین... عہلی بہ تہ ماشاکردنی فاتیمة تیر دہبوو و فاتیمة بہ خویندہ نہ وہی قورٹان و حہ سہن و حوسہ ینیش بہ بوونی دایک و باوکیان و بہو جورہ ئہ و شہ و ہش بی شینو سہریان نایہ وہ. بہ یانی کہ لہ خہو رابوون، عہلی بق ئہ وہی دلی حہ سہن و حوسہ یں بداتہ وہ و دلخوشیان بکات، بردنی بق لای باپیریان و وہختی رہسولہ للا نہ وہ کانی بینی و لہ نامیزی گرتن و ماچی کردن، رہنگی زہرد و لاوازیان سہرنجی پاکیشا و بینی ہہردووک وہک دوو پہرہ سیلکہ ہلدہ لہ رزن و پرسیی: "ئہ ی عہلی! ئہ مہ چ حالیکہ ئہم دوو منالہ ی تیدایہ!" عہلی باسی سی پوژی پیشووی بق کرد و خوشہ ویست چاوی پر بوو، ہہمووان بہ یہ کہ وہ و چوون بق لای فاتیمة و پہسول دلی کزہ ی کرد کہ فاتیمة ی بینی بہ ئہ و برسیتی و لاوازیہ وہ راوہ ستاوہ نویژ دہکات و فرمیسکہ کانی بق نہ گیرا و فہرمووی: "ئہ ی خودا! ئہ ہلو بہ یتی موحمہد وا لہ برسیتیدا دہمرن!" بہ دہم فرمیسکہ رشتنہ وہ دہ پارایہ وہ و جوبریل

هات به هانایه وه: "سلاری خودام بۆ هیناویت له گهڵ ئەم سورەته،
خودای گه وه پیرۆزباییت لێ دهکات به رامبه ر ئەو ئەهلو به یتهی
پهروه رده ت کردووه." سورەته که سورەتی الانسان بوو، که
باسی له ئالو به یتی په سول ده کرد و به لێنی به هه شت و ته خت
و ئاوریشمی پێ دابوون له پای فیداکاری به کانیا، به لێنی خۆراکی
ناوازه و کاسی شه رابی پێ دابوون:

بسم الله الرحمن الرحيم

له و خۆراکه ی که خۆیان هه زی لێ ده کهن، به هه ژار و به
هه تیو و به دیلگیرای ده به خشن.

ده لێن به راستی ئێمه خوارده مه نیتان ده ده ینی هه ر له به ر خوا،
چاوه پوانی نا که ین له ئێوه، نه پادا شت و نه سو پاس.

به راستی ئێمه له سه زای پهروه ر دگا رمان ده تر سین له پۆژیکێ
ترش و تال و دژوارا.

جا خوا پاراستنی له به دیی ئەو پۆژه و پێی دان پارای و
خۆشی.

له پادا شتی خۆگری و ئا رام گریاندا به هه شت و ئاوریشمی پێ
به خشین.

ئەو به خته وه رانه له سه ر. کورسی و قه نه فه پا زا وه کان
شانیا ن دادا وه، نه گه رمای خۆر بێزا ریا ن ده کات، نه کزه با و
سه رما سه غله تیا ن ده کات.

سه یبه ری دره خته جوا نه کان به سه ر شو یته خۆشه کانیاندا سه ری
فرو هینا وه و لێ کرد نه وه ی میوه کانی ش ئا سانه و ملکه چ کرا وه.

ههروهه ها له سوراحی و دولکه ی زیودا شه را بیان بۆ ده گێرن،
که ده کړیته ئه و کوپ و په رداخانه وه که له شووشه و
کریستالی تایبه ت دروست کراون.
ههروهه ها شه را بیکي تریان پيشکesh ده کړیت که ئاویته که ی
زه نجه بيله.

ئینجا نه وچه وانانی هه میسه لاه و پرووخوش و جوان و
پاک به ناویاندا ده گه پین (قسه ی خوش و سرودی به تام
ده لین)، کاتیک ده یانبینیت، وا ده زانیت مروارین و به و ناوه دا
بلاو بوونه ته وه.

کاتیکیش به هه ر لایه کدا چاو ده گێریت، ئه وه نازونیمه تی
نه بپراوه و بیتنه داز و ده سه لاتیکی گه وره ده بینیت له باخ و
باخات و کوشک و ته لار و دیمه نی جوان و فراوانی بیسنوور.
پۆشاکي به خته وهران ئاوریشمی سه وزی - ته نکه، که
به سه ر پۆشاکي ئاوریشمی ئه ستووردا له به ریان کردووه، به
بازنی زیوی رازینراونه ته وه، ئینجا له لایه ن پهروه ردگار یانه وه
شه را بی پاک و بیگه رد و خاوتینان پيشکesh کراوه.

پاشان پهروه ردگار یان پینان ده فهرموویت: به راستی ئه م
پاداشته شایسته ی ئیوه یه، هه ول و کوشش و کار و کرده وه ی
ئیه شایانی سوپاس و ریزه...

سوره تی (الانسان)

دمریای عشق

«هەر کێ حەسەن و حوسەینی خۆش
بویت، منی خۆش ویستوو و هەر کێ قینی
هەبێ بەرامبەریان، رقی لە منە.»
حەزرت

بە یەکە وەبوونی ئەوان لە سەر سێ پایە راوەستابوو؛
خۆشەویستی و سەکینەت و میهره‌بانی، مألایان پەر بوو
لە موحیبەت و عەلی و فاتیمە بە سەر ئەو پرده‌ باریکەدا
دەپۆشتن و پەر بوون لە ویستی رەزامەندی و خۆشەویستی
خودا و یەکدی. بە لە پێی گەشتن بە ئەو جەستە برسی بیت،
ماندوو بیت، ناپەحەتی بکێشیت، مادەم لە کۆتاییدا گەشتن بە
ئەوی تێدا بوو، هەرچی غەم و ناپەحەتییه‌ دەیهێنا...
ئەوێ ئەوانی تێدا دەژیان، حیکایەتیکی بێۆینە بوو، بێ
لادانە راست و چەپ، بێ چەمینە و هەلکەوتن، رێبوارێ
راستەپێشەک بوون بە ناوی پێی عەشق! عەشق نەیتیی قەدیم،
عەشق پێگەکی نەبی...

رێبوارانی ئەو پێشەتینوو و بەسەر بوون، بەسەر کێوی
مەشەقەتدا هەڵدەگەران و نەک تەنها بە زار، لە دلێشیاندا

گلەییان نەبوو. عەشق لای ئەوان گوتەیهکی سادە یاخود یارییهکی منداڵانە نەبوو، کراسیکی ئاگرین بوو دلی کالوکرچ بۆی نەدەپۆشرا و ھەرکێ ئەو کراسە ئاگرینە ی نەپۆشیایە، نەیدەتوانی بەسەر سیراتی عەشقد بپروات. ئەوئ ویستگە ی ھەستی کالوکرچ نەبوو، بەھاریک نەبوو وەک مشتێ خۆل بە بادا بدریت، چیرۆکیکی نیوہناچل و خۆشەویستییهکی بەدرۆکۆتاییھاتوو نەبوو. ئەوانە ی لایان وا بوو عەشق تامکردن و بەرکەوتن و تیربوونە، ئەوانە بوون کە لە بیر ی قوولی جەستەدا زیندانی بوون، عەشق عەرش ی پازەوہ بوو و ئاسمانەکە ی بە ئەستێرە ی سەبر پازینرا بوویەو، عروچکردن بۆ ئەو عەرشە ئەشکی زۆر و ناپەھەتی ی زۆری دەویست و سووتان و چەمینەوہ و سکوت بوو عەشق...

بە قورئانەکە ی دەستیان و ئیمانی نیو دلایان و موحیببەتی نیو چاویانەوہ پێیان دەکرد، پەنگە ھەر بەو ھۆکارە بیت ببە دایک و باوکی گەنجانی بەھەشت، پەنگە ھەر بۆیە وەک خانمە تابیەتەکە ی بەھەشت ناوی بنووسریت لە ئاسمان، فاتیمە...

خۆشەویستی نیوانیان لە مالاھەشیاندا پەنگی دابوویەوہ و کاریگەراییەکە ی لەنیو چاوانی منداڵەکانیاندا دەبینرا، چوون ئەو ھاوسەرانی بە موحیببەتەوہ تەماشای یەکیان دەکرد، منداڵەکانیان خۆشەخت بوون.

پەرسشت گرنترین بەش و پارچە ی ژانیان بوو و نوری وەحی بالی بەسەر ھەموو ژانیاندا گرتبوو.

ژانی حەسەن و حوسەینیش بە ھەمان شێوہ بە ئیمان

پازیترا بوویه وه، بۆ نمونه له هیوایه ته گه وره کانیاں هاتنی
 په مه زان بوو و چۆشوخروشی پارشیوان، حوزوری وهختی
 ئیفتاریان به پۆحی بچووکیان ههست پی دهکرد و شهوانی
 قه در تا به ره بهیان مهستی دهنگی لاهووتیی خویندنه وهی
 قورئان ده بوون و بۆ ئه وهی خهویان لی نه که ویت، ئیفتاری
 شهوانی قه در شتی زۆر سووک و که میان دهخوارد و دهیانزانی
 زۆرخۆری زۆرخهوی دههینیت و ته مه لێ له په رستشه کاندای
 دروست دهکات و بهم جۆره گشت ساتیکی ژیا نیان پر و
 په نگاوپهنگ به پێوه دهچوو نه وهکانی خۆشه ویست، ئیما مهکانی
 ئومهت...

نه بیی ئه شرف دهیویست نه وهکانی بهرگهی گشت
 نا په حه تییه کی ژیا ن بگرن و چۆک دانه دن بهرام بهر
 سهختیه کان و بویر و نه ترس بن، هه ر بۆیه هانی ده دان بۆ
 وه رزشی زۆرانبازی، چوون هه م ته مه نیان، هه م هه لکه وته ی
 جهسته یان وهک یهک بوو و دهیویست ئه و وزه یه له
 وه رزشیکدا سه رف بکه ن. ده مه و نیوه پۆیهک به دیاریانه وه
 دانیشتبوو و به زه رده خه نه وه ده یفه رموو: "ده ی حه سه ن ب تینم!
 حوسه ی ن بگه ره." عه لی زه رده خه نه یه کی کرد و گو تی: "یا
 رسول الله! حوسه ی ن ته مه نی بچوو کتره، بۆچی پشتی ئه و
 ناگرن!" خۆشه ویست وه لامی دایه وه: "مه گه ر نا بییت ئه ی
 عه لی! جو بریل هاتو وه و پشتگیری ئه و دهکات و ده فه رمووی:
 <ده ی حوسه ی ن، ب تینم!>"

خۆشه‌ویست نه‌وه‌کانی زووزوو له‌باوه‌ش ده‌گرت و ماچی ده‌کردن و ده‌یفه‌رموو: "خودایه، من حه‌سه‌ن و حوسه‌ینم زۆر خوش ده‌وێت تۆش خۆشت بوین."

حه‌سه‌ن و حوسه‌ین هه‌م له‌لایه‌ن باپیریان، هه‌م باوکیانه‌وه ئامۆژگاریی ئالتوونی ده‌کران و پۆژ هه‌بوو به‌یانییان زوو له‌گه‌ل ده‌نگی بولبولان و بیلالدا هه‌لده‌ستان بۆ نوێژ و عه‌لی ماچی حه‌سه‌نی ده‌کرد و ئامۆژگاریی ده‌کرد: "کو‌په‌که‌م، وه‌ختی به‌لا و نا‌په‌هه‌تییه‌کان ته‌وژمت بۆ دینن، وه‌ک کینو به‌هێز پابوه‌سته، هه‌رگیز پشتگیری سته‌مکار مه‌که و ببه‌ به‌هێز و بالی سته‌ملیکراو، هه‌موو پۆژیکێ نوێی ژیان به‌ شه‌وق و تاسه‌وه‌ بژی و توند ده‌ست بگره‌ به‌ په‌تی خوداوه و هه‌رگیز مه‌رووخێ و سینه‌ت بکه‌ به‌ سه‌رچاوه و ده‌ریای لی هه‌لبقولینه‌."

"وه‌ک باپیرم؟"

"به‌لی، وه‌ک ئه‌و، با نمونه‌ت بۆ به‌ینه‌وه، تۆ ده‌زانیت ئالتوون بۆ وا به‌نرخه‌؟"

"بۆچی؟"

"چوون توخمیکه‌ به‌رگه‌ی ئاو و خاک و قو‌پ و لیته و باران و ئاگر و کاتیش ده‌گریت. چه‌ندین سه‌ده‌ له‌ژێر گلدا بمینیته‌وه، له‌ بیرێ تاریکدا فری بد‌ریت، له‌ناو ئه‌گردا بتویته‌وه، پارچه‌پارچه‌ بک‌ریت، هه‌شتا نرخ و دره‌وه‌شاوه‌یی له‌ده‌ست نادات و ده‌بیت به‌ خێروبه‌ره‌که‌ت و سه‌رچاوه‌ی بزه‌ بۆ خه‌لکی و ده‌ک‌ریت به‌ بازن و ده‌ک‌ریته‌ مه‌چه‌کی بووک و پادشاکان له‌سه‌ر سه‌ریان

هه‌لی ده‌گرن، ده‌کریت به ته‌خت، ده‌کریت به تاج، به ده‌وا...
 مرو‌فیش ده‌بیت وهک ئالتوون بیت، هه‌م په‌ق، هه‌م نه‌رم. نه‌رم
 به‌رامبه‌ر فرمانه‌کانی خودا و زوو بتو‌یت‌ه‌وه. په‌ق و سه‌نگین
 به‌رامبه‌ر هه‌رامه‌کانی... ده‌بیت ئینسانیش وهک ئالتوون، تا زیاتر
 پارچه‌پارچه بکریت و زیاتر پتیدا بکیشری و زیاتر له‌چاوه‌پوانیدا
 به‌یتریت‌ه‌وه، جوانتر و دره‌وشاو‌تر و پته‌وتر بیت و ئه‌و کات
 ئیدی وهک ئالتوون ده‌بیت‌ه‌ سه‌رچاوه‌ی بزه و هی‌ز بۆ مرو‌ف،
 گه‌لی پنی ده‌گه‌ن. "عه‌لی باو‌کیکی دووربین بوو و من‌داله‌کانی
 بۆ داهاتوو ئاماده‌ ده‌کرد و به‌و جۆره‌ ئامۆزگاریی ده‌کردن و
 ده‌یگوت: "من‌داله‌کانتان به‌پنی ئه‌و سه‌رده‌مه‌ نا که تیتدا ده‌ژین،
 به‌پنی ئه‌و سه‌رده‌مه‌ په‌روه‌رده‌ بکه‌ن که ئه‌وان تیتدا ده‌ژین."
 بینینی سه‌رده‌می دوا‌ی خۆی ته‌نها له‌ که‌سیکی نزیک پیغه‌مبه‌ر
 ده‌وه‌شایه‌وه و بی‌لیدان و ئازاردان و که‌مکردنه‌وه‌یان به‌ 'قولی
 لین' و ته‌ی نه‌رم، 'تۆوی هه‌ر په‌فتاریکی بو‌یستایه‌ له‌ پو‌حیاند
 ده‌یچاند و ده‌یگوت: "من‌دال ئه‌مانه‌ته و کی‌لگه‌یه‌کی به‌تاله، هه‌رچی
 تیدا برو‌ینی، ئه‌وه‌ت ده‌دات." عه‌لی له‌ هه‌موو بواره‌کانی ژياندا
 په‌روه‌رده‌ی ده‌کردن و ته‌ی جوانی ده‌پشته‌ نیو پو‌حی
 کو‌په‌کانی و ده‌یگوت: "کو‌پم، ئایا ده‌زانیت گه‌وره‌ترین ته‌نهای
 ئه‌وه‌یه ئینسان غرووری هه‌بیت و خۆی له‌ هه‌مووان سه‌رووتر
 ببینیت!" به‌م جۆره‌ فیری هه‌سه‌نی ده‌کرد با نه‌وه‌ی مو‌حه‌مه‌دی
 سه‌رداری ئه‌نبیاش بیت، با کو‌پی فاتیمه‌ی خۆری سه‌رزه‌وی و
 عه‌لیی شیره‌که‌ی خوداش بیت، به‌ غروور و خۆبه‌شتزانی ناگات
 به‌ هیچ و ته‌نها ده‌بیت.

حەسەن و براکەى بە پەرورەدەيەکی لەم جۆرە ناسکدا
تێپەریبوون، هەر بۆیە نە کەسیان بە کەم دەبینی، نە خۆیان
بە زۆر و حەسەن زووزوو ئەو نزایەى دەکرد کە لە باپیڕیەو
فێر ببوو: "ئەى خودای گەرە، لە هیدایەتى خۆت بێبەشم
نەکەیت و بمخەیتە پیزی ئەو بەندانەت کە بە دوستی خۆتیا
دەبینیت و هەرچیت پێ بەخشیوم بەرەکەتى تێ بخەیت و
لە شەپى ئەو شتانەش بمپاریزە کە حوکمت بەسەردا داو،
چوون کەسێ دوستى تۆ بێت، هەرگیز زەلیل نابێت."

سفره‌ی خودایی

دلّتان با مالی سئ شت بی:

ئیمان و هیوا و عشق...

"حه‌زرقی عه‌لی"

شه‌وه‌کان و پۆژه‌کان تیده‌په‌رین و مانگ چه‌ندین جار پر
ده‌بوویه‌وه و هیشتا ئاگری نئو مالی نه‌بی خامۆش بوو و یه‌ک
دلۆپ شۆرباشی تیدا لینه‌ده‌نرا...

په‌غه‌مبه‌ر نه‌ نانی هه‌بوو، نه‌ خه‌و، نه‌ پشوو، به‌رده‌وام له
هه‌ولی بلاوکردنه‌وه‌ی دینه‌که‌ی خودادا بوو.

پۆژیک برسیتی زۆری بۆه‌ینا و له‌ ده‌رگای مالی فاتیمه‌ی
کچی دا: "هیچ شتیکت هه‌یه‌ بۆ خواردن بشیت کچه‌که‌م! زۆرم
برسییه‌..."

مال هیچی تیدا نه‌بوو و فاتیمه‌ شه‌رمه‌زار: "گیانم قوربان
بابه‌ گیانم، بیه‌خشه‌ ماله‌که‌م هیچی تیدا نییه‌!"

شه‌رمه‌زاری فاتیمه‌ کزه‌ی له‌ دلی باوکی ه‌ینا، په‌نگی
زه‌ردی خۆی و منداڵه‌کانی دلی پاره‌پاره‌ کرد و به‌ دلیکی
په‌روه‌ ده‌ستی به‌رز کرده‌وه‌ بۆ ئاسمان و داوای پزقوپۆزی
بۆ کردن و جوهریل هاته‌ حزوری و فه‌رمووی: "یا رسول

الله! سلاوی خودام پتیه بۆت و داوای لی کردووم ئالو بهیتی
عهلی چیان دهویتی له بههشتهوه بۆیان بهیتم. ئارهزووی
چی دهکهن؟

پهغهمبهه گوتی جوهریلی له ئه و ئاشکرا و له ئهوان
پهنهانی گه یاند و فاتیمه نوقمی شهرم و پیزیکی زور ببوو،
بیدهنگ، هیچی نه دهگوت، عهلی بیدهنگ بوو، حهسه نهین بیدهنگ
بوون و هیچکس زاتی نه دهکرد بلایت ئارهزووی چی دهکات
له ئاسمان بۆیان ئاماده بکریت. تاکوو حوسهین به پاکي و
جوانیهکی مندالانهوه گوتی: "دهتانهویتی من ههلی بژیرم؟"
وهلامیان دایهوه: "بیگومان! هههچیی تو ههلی بژیریت،
خۆشبهختانه قبولمانه."

رێک لهو ساته دا پهغهمبهه بۆ کاریکی گرنه له دهرهوه
بانگ کرا. پاش پۆشتنی دراوسیهک، دوو نان و پارچهیهک
گۆشتی بۆ فاتیمه نارد، فاتیمه لهگه لهوهی خۆی برسی
بوو و عهلی برسی و حهسه نهین برسی، بهلام خستیه
قاپیکهوه و سه رهکهی داپۆشی و گوتی: "سویند به خودا،
فهزلی پهغهمبهه ری خودا دهدهم به سه ره خۆم و منداله کانمدا"،
پاشان باوکی بانگهێشت کرد بۆ نانخواردن.

په سول گه یشت و فاتیمه به دلخۆشیهوه گوتی: "بابه گیان،
خودا پۆزییهکی بۆ ناردووین و بۆم هه لگرتوویت." دواتر
سفره ی پاخست و نان و گۆشته کهی له سه ره دانا و پاش چه ند
له حزه یهک سه ره ی سوو پ ما له وهی بینیی. سه ره سفره که پر
بوو له نان و گۆشت، ئه وهش ئاشکرا له حورمه تی په سول

پرووی دابوو و هەر له شهوی میعراجدا خودا موعجیزه‌ی
به‌ره‌که‌تی پێ به‌خشیبوو، وه‌لی خۆشه‌ویست زه‌رده‌خه‌به‌یه‌کی
کرد و فهرمووی: "ئه‌مه‌ له‌کوێوه‌ هات ئه‌ی فاتیمه!"
"خودای گه‌وره‌ ناردی باب‌ه‌ گیان! خودا هه‌رکێ بیه‌وێت، بێ
حیساب پزقی نادات مه‌گه‌ر!"

خۆشه‌ویست پێکه‌نی و فهرمووی: "ئه‌ی فاتیمه! سوپاس
بۆ ئه‌و خودایه‌ی تۆی وه‌ک مه‌ریه‌م به‌رز پراگرتووه‌، چوون
ئه‌ویش هه‌رکات خودا پۆزییه‌کی بۆ ده‌نارد و ده‌یانپرسی
له‌کوێی بووه‌، ده‌یفه‌رموو: "له‌لایه‌ن خوداوه‌ بۆم هاتووه‌ و ئه‌و
هه‌رکێ بیه‌وێت، بێ حساب پۆزیی ده‌دات."

خانه‌واده‌ی عه‌لی بۆ یه‌که‌م جار دوا‌ی چه‌ندین پۆژ نانێکی
تیروته‌سه‌لیان خوارد و هه‌مووان تێر بوون و سفره‌که‌ ده‌تگوت
هه‌شتا ده‌ستی بۆ نه‌براو. هاوسه‌رانی پێغه‌مبه‌ریشیان بانگ
کرد و ئه‌وانیش تێریان لێ خوارد و له‌گه‌ڵ ئه‌وه‌ی هه‌مووان
تێر بوون، هه‌شتا سفره‌ وه‌ک خۆی بوو و وه‌ختی فاتیمه
بردی و دابه‌شی کرد به‌سه‌ر دراوسێکانیدا، جارێکی دیکه‌ش
به‌ره‌که‌تی نزای پێغه‌مبه‌ری بینی...

ملوانكەكەى فاتیمە

پىغەمبەرى خۆشەويست و ھاۋەلان نويژى عەسريان كوردبوو
و حەلقەى گوتاريان پىك ھىنابوو و خۆشەويست قسەى بۆ
دەكردن و ژيان ۋەك ئاۋ شىيرىن و بەھادار دەپۆيشت بەپۆھ و
گوڭگرتن بۆ ئو بە ھىچ لەزەتلىكى دىكەى دونيا نەدەگۆردرايەۋە
و لە ھەر قسەيەكىدا پۆخ و فيكرى ھەمووان دەياندا لە شەقەى
بال. لە كاتىكدا ھەمووان سەرقالى نەخشاندنى وشەكانى نەبى
بوون لەسەر دليان، گوڭيان لە دەنگى پىرەژنىك بوو، ئاۋريان
دايەۋە و دەبينن پىرەژنىكە جەلەكانى بەرى ھەموو كون-
كون ببوو و لە شەكەتى و ماندووئيتىدا خۆى بەپۆھ ناگرئت.
خۆشەويست دەستبەجى چوو بەدەميەۋە و ژنەى بىچارە
شەرمەزار لەئاست ئو ھەموو گەرموگۆرييەى نەبى گوتى:
"ئەى نىزدراۋەكەى خودا! بىستوومە ھەركى بىتە بەر قاپيت،
دەستبەتال ناگەپتەۋە، ھاتووم عەرزى ھالمت بۆ بكەم." وشە
لەرزۆكەكانى پىرەژن دلى ھەمووانى پارەپارە كرد و بەردەوام
بوو: "ھال ئەمەيە! برسېم! ھەژارم! پەرىشانم! ھاتوومەتە بەر
قاپيەكەت، پۆشاكىم بدەرى! تىرم بكە! دلخۆشم بكە!"
خۆشەويست ھەرچىي ھەبوو دابووى بە خاۋەن پىنداويستى

دیکه و هیچی له دهستدا نه بوو و فهرمووی: "به خیر بیتت بۆ قاپیم، له ئیستادا هیچم نییه بتههمن، به لام رهوانه ی لای که سیکت دهکهم، چوون ههرکه س نیه وندگیری له چاکه دا بکات، وهک ئه وه وایه خۆی کردبیتتی، برۆ بۆ مالی کهسی که خودا و پیغه مبه ره کهشی و پیغه مبه ری زۆر خوش دهوینت و خودا و پیغه مبه ره کهشی ئه ویان خوش دهوینت. بچۆ بۆ مالی فاتیمه."

دواتر بیلالی بانگ کرد و داوای لێ کرد ژنه ی به ته مهن بیات بۆ مالی فاتیمه و بیلال له پیشه وه و پیره ژنی شه که ت له دواوه پتی مالی فاتیمه یان گرت و بیلال ماله که ی نشان دا و جیی هیشت. پیره ژن له ده رگا که وه هاواری له ژووره وه کرد: "سلاوتان لێ بیتت ئه هلو به یتی موحه ممه د، ئه ی ئه و ماله ی فریشتان به رده وام هاموشۆی ده که ن، ئه ی ئه و ماله ی جو بریلی فریشته ی بۆ دابه زیوه." فاتیمه خیرا به ره و ده رگا که پویشت و سلاوی له پیره ژنه که کرد و پرسیی کینی و پیره ژن وه لامی داوه: "پیره ژنیک ی هه ژار و نه دارم، که میک به ر له ئیستا چوومه خزمه تی باوکت و ناردمی بۆ لای تو، جلم نییه و جلم دهوینت، برسیمه و نانم دهوینت، وه ره به هانامه وه ئه ی نوری چاوی نه بی، تا خوداش بیتت به هاناته وه."

فاتیمه به پوژوو بوو و سه یری هه رچی کونوکه له به ری ماله که یه کردی و هیچی تیدا نه دۆزییه وه، له کوتاییدا بیچاره ئه و راخه ره ی هه سه ن و حوسه ین له سه ری نوستبوون، له ژیری ده ر کردن و دای به ژنه: "ته نها ئه م راخه ره م هه یه بته ده می! هیوادارم به که لکت بیتت و خودا باشترت پی به خشیئت."

پيره ژني که مته حمول و برسي وه لامي دايه وه: "ئه کچه که ي په سول، من پيت ده ليم برسيمه و تو راخهرم ده ده يتي! راخهر چي لي بکه م، برسيمه من، برسي!"
 فاتيمه غمبار و بيچاره ته ماشاي ژنه که ي ده کرد و نه يده زاني چون هاوکاري بکات، تا کو و له و نيوه ننده دا دهستي بهر ملوانکه عه قيقه که ي ملي که وت، که دياړي کچه که ي حه مزه ي مامي شه هيد ي بوو، له سه رخو له ملي دا که ند و دايه دهستي پيره ژنه که: "ده ي که وا بي، ئه م ملوانکه يه ببه! به لکوو بيفروشي و جلوبه رگ و خورا کيشي پي بکريت."
 "ئه م ملوانکه يه دياړيه کي زور گه وره يه بو که سي کي وهک من بووده له و په شو پروت!"

پيره ژنه که ئه وه نده ي گوت و موانکه که ي برد و به ره و مزگه وت گه رايه وه و هه ر چي پروي دابوو بو نه بي و هاوه لاني گي رايه وه و په سول چاوه کاني پر بوون و عه ماري کوړي ياسر هه ستايه سه ر پي و گوتي: "يا رسول الله، گه ر ئيزن بفهرمون، دمه وي ت من ئه و ملوانکه يه ي لي بکرم."
 "ده توانيت بيکريت."

عه مار پروي کرده پيره ژنه که و پرسبي: "دايه گيان، ملوانکه که به چند دفروشي؟"

"پيره ژني کي وهک من چي ده وي ت له دونيا! که ميک نان و پارچه يه ک گوشت و عه بايه کي پي کوپيک نويزي پتوه بکه م و ئه وه نده دره م که بتوانم پتي بگه ريمه وه بو ناو که سوکارم."
 عه مار زور ده وه لمه ند نه بوو، به لام چند ئالتووني کي له

غەنیمەتی جەنگ ھەبوو و بێ دوودلی وەلامی دایەو: "دەوی
کە وای، ملوانکە کەت لی دەکۆم و لەبەرانبەر دا چل پارچە
ئالتوون و دوو سەد درھەم و عەبایەکی یەمەنی و حوشتریک
و بڕیک نان و گوشت دەدەم."

پیرەژن سەری سوور ما: "خودایە! چەندە پیاویکی
بەخشندەیت، ھەر بەراستیتە!"

عەمار ھەرچی بەلێنی دابوو بە پیرەژن، دای، پیرەژنە کە
دوای ماوێک بەتیری و بە جلوبەرگی نوێو ھاتو ھەو بۆ
مژگەوت و خوشەویست فەرمووی: "دەبینم جلوبەرگی نوێ و
پاکت لەبەردایە، ئەی سکت تیر کرد؟"

پیرەژن لەو پەری دلخۆشی و ئارامیدا وەلامی دایەو: "دایک
و باوکم فیدات بن، ھەرچیم دەویست بە دەستم ھێنا." پیغەمبەر
وەلامی دایەو: "دەوی کە وای، چاکەیی فاتیمە بدەرەو."

پیرەژن دەستە چرچەکانی بەرز کردەو ھەو بۆ ئاسمان:
"خودایە! تۆی تاکە پەرستراو و تاکە پۆزیدەر! یا پەب، وەک
چۆن ئەو منی دلخۆش کرد، لە قیامەتدا نێمەتی وەھای پێ
بەخشیت، نە ھیچ چاویک بینیبیتی، نە ھیچ گۆنیەک بیستیتی."
خوشەویست پاش ئەو ئامینی بۆ نزاکەیی کرد، فەرمووی:
"ھەموو ئەو نزایانەی بۆ فاتیمەیی کرد، خودا ھەر لە دنیا شدا
بە فاتیمەیی بەخشێو، چوون من باوکی فاتیمەم و لە ھەموو
دونیادا کەسی دیکەیی وەک من نییە، عەلی ھاوسەر یەتی و
گەر ئەو نەبوایە، ھیچکەسیکی دیکە شایستەیی ئەو نەبوو و
حەسەن و حوسەینی پێ بەخشێو کە سەرکردەیی گەنجانی

بەهەشتن، ھەروەھا کۆمەڵێک فریشتەشی بۆ ھەراھەم کراوە
کە بەردەوام پارێزگاریی لێ دەکەن.

عەمار چاو و دلی پر بوو بە قسەکانی ئەبی و ئەو
ملوانەکیەکی کە بە مەبەستی گەڕاندنەوەی کەپیووی، لە
ئاوڕیشمێکی سەوزی پێچابوو و بۆنی میسکی لێ دابوو، دایە
دەست سەھمی کۆیلەکی و گوتی: "ئەم بەدە بە پێغەمبەری خودا
و لەمڕۆ بەدواوە تۆش ئازادیت و پیشکەشی ئەوت دەکەم."
سەھم ملوانەکیەکی دایە دەست پەسول و پەسول
چاوەکانی پر بوون بەرامبەر ئەم پەفتارەکی عەمر و ھەرمووی:
"ملوانەکیەکی بێ بۆ فاتیمە و خۆشت ئازادیت و پیشکەشی
ئەوت دەکەم." سەھم بەھەڵەدەوان چوو بۆ مائی فاتیمە و
بەھەناسەبرکێوە گوتی: "ئەکی کچەکی پەسول، عەمری
ھاوێلی پێغەمبەر ملوانەکیەکی و منی پیشکەشی پەسول کرد و
ئەویش ھەردوو کمانی پیشکەشی تۆ کرد." فاتیمە ملوانەکیەکی
لێ وەرگرت و وەلامی دایەو: "منیش لەبەر پەزنامەندیی خودا
ئازادەت دەکەم ئەکی سەھم! ئازادیت." سەھم وەخت بوو لە
خۆشیدا بۆ دەگرت و لە خەتێکی باریکی نێوان دڵخۆشی و
سەرسوورماندا پێدەکەنی و قاقای لێدەدا و ئەوانەکی دەیانبینی
وایان دەزانی شێت بوو و چوار دەوریان لێ دا و پرسییان:
"چیە سەھم! چیتە، بۆ وا پێدەکەنیت!" سەھم، دواي ئەو
ھاتەو سەر خۆی، وەلامی دانەو: "بە بەرکەتی ئەم
ملوانەکیە پێدەکەنم! لە ڕووکەشدا تەنھا ملوانەکیەکی عەقیقە،
بەلام بڕسییەکی تێر کرد، ڕووتیکی داپۆشی، ھەژاریکی

دەولەمەند كۆرد و كۆيلەيەكيشى ئازاد كۆرد و لە كۆتايىشدا
گەپايەو دەستى خاوەنەكەي!"

ئەي ئاوا بوو، زۆر جار ئەو چاكانەي دەكران، ھەر لە
دونيادا يەك بە ھەزار پاداشتەكەيت ۋەر دەگرتەو... ئەمە بوو
نەيتىي بەخشىن... فاتىمە زەردەخەنەيەكەي كۆرد و سوپاسى ئەو
خودايەي كۆرد كە كۆردوويەتى بە ھۆكارى دلخۆشىي بىسنوورى
سەھم و ملوانكە يادگار يىيە بەنرخەكەشى بۆ گەپاندەو...

قه لای غروور

«سَيَجْعَلُ اللَّهُ بَعْدَ عُسْرٍ يسْرًا»

«بیگومان پاش سهختی و تهنگانه، خودا

خوښی دینی و دهرووی خیر ده کاتهوه»

سوره قی الطلاق/۷

ئهو پوژانه تر وپکی خوښهختی موسلمانان بوو و خوښهویست له گهل هلهاتنی خوړی هر پوژیکدا، مژده و خوښی نوی ده بیست. و هلی زیادبوونی موسلمانان بهم جوړه و فراوانبوونی ئیسلام بیتاوه پانی گهلی نارحعت کردبوو و له پاش ئه وهی له جهنگی به در و ئو خوددا ئه وهی دهیانویست به دهستیان نه هیتا، له ئاماده کاریدا بوون بۆ جهنگی نوی و سویندیان خواردبوو که له پیش هه مووانه وه په سول و تاکه موسلمانیک به سهر پووی زه وییه وه نه هیلن و له گهل هوزی به نوقوره یزه یه هودی، که له سهر دارانی مه دینه بوون، ژیر به بژیر پیک که وتبوون و سوپایه کی به هیزیان پیک هیتابوو و به چهک و زری و ئه سپ و حوشتی به هیزه وه به ره و مه دینه به پیک که وتن و په لاماریکی له ناکاو بوو و دهکرا هه رساتیک بگه و پیغه مبه ره والی هیتر شه که ی پی گه یشت.

ئەم ھاتنەیان ھاتنیکى جیاواز بوو، ھەر بۆیە ەلى بەردەوام لە سەنگەردا و دەستەکانى فاتیمە لە ئاسماندا و موسلمانان شەو تا بەیانى لە شەونویژدا بوون و پاش کۆبونەوێ دەستەى پاونژکاری، لەسەر پینشیاری سەلمان بپاریان دا خەندەقێک بە دەوری شاردا دروست بکەن و بەم جوړە بپاوه پان نه یانده توانى داخلى شار بین و بیدەرەنجام دەگەرانهوه. ھەمووان شەو و پوژیان خستبووێ سەر یەک و سەرقالی ھەلکەندنى خەندەق بوون، پیاوان چالیان ھەلکەکنەند و ژنان نان و ئاویان بۆ دەھێنان و پیاو و ژن و مندال بیتوچان ھەلکەسووران و پاش نزیکى پازدە پوژ، خەندەقەکە کوتایى ھات و دەنگى دەف و دەھۆلى سوپای کافران لە دوورەوہ بەکزی دەھات و بەنوقورەیزە لە ژوورەوہ و سوپای مەککە لە دەرەوہ بەنیاز بوون موسلمانان تەفروتونا بکەن، بەلام شتیکیان لەبیر کردبوو، ھەرکێ خودا یاری بیت، ترسی لەناوچوونى نییە، ئایەتیک ھەبوو نہ یانده ویست بییستن:

«أَلَيْسَ اللَّهُ بِكَافٍ عَبْدَهُ»

”مەگەر ھەر خودا بەس نییە کە ئاگای لە عەبدى خۆى

بى؟“ الزمر: ۳۶

ئەرێ، خودا کافییە بۆ بەندەکانى خۆى... دوژمن بەرەبەرە نزیک دەبوویەوہ و لە کوتاییدا گەیشتنە سەر سەریان و بە ئەسپە شاھانەکانیانەوہ غاریان دەدا تا بە زووترین کات داخلى مەدینە بین، وەلى کە نزیک بوونەوہ، چى بینن!

چالکی قوول و گه وره به دهوری شاردا هه لکه نراوه و له ویدیو چاله که وه سوپای کافران و له مدیوه وه موسلمانان پو و به پووی یه کدی وه ستابوون. بیباوه پوان له په ستیدا پوخساریان مۆر هه لکه پابوو و نه یانده زانی چۆن هیرش بکه، سه ره تا ده ستیان کرد به تیرباران و عه مری سه ره کرده ی سوپای بیباوه پان قاقای لیده دا و هاواری ده کرد: “گه ر ئازان، وه رنه به رامبه رمان! ترسئو کانه! خو به حساب ئیوه شه هید ده بوون و ده چوونه به هه شت! ئه وه چیه، له ترساندا له پشت ژنه کانتانه وه خوتان هه شار داوه، کوا مه ردیک بینه به رامبه رم دوو قسه ی له گه ل بکه م!” عه لی به رگه ی قسه کانی عه مری نه ده گرت و له جیی خوی به رز بوویه وه: “یا رسول الله! ئیزن بفرموون سنووریک بو بیره وشتییه کانی دانیم!”

خۆشه ویست هه رچی ده کرد، دلی نه ده هات، چوون ده یزانی هه رکئ بکه وینه به رده ست عه مر، ملی ده په پئنی و نه یده ویست هیچ هاوه لیکی له ده ست بدات، عه مر که سه رتاپا زری ئاسنی پۆشیبوو، به رده وام بوو له قسه کردن و له کوتاییدا عه لی له سه ر ئیزنی په سول زری زه رده که ی پۆشی و شمشیری زولفیقاری له که مه ر نا و به ره و پووی پۆشت، وه ختی عه مر بینیی، قاقایه کی لیدا: «ئهم منداله تان نارده وه ته به رامبه رم!» “باوکت دۆستم بوو! برۆ لا چۆ له به رچاوم عه لی، که سیکی وه ک خۆم به یینه به رامبه رم!”

مال و موڵک و هیز وایان کردبوو عه مر له نیتو قه لای غرووردا بژی و نه یده زانی دنیا زۆری دیکه ی وه ک ئه وی

ناوہ ته ژیر پتی... علی سویندی خواردبوو له و قه لای غرووره
 دای بگریټ و بهرامبه ری وه ستایه وه: "وهره ئه ی عه مر! نزیک
 به ره وه لیم، به ئیزی خودا سنوورت بق داده نیم!" عه مر
 به قاقا بیزارکه ره کانی و به ئه سپه که یه وه هیرشیکی کرده
 سه ر علی و په لاماری دا و شمشیریکی به هیزی لی دا و
 زریټوشکه ی له ناوه راستدا کرد به دوو که رته وه و خه ریک
 بوو شمشیری دووهمی لی بدات، به لام علی وریایانه و به په له
 خوی نوشتانده وه و شمشیرکی دا له عه مر و له ئه سپه که ی
 فپتی دایه خواره وه و عه مر نه توانی له جینی خوی به رز
 بیته وه و دهنگی دهف و دههؤل و زوپنا و شیعر و سرودی
 به ره ی بیباوه ران بیده نگ بوو و سوپای بیباوه ران له رزیان
 تی کهوت...

له دوا ی ئه وه جهنگ چه ندین پوژی خایاند و بیباوه ران به
 چه ندین جوړ له هه ولی تپه پراندنی خنده قه که و داگیرکردنی
 مه دینه دا بوون و په نایان برده بهر چه ندین فیل و ته له که،
 به لام پلانی خودا له پیش پلانی هه مووانه وه بوو. تا له کوتاییدا
 که رده لولولیکی به هیز دهستی پی کرد و په ریشانی کردن و له
 به هیزی که رده لولوله که دا ئه سپه کان ده یانحیلاند و حوشتره کان
 جیتیان به خویان نه ده گرت و چادر و دهفر و کاسه کان له
 ئاسماندا دهفرین و سه ربازه کان چاویان پر ببوو له لم و ماندوو
 و شه که ت سه ریان کز کرد و پنی مه که که یان گرتنه وه بهر و
 به م جوړه جهنابی حق سه رکه وتنی به خشی به موسلمانان و
 عه لیلی قاره مانیتیه که ی مه زنی نیشان دا و پیغه مبه ر خوشحال و

فاتیمه دلخۆش و موسلمانان که یفخۆش بوون بهم دهره نجامه. وهلی له ساته کانی کۆتایی جهنگه که دا تیری که بهر قوله پیتی عهلی کهوت و به ئیسکه کهیدا چه قیوو و له ئازاریکی زۆردا بوو و هاوه لان پیتیان وا بوو ئه مه له و تیرانه یه که دهره پیتیانی سهخته و هه کیمیکیان بۆ بانگ کرد و پاش وردبوونه وه له برینه که، هه کیم گوتی: "تیره که له نێو ئیسکه که دایه و برینه که ت زۆر قووله، ده توانم دهری بکه، وهلی ئازاری زۆر زۆر ده بیت و بهرگهی ناگریت، ده بیت ئاوی چه ند گیایه که بکولینم و بتدهمی تا له هۆش جۆت بجیت، پاشان دهری بکه." عهلی حهیده ر وهلامی دایه وه: "پتیست به بیهۆشکردن ناکات، هه رکات وه ستام بۆ نوێژ، تیره که دهر بکه...! چوون من که نوێژ ده که، ئاگام له ههچی دیکه نامینیت." زۆریان گوت، به لام عهلی له سه ر قسه ی خۆی سوور بوو و ههچ چاره یان نه بوو و چاوه پیتیان کرد تا وهختی نوێژ هات. عهلی الله اکبری کرد و به هه موو بوونیه وه له حزوری خودادا وه ستا و نوقمی جیهانیکی هه نده قوول ببوو، هه رچی ئازار و ناله یه تی براهه وه و هه کیم و هاوه لان سه ریان سوور ما بوو به رامبه ر خۆپاگری و بیتاله یی... عه رش و عه رز نه فه سیان له خۆیان بریبوو و ته ماشای عه لیمان ده کرد و نوێژیکی پڕ خشوع و پکوعیکی پڕ پژی برد و وهختی گه شته سوچه، تیریان له قاچی دهر هه تئا و نه ئاخیک، نه ئۆفیکیان لی نه بیست و به وه پهری خشوعه وه به رده وام بوو له نوێژه که ی، چوون زه ره په که ئازاری پێ نه گه شت! ئه وه بوو جیاوازی به ندایه تی عه لی و ئیمه... هه ر ئه وه نده ش نا، عه لی

زۆر نمونەیی دیکەیی لەو جۆرەیی لئ بێنرابوو، بۆیە پێغەمبەر زووزوو ئاگاداری دەکردەو: "ئەیی عەلی! تۆ شیرەکەیی خودای، بەهیزی، بویریت، نەترسیت، وەلئ پشت بە بەهیزیت مەبەستە و پشت بێستە بە سێبەری داری هیوای خودایی..."

ئەم وتە بەنرخانەیی خوشەویست هەمیشە لە زەینی عەلیدا بوون و ئەوی جارێک زۆر خراپ پەلاماری کافرێکی دا کە هێرشێ کردبوویە سەر و شمشیرەکەیی دەر کرد و خستیه سەر ملی و پیاوی کافر لەو کاتەدا تا هیزی تیا بوو تفتیکی کردە عەلی، لە کاتیکدا ئەو پەفتارەیی ئەوەندەیی دی عەلیی پەست و توورپە کرد، بەلام شمشیرەکەیی دەستی فری دا، پیاوێکە واقعی و پرسی: "چی بوو؟ بۆچی پەشیمان بوویتەو لە کوشتنم؟"

"چوونکە زۆر توورپە بووم و دواي تفتیکردنەکەت ئەوەندی دیکە توورپە بووم و گەر بمکوشتیتایە، لە توورپەبییدا و لەبەر نەفسی خۆم دەمکوشتی، نەک لەبەر خودا! نەفسم تیکەل بە بابەتەکە بوو و دلسۆزییەکەیی شتواندم، بۆیە ناتکوژم، هەستە بپۆ!"

پیاوێکە بەسەر سوورمانەو لە جیی خۆی هەستا و گوتی: "ئێستا دلنیام کە ئەم دینە دینە راستەکەییە! مادەم دینەکەتان هێندە پاکە و بەرزووەندیی تاکەکەسیی تێدا نییە، ئەوا منیش موسلمان بووم."

ئەمە بوو عەلی... ئاوا بوو شیرەکەیی خودا... بۆیە لە پیشینەکان و سەردارانێ جەنەتی نەبپاوه بوو...

عهلی فاتیحی خه ییهر

خه ییهر جیه کی نیشته جیوون بوو له باکووری مه دینه و له سهه ته پۆلکه یه کی پته و بوو، له بهر ئه وهی له سهه رینی شام بوو، خاوهن زهویی به پیت و باخه خورمای زۆر بوو و جیی نیشته جیوونی یه هودییه دهوله مهنده کان بوو. قه لایه کی هه بوو که چندی تیرهاویژی به توانا پاریزگارییان لی ده کرد، دانیشتوانی خه ییهر ئه وه که سانه بوون که پهیمانی ناشتی مه دینه یان شیواند و بهردهوام موسلمانانان بیزار ده کرد و به شوین فیل و تهله که وه بوون و بهردهوام به مه بهستی له ناو بردنی موسلمانان له گهله بیباوه پان ریک ده که وتن و کوتا جار که ههولی کوشتنی پیغه مبهریان دا، موسلمانان برپاریان دا که تا ئه جیه بهس بی و پرو به پروویان ببه وه، به شمشیر و جهنگ له گهلیان بدوین. عهلی له دوا ی ئه وه وه له ده سته جی گه شته حزوری ره سول و کوتی: "ئه مر بفهرموون یا رسول الله! ئه مر بفهرموون با دوژمن په ریشان بکهین." خوشه ویست ئیزنی فهرموو و له ماوه یه کی کورتدا سوپایه ک ئاماده کرا، که له ههزار و شهش سهه کهس پیک ده هات، که دوو سه دیان ئه سپسوار بوون، هاوکات له گهله بیست خانم و عهلی و فاتیمه دا

به ره و خه یبر به پئی که وتن. به دهم ته کبیره وه پئیان ده کرد و پیغه مبر نژای بلا بوونه وهی په یامه که ی ده کرد به سهر پروی زه ویدا و ده یفرموو: "خودایه، په نا ده گرم به تو له خه می داهاتوو و په شیمانی پابردوو و بیتهزی و ته مبه لی و په زیلی و ترسنوکی و قهرز و سته م و سته مکاران!"

سو پای موسلمانان به دهم نزا و ته کبیره وه گه یشته خه یبر و گه مارو یان دا و ئه و شه وه له وئی مانه وه و به ره به یان، وه ختی یه هودییه کان به ئاگا هاتن، ده بینن گه مارو دراو و به ترس و له رزه وه هاواریان ده کرد، "گه مارو دراوین!" شهرزه بوون و به ره و نئو قه لاکه رایان ده کرد به هیوای ئه وه ی پاریزراو بن له وئی و وه ختی نه بی ئه و حاله ی بینن، فرمووی: "الله اکبر! الله اکبر!"

"خریت خیر!"

"خه یبر له ناو چوو!"

یه هودییه کان مندال و که لوپه لیان برده نئو قه لاکانی دیکه و خو یان له نئو قه لای نیتاتدا کو بوونه وه، که به هیترینی قه لاکانیان بوو و خوشه ویست که ئه مه ی پیشتر ده زانی، باره گای له به رده م قه لای نیتاتدا هه لدا بوو و جهنگیکی گه وره به رپا بوو و بیره وشتیان گه شت بووه جیته ک، که به ردبارانی هاوه لیکیان کرد، که له ماندوویتی و شه که تیدا دانیشتبوو که میک بجه ویته وه و له جیی خویدا شه هیدیان کرد. جهنگکه ماوه ی چند رۆژیک به رده وام بوو و ئالاکه ی ده دایه ده ست هه رکه سینک فه تحی قه لاکه ی به نسب نه ده بوو و ئه م جار

خوشه‌ویست دهمه‌وئێواره هاوه‌لانی کۆ کرده‌وه و فه‌رمووی: "به‌یانی ئالاکه ده‌ده‌مه ده‌ستی که‌سیک که‌خودا و پیغمبه‌ری زۆر خوش ده‌ویت و خودا و پیغمبه‌ریش ئه‌ویان خوش ده‌ویت و له‌سه‌ر ده‌ستی ئه‌و خه‌یبه‌ر فه‌تح ده‌کریت." هه‌مووان که‌وتنه مه‌راقینکی زۆره‌وه و ئه‌و شه‌وه‌یان له‌نیۆ ئه‌و مه‌راقه‌دا کرده‌وه، تو بلیی کئ بیت؟ به‌ره‌به‌یان، له‌گه‌ل بانگی به‌یانی، هه‌مووان هه‌ستان و خوشه‌ویست داوی کرد ئالاکه‌ی بۆ به‌یتن، ئاله‌که‌یان بۆ هێنا و هه‌مووی ئاره‌زووی ئه‌وه‌ی ده‌کرد ئه‌و که‌سه‌ی ناوی ده‌هینریت خۆی بیت و خوشه‌ویست هه‌ر چاوی ده‌گێرا و له‌ کۆتاییدا فه‌رمووی: «عه‌لی له‌کۆتییه؟» هه‌مووان ته‌ماشای ئه‌ملاولای خۆیان ده‌کرد و که‌س عه‌لی نه‌بینی و له‌داوی سۆراغکردن، ته‌مasha ده‌که‌ن عه‌لی له‌نیۆ چاده‌که‌یدا له‌ حالینکی په‌ریشاندا پال که‌وتوو و گه‌رما لینی داوه، بیتیز بووه و و چاوه‌کانی هینده ده‌کزانه‌وه، نه‌یده‌توانی له‌ جیتی خۆی به‌رز بیته‌وه و حالیان عه‌رزى په‌سول کرد: "عه‌لی نه‌خوشه!" "بانگی بکه‌ن بۆم."

عه‌لی په‌ریشان و له‌ ئازاردا له‌ چاده‌که‌ی هاته ده‌ره‌وه و چاوه‌کانی ئاوسابوون و سوور ببوونه‌وه و نه‌یده‌توانی بیانکاته‌وه و خوشه‌ویست که‌ بینیی، زه‌رده‌خه‌نه‌یه‌کی کرد و بسم الله‌ی کرد و ده‌ستی هینا به‌سه‌ر چاوه‌کانیدا و له‌ خودا پارایه‌وه: "خودایه، ده‌ردی سه‌رما و گه‌رما له‌سه‌ر عه‌لی به‌وه‌ینیته‌وه." له‌ به‌ره‌که‌تی ئه‌م نزایه‌دا بوو که‌ له‌و پۆژه به‌داوه‌ عه‌لی نه‌ به‌ گه‌رما نا‌په‌حه‌ت ده‌بوو، نه‌ به‌ سه‌رما و

له هاویندا قەفتانی ئەستووری لەبەر دەکرد و ناپەرەت نەبوو
و له زستاندا به جلی تەنکەوێ هەڵدەسووپا و هەرگیز سەرماي
نەدەبوو...

زۆری نەبرد، ئازاری چاوی عەلی پەوايەو و وەختی
بەتەواوی هاتەو و سەر خۆی، خوشەویست ئالاکەي دایە
دەست و بە دەستەکانی خۆی زڕیپۆشیکی بۆ لەبەر کرد و
شمشیری زولفیقاری لە کەمەر بەست و فەرمووی: "بجەنگی،
نەترسیت! هەتا ئەو ساتەي خودا فەتحت بە نسیب دەکات
بجەنگی و نەکەي تەماشای دواي خۆت بکەیت و بوەستیت!"
جوامێرەکەي عەرەب وەک شیر خۆي هەڵدایە مەیدانی جەنگ
و وەلامی دایەو: "هیچ خەمت نەبێت یا رسول الله، هەتا
ئەو ساتەي خودا سەرکەوتنمان بە نسیب دەکات، دژیان
دەجەنگیم!" گەورەترین سەرکردهی جیهان تاکتیکی جەنگی
دەدا بە زاوێکەي و فەرمووی: "ئەي عەلیی شیرەکەي خودا،
تا دەگەیتە قەلاکەیان، هیواش و لەسەر خۆ بڕۆ و سەرەتا
بانگهێشتیان بکە بۆ ناو ئیسلام و پێیان بلی گەر موسلمان بن،
ئەریکیان چییە، چونکە وەلاهی تەنها یەکیکیشیان موسلمان
بیت، زۆر باشترە بۆت لەوێ چەندین خوشتر لە پێناوی
خودادا قوربانی بکەیت."

عەلی ئالای سپیی هەلگرت و پێشپەرەویی سوپای کرد و له
بەردەم قەلاي نیتاندا لەسەر قسەي پەسول ئالاکەي چەقاند
و پۆشت بۆ لای سەرکردهکانی یەهود و دووبارە باسی
ئیسلامی بۆ کردن و بانگهێشتی کردن بۆ ناو دینەکە، بەلام

زور به ناشیرینی په تیان کرده وه و مہرحه بی سہر کرده یان، که دوو زریږوښی له بهر دا بوو و جهنگاوهریکی به توانا بوو، بهرام بهر علی وه ستایه وه و گوتی: "من ټه و پیاوهم که درنده ترین شیرم به یهک شمشیر داوه له زهوی، کی دہ توانی من به زیتنی؟ کی دہ توانی خه ییهرم له دہست دہر بکات؟" ټه مہ بانگهښتی مہرگ بوو مہرحه ب کردی و داوای جهنگی دہ کرد. علی شیری خودا به ټه و هیزه ی خودا پتی به خشیوو، بریاری تارومار کردنی سوپای بیباوه پانی دہر کرد و وهلامی دایه وه: "من ټه و که سہم دایکی به حیدہر بانگی دہکات! له بویریدا به هه ییہ تترین شیر داریستانم و ناہیلیم بژین و له سہر زهوی پاتان دہخم!" به ناوی خودا شمشیری زولفیکاری دہر کرد و شه پریکی به کاویہ کیان له گهل مہرحه د کرد و به چند شمشیریک دای له زهوی و هه ټه ستایه وه و پیغه مہر مژده ی دا به موسلمانان: "ئیدی فہ تحی خه ییہر زور ټاسانتره."

ټاوازی ته کبیر و شوکر تیگهل بوون و سوپا ټه و ہندی دی هیزی گه پایه وه بهر و په لاماری سوپای بیباوه پانیان دا و علی له پیتی پیښه وه و چاوه کانی له فہ تحی قه لاکه زیاتر، هیچی نہ دہ بینی. علی له دہر گاکه نزیک بوویه وه و قاپی قه لاکه ی له جی خوی هه لکند و به ټه و هیزه ی خودا پتی به خشیوو، قاپی ټاسنین و قورسی هه لگرت و کردی به سپہر بؤ خوی و هہرکی دہ بینی، چاوی ټابلہ ق دہ بوو. یه هودیہ کان له ترساندا به راست و چه پدا رایان دہ کرد و موسلمانان دہستیان

گرت به سەر نه تات و هه رحه وت قه لاکه ی دیکه ی خه یبه ردا. یه هودییه که یان مال و مولک و سه روه ت و سامانیان له ده ست دا و هه مووی بووه غه نیمه تی جه نگ و موسلمانان ده ستیان به سه ردا گرت. به و جۆره مه حروم ده بوون له هه موو شتیک، ئه وانه ی له جیتی دین قینیان هه لده بژارد... جه نگ کۆتایی هات و خوشه و یست غه نیمه تی به سەر هاوه لاند دابه ش کرد له گه ل ئه وه ی هه مووان له بهر په زامه ندیی خودا له وئ بوون، به لام به و جۆره پاداشتیکی بچووکی دونیاییش درانه وه و پاداشتی گه و ره له ودونیا چاوه پریان بوو. خوشه و یستی دلناسک ئه و بیست ئافره ته شی بیبه ش نه کرد که به شدار بوون له تیمارکردنی برینداران و ئاماده کردنی خۆراک و ئاو و پێداویستی جهنگاوه ران و به ردی به نرخ و ملوانکه و بازن و گواهی ئه لماسی پی دان و به و خوشی و شادییه وه گه رانه وه و عه لیی حه یده ر له پێگا ده یگوت: "به هاوکاری پیغه مبه ر گه یستم به نازونیعمه ت و په زامه ندیی خودام به ده ست هیتا، له وه زیاتر هیچ ناوی و تاکه ئاره زووم ئه وه یه الله گیان له به هه شتدا لیم رازی بیت." له وه به دوا سه رده میکی ئاسانتر بۆ موسلمانان فه راهه م بوو. وه لی فاتیمة و عه لی، له گه ل ئه وه ی چه ند پارچه زه وییه کیان وه ک غه نیمه ت وه ر گرتبوو و ترخیتیکی زۆری هه بوو، به لام هیچ له ژیانیان نه گۆزا و نه پۆشاک ئاوریشمیان ده پۆشی، نه مستیله و بازنی ئه لتوون و یه ک پارچه که لوپه لیان نه خسته سه ر ئه و که لوپه لانه ی له سه ره تای هاوسه رگیریه وه کړیوویان و هه رچی پاره یه ک له فروشتنی

ئەو زەویانەو بە دەستیان گەیشت، دایان بە هەزار و نەدار
و لە پیناو زیاتر بلالو بوونەو هێ دیندا خەرجیان کرد. فاتیمة
کچی خەدیجە بوو و سەرقالی بونیادنانی کۆشکی قیامت
بوو، نەک دنیا و عەلیش هێچ جیاوازییەکی نەبوو لە گەل
ئەودا و لە سەر مستیله کە هێ دەستی نووسی بووی: "الملك الله"
"مال و مولک هێی خودایه." عەلی و فاتیمة چاویان پر بوو
و بە شوێن لە زەتی سێ پۆژە هێ دنیاو نەبوون و دەیانزانن
ژیان یەک جارە و لە گشت دەر فەتیکدا مال و مولکیان لە پیناو
خاوەن جوانیدا دە بە خشی...

حیکایه‌تی دستبەنێک

«وَلَا تَمُدَّنَّ عَيْنَيْكَ إِلَىٰ مَا مَتَّعْنَا بِهِ أَزْوَاجًا مِنْهُمْ زَهْرَةَ
الْحَيَاةِ الدُّنْيَا لِنَفْتِنَهُمْ فِيهِ وَرِزْقُ رَبِّكَ خَيْرٌ وَأَبْقَىٰ»
"تۆ چاوه‌کانت مه‌بره‌ ئه‌و ناز و نایمه‌ تانه‌ی داومه‌انه
به‌ تاقم و ده‌سته‌یه‌ له‌وان (بێباوه‌پران)، (چوونکه‌ ئه‌وه‌)
زینته‌ و جوانی ئه‌م ژیا‌نی دنیا‌یه‌ بۆ ئه‌وه‌یه‌ تا‌قیان
بکه‌ینه‌وه‌ تیا‌یدا، د‌ل‌نیا به‌ پر‌ز‌ق‌و‌ر‌ژ‌ی پر‌وه‌رد‌گ‌ارت (له‌
د‌وا‌ر‌ژ‌دا) چاک‌تر و به‌رده‌وام‌تره‌."

سوره‌تی طه/ ۱۳۱

پ‌و‌ژ‌انی د‌وا‌ی فه‌تحی خه‌یبه‌ر بوو و به‌ ه‌وی ده‌ستکه‌وت
و غه‌نیمه‌ته‌کانی جه‌نگه‌وه‌ حا‌لی مو‌س‌لمانان گه‌لێک باش‌تر
ب‌بوو. له‌به‌ر ئه‌وه‌ی ه‌ۆ‌زی به‌نی قه‌ینو‌قه‌ی یه‌هودی په‌یمان‌یان
شکا‌ندبوو، له‌ مه‌دینه‌ ده‌ر کران و چه‌ندین مال و عه‌رزه‌ به‌تال
بوو و عه‌لی و فاتیمه‌ له‌به‌ر ئه‌وه‌ی ئیستا دوو مندالی دیکه‌شیان
هه‌بوو، باریان کرده‌ یه‌کێ له‌و مالانه‌ و ئه‌و ماله‌ی پ‌یش‌تر تیتیدا
ده‌ژیان، کرا به‌ دیوه‌خانی پ‌یش‌وا‌زی وه‌فد و میوان. په‌یامی
ئیس‌لام به‌ره‌و دوور‌ترین کون و قو‌ژ‌به‌نه‌کانی جیهان ده‌نیر‌د‌را
و ک‌و‌تا پ‌یغمبه‌ر و هاوه‌لان شه‌و و پ‌و‌ژ له‌ ڕاکه‌پا‌ک‌دا بوون و

عہلی وہک ہمیشہ لہ ریزی پیتشہوہ و ماندووترینہ کان بوو و فاتیمة ش سہرقالی خانمان بوو و لہ ہمان کاتدا کاروباری ناو مال و مندالیشی بہ پئی دہ کرد.

وہختی خوشہ ویست و ہاوہ لان بہ مہ بہستی بلاو کردنہوہی دینی ئیسلام دہچوون بؤ گہشت، بہ گشتی لہ سہحر و بہرہ بیاندا دہگہ یشتنہوہ مہ دینہ و خوشہ ویست یہ کم شت سہریکی لہ مالی کچہ کہی دہدا. فاتیمة ہہوالی گہرانہوہی باوکی پئی گہ یشتبوو و مندالہکانی جوان شورددبوو و بہ سہرہ قزی حسہن و حوسہینی داہینا و دواتریش پرچہکانی زہینہب و ئوموکہلسومی ہؤنییہوہ و بہ موورووی رہنگاوپرہنگی جوان پازاندیہوہ و بؤنی خوشی لی دان. خوشہ ویست گہ یشتہ مالی کچہ کہی و نہوہکانی بہرہو پرووی رایان کرد و بؤنی خوشی نہوہکانی و عہمبہر و میسکی باپیر تیکہل بہیہک بوون و وہختی ویستی بچیتہ ژوورہوہ، پردہیہکی نہخشداری ئاوریشمی بینی بہ دہرگا کہوہ ہلواسراوہ و لہ گہل بینینی ئہوہدا گہرایہوہ و نہچوویہ ژوورہوہ. فاتیمة ہہرچی دہ کرد، نہیدہزانی بؤچی باوکی گہراوہتہوہ و لہ خہم و دلتنہگیدا وہخت بوو دلی دہتہقی و کاتی ئیوارہ عہلی ہاتہوہ مالہوہ، ہہستی بہ دلتنہگی و مہنگی فاتیمة کرد و بہ دہنگیکی پر موحیبہت و گہرمہوہ پرسیی: "چیتہ؟ بؤچی وا دلتنہگی؟" فاتیمة بہ پروویہکی کوژاوہوہ و ہلامی دایہوہ: "یا عہلی! ئہمړو پہسول اللہ ہات بؤ مالمان، بہلام پیتش ئہوہی بیتہ ژوورہوہ، گہرایہوہ!" عہلی دلنیا بوو لہوہی خوشہ ویست دلی لہ شتیک

ره نجاوه، به لām نه یو یست وا به فاتیمه بلیت و ده سته جی له
مال دهر چوو و چوویه حزوری ره سول: "دایک و باوک و
گیانی شیرینم فیدات بی یا رسول الله! نه مړو هاتوویت بو
مالمان، وهلی پینش نه وهی بیتته ژووره وه، گه پراویده ته وه، فاتیمه
گه لی دلته نگه، چ که موکو و پیه کمان هه بو وه؟"

خوشه ویست به تونیکي گله ییئامیزه وه وه لāmی دایه وه:
"په ردهیه کی ئاوریشمی نه خشدارم دی به دهر گای مال که تانه وه
نه ی عه لی! من چ کارم به دنیا و په رده ی نه خشداره؟"

عه لی له حال و مه سه له که حالی بوو و گه پرایه وه و هوکاری
گه پرا نه وهی ره سولی بو فاتیمه باس کرد. په رده که به دیاری
هاتبوو بو فاتیمه و نه یده زانی چی لی بکات و کوتی: "چی
لی بکه م، نازانم؟"

"باوکت فهرمووی با بیداته که سیتی محتاج." فاتیمه
ده سته جی په رده که ی لیکرده وه و دایه ده ست عه لی و کردیان
به دیاری مالیکي هه ژار و ژنه ی خاوه ن مال زور خوشبه ختانه
وه ری گرت و پارچه پارچه ی کرد و کردی به کراس بو
کچه کانی و هه م نه وان، هه م فاتیمه ئیستا دلخوش بوون و
به و جوړه مال که ی بوویه وه به ساده ترین مالی مه دینه و
ئیدی نه و خانمانه ی بو پرسپاری دینی و فیربوون ده هاتنه
مال که ی، به نمونه ی خراپ و هریان نه ده گرت.

ره سول ده میک له مزگه وت و ده میک له گهل میوان و
ده میک له گه شت و ده میک له حوزوری جو بریلدا بوو و له و
وه خته که مه ی ده مایه وه و لای خیزانه کانی بوو، ئا فره تان بو

وهرگنتی وهلامی پرسیاره کانیان سهردانیان دهکرد. جاریک فاتیمة ی کچی حوبه یره، که خانمه هاوهلک بوو، بۆ کاریک سهردانی رهسولی کرد و چند مستیله یه کی گهره ی ئالتوون و چند بازنیکی ئهستووری لهدهستدا بوو و خوشه ویست نارحهت بوو که ئه مه ی بینی و هاوهله ژنه که که هستی به مه کرد، دهسته بجی چوویه خزمه تی کچه که ی رهسول و له لای ئه و نارحه ته تی رهسولی به خشله کان باس کرد فاتیمة ش دهسته بجی بازنهکانی دهستی دهر کرد و دهستی برد بۆ زنجیره که ی ملی و ئه ویشی لیکرده وه و گوتی: "هه رچه نده ئه مه دیاری عه لییه! به لام دهیبه خشم." زنجیره که هیشتا له دهستی فاتیمة دا بوو وهختی رهسول هاته ژووره وه و فهرمووی: "ئه ی فاتیمة! هه زت دهکرد خه لکی بلین کچه که ی رهسول زنجیریکی ئاگرینی به دهسته وه یه؟" فاتیمة زنجیره که ی نارد ه بازار و فروشتی و به پاره که ی کۆیله یه کی کپی و ئازادی کرد و خوشه ویست که ئه مه ی بیست، فهرمووی: "سو پاس بۆ ئه و خودایه ی فاتیمة ی له ئاگر پزگار کرد." دواتر به سه وبانی هاوهلی گوت ملوانکه یه کی له قوماشی یه مه نی نهخشینراو و دوو دهسته بنی له عاجی فیل دروستکراو بۆ فاتیمة بکپیت و فهرمووی: "ئه مانه ئه هلی به یی من! هه ز ناکه م ئاره زووه کانیان له ژیان ی دنیادا به فیرۆ بدهن."

ئهم پووداوه جاریکی دی فاتیمة ی له رزاند و سو پاسی خودای کرد که نه که وته نیو ته له که ی نه فسی به دکار، هه لبهت که ئالتوون هه رام نه بوو بۆ خانمان و بگره زینه و جوانیش

بوو، بەلام ئەو کچی پێغەمبەر بوو و ویژدانی قبولی نەدەکرد
لە کاتی کدا نیوەی ئومەت دەنالینن، ئەو دەستبەنی ئالتوون
لە دەست بکات. ئینسان دەبوایە بە جوړی بژی، فیتەتی
قەدیم نەشیوینن و دەماری ئیرەیی کەس نەجوولینن و سادە،
وەلی گونجاو بە بارودۆخیش بژی...

به شی شه شه

«صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ غَيْرِ
الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ وَلَا الضَّالِّينَ»

«رپی نهوانه ی چاکه ی خۆت به سه ردا پرشتن، نه ک رپی
نهوانه ی بهر تو وره ی که وتن و نه رپی ونبووه کان.»

فاتحه/۷

عەشق جوانترین گوفتار بوو

ئەوان پېش ھاوسەرگىرى ھىندە لەگەل يەكدا نەببوون
ئەزبەرى يەكدى بکەن، ھەر بۆيە ئىستا نوقمى نھىنى قەدىمى
يەكدىناسىن و دەستبۆنەبراوى يەكدى ببوون، ھەر سات و
ھەر لەحزەيەك نوقمى زياتر شارەزابوونى كونوكلەبەرەكانى
يەكدى دەبوون، بەلام بە ھەلالى و پېپىندراوى...

ئەوھى كە كەم دەدوان و زۆر گوپيان بۆ يەكدى دەگرت،
گشت ساتىكى ژيانى مانادارتەر كردبوون، ھەرگىز ئاگايانە دلى
يەكيان نەدەشكاند و پېپيان بە دەمارى تووپەيى يەكدىدا نەدەنا،
ھەر بۆيە مالىيان باخى حوزور و سەرچاوى خۆشەويستى
بوو. لای ھەمووان پوون بوو كە بەشىكى زۆرى بوپىرى و
سەرکەوتووى ەلى خۆشەختى و ئارامىي نىو مالەكەى بوو و
ئەوھ ياسايەكى ئىنسانى بوو ئەو پۆحەى لە مالەوھ سكونەتى
نەبوو و ئەو دلەى لە مالەوھ دەست بەسەرىدا نەدەھىتەر، لە
دەرەوھ كز و كوژاوھ و بېھىز دەبوو...

بادەى دلى ەلى بوو فاتىمە، شەنبەى فېتكەرەوھى فاتىمە
بوو ەلى...

بەیانێی پۆژێکی ئارامبەخشی مەدینە، خۆشەویست و عەلی
بەیهکەوێ دانیشتبوون و پەسول پرسیاریکی لە عەلی کرد: "یا
عەلی، تۆ خودات خۆش دەویت؟"

"هەلبەت خۆشم دەویت،" عەلی وەلامی داوویەوێ.

"ئەو پێغهەمبەرەکیشت خۆش دەویت؟"

عەلی سەری سووڕ مابوو، ئەم پرسیارانە چینی نەبی
دەیانکات، مەگەر گومانێ هەیە لە خۆشەویستی عەلی!
"بەئێ یا رسول الله."

"ئەو فاتیمەشت خۆش دەویت؟"

"بێگومان یا رسول الله."

"حەسەن و حوسەین ئەو؟"

"بەدڵنیاییەوێ زۆرم خۆش دەوین یا رسول الله."

پێغهەمبەر زەردەخەنەیکێ کرد: "ئەو عەلی، چۆن پێنج
خۆشەویست لە یەک دڵدا جێی دەبێتەوێ...؟"

عەلی هەرچی کرد، وەلامی ئەو پرسیارە بۆ نەدرایەوێ،
گەرچی دەرگای عیلم و زانست بوو! وەلێ وەلامی پرسیاریکی
لەو جۆرە سادە بۆ نەدرایەوێ و لەژێر مایەوێ و ئیزنی لە
حەبیب وەر گرت: "ئیزن بفرموون، دەبێت زۆر قوول بێر لە
وەلامی ئەو پرسیارە بکەمەوێ."

کاتی ئێوارە هاتە مالهوێ، فاتیمە هەستی بە مەنگی و
ماتیەیکە کرد، بێدەنگ بوو، بیری دەکردەوێ، خەیاڵی دەرپۆشت
و فاتیمە بە موحیببەتەوێ لێی نزیک بوویەوێ و پرسی: "مات و
بێدەنگ دەتبینم، چییە وا دڵی ماندوو کردووی خۆشەویست؟"

عەلی باسی پرسیارەکی رەسول و بێوێلامیی خۆی بۆ کرد، فاتیمه زەرەخەنەیهکی کرد: "قەیدی چیه دڵ یەک و خوشەویست پینچ بیت گیانی من! دڵ ئاراستەیی هەیه و هەر ئاراستەیهکی تیشکی خوشەویستییهکی جیاواز دەداتەو، بە باوکمت بگوتایه، یا رسول الله، من خودام بە زهین و پۆحم خوش دەوێت و پیغه مبهەر به دلم و هاوسهرم به نهفهم و ههسهن و حوسه یینیش به میهره بانیم!"

عەلی له وهلامه کهی فاتیمه وه تهماشای گشت جیهانی کرد، له ناوچاوی فاتیمه دا گولی به ههشتی دهبینی خونچه یان دهکرد و قوم- قوم له ئاوی کهوسهری چاوهکانی دهخواردوه و فاتیمه بهردهوام بوو: "عەشق پیت-پیت ناکریت ئەی عەلی! عەشق شەوی تاری نییه، عەشق پارچه پارچه ناکریت و عەشق بیکۆتایه و ئەوانه ی له خالی جوولەیی عەشقدایه که دهگهن، هەر وا ئاسان له یهک دانا بپێن. عەشق دۆزینه وهی خودا و به خاتری ئەو خوشویستنی ئەوانی دییه. عەشق له نه بوونیدا بال و له هیچدا هه موو و سه رچاوه ی هیزی دلّه. ئەوانه ی عەشق ناچه ژن، له ئاوی ته نکی دونیادا دێن و دهچن." عەلی بهم وهلامه ی فاتیمه سوکناپی هات و بیدهنگیهکی شیرین کهوته نێوانیان و ته ماشایه کی یه کدییان کرد، ئای له بیدهنگی، که تیکه ل به عەشق و خوشەویستی و نیگا ده بوو، چه ئی جوان بوو...

عەلی بهو نهفسه وه هه ستایه سه ر پێ و پۆیشته وه بۆ لای رەسول: "سلاو له جوانیت ئەی نه بی، خوشەویستی نێو دڵ و فیکره ئالۆزه کانم کۆ کردووه ته وه و هاتوومه ته وه خزمه تت."

”دل چەند ئاراستە يەككى ھەيە، لای راست و چەپ و پېش و پىشت و چەندىن جىيى دىكەي ھەيە، مەن خۇدام بە فىكر و ئىمانم خۇش دەۋىت، ئىۋەم بە ئىمان و پۇج، فاتىمە بە نەفەسم و ھەسەن و ھوسەينىش بە ھەستى باۋكايەتيم.“ خۇشەويست زەر دەخەنەيەكى كرد: ”ئەي ەلى، ئەم وتانەت گولن و لە دارى پىغەمبەرايەتى لىكراۋنەتەۋە، مېۋەن بە لقەكانىيەۋە پىگەيشتون.“

ەلى ئاسوۋدە و ئارام خۇشەويستى جى ھىشت و لە گىشت جىيەك، تەنانەت لە ئاۋازى نىۋ باي مەدىنەشدا ھەستى بە ەشق و بوۋنى فاتىمە دەكرد و بىرى لە وتەكانى دەكردەۋە: ”مەركەزى جوۋلەي ەشق موخەممەدى مۇستەفايە و كەۋن لە ھورمەتى ئەو خالەدا دەسوۋپىت. يەك سات نورى ئەو بىكۆزىنرېتەۋە، دۇنيا دەبىت بە تارىكىستان و ئاۋ زویر دەبى و گول دەژاكى و پوۋناكى بىزە ناكە و خۇر دەكۆزىتەۋە و ھىچ شتى چىزى نامىنى. گەر فرمىسكى عاشقان نەبىت، دۇنيا دەبىتە بىابان و پەپەي پەنگاۋەپەنگى گولان دەبنە خەلۋوز.“

ەشق لە دلى ھەركەسىكدا ئەو نەناسىت، گولنىكى ئاگرىنە، نە دەخۇرېتەۋە و نە تف دەكرېتەۋە، گەر زەرەپەك لە ەشق بىكەۋىتە سەر پوۋى زەۋى، دۇنيا دەسوۋتى. ئىمە عاشقى سىبەرى سىبەرەكەي ئەو زەرەپەيەن...

ھىندەي ژمارەي فرمىسكى عاشقان و گەلای دارەكان و گول و خۇنچەكان و پەپوۋلەكان و بالندەكان سلاۋت لى بىت ئەي سولتانى ەشق! سلاۋ لە گيانى پاكىت يا حىبب اللە، ئىمە ەشق و ژيان و بوۋنىش لە تۆۋە فىر بوۋىن ئەي خۇشەويست...

حیکایه‌تی هه‌ناریک

فاتیمه خانه و فاتیمه دانه و فاتیمه وا نه‌بوو... فاتیمه دایک و فاتیمه تۆو و فاتیمه لقوپۆپ و خونچه بوو... فاتیمه تایبه‌ترین میوه‌ی نوری موحه‌مه‌د بوو و... خۆشه‌ویستییه‌که‌ی له‌نیۆ دلی عه‌لیدا پۆژبه‌پۆژ زیادی ده‌کرد و فاتیمه له‌نیۆ عه‌لیدا شیوه‌ی ئاسمانیکی پان و به‌رین و بیسنووری وهر گرتبوو. عه‌لی به‌رگه‌ی یه‌ک ساتیش کزی و لاوازی و دلته‌نگی نه‌ده‌گرت و دیسان فاتیمه ماندوو و شه‌که‌ت و نه‌خۆش بوو، تایه‌کی به‌رزی هه‌بوو و وپینه‌ی ده‌کرد. عه‌لی له‌ته‌نیشیدا پراکشابوو و ته‌ماشای برژانگه درێژه په‌شه‌کانی و کولمه سووره‌ه‌لگه‌پاوه‌کانی ده‌کرد و ده‌یویست فاتیمه داوای شتیکی لی بکات و بۆی به‌یئیت، وه‌لی له‌ ماوه‌ی نۆ سالی هاوسه‌رگیریاندا فاتیمه هه‌رگیز داوای هیچی لی نه‌کردبوو و نه‌یویستبوو له‌ نه‌بوونی و نه‌داریدا شه‌رمه‌زاری بکات و بیکاته‌ حالیکی ناخۆشه‌وه. به‌لام عه‌لی ئه‌م جاره سوور بوو: "ئه‌وه‌نده ساله‌ هاوسه‌رین، تا ئیستا داوای هیچت لی نه‌کردووم ئه‌ی فاتیمه، بۆ جاریکیش بیت ئه‌و هه‌سته‌م پێ ببه‌خشه، ئاره‌زووی چی ده‌که‌یت بۆت بێنم؟" زه‌هرا نه‌یویست دلی عه‌لی بشکێنێ و به‌ نازیکه‌وه، که‌ ته‌نها

يار به سەر ياريدا دھکات، گوتى: "ھەنار ھەبووايە، ڕەنگە ئەم تايەى داببەزاندامايە و باش ببوومايە، بەلام بەم وەرزە لەکوئ ھەنارم بۆ دىنى؟" بە ھىچ جۆرئ وەرزی ھەنار نەبوو، بەلام عەلى بەو زانینەوہ ڕى بازارێ گرت و بە بەقالەکانى گوت: "نەخۆشیکم ھەيە داواى ھەنار دھکات، لە ھەركوئ دەستم بکەوئیت، نرخى چەند بێت، دوو ئەوہندە دەدەم، بەس بۆم پەيدا بکەن!"

ھەمووان بە يەك دەنگ وەلاميان دايەوہ: "وەرزی ھەنار دەمیکە بەسەر چووە، لەکوئ پەيدای بکەين!" گەنجیک لە پشتموہ ھاواری کرد: "ئەو ماوہيەى پيشوو شەمعونى يەھودى لە تائيفەوہ ھەنارى بۆ ھات، بڕۆ بپرسە بەلکوو ئەو لای مابێت."

عەلى دەستبەجئ چوو بۆ لای شەمعون: "بىستوومە لە تائيفەوہ ھەنارت بۆ ھاتووہ، گەر تکا بکەم دانەيەکم دەدەيتى بۆ نەخۆشەکەم! نرخى ھەرچەندە، چەند ئەوہندەت دەدەمى." "پاستە لە تائيفەوہ ھەنارم بۆ ھات، وەلى منداڵەکان ھەر زوو تەواويان کرد." ژنەکەى شەمعون لە پشتموہ ھەلى دايە: "يەك دانەم بۆ خۆم ھەلگرتبوو، مادەم نەخۆشى ھەيە، با بىدەينى." ھەنارەکەيان دايە و عەلى پارەکەى دا و خۆشبەختانە بەرھو مالەوہ دەڕۆيشتەوہ و لە ڕيگا پياويکی پىرى بينى بەدەم خۆيەوہ و ڕينەى دەکرد و ديار بوو زۆر نەخۆش و ناساغ بوو، عەلى لە بەردەمیدا چۆكى دادا و پرسى: "چیتە! پىم بلئ با چارەت بۆ بدۆزمەوہ."

پیرهمیزده که به دوو چاوی کوژاوه و ماندووه وه ته ماشای کرد و دلخوش بوو به بینینی عهلی و کوتی: "پینچ پۆزه لهم حاله دام! نه خوش و دهرده دار و ناساغم، تایه کی به رزم ههیه، خۆزگه هه ناریکم دهست ده که وت!"

ئای لهو ریگه وته سهیره! چه ندین ساله فاتیمة داوای یه که هه ناری لێ کردووه و ئیستاش ئهم پیاوه ئهو هه ناره ی دهوئ! نهیده زانی چی بکات، هه ناره که ی بدایه به پیره پیاو، به دهستی به تال ده گه پرایه وه لای فاتیمة گیانی و بیبردایه بۆ ئهو، ئهم پیره میرده ئاوا په ریشان ده بوو، ئایه تیکی سورته ی الضحی هاته فیکری: وَأَمَّا السَّابِلُ فَلَآ تَنْهَرْ (هه لمه شاخی به هه ژار و داماو و سوالکه راندا.) بئ دوودلی هه ناره که ی دهستی دایه پیره پیاوه که و گه پرایه وه بۆ ماله وه و شه رمه زار و بیده نگ سلاوی له فاتیمة کرد و فاتیمة به زه رده خه نه وه ته ماشای ده کرد و لهو ژنه نه خوشه نه ده چوو که جیی هیشتبوو و تایه که ی نه مابوو و به خیره اته نه وه ی عهلیی کرد. عهلی پرووداوه که ی بۆ گێزپرایه وه و دهیزانی فاتیمة ئه هلی به خششه و لینی تیده گات: "چاکت کردووه! سویند به خودا نه حه ز، نه ئاره زووی هه نار له دلما نه ماوه و ده لیتی خواردوو مه!" عهلی ده باره عاشقی فاتیمة بوو و له دلی خۆیدا ده یگوت: "فاتیمة چه ند له هه نار ده چیت! له دهره وه بوونیکی بیده نگ و مه نگ، له ناوه وه پر له هه زار زه رده خه نه و جوانی و ئاهه نگ، وه ک هه نار په نگدار و بۆندار و شیفا به خشه فاتیمة، هه ر زه ره یه کی وه ک ده نکی هه نار ده وایه و وه ک هه نار له پروکه شدا یه ک

و له ناوهوه ههزارانه فاتیمة. "عهلی له‌دوای پیغه‌مبه‌ر که‌سی دیکه‌ی نه‌دی‌بوو ئه‌وه‌نده‌ی فاتیمة به‌به‌خشین تیر ب‌ی‌ت و له‌م بیر‌کردنه‌وانه‌دا بوو له‌ته‌قه‌ی ده‌رگا‌دا: "ک‌ی‌یه‌ ئه‌وه‌؟"

"سه‌لمانی فارسیم، ده‌رگا‌که‌ بکه‌ره‌وه‌ ئه‌ی عه‌لی."

زاوه‌که‌ی په‌سول ده‌رگای کرده‌وه‌ و سه‌لمان به‌سه‌به‌ته‌یه‌کی داپۆشراوه‌وه‌ له‌ به‌رده‌میدا وه‌ستا‌بوو: "به‌خ‌یر ب‌ی‌ت، خۆش‌یت ه‌یتا ئه‌ی سه‌لمان، ئه‌مه‌ چ‌یه‌؟"

"په‌سوله‌للا بۆی نار‌دوون."

عه‌لی سه‌به‌ته‌که‌ی هه‌لدایه‌وه‌ و ده‌بینی نۆ هه‌ناری ئال به‌ره‌و پ‌ووی پ‌یده‌که‌نن و به‌زه‌رده‌خه‌نه‌وه‌ گو‌تی: "ئه‌ی سه‌لمان، خ‌ودای گه‌وزه‌یه‌ک به‌ده‌پاداشتی به‌خشش ده‌داته‌وه‌ و ئه‌مه‌ یه‌ک به‌نۆیه‌." سه‌لمان پ‌یکه‌نی و ئه‌وه‌ه‌ناره‌ی شار‌د‌بوویه‌وه‌ خ‌ستیه‌ ن‌یو سه‌به‌ته‌که‌ و گو‌تی: «د‌يسان بر‌دته‌وه‌ ئه‌ی عه‌لی! سه‌به‌ته‌که‌ ده‌هه‌ناری ت‌یدا بوو و بۆ ئه‌وه‌ی تا‌ق‌یت بکه‌مه‌وه‌، دانه‌یه‌کیانم شار‌ده‌وه‌ و د‌يسان بۆم ده‌ر که‌وته‌وه‌ که‌ه‌ی‌چت ل‌ی ناشار‌در‌یته‌وه‌!»

هه‌ردووک پ‌یکه‌نین و سه‌لمان مال‌ئاوایی ل‌ی کردن و فاتیمة و عه‌لی چاویان که‌وته‌ سه‌ریه‌ک و ده‌ستیان کرد به‌پ‌یکه‌نین...

وہک خاک پر ٹھیننی بوو عہلی

«خوشہ ویست تا دلی خوشہ ویستہ کھی

نہ ھینیتہ وه، ئاویش ناخواته وه...»

"حه زره ق فایمه"

عہلی تازہ کی له گهشت هاتبویه وه و ماندوو و شه کت
گه پابویه مالہ وه و له گه ل فایمه دا سووکه موناقه شهیه کیان
بیوو. ئه وان دلره نجانہ کانیشیان له خه لکی جیاواز بوو و
عہلی بۆ ئه وهی دلی فایمه ئازار نه دات، له مال پۆشتبوو و
خوشه ویست وهک خووی پۆژانهی سهردانی کچه کھی کردبوو
و که عہلی نه دیوو، له فایمه ی پرسییوو: "عہلی له کوئییه؟"
فایمه زۆر دلته نگ بوو و نه یده زانی چۆن پرونی بکاته وه
و گوئی: "دهنگه دهنگیکی بچوو کمان بوو و عہلی له گه ل ئه وهی
زۆر ماندوو بوو، سه رخه وی نیوه پروانی نه شکاند و له مال دهر
چوو، نازانم له کوئییه."

دلشکاندنی یه کدی شتیکی نامۆ بوو به وان و ههرگیز پئی
پانه هاتبوون و خوشه ویست چوویه دهره وه به شوین زاواکه یدا
بگه پۆ و له پێگا سه هلی بینی: "عہلیت نه بینیه ئه ی سه هل؟"

“به‌لێ، له‌ مزگه‌وت بینیم‌ یا رسول‌ الله، له‌ سووچیکدا پال
که‌وتبوو.”

پێغه‌مبه‌ر چوو بۆ مزگه‌وت و بینیی له‌ سووچیکدا ڕاکشاه‌وه‌ و
عه‌باکه‌ی له‌ شانی که‌وتووته‌ خواره‌وه‌ و پرچه‌کانی ئالۆزکاوه‌
و له‌سه‌ر خۆله‌که‌ خه‌وی لێ که‌وتوو. خوشه‌ویست ته‌ماشای
ده‌کرد و چاره‌کانی پر بوون بۆی و وا ڕاکشابوو، وه‌ک ئه‌وه‌ی
بڵێت، “ده‌بێت پێش ئه‌وه‌ی بم‌رین، بچینه‌وه‌ ئامیزێ خاک!”

ئه‌وانه‌ی ده‌یانناسی ئه‌م خووه‌یان ده‌زانی، عه‌لی که‌ تووڤه‌
ده‌بوو، ده‌چوو له‌سه‌ر خاک و قوڤ ڕاده‌کشا. ده‌یزانی قوڤ له‌
هه‌موو شتێ زیاتر نا‌ره‌حه‌تی ئینسان هه‌لده‌مژێ، له‌ هه‌موو
که‌س زیاتر نه‌یئیی ئینسان ده‌پاریزێ. ئینسان بۆ ئه‌وه‌ی
خۆی لا بچووک ببێته‌وه‌ و ببێته‌وه‌ به‌ هیچ، ده‌بوایه‌ زووزوو
په‌یوه‌ندی له‌گه‌ل قوڤدا تازه‌ بکاته‌وه‌. ئای که‌ له‌ خاک ده‌چوو
عه‌لی، به‌ ڤووکه‌ش ئه‌سمه‌ر و سه‌رسه‌خت و جه‌نگاوه‌ر، له‌
ناوه‌وه‌ وه‌ک په‌موو نه‌رمونیان. عه‌لی بۆنی خاکی لێ ده‌هات،
عه‌لی وه‌ک خاک خاکی بوو... عه‌لی هه‌رکات نا‌ره‌حه‌ت و
ده‌رده‌دار و دلته‌نگ ده‌بوو، ده‌چوویه‌وه‌ ئامیزێ خاک، وه‌ک
بڵێی له‌نیوان عه‌لی و خاکدا په‌رده‌یه‌کی ڤوون هه‌بیت و ئه‌ودێو
بوونی لێوه‌ ببینیت و به‌ نه‌یئیه‌کانی بوون گه‌یشته‌یت. عه‌لی
ئه‌مجاره‌ش هه‌لیدا‌بوو به‌ ئامیزکردن به‌ خاکدا خه‌مه‌کانی
له‌بیربکات و خه‌ویلیکه‌وتبوو. خوشه‌ویست نوشتایه‌وه‌ و خۆلی
سه‌ر جلو‌به‌رگه‌که‌ی عه‌لی ته‌کاند و فه‌رمووی: “قم یا ابا
تراب!” “هه‌سته‌ ئه‌ی باوکی خۆل!”

عەلی لەگەڵ بیستنی ئەو دەنگە ئاشنایە بە پۆچی لە خەو
 ڕابوو و خوشەویست داوای لێ کرد لەگەڵیدا بچیتە ماله‌وه و
 لە ڕیگا لیتی پرسیی: "ئەي عەلی، گەر ببینیت جگەرم بەسەر
 زەویدا دەپوات، چی دەکەیت؟" عەلی ھاتەوہ سەر خۆی،
 مەگەر خوشەویست نەیفەرمووبوو: "فاتیمة پارچەپەکە لە من،
 ھەرکێ ئەو بڕەنجی، منی ڕەنجاندووە!"

عەلی لە خەجالەتیدا نەیتوانی وەلامی ئازیز بداتەوہ و لەناو
 خۆیدا دووبارەي دەکردەوہ: "یا لیتنی کنت ترابا" (خۆزکا
 خاک و خۆل دەبووم!)

عەلی ھەرچی کرد، نەیتوانی وەلامی بداتەوہ و تەنھا گوتی:
 "نازانم! جوانترینی وتەکان پیغەمبەری خودا دەیزانیت."

خوشەویست زەردەخەنەپەکی کرد و وەک خوی
 ھەمیشەي، بێ ئەوہی بەرامبەر بشکینیت، نەرمونیان و
 میھرەبان وەلامی دایەوہ: "منداڵەکانمان جگەری ئیمەن و
 بەسەر زەویدا دەپۆن ئەي عەلی! بزانیە فاتیمة پارچەپەکە لە
 جگەرم و بەو جۆرە مامەلەي لەگەڵ بکە." عەلی لە ژێر تەماشای
 نەرم و پڕ میھرەبانییەکانی ڕەسولدا زەردەخەنەپەکی کرد و
 گەپایەوہ ماله‌وه و خوشەویست مالی کچەکەي کەیفخۆش و
 شاد جێ ھێشت و دواتر سەھل لە ھۆکاری ئەو دلخۆشییەي
 پرسى و ڕەسول وەلامی دایەوہ: "چۆن دلخۆش نابم، دوو
 خوشەویستترین کەسم ئاشت کردەوہ."

عەلی و فاتیمة گەرچی جارجار بیروبۆچوونیان نەدەگونجا
 و حەزەکانیان دەیکێشا بەپەکدا و ھەستی جیاواز بە دلایندا

گوزەرى دەکرد، وەلى يەكدييان زۆر خۆش دەويست و لەسەر
زويرى بچووک و دلشکانى ساتى نەدەوستان و بەردەوام
بوون لە حىکايەتەکەيان. تاکە بابەتیش کە بەردەوام لەسەرى
کۆک بوون، خۆشەويستى خودا و پەسولەکەى بوو و ئەوەش
خۆى لە خۆيدا بەس بوو...

فاتیمه له پوڅی فمتحدا

«خُذِ الْعَفْوَ وَأْمُرْ بِالْعُرْفِ وَأَعْرِضْ عَنِ الْجَاهِلِينَ»
"دهست بگره به لیږورده ییه وه (چاوپوڅی بکه)،
فهرمانیش بده به چاکه و چاکه کردن و پرووهر
گټېر له نه فامان و نه زانان (واته وازیان لی یتنه).
الاعراف/۱۹۹

سالی هه و ته می کوچ، سالی خوڅی و وهرزی گول و گولزار
بوو. له پوڅیکي گهرمی ږه مه زاندا خوڅه ویست گه شتیکی
نوی دهست پی کرد و کچه کھی و زاوه کھی و نه وه کانی و
هاوه لانی له گهل خوی برد و به ره و مه ککه به پځ که وتن! بؤ
ئو مه ککه یه ی له شه ویکی تاردا و له گهل یه ک هاوه لیدا جینی
هیتشت، ئیتستا به سوپایه کی ده هه زار که سه ییه وه ده گه پایه وه
ناوی. خوڅه ویست زور بیري که عبه و ته وافی دهوری ئو ماله
پیروزه ی ده کرد. موسلمانان به هه سرهت و ئیشتیا قیکی زوره وه
ده گه پانه وه بؤ ئو مه ککه یه ی به تیهل دان و سته ملیکردن
و کوشتار دهر به دهر کرابوون لینی. له ماوه ی ههوت سالی
پیشوودا زور شت گورابوو و ژماره ی موسلمانان گه لی زیادی
کردبوو، هه بویه زور که یفسازانه پځیان ده کرد و علی ئالی

ئیسلامی به دهسته وه، پێشپه ویی سوپاکه ی ده کرد. پهنگی ههنگوینی تیشکی خۆر هیواش-هیواش پهنگی گۆله هه ناری وهر گرت و ئیواره داهات و یه کهم پشوویان دا و دواتر دیسان بهردهوام بوون. ده ریای لم له ژێر پیتی خوشتره کاندای سه مای ده کرد و هه وری لمینی گهرم به هه وادا ده هات و ده چوو و خوشتره وانه کان به ئاوازیکی چوونیه ک خوشتره کانیا ن تاو دها و بولبولی عه ره ب به سه ر سه ری کاروانه که ی په سوله وه هه لقه هه لقه کۆ بووونه وه و ده یانخویند و جار جار هۆنراوه ی ئیمیره ئول قه یس و جارو باریش هۆنراوه ی کولتووریان ده خویند و به مهش پێ کورتتر ده ینواند و کاروان خیراتر. په سوله لالا جارو بار ئاوپری ده دایه وه و سه یریکی کاروانه که ی ده کرد و موسلمانان به جۆشوخروشیکی زۆره وه ته کبیریان ده کرد و ئاسمان تا بلی شین و بیابان تا بلی زهرد بوو و خۆر تا بلی دهره وشایه وه. ئه سه په کان ده یانحیلاند و زهنگۆله ی ملی خوشتره کان ده له رایه وه و کاروان خیراتر و خیراتر پێی ده کرد، به لام خانمان و مندالان نا په ههت بوون و جهسته ی نارین و ناسکیان زۆر بهرز و نزم و سه روخواری ده کرد له سه ر خوشترکان و پێغه مبه ر که هه سته ی کرد خوشتره کانی ئه وانیش به هه مان خیرایی خوشتری پیاوان تاو دهرین، بانگی له عه نه شه کرد که به سه روود و ئاوازی خۆش خوشتره کانی تاو دها و فه رمووی: "که مینک هیواشتر ئه ی عه نه شه! ئاگادارتر خوشتره کانت تاو بده، چوون جهسته ی کریستالئاسا ناسکیان له سه ره!"

له وه به دوا خوشتره كان هتواشتر ههنگاويان دهنه و ئيستا
ئيدي كاروان كه مئ ئارامتر پيئي ده كرد و ژنان دلخوش و
مندالان كه يفساز بوون و تهكبير و سهلاوات و هونراوه و
سرود بهردهوام بوو:

"پيئي موحيبه ته پيئي ئهم كاروانه...

خوشي و شادي و بهخت ياوه رمانه."

حه سره تي مهككه ههنگاوبه ههنگاو زيادي ده كرد له ناوياندا
و پهنگه شادترين پوژي كۆچبه ران ئه و پوژه بووبيت. سوپا
و كاروان به سهركردايه تي پيغه مبهريك پييان ده كرد كه له
پيگه چاوي به سهگيگ و بهچكه كانى كه وتبوو و دهستبه جي
پيئي سوپاكه ي گۆرپبوو تا نارچه تيان نهكات، سوپا يه كي ده
ههزار كهسي له بهر سهگيگ و بهچكه كانى پييان گۆپي...! ئاي
له و نرخه ي موحه ممه د دينه كه ي به هه موو بوون و گيانله بهر
و ئينسان و ئازهلتيكان دهنه...

پييان بپي و پييان بپي و له كوتاييدا گه يشته سنووري
شاري قهديم. تهنها ئهوان بپري شار نا، شاريش بپري ئهواني
ده كرد. بهردهكان و كيوهكان مژده ي هاتنيان به يه كدي دهنه،
گۆرستاني هه جوون ئه شكي هه سره تي ده رشت. سوپاكه ي
موحه ممه د وهك ده ههزار ئه ستيره به سهر زهويدا پژا بوون
و دهگه پانه وه شاري شاران. گه يشتبوونه كوتايي ئه و پييه ي
خوشيان نه يانزاني چون تهواو بووه. هه مووان نوقمي وهفای
نيو دلي په سول بوون وهختي له نزيك گۆرستاني هه جوون

چادری دادا و یه کهم کهس مژده ی به ئه و دا... موحه ممه د مه مله که تی موحببه ت و ئامیزی وه فا بوو، چوڼ خه دیجه ی له بیر ده کرد! با له گه ل جوانترین و ناسکترین و گه نچترین و زیره کترین ژنانی دونیا شدا هاوسه رگریی کردییت ئازیز بو ساتیکیش خه دیجه ی له سره عرش ی دلی دانه گرتبوو... فاتیمه ش وهک باوکی چاو و دلی پر بوو، حه وت سالی پر به ق نه یتوانیوو زیاره تی دایکی بکات و ئه شکی حوزن و ئیشتیاق و خوښی تیکه ل به یهک ببوون و فرمیسکی وه فا و ویسال یهک له دوا ی یهک ده تکان. هه مووان به چاوی پر وه ته ماشای خوښه ویست و فاتیمه و عه لیان ده کرد له سره گۆری خه دیجه و چاوه پری بوون... چاوه پروانی شتی بوو له دوا ی جهنگی حوده ییبیه وه زور جوان فیزی ببوون... کهسانی بوون ده یانزانی چاوه پری بن و دواتر میوه ی شیرینی بچه ژن.

چاوه پروانی کو تای ی هات، ئه و پوژه ئیدی ده گه پرانه وه ئامیزی ئه و شاره ی به ترس و له رزه وه جییان هیشتبوو. زور بیر ی که عبه یان کردبوو، زور بیر ی جیپیکانی ئیبراهیم و زور بیر ی ته وافیان کردبوو، زور بیر ی زه مزه م...

هه مووان له یهک ساتدا ده هه زار مه شعه له یان داگیرساند و چوارده وری مه کهکه یان به ته ووا ی پرووناک کرده وه و ترس و له رزیان خسته دلی بیباوه پان. هاوه لان و نه بی وهک مانگ و ده هه زار ئه ستیره دهره و شانه وه و وه ختی قورپه یش پرووناکیی چوارده وری مه کهکه یان دی، زانیان درهنگ بووه و به ته ووا ی

کەمارۆ دراون. بەو جۆرە لە پوژی بیستەمی ڕەمەزاند و لەگەڵ گزنگی بەرەبەیاندا داخڵی شار بوون. خوشەویست بە سواری قەسوەی حوشتەرەو لەپیش ھەمووانەو بوو و عەبایەکی یەمەنی ڕەشی لەبەردا بوو، کە بەوپەڕی ھەببەتەو بەسەر شانەکانیدا ھاتبوو خوارەو و سوپاسگوزاری خودای دەکرد و سورەتی الفتحی دەخویند.

بیباوھەپان لە ترساندا چوو بوونە سەر کێوھکان و لەنیوان بەردەلان و بەرزاییەکانی مەککەو تەماشای ناواژەترین وێنەیان دەکرد. فاتیمە ھەتا ئێو پوژە لە زۆرینەی جەنگەکاندا لەگەڵ باوکیدا بوو و ئەمبەستاش شانەشانی باوکی داخڵی مەککە دەبوو. مەککە ئامیزی بۆ موسڵمانان کردبوویەو و کەعبە بەحەسرەتەو چاوھەپێ دەکردن و دەنگی تەکبیر لەنیو کەعبەدا دەزرنگایەو. بە ئاوی زەمزم ناوھەو و دەرەوێ کەعبەیان جوان شت. ئەو کەعبەیی کە مانای مەعنەوی لە عەرشی عەزیم بوو و لەگەڵ ئینسان دەدا و دەرەدلی دەکرد. کەعبە و نەبی حەسرەتی چەند سالاھیان ڕەواندەو و ئامیزیان کرد بەیەکیددا. پیغەمبەر لەوپەڕی خشوعدا تەوافی دەکرد و ببیباوھەپان ترسی گیانیان لێ نیشتبوو و نوێنەرەکانیان بە ترس و لەرزەو ناردە حوزوری نەبی: "دەزانین ڕیاریکی خێردار دەدەیت دەربارەمان! چوونکە تۆ بڕایەکی بەنرخێ ئیمەیت و کۆپی بڕایەکی بەنرخمانی و ئیستا ھێز لە دەستی تۆدایە."

ئەم وتانە بە مانای تەسلىمبوون دەھات و خودا فەتھى زۆر
 بۆ ئاسان کردبوو و لە کاتى بەھىزىدا لىخۆشبوون تەنھا لە
 ئەو دەوەشايەو و فەرمووى: "ئەمپۆ پۆژى برايتىيە! خودا
 لىتان خۆش بىت، بەپاستى ئەو مېھرەبانتىرىنى مېھرەبانەكەنە
 و حالى من و ئىو وەك يوسف و براكانىيەتى، ئەمپۆ پۆژى
 برايتىيە، بېرۆن ھەمووتان ئازادن!" قالەقالىكى زۆر لەنىو
 قەرەبالغىيەكەو بەرز بوويەو و خۆشى و شادى بالى
 بەسەردا گرتن و ئەوانەى خۆيان شارەدبوويەو، ھاتنە دەرەو
 و دەستەدەستە و كۆمەلەكۆمەل بەيەتەيان دەدا و موسلمان
 دەبوون.

بەو جۆرە مەككە فەتھى كرا بى پڑاندنى دلۆپى خوين...
 ھەلى بە ھاوکارىي پەسول بتەكانى لە جىبى خۆى ھەلکەند
 و لەژىر تىشكى گرگرتووى خۆردا بىلال لەسەر كەعبەو يەكەم
 بانگى دا و مووچرەكى ھىتا بە گيانى ھەموواندا، خودايە، ئەو
 چ دەنگ و سەدايەك بوو!

پىغەمبەر لە نىزىكترىن جىو لە كەعبە چادەرەكەى ھەلدا و
 ھاوسەرانى و ھەلى و فاتىمە و نەوەكانى لەتەنىشتىدا. تاكو تەرا
 خەلكى دەھاتن بۆ لای و پرسىياری ھوكمەكانىيان لى دەكرد
 و ژنىكى ناودارى ھۆزى مەحزوم، كە دزىي کردبوو، ھاتبوو
 داواى دەكرد ھوكمەكەى لەسەر لا بېرىت و فەخرى كائىنات
 بەرپەرچى دايەو: "وہلاھى فاتىمەى كچمىشم ئەو تاوانە
 ئەنجام بدات، ھەمان سزای ھەيە." بىباوھپان سەريان سووړ

مابوو له دادپهروهری نیو ئه دینه، له لای نه وان دهوله مهند و
خاوهن پایه هه رچیيان بکړدایه لیخو شېوونیان بۆ دهر دهچوو
و هه ژاریش له زینداندا دهپزا، به لام ئیسلام ئه م یاسایه ی له
بنچینه وه هه لکه ند. فاتیمة له هه موو ئه م ساتانه دا زۆر بهختیار
و سوپاسگوزار بوو و ئه و پوژانه ی دههاته وه یاد که پیسی و
خاشاکي له سه ر پشته ی باوکی دهته کاند و ئیستا له گه ل ده هه زار
که سدا ته وافی دهکرد و پیروژترین جی جیهان میوانداری
عه زیزترین میوانه کانی دهکرد و فاتیمة شایه تحالی شیرینترین
پوژه کانی نه بی بوو...

تاقیکردنه وه که ی فاتیمة

«هه که سیک سه بر له سه ر ناره چه تییه کانی دونیا

نه گریت، ناگات به ناز و نیعمه ته کانی ناخیرهت.»

حه زه رق عه لی

موسلمانان له دواى فه تحى مه ککه گه رانه وه بۆ مه دینه، چوون خوشه و یست زۆر له وه وه فادارتر بوو ئه و که سانه جی به یلێت که له ناره چه تترین پۆره کانی ژیانیدا ئامیژیان بۆ کردبوو یه وه! له گه ل ئه وه ی به هه سره تی که عبه وه ده سووتا، به لام گه رایه وه... وه ک چۆن له میعراجدا گه یشته حزوری خودا و گه رایه وه، به و جۆره که عبه شی له دلیدا هه شار دا و گه رایه وه... به لام تاقیکردنه وه کانی دونیا به رده وام بوون و گه وره ترین جهنگی ئینسان له گه ل نه فسی خۆیدا بوو و کۆتا ته له که ی بیبا وه ران داپمانی مالی فاتیمة بوو و ده یانویست هه مه ئاههنگی و به یه که وه یوونی جوانی له گه ل عه لی بشیوینن. له پلانی ئه وه دا بوون جوهیرییه ی کچی تازه موسلمانبووی ئه بوجه هل بدن به عه لی و چه نندین پۆر به شویتییه وه بوون، به لام عه لی له گه ل نه بییدا هینده سه رقالی گه یاندنی ئیسلام و کاروباره کانی ده ولت بوو، ده رفه تی قسه کردنیان ده ست نه که وتبوو. جوهیرییه له جوانترین کچه کانی قورپه ییش بوو جهسته و ئه ندام و بالا و

زیره‌کی و ناسکی بیۆینه بوو و له گشت لایه‌ک ناوبانگی دهر کردبوو و ته‌ن‌ها عه‌لی شیری مه‌یدانی جه‌نگیان به‌شایسته‌ی ده‌زانی و ده‌یانگوت: "عه‌لی لئ دهر بچیت، ببیت به‌هاوسه‌ری هه‌رکه‌سیک، زیانه." ئه‌مه‌ چ بویرییه‌ک بوو! هه‌ل‌دان بۆ شین‌اندنی خۆش‌به‌ختی عه‌لی و فاتیمه‌! ئه‌ه‌لی مه‌که‌که‌ تا مه‌دینه‌ هات‌بوون بۆ ئه‌م مه‌به‌سته‌ و داوای ئیزنیان ده‌کرد بۆ خواستنی جواره‌ بۆ عه‌لی و قسه‌ زوو ب‌لاو بوویه‌وه‌ و گه‌یشته‌ به‌ گوێی فاتیمه‌ی جوانی جوانان: "عه‌لی جواره‌ی کچی ئه‌بوجه‌هل ده‌خوازیت." ئه‌ی له‌م تاقیکردنه‌وه‌ سه‌خته‌! فاتیمه‌ په‌نای به‌ خودا گرت و داوای مه‌ده‌دی لئ کرد...

به‌پیتی هه‌لومه‌رجی ئه‌و سه‌رده‌مه‌ بوونی زیاتر له‌ ژنیک بۆ پیاوان شتیکی تا ب‌لنی ئاسایی بوو و هه‌مووان پێیان وا بوو به‌ هاوسه‌رگیری ئه‌و دووانه‌ ئیسلام به‌هیزتر ده‌بیت، وه‌لی به‌یه‌که‌وه‌بوونی فاتیمه‌ و عه‌لی زۆر له‌وه‌ جوانتر بوو پێویست به‌ که‌سیکی دی ب‌کات ب‌ته‌ نیه‌نده‌وه‌! فاتیمه‌ هه‌تا ئه‌و پۆژه‌ بیرى له‌ شتی له‌و جۆره‌ نه‌کرد‌بوویه‌وه‌ و سه‌ختترین تاقیکردنه‌وه‌ی ژيانى بوو. قسه‌وقسه‌‌لۆک پۆژه‌پۆژ زیادى ده‌کرد و فاتیمه‌ له‌وه‌ زیاتر خۆی بۆ نه‌گیرا و شه‌کوای د‌لی برده‌ لای په‌سول: "بابه‌ گیان! قه‌ومه‌که‌ت پێیان وایه‌ هه‌رچی له‌ که‌که‌کانت ب‌که‌ن توو‌په‌ نابیت، ده‌لێن گوايه‌ عه‌لی له‌گه‌ل که‌که‌ی ئه‌بوجه‌هلدا هاوسه‌رگیری ده‌کات، تۆ ده‌لێیت چی!"

خۆشه‌ویست ب‌یده‌نگ بوو، ده‌یزانی د‌لی ئاوریشم‌ئاسا ناسکی فاتیمه‌ به‌رگه‌ی شتیکی له‌و جۆره‌ ناگریت، ناتوانیت له‌گه‌ل کچی

دوژمنە کە ی پیغەمبەر دا لە ژێر هەمان بنمیچدا بژی. دەیزانی فاتیمه دایک و خوشکی نییه، دەرد و تاسە ی لە نیو خۆیدا زیندانی دەکات، تەنهایه، بەرگه ناگریت فاتیمه... بەرگه ی بەشکردنی عەلی ناگریت، ناتوانیت لە گەل ژنیک دیکه دا مائاواپی و پیشوازی لە عەلی بکات... ئەم تاقیکردنە وەیه زۆر سەختە بۆ فاتیمه و پۆر بە پۆر دەیتوینیتە وە و لە ناو دەچیت...

بیری لە کۆتا پۆرەکانی خەدیجە کردە وە، ئەو وەختە ی لە سەر تاشە بەر دە پەقوتە قەکانی ئەبوقوبەیس و بە جلیکی شپ و پەنگرۆیشتوو وە کۆتا نەفەسەکانی دەدا و شاژنیک مائاواپی لە جیهان دەکرد و خوشەویست بە پراسەری وە دانیشتبوو و فەرمووی: "دەزانیت ئە ی خەدیجە؟ لە بەهەشتدا جگە لە تو، چوار ژنی دیکەم هەیه." خەدیجە، کە تا ئەو پۆرە غیری ی لە هاوسەری نەکردبوو غەم دایگرت و فرمیسکەکانی بۆ نەگیرا و گوتی: "هەر بە پراستی وایه؟" فاتیمه ئەو پۆرێانە دە-دوازدە سالیک دەبوو و بە باوکی گوت: "بابە گیان، بۆچی بەو جۆرە دایکمت دلتهنگ کرد، لە کاتی کدا دەزانیت کۆتا ساتەکانی ژیا نیه تی؟"

خوشەویست تەماشای کچه فریشتە ئاساکە ی کرد و فەرمووی: "کچه کەم، منیش نەمدەویست دلتهنگی بکەم، وەلی کەمیک لەمە و پیش دەفتەری کردە وەکانی دایکتم نیشان درا و دەبینم یە ک کردە وە ی لی دەر بچیت، لە هەموو کرداریکی دیکه دا پاداشتی خۆی وەر گرتوو و ئەو ی کەم بوو، هەستی غیره کردن بوو لە هاوسەری، دایک تا ئەم لە حزه یه بۆ ساتیکیش غیری ی لە من نەکردوو، ویستم لەو پاداشتە بیتەش نەبیت، بۆیه ئەو قسەیه م

کرد تا غیرە بکات، کەمێک بیتاقەت بوو، بەلام سوپاس بۆ خودا پاداشتی ئەوەشی وەر گرت. "هەر وا بوو، لە قەدیمەووە لەنتو پۆچی پیاویدا ململانی و پۆچی ژن مۆری غیرەیی لەسەر بوو و گەر ژنان بەرگەیی ئەو هەستەیان بگرتایە، پاداشت دەدرانەووە لەسەری. خۆشەویست دڵی نەهات کچەکەیی لەووە زیاتر خەفەت بخوات و کە زانیی بابەتەکە پۆژبەپۆژ گەرەتر دەبێت، هاوێلانی کۆ کردەووە و لەسەر مینبەری مزگەوتەووە پروونکردنەووەی لەسەر بابەتەکە دا و خالی کوتایی بۆ دانا: "خانەوادەیی ئێبنو موغیرەیی بەنی هیشام ئیزنی ئەوەیان لێ وەر گرتووم کچەکەیان بۆ عەلی بخوازن، منیش ئیزنم نەداوە و نایدەم! مەگەر کورەکەیی ئەبوتالیب لە کچەکەم جیا ببێتەووە و ئەو بخوازێت! ئەوەیان ئیدی پەیوەندیی بە منەووە نییە و ئەووە باش بزانی فاتیمە پارچەیهکە لە من و هەرکێ ئەو بپەنجینن، منی پەنجاندوووە و هەرکێ ئازاری بدات، ئازاری منی داوە و من ئەوەی حەلālە حەرامی ناکەم و ئەوەش حەرامە حەلālی ناکەم، وەلاهی کچی پەسول لەگەل کچی دوژمنەکەیی خودادا لەژێر بنمیچیکدا ناکرێت بژین!"

خالی کوتایی دانرا و ئەوانەیی دەیانویست عەلی جگە لە فاتیمە گولێکی دی بۆن بکات، لینی گەپانەووە و عەلی نەک نیازی هاوسەرگیری دیکەیی نەبوو، تەنانەت جاریەشی نەبوو و عەلی فاتیمەیی لێ دەر بچێت، چاوی لەسەر هیچ ئافرەتێکی دیکەیی جیهان نەبوو و خۆشحال بوو بە بپیارەکەیی پەسول...

كوژانه وەى كوڤتا نور

«إِنَّكَ مَيِّتٌ وَإِنَّهُمْ مَيِّتُونَ»

«تۆش دەمرى و ئەوانىش دەمرن.»

الزمر/۳۰

دەيەم سالى كوچ بوو و دىنى ئىسلام بە شىۋەيەكى بەرچاو گەرە دەبوو و قورئان بەتەواوى دابەزىبوو و خوشەويست، كە لە حج گەرابوويەو، بە جۆرى لە جۆرەكان هەوالى كوچى خۆى دابوو: "نازانم! رەنگە لەپاش ئەمسال لىرە لەگەلتان نەبم ئىدى." گەرچى ئيمانداران دليان كەوتە لەرزىن، خوشەويست بەردەوام بوو لە وەسيەتەكەى: "دوو ئەمانەتتان لەدواى خۆم بۆ جى دەهيلم و تا ئەو وەختەى شوين ئەو دوو ئەمانەتە بکەون، پى ون ناکەن و ئەو دوو ئەمانەتەش قورئانى كەريمى كتيبي خودا و سوننەتى پيغەمبەرە."

خوشەويست لە سالى كوئايى تەمەنيدا تەندروستىي بەرەو خراپى دەرپويشت و لەپاش ئەوەى لە فەتحى خەيبەردا خواردنى ژەهراويكراوى دەستى ژنە يەهودييەكى خوارد جاروبار تووشى سەرئيشەيەكى زۆر بەهيز دەهات و پيشترىش جاريكى دى تووشى پووداويكى لەو جۆرە بووبوو، وەختى لەبيدى بيتاوەر

تاللى قزى پىغەمبەرى دەست كەوتىپتۇ ۋە لە شانەيەكى ئالاندېتۇ
 ۋە سىجىرى لى كىردىتۇ ۋە خىستېتۇ ۋە نىتۇ بىرىكى قوۋلەتۇ ۋە لە
 پىتى ۋە ھىيەتۇ ۋە خۇشەتۇ ۋە سىتۇ شىتۇ سىجىرەكەى دۇزىتۇ ۋە
 ۋە لەلى دەستىجى شانەكەى ھىتۇ ۋە سىجىرەتۇ ۋە لەق ۋە
 ناسىيان بەسەردا خۇتۇتۇتۇ، بەتۇ نەبى ئىسراحتى كىردىتۇ.
 بەلام ئەم جارە ئازارەكەى زۇرۇر تۇتۇ، بە ھىچ نەدەپەتۇ ۋە
 ۋە فاتىمە زۇر خەتۇ لە باۋكى دەخۇارد ۋە ھىچىشى لەدەست
 نەدەتۇ. فاتىمە يەككى لە شەۋانە خەتۇكى دى، لە خەۋىدا
 قورئانى دەخۇتۇد ۋە لەپىر كەسىك ھات ۋە قورئانەكەى لە
 دەست پىفاند، فاتىمە بە ترس ۋە لەرەتۇ لە خەۋ پىچلەكى
 ۋە بۇ بەرەبەيان دەستىجى خەۋنەكەى بۇ باۋكى گىتۇپەتۇ ۋە
 خۇشەتۇ ۋە زەردەخەنەيەكى كىرد ۋە فرمۇتۇ: "ئەۋ قورئانە
 منم نۇرى چاۋم! زۇرى نەماۋە كۆچم..."

لەۋ ساتەتۇ ئىدى قىامەتۇ فاتىمە ھەستۇ... جىابۇنەتۇ لە ئەۋ
 بە واتى بىرىنى ھەناسەى دەتۇ، ئەۋ گەر پۇژىكىش باۋك ۋە
 پىغەمبەرەكەى نەبىنى، ئەۋ شەۋە بە ھەزار ئەملاۋا خەۋى لى
 دەكەۋىت، جا بگات بە كۆچى ئەبەدى! نا، بەرگە ناكىت... ئەشك
 ۋەك دۇد دەرىيا بە چاۋەكانىدا دەتۇ خۇار، پەيۋەندىى نىۋان
 فاتىمە ۋە باۋكى ۋەك پەيۋەندىى كىچ ۋە باۋكىكى ئاساىى نەتۇ،
 فاتىمە ھەم ۋەبەستەى باۋكى تۇتۇ، ھەم ھىى پىغەمبەر ۋە گەر
 ھەمۇۋ مۇسلمانان ھىندەى فاتىمە پىغەمبەريان خۇش بوىستايە،
 شىتۇ نەدەما لەسەر پۇۋى زەۋى بە ناۋى خۇشەتۇ ۋەستۇ.
 فاتىمە پەرىشان تۇتۇ، خۇرمەتۇ بۇ قەدەرى ئىلاھى بىتۇنۇر

بوو، وەلى تەنانەت بىرکردنە وەش لە پوښستنى باوكى وەك
 رەشەبايەكى سارد ناخى دەتەزاندا. خۆشەويست ماوەيەك
 تەماشای حالى پەريشانى كچەكەى كرد و هيجى نەگوت، حالى
 پىك لە گەشتيارىكى سەر كەشتىيەكى جىنلاروى ناوەرپاستى
 دەريايەك دەچوو، بىنچارە، بىدەنگ... مەنگ... خۆشەويست كە
 لەوە زياتر بەرگەى پەريشانى كچەكەى نەدەگرت، فەرمووى:
 "نزيك بەرەو!" فاتيمە سەرى خستە سەر سنگى باوكى و
 باوكى شتىكى پى گوت و فاتيمە وەك منداڵ ھەنسكى دا و
 ھەنسك و فرمىسكەكانى خويىناوى جگەرى بوون دەرژانە سەر
 گۆناى و باوكى بەوپەرى ئارامىيەوە ديسان فەرمووى: "نزيك
 بەرەو!" فاتيمە نزيكتر بوويەو و خۆشەويست بە دەستە
 بەھەشتىيەكانى فرمىسكەكانى كچەكەى سەرى و خۆشەويست
 شتىكى دىكەى چپاند بە گوينا و فاتيمە زەردەخەنەىكى كرد و
 پرووى لەفرمىسكداخووساوى ئەم جار دەگەشاىو، تا ئەو پۆژە
 پرووى فاتيمە ھىندە ئاسوودە و خۆشحال نەبىنرابوو، ھەركى
 لە ژوورەكەدا بوو، سەرى سوور ما، ئەمە چ حالىكە فاتيمەى
 تى كەوتوو! كەسىكى وەك ئەو سەنگىن و بەشكو ئاوا ئاسان
 ھەست ناگۆرپى و لە جىيەكى ئاوا زەردەخەنەى لەو جۆرە
 ناكات! عايشە لەو زياتر خۆى پى نەگىرا و پرسى: "چى
 بوو ئەى فاتيمە! ھىچ ساتىكى دىكەم نەديو لە ژياندا خەم و
 خۆشى ھىندە نزيك بن لەيەك! ھۆكارى چى بوو؟"
 "نەيىيەكە لەنيوان من و باوكمدا! ناتوانم نەيىيەكەى
 بدركىنم."

خۆشەویست سەرەتا ھەوالی کۆچی خۆی بە فاتیمة دابوو، ھەر بۆیە فاتیمة وا بەکۆل گریابوو، جاری دووھمیش مژدەى ئەوھى پى دابوو کە فاتیمة یەكەم کەس دەبیت لە ئەھلول بەیت کە پیتی شاد دەبیتەو! ھەر بۆیە زەرەدەخەنەى کردبوو و پیکەنبوو، ھاوکات ئەو پیکەنینە کۆتا پیکەنینی فاتیمة بوو لەسەر پرووی زەوی... کۆتا شت کە لە دنیا دا بە شایانی ئەوھى زانی زەرەدەخەنەى بۆ بکات، مژدەى گەیشتنەو بوو بە باوکە گیانی...

لە پۆژانی داھاتوودا خۆشەویست ھالی زیاتر شتوا و ئیدی نەیدەتوانی لە جى ھەستى و مالهەكەى یەك پارچە خەم بوو و فاتیمة کە بەو جۆرە دەیبینی، دلی كزەى دەکرد و بۆ ساتیکیش جی نەدەھیتشت و زۆر جار ژوورەكە بى دەنگ و سەدا باوک و كچ تەماشای یەکیان دەکرد و لە نیگاكانیاندا ھەزار ھەستیان مشتومال دەکرد: "كەون و كائینات بە خاترى تۆ ھەلدەسوورئ، بە خاترى تۆ خۆر ھەلدئ، بە حورمەتى تۆ باران دەبارئ، بابە گیانم، خۆشەویست گیان، كى چۆن بەرگەى دووری تۆ بگریت؟"

"كچی خۆم، گیانەكەم! لەبیرت نەچى من تەنھا پێغەمبەرئكم و پێش موخەممەد زۆر پێغەمبەر ھاتوو و چوو، ئیستا گەر ئەو بمري، پەشیمان دەبنەو و دەگەرپێنەو؟"

"چاوى تۆى نەدیبى، با نەلئ ژیاوم... بە بوونی تۆ دنیا پر دەبیت لە شادی، دنیا بى تۆ جەھەنمە بۆ من، من قەینا، ئەى حەسەن و حوسەین! ئەوان چى بکەن بى تۆ!"

“سەرکردەیی و شەھامەتم بۆ حەسەن و بویری و بەخشنەدەییشم
بۆ حوسەین جی دەهیلتم.”

“گیانم فیدات! تەماشام بکە توو خودا! تەماشام بکە و شتی
بلی!”

“ئارام بگرە کچم! مەگری، تەماشای فریشتان چۆن لەگەڵ
گریانی تۆدا دەگرین!”

“چۆن بەرگە ی زیندانی بیتۆیی بگرم بابە گیان!”

فاتیمە یەک-یەک سەردانی مالی هاوسەرانی پەسولی کرد:
“باوکم زۆر نارەحەتە و ئیدی ناتوانی سەردانتان بکات!”

هەمووان هەمان وەلامیان دایەو، “خودا دەکات ئەو باش
دەبێت، ئیمە لە بەشی خۆمان خوش دەبین.”

کوتا پۆژەکانی نور بوو لەسەر زهوی و جارجار لە ئازاردا
لە هۆش خۆی دەچوو و دواتر دەهاتەو هۆش خۆی و عەلی
بەردەوام بە پەسەریەو بوو و قورئانی دەخویند و فاتیمە
بەرگە ی ئازار و نارەحەتیەکانی باوکی نەدەگرت: “ئاه بابە
گیان... ئاه چەند سەختە بینینی تۆ بەم جۆرە...”

پۆژیک عەلی قورئانی دەخویند و بەهێواشی سەری
خۆشەویستی خستە سەر پانی و خوشەویست لەو ساتەدا
بورایەو و فاتیمە هاواری کرد: “باوکە گیان! توو خودا
مەپۆ، پارێزەری سەلمیکراو و پشتپەنای بیکەسان دەردت لە
من، بەلات بۆ من، باوکی عەزیزم!...”

هاوار و لاواندەو وەکانی فاتیمە دلی پارچە پارچە دەکرد،
خۆشەویست هاتەو هۆش خۆی و بە دەنگیکی کز فەرمووی:

“کچم، ئەوەندە مەگری بۆم! نەکە ی بکیتی بە سنگوبەرۆکتدا
و قژت بپنی و واوەیلا و ئاھ و فیغان بکەیت، پەنا بگرە بە
خودا و داوای سەبر لە ئەو بکە.”

فاتیمە بەشویێ چارە ی جوداییدا دەگەرێ، بەلام مەرگە ئەمە،
چارە ی کوا...! مەدینە چاوبەگریان و هاوەلان دەستلە ئاسمان
چاوەرێ بوون... هەمووی ئامادە بوو گیانیک نا، هەزار گیان
بکات بە فیدای پیغەمبەر، وەلێ ملیان لە موو باریکتر بوو
بەرامبەر قەدەر... خوشەویستترین بەندە ی خوداش بیت، دەبیت
تالای مەرگ بچەژی... فاتیمە دەگریا، هەنسکی دەدا، هاواری
دەکر:

“ئە باوکی عەزیزم!”

“ئاهە باوکی میهرەبانم!”

“ئە باوکی نەرمونیانم...”

خاتەمولئەنبیا دلێ کچەکە ی دەداپەو: “مەگری کچەکەم!
لەمە بەدوا باوکت خەم و ناپەحەتی ناچەژیت! پرگاری دەبیت
لە جیهانی فانی و جیی میحنەت.”

خوشەویست کوتا ئامۆزگاریی جی دەهیشت: “نوێژەکانتان...
ئاگاداری نوێژەکانتان بن... نوێژەکانتان...”

کەمیکێ دی دونیا ئیدی بۆ هەتا هەتا بیتەش دەبوو لە
بۆنی موخەممەد! جوهریل تا هەتایە دانەدەبەزییە سەر پروی
زەوی... فریشتە ی مەرگ بەوپەڕی ئاگاییەو کاری خۆی
ئەنجام دەدا، یەکەم جاری بوو بلەرزیت، پیروژترین ئەمانەتی
زەویی دەبردەو... فریشتە ی مەرگ سەری سوور مابوو

لە جەستەیی لاواز و بێهیزی پەسول و لە پۆحەکەیی جودا نەدەکردەو! نەیدەزانێ کامە جەستەیی و کامە پۆح، جەستەیی نوری لێ پەخش دەبوو و پۆحی هەر نور! کامیان کامیانە ئیلاهی...! لە کوتاییدا جودای کردەو و پۆحی بردا! قیامەتی دونیای هەلەدەستاند... مەدینەیی پووخاند... جەوهرەکەیی ناو ناخی زەویی بردەو و فاتیمە بوو بەژێر داروپەردووی هەموویەو... گیان پەریشان، پۆح غەمبار، هاوێلان هەتیو... عەلی تاکە وشەییەکی بۆ نەدەگوترا... بیلالی دەنگخۆش لال بووبوو... عائیشە فرمیتسک لە چاوانی نەدەوستان... ئەبوبەکر سەری بەرەو زەوی نەوی کردبوو... ئای لەو ساتە... وای لەو لەدەستدانە...

بەلام ژیان ئەمەیی و راستی ئەوێهە هەموو نەفسیک مردن دەچەژێ! ئەو ساتەش کۆتا سات و کۆتا نەفەسی سەروەری جیهانییان بوو... هاوێلان دەگریان... شارەکەیی پیغەمبەر شەپۆل-شەپۆل نوقمی خەم بوو... عومەر شمشیرەکەیی دەر دەکرد: "ئەوێ بلیت موحەممەد مردوو، سەری دەپەڕینم!" ئەبوبەکر ئارامی دەکردەو: "موحەممەد چوو بۆ لای خودا" و ئایەتی «وَمَا مُحَمَّدٌ إِلَّا رَسُولٌ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِ الرُّسُلُ أَفَإِنْ مَاتَ أَوْ قُتِلَ انْقَلَبْتُمْ عَلَى أَعْقَابِكُمْ وَمَنْ يَنْقَلِبْ عَلَى عَقْبَيْهِ فَلَنْ يَضُرَّ اللَّهَ شَيْئًا وَسَيَجْزِي اللَّهُ الشَّاكِرِينَ» «موحەممەد پیغەمبەرێکە و چیی تر نییە؛ لەپێش ئەویش زۆر پیغەمبەر هاتوون و چوون. ئەگەر بمڕێ یان بکوژرێ، لە ئێسلاام پاشگەز دەبنەو؟ هەرکەس پاشگەز ببێتەو، زیانێک بە خودا

ناگەینى. خودا پاداشى سوپاسگوزارانى دەدا. "دەخوینى و دەلىتى پىك بۆ ئەو ساتە دابەزىوہ...

فريادیك دەكەویتە ئامیزى زەوى، ھاوارىك كە سەداكەى تا ھەتايە دەزرنگیتەوہ لە گوینى جیھاندا، فرياد و ھاوارى فاتیمەيە... فاتیمە كە بە پۆشتنى دايكى مانگى ئاسمانى كوژايەوہ، ئەم جار خۆرى ژيانیشى دەكوژیتەوہ... ھەر ئەو نا... گول پەنگى دەبۆیت... ژيان ژيانى لى دەبۆیت... پەشەبا دەكەویتە ھەللەرزىن... خۆر لەسەر ئوحد ئاوا دەبۆیت و مەدينە دەبۆرى و دلى فاتیمە دەكویت بەو ئازارەوہ... ئەو ئىوارەيە بولبول ناجريوینى، ئاسكەكان دەنگ ناكەن، شەو مات و بیدەنگ خۆى دەدات بەسەر مەدينەدا و ماتەمى بەسەردا دینیت، ئاسمان ھەنسك دەدات ئەو شەوہ ئوحد ئاگر بەر دەبۆیتە ھەناوى، تەنھا خاك نەبۆیت خۆشحالە، چوون ئەو ئازىزە دەخەنە ئامیزى...

عەلى پۆپەرەسمى ناشتنى پەسولى گرتە ئەستو و فاتیمە ئاوى بۆ گەرم دەکرد، بە ئاگرى نىو دلى ئاوى بۆ گەرم دەکرد... ئيماندار دەبۆیت بەھیز بۆیت و فاتیمە بەھیز بوو، گريانى ئەو بۆ مردن نەبوو، ئەو مەرگى خۆش دەویست، وەلى بۆ دونیای تاريكى دواى ئەو دەگريا... ئەوانەى موخەممەديان بينیبوو، دەيانزانى چى پۆشتووە... دەيانزانى دونیا كىنى لەدەست داوہ... عەلى خۆشەویستى دەشۆرد و قەسوہى حوشتەرەكەى نەبى ھۆن-ھۆن فرمیسكى دەپشت و بيلال

دهنگی دهله رزی و نهیده توانی بانگ بدات... زور هه ولی دا،
 وهلی هه که گه یشته 'محمد رسول الله'، نوقمی هه نسک و گریان
 بوو و نهیتوانی بیلیت... زه مینله رزه له نیتو دلی فاتیمه دا پرووی
 دابوو و تاماشای عهلیی ده کرد و ده یگوت: "چون! چون دلتان
 هات بینیتون عهلی! چون خاکتان دا به سهریدا! چون باو کمتان
 به تهنه جی هیشت و هاتنه وه!"

عهلی جگه ری هه زار پاره ببوو و هه ولی دلدانه وهی
 فاتیمه ی ددها، وهلی بیفایده بوو... حه سهن و حوسه یین
 و زهینه ب و ئوموکه ل سوم به چواره دوری دایکیاندا کو
 بوبوونه وه و ده گریان. خه لکی په ریشان و دنیا تالترین
 پوژی ده ژیا. یه که م که س سهر دانی گوری خوشه ویستی
 کرد، فاتیمه بوو... له وه به دوا به مژده ی شادبوونه وهی
 ئه وه وه ده ژیا، وای نیشان ددها و کاری پوژانه ی وا ده کرد
 که هه رگیز نامریت، به لام له نیتو خویدا به و هیوا یه وه ده ژیا...
 خوشه ویست پویش و سه دای خه مئامیزی بولبوله کانی
 مزگه وتی له دوا ی خوی جی هیشت... په پوله ی ئاگرینی
 خه م بوو به میوانی سفره کانی مه دینه... بیتدهنگی تیکه لی
 هاوار و هاوار تیکه ل به سکوت بوو... زه مه ن جوانی خوی
 له ده ست دا و زمانه کان هیچی خوشیان نه ما بو گوتن و
 دله کان پایه ی خه میان تیدا بونیاد نرا و فاتیمه هه رگیز
 نه بوویه وه به فاتیمه که ی جارن...

فاتیمه وهک یوسف له نیتو بیره که دا ده پاراپایه وه و چاوه رپی
 هاتنه دهره وه و شادبوونه وه بوو. له ناخیدا مه حشهری غه م

بوو و بە پروكەش بېدەنگ... وەك ئاسك دوور و خەمبار دەپروانى و عائىشە پۇژىك ھاتە سەردانى: "ئەى فاتيْمەى سەرچاوەى شادىي پېغەمبەر، ئەو نەيتىيە چى بوو كە باوكت لە كاتى نەخۇشىيەكەيدا پىنى دايەت؟ ئىستا پىم دەلئيت؟" فاتيْمە بە دەم گريانەو وەلامى دايەو: "باوكم ئەو پۇژە دوو نەيتىي پى دام، يەكەميان گوتى، 'كچم، جوبريل ھەموو سالىك يەك جار خەتمى قورئانم پى دەكات و ئەمسال دوو جار و پىشى راگەياندووم كە ھەر پېغەمبەرىك نىوہى ژيانى پېغەمبەرىي پىش خۆى دەژى و عيسا سەد و بىست سال ژياو و منىش لە تەمەنى شەست سالىدام! ھەر بۆيە زۆر گريام، دواترىش فەرمووى، 'يەكەم كەس لە ئەھلى بەيت پىم شاد دەبىتەو، تۆيت و لە بەرزترين ژنانى بەھەشتىشيت." بۆيە پىكەنيم...

مردن بە ماناي كوژانەو و نەمان نەدەھات، وەلى ژيان دواى پەسول بۆ فاتيْمە ھەمىشە شەو بوو... شەو... ديسان شەو... لەو تەى ئەو پۇشتبوو، پۇژ نەببوويەو و تاكە دلدەرەوہى خویندەوہى قورئان بوو. فاتيْمە لەپاش مەرگى باوكى ھەرگىز پىنەكەنى... دەيوست، بەلام نەيدەتوانى... ژنانى مەدينە چەندىن سەتە ئاويان كرد بە ئاگرى دلى فاتيْمەدا، وەلى تازە نورى نىو دلى كوژابوويەو و دونىاي تاريك ببوو و لەگەل پۇشتنى پۇژدا ھەسرەتى نەبىننىشى دەچوويە سەر خەمى فيراقى و دەبوو بە وشە و دەپژايە سەر زارى:

ئەى سەوزىى ھەرچى دار و گۈل و گىايە!
ئەى بەھارى ناسكى و جوانى!
ئەى دەولەت و بەخت و گەورەيىم!
ئەى خۇرى تاريكىپەويىنم!
ئەى تەنھايىم، ئەى دىلسۆزىم، ئەى ئارامىم!
وەرە... توو خودا وەرەوہ...
لە نەبوونتە خۇر ھەلنايە!
ئە و گريانىم ھەموو لە ھەسرەتى تۇدايە!

هه‌یوانی غه‌م

"بمنووسه‌ره‌وه ئه‌ی قه‌له‌م، بمنووسه‌ره‌وه!
دل‌م هه‌ینده‌ نوقی ده‌ریای غه‌م بووه، دل
قه‌له‌م و ده‌ریا موره‌که‌به ئیستا."

له ئیسلامدا ماته‌مینى بوونی نه‌بوو، وه‌لێ په‌شه‌بای جودایی
نیو دلی کچه‌که‌ی په‌سول دانه‌ده‌مرکایه‌وه و له جینی ئه‌وه‌ی
که‌م بکات، پۆڤه‌پۆڤ زیادی ده‌کرد. به‌ده‌ست خۆی نه‌بوو،
نه‌یده‌توانی بخه‌نی، بخوا، بخواته‌وه. بیئه‌وی مه‌رگی فاتیمه
بوو، ئاسمانی شینی خۆله‌میشی بیوو و زووزوو نه‌خۆش
ده‌که‌وت و له جیگادا ده‌که‌وت. نه‌عه‌لی ئارامیی دل و نه‌منداله
چاوگه‌شه‌کانی و نه‌ دل‌دانه‌وه‌ی ئازیزان سوکنا‌ییان نه‌ده‌دایه‌وه.
هه‌ر ئه‌و نا، ئاسمانی مه‌دینه‌ش چه‌ندین پۆڤ به‌ خوڤ بارانی
باراند و فرمیسکی ئاسمان و فاتیمه‌ش هه‌ردووک له‌به‌ر کۆچی
موحه‌مه‌ده‌ل موسته‌فا بوو و فاتیمه‌ به‌ده‌م خۆیه‌وه ده‌یگوت:
"بابه‌ گیان! با هه‌موو دونیا بۆ کۆچت بگری، به‌ چی ده‌چیت
که‌ من نه‌گرم! شه‌و و پۆڤم جیاوازی نییه‌! بگرین چاوکه‌نم،
بگرین... په‌زیلی مه‌که‌ن له‌ فرمیسکه‌رشتندا."

خەلکی نەیان دەزانى فاتیمه بۆ هیتمده دهگری، به لام فاتیمه
 بۆ حالى دونیا دهگریا دواى ئەو. بۆ ئەو ستهمانه ی دواى
 ئەو دهکرا، بۆ ئەو خوینه ی به ناحق ده ریزرا، ئەو فیتانه ی
 سهریان هه لده دا، بۆ ئەو جوانییانه ی له ناو ده چوون ده گریا...
 تهنها عەلى ئاگادارى ئاگرى ناخى بوو... تهنها ئەو شایه تی
 ئەشکی نه برأوه ی بوو...

فاتیمه له قه ده ریدا نوو س را بوو یه ک له ئەو پینچ که سه بیت
 که زۆرترین ئەشکی رشتوو و تاکه ژنى نیوانیان بوو... حالى
 له ئادهم ده چوو وهختى جودا بوونه وه له به هه شت، یه عقوبی
 دوور له یوسف بوو حالى...

خەلکی مه دینه په ریشان بوون به گریان و فرمیسکی
 به رده وامى فاتیمه و به ته مه نه کانی شار کۆ بوونه وه و چوونه
 لای عەلى: "به رگه ی گریانى فاتیمه ناگرین! کارى بکه ئەى
 عەلى؟ ئاوا چۆن ده بیت!" عەلى ده یزانی وا به ئاسانى فرمیسکی
 چاوه کانی فاتیمه ناوهستن و بۆ دلدا نه وه ی له گۆرستانی به قیغ
 هه یوانیکى بۆ دروست کرد، که ده یروانییه سه ر گۆرپه که ی
 نه بی و ئەو ئیدى بوو به جیى ئارامیى فاتیمه و تا درهنگان
 له و ئی ده مایه وه و دواتر له گه ل عه لیدا ده گه راپیه وه. خەلکی
 مه دینه ناویان لى نا 'بیت الاحزان' 'مالى خه مه کان'، ئەو ئی
 ئیدى مالى خه مى فاتیمه بوو و له و یوه ته ماشای دونیای
 ده کرد. به یانیان زوو ده رپویشت بۆ ئەو ئی و به دم گریان وه
 خه یال و دالغه ده یبرده وه و زووزوو ده یگوت: "خودایه،

مہودای چاوترووکانیکیش مہمدہرہ دہست خوم! "بلی خہم
و گریانہ پوچیکی لہو جوڑہ دونیایی بوویت؟ ہرگیز...
گوناکانی ہمیشہ تہرہ بوون و ئہوہندہ گریابوو، ہیٹیک لہسہر
گوناکانی دروست بووبوو، ئہو ہیٹہی کہ داییم فرمیسکہکانی
پیدا دہہاتہ خوارہوہ، چال بووبوو... ہیٹلی خہم... ہیٹلی گریان...
ہیٹلی حہسرہت... فاتیمہ دہگریا و ئہشکہکانی دہہونیہوہ و
دہیکرد بہ وشہ و دیسان دہگریا...

ماتہمہ یان خاک و خوٰلہ ئاسمانی گرتووہ؟

چیہ، بوچی نیوہپوان وا تاریک بووہ؟

زہوی لہدوای پیغہمبہر پەریشانہ.

غہمبارہ، دلتنہگہ، ہلہلہرزانہ.

با بگری باکوور و باشووری شار،

با بگرین یہمہن و شام.

کہ وا ناخیری ئہنبیا پوی.

ئیدی نہ سوور سوورہ و نہ سہوز سہوز،

ئیدی ہەرچی وەرزه ماتہم و

ہەرچی سالہ سالی خہمہ.

لہپاش کوچی پیغہمبہر،

دونیا گہردہلوولیکی لمہ.

دہ با بگرین ہەرچی شاری باکوور و باشوورہ.

با ماتہمینی راگہیہنن شام و یہمہن.

فاتیمه بیرى دەکرد... زۆر بیرى باوکی دەکرد و دەلاوایەو:

«ئەى کىنەکان

ئەى ئوحد!

دەردى دلەى هەزار پارچەم لای کامتان بەیان کەم!

ئەى خۆر! تۆش وەک من هەتیو کەوتى و لەمەبەدوا نەبىی

لئى نىيە نوری لئى وەر بگریت...

ئەى مانگی پر! ئەو خوشەویستەى تیشکی خۆت بەسەردا

دەباراند، ئیدى لەسەر پووی زەوى نىيە!

ئەى بادى سەبا! بۆنى گولەکانى یەمەنم بۆ مەهینە، پەسولى

لئى نىيە کە شەنەباى بەهەشتى دەهینا.

«بابە گيان... ئاە بابە گيان... دەزانم لە دیندا ماتەم

نىيە، وەلئ ئەمە ماتەم نىيە و حەسرەتى دلێکە بۆ دووری

خوشەویستەکەى، لەدواى تۆ کئ لیم حالى بىیت؟ لەدواى

خودا تەنها لە تۆ ئاشکرا بوو حال و بارم.

«بوم بە ئەو خاکەى لە نەبوونی باراندا قلیشاو

بوم بە ئەو پۆژەى پروناکى لەدەست داو

با بگرى، زەوى با بگرى بۆ باوکم

با بگرى، ئاسمان با بگرى بۆ باوکم

فریشتانى عەرش و زەوى با بگرین...

«بەرگە بگرە... کەمیکى کە بەرگە بگرە دلەى عاشقم...

خوشەویست لەوێ چاوەرپیت دەکات، کەمیکى ماوہ کەیف و

سەفا و باخچەى نەمران.

فاتیمة گەرچی گهنچ بوو، وهلی زووری نارہههتی دیبوو!
هەر له وهخته وهی کیژۆلهیهکی منداڵ بوو، له وادی شهیب
فیری برسیتی و نهبوونی بوو، دواتر خهمی مردنی دایکی
له نیو دلی بچووکیدا ناشتبوو، دواتر شایهتی هه موو ئه و ستهم
و فیل و تهله کانه بوو که له بابه گیانی دهکرا و له سهەر گوپی
سی خوشکی گهرههی گریابوو فاتیمة... بهرگهی چهن دین
نارہههتی و نهبوونی و برسیتی و له دهستانانی گرتبوو، وهلی
بهرگهی له دهستانانی باوکی نه دهگرت... بهردهوام به هیوای
مژده کهیه وه دهژیا... دهیزانی شادبوونه وه کهمی ماوه...

شەوی زەماوەندی فاتیمە

«ئەو کەسە ی خۆشەویستی لە دەست داوە،

تەننەت زەردەخەنە کەشی خەمنا میژە.»

فاتیمە شەش مانگ بوو بێ ئەو دە یگوزەراند، بەلام چ گوزەرانیکی، خەمە کە ی وەک پۆژی یە کەم تەپ و تازە بوو و ئیستا ئاگری حەسرە تیشی تی بەر ببوو. چاوە جوانەکانی بەقوولدا چووبوون و گونای پەمەیی ئالی وەک بیابان زەرد هەلگەرابوو و نە نانی نان بوو، نە ئاوی ئاو، نە لەگەڵ کەس دەدوا. هەرچی دەکرد و بۆ هەرکۆی دەچوو لە سەرما ی بێتەویدا هەلدەلەرز ی و هیچ لای سەیر نەبوو وەختی گوتیان: “قەسوە ی حوشتی نەبی تەرکی نان و ئاوی کردوو و خۆی داوە تە بیابان و لەو ئ گیانی سپاردوو.” دەیزانی قەسوە ش وەک ئەو موبتەلای عەشقی نەبی بوو و یەکی نەیدی بی و نەیناسی و خۆشی نەویستبن، لێی تیناگات! فاتیمە هەستی دەکرد پۆژی لێقا زۆری نەماو و بەردەوام دەپارایەو: “خودایە، دلخۆشیم زیاد بکەیت، شادیم زیاد بکەیت و پێی شادبوونەوهم لەسەر ئاسان بکەیت.”

پۆژبەپۆژ و شک دەبوو گۆلی زەهرا و عەلی هەر جارێک

دهستی دهگرت و ته ماشای دهکرد، دهیزانی ئەم جار سەرەى
کۆچى فاتیمەیه.

ئەو پۆژە مالى خەم بۆ یەكەم جار لە ماوهى چەند مانگى
پیشوودا چۆل بوو و فاتیمە نەچووبوو، چوون ئیدى لە جیگەدا
كەوتبوو... چى بوو؟ كاتى كۆچى نزیك بووبوویهوه؟ هەمووان
بە چاوى پر لە ئەشك و دلى پر ماته مەوه ته ماشایان دهکرد
و گويیان لە دەنگى بانگىكى عەسرى خەمئامیز بوو. راستى
بانگى عەسر بۆچى شتىك لە خەمى تیدا بوو؟ بۆچى جىيەكى
دلى ئىنسانى دەههژاند؟ كۆچ و گەپانەوهى بىرى ئىنسان
دەههنايهوه، ياخود يادخەرەوهى ئەو راستىيه بوو كە هەموو
بوون و بوونهوهر و ئىنسان و پووناكى و گيانىك كۆتايى
دى و دەروات...؟ وهك بلىنى بلىت ئىه، ئیدى وهختى پۆيشتنه...
كات تەواو بوو... موسلمانان بەرهو مزگەوت پۆيشتن و
فاتیمە سەر خەویكى شكاند و لە خەونیدا باوكى خۆشهویستى
بە زەر دەخەنەوه فەرمووی: "هەستە كچم! خۆت ئاماده بكە،
وهختى شادبوونهوهیه!" كە بە خەبەر هات، زەرپەیهك گومانى لە
راستى خەونەكەى نەبوو و وهك بلىنى ئاوى حیات پرژینرايى
بە گيانیدا، هەستى بە زیندووبوونهوهیهكى جیاواز دهکرد لە
پۆحیدا و بە دلخۆشیهكى جیاواز و شپەزەبیهكى شیرین و
خەمىكى سەیرهوه دەستى گرت بە دیوارهكەوه و هەستایه
سەر پى. بە دەسته ناسكەكانى ئاوى گەرم كرد و مندالەكانى
بانگ كرد و هەركى لە ماله كەدا بوو، بە سەرسووڕمانەوه
ته ماشای دهکرد. يەك-يەك مندالەكانى شۆرد و پرچەكانى

داهيتان و له و کاته دا عهلی هاته ژووره وه و ژور که یفخوښ
 بوو که به و جوړه وهک جاری جاران که یفساز و به جموجوول
 بینیی و گوتی: "خوټ ماندوو مه که فاتیمه! بوچی هه ستاویته
 سهر پی؟" ته ماشایه کی کرد وهک نه وهی بلیت، "کوټا نه رک
 و کوټا هه سره تمه، لیم که پی..." پاشان عهلی ته نها به نه و
 نیگایه و به شادیی سهر پوخساریدا تیگه یشت مژده ی پی
 گه یشتووه و خوئی بو نه گیرا و ده سته بجی چووه دهره وه له
 ژووره که... فاتیمه یهک-یهک بوئی خوئی دا له منداله کانی
 و تیر ماچی کردن، ده یزانی له وه به دوا له دونیایه کی بیدایکدا
 ده ژین... هه سهن هه شت سالان و حوسه ین هه وت و
 زهینه ب پینج و نوموکه لسوم دوو سالان و فاتیمه ش دایکیکی
 بیستوهه شت سالان و له به هاری عومریدا بوو، وهلی شادیی
 شهوی زه ماوهندی هه بوو و هزار سالی دونیای نه ددها به
 کاتژمیتریکی به هه شت و هزار سال ژیانی به هه شتی نه ددها به
 له حزه ی بینینی خودا، بویه ناماده بوو...

دووباره و دهباره ماچی منداله کانی کرد و ئیستا ئیدی
 که وتبوویه نیو هه سره تیکی دوو پارچه. له لایه که وه
 شادبوونه وه به باوکی خوئی دلی داگیرساندبوویه وه و له
 لایه کی دیکه وه دابران له جگه رگوشه کانی سهرمای ده خسته
 دلی. یهک-یهک ماچی ده ست و په نجه و چاو و سهر و قژی
 کردن. له پوخساری پاکی حوسه یندا خه م و نازاری داهاتووی
 ده بینیی، شاه له هه سهن و حوسه ین، چیان لی به سهر ده هات!
 نای له و پولانه ی که له مه حشه ردا ئیمامی سته ملیکراوان

دهبوون، تیرتیر ماچی کردن، کوا ئه و خاوه‌نیان بوو! خودا
بوو خاوه‌نی هه‌مووی، ته‌سلیمی خودای کردن...

ئه‌و ئالایه‌ی له‌خه‌دیجه‌ی دایکیه‌وه درابوو یه‌دهستی، ئیستا
ته‌سلیمی زه‌ینه‌بی کچی ده‌کرد، ته‌ماشایه‌کی کچه‌که‌ی کرد و
دلی له‌رزی، هه‌ر له‌ئیستاوه فریاد و هاواری زه‌ینه‌بی ده‌بیست،
ده‌بیینی چه‌ند فرمی‌سک ده‌پژژ و شایه‌ت‌حالی چه‌ند زولم
و سته‌م ده‌بیست... ته‌ماشای پوخساری من‌داله‌کانی ده‌کرد و
سلالوی له‌ئه‌و ئیمامانه ده‌کرد که له‌نه‌وه‌ی ئه‌وان ده‌بن و بی
ئه‌وه‌ی به‌یلت دلوپی فرمی‌سکی ببینن، ته‌ماشای کردن و کۆتا
ئامۆژگارییه‌کانی کردن: "ئیه‌وه نه‌وه‌ی کۆتا پیغه‌مبه‌رن، هه‌رگیز
له‌پی قورئان و سوننه‌تی باپیرتان و قسه‌ی باوکتان ده‌ر
مه‌چن... یه‌کدیتان زور خۆش بویت و ببه‌یار و یاوه‌ری یه‌کتر
و تا ئه‌و پۆژه‌ی له‌به‌ره‌به‌یانیکی به‌هه‌شتدا یه‌ک ده‌گرینه‌وه، له
سیرات‌الموسته‌قیم جیا مه‌بنه‌وه."

بو کۆتا جار ئامیزیکی قوول و ماچی هه‌موویانی کرد و
کۆتا جار خواردنی بو دروست کردن و بو کۆتا جار نانی
ده‌ستی دایکیان خوارد... ئیستا ئیدی من‌داله‌کانی تیر و پاک و
پۆشته بوون... من‌داله‌کانی بیئاگا له‌هه‌موو شتیک، په‌وانه‌ی
مالی دراوسی‌که‌یان کرد و وه‌ختی بردیانن، فاتیمه‌ کۆتا جار
چاوی که‌وته سه‌ر ملی حوسه‌ین... که پیغه‌مبه‌ر زور جار
به‌حوزنه‌وه ماچی ده‌کرد...

عه‌لی چاوی ته‌پ و پوخساری کوژاوه به‌پاسه‌ری فاتیمه‌وه
دانیشتبوو و ئه‌و یاره‌ی که هه‌میشه پیی ده‌گوت: "هه‌رکات

تەماشات دەکەم، هەرچی خەم و ناخۆشیمە دەتوێتەو. "ئەم جار تەماشای دەکرد و خەمی زیادی دەکرد! مندالی و گەنجی و خۆشی و ناخۆشیی لەگەڵ فاتیمەدا بەپێ کردبوو، هەرجارەوی فرمێسکی بۆ یەکیک لەو ساتانە دەپشت. عەلی بێدەنگ لەتەنیششت فاتیمەدا دانیشتبوو، فاتیمە تەماشای کرد و ئەوێ لە دایدا بوو گوتی: "کۆرە مام! مەگەر مردن گەشتیک نییە بەرەو دیداری شیرنی خۆشەویست!"

"بەلێ وایە فاتیمەم!"

"دەوی کە وای، خەم مەخۆ! ویسالی من نزیکە و دلانی عاشق هەرگیز جیا نابنەو. "

"...!"

"ئەوی کۆری مام، تا ئەم پۆژە هیچ درۆیەکت لێ بیستووم!"

"نەخێر! هەرگیز."

"هیچ ناپاکییەکت لێ دیوم!"

"حاشا و کللا!"

"لە ئەو پۆژەوێ بەیەکەوێن، هەرگیز دەنگم بەسەردا بەرز کردوویتەتەو؟"

"پەنا دەگرم بە خودا ئەوی فاتیمە! تۆ لە خودا ناسانی! لە هەمووان زیاتر چاکە دەکەیت و لەخوداتر سترینهکانیت، لە یەکەم پۆژی هاوسەرگیرییەو بۆ ساتیکیش دلت نەپەنجاندووم و سویند دەخۆم بە خودا تۆش هەمان ئەو بەلایەم بەسەردا دەهێنی کە پەسول الله بەسەریدا هێنام! ئەم قسانەت لە قسە مالتاوازی دەچن و جیابوونەو لە تۆ موسیبهتیکی

گەورەیه بەسەرمدادیت، بەلام ئیمە عەبدین و بیچارەین و لەلای خوداوە هاتووین و بۆ لای ئەو دەگەرینەو.

چاوە حۆریئاساکانی لەسەر گیر کرد و ئەوەی چەنێک بوو دەیویست بیدرکین، درکاندی: "پیاوان ناتوانن بێ ژن بژین ئەو عەلی! لەدوای من تۆش ناچاریت هاوسەرگیری بکەیت، بەلام داواوەکم لیت هەیه."

"داواکاریی تۆ ئەمانەتە و ئەرکە، بەجێی بگەیهنم."
"لەدوای من هاوسەرگیری لەگەڵ ئومامەدا بکە، چونکە زۆر میهرەبانە بەرامبەر منداڵەکانم."

ئەمە چ پردیکی سیراتی سەخت بوو ئیلاهی... عەلی بێدەنگ بوو... زاری قوفل بوو... تاکە وشەیەک بۆ نەگوترا، حۆرییەکە ی ئوحد و حونەین و بەدر لە شەقە ی بالی دەدایەو بۆ بەهەشت و عەلی زۆری مابوو لینی تێر بیت... خوشەویست مژدەیی ئەوەی دابوو بە عەلی کە فاتیمة لە بەهەشتیشدا هاوسەری دەبیت، بەلام بەو جۆرەش، هیشتا جودایی زۆر سەخت بوو، عەلی فرمیسکی دەپشت: "ئەوێندە خەم مەخۆ ئەبا حەسەن! مەرگ بوونەوهریکە بۆ ئەم دونیایە خەلق کراوە و پۆژی مەحشەر مەرگ دەمری و هەرگیز جیا نابینەو، وەلی سی داواکاریم لیت هەیه لەم جیابوونەو کاتییەماندا."

چاویان لەیەک گیر کردبوو و تەماشای یەکیان دەکرد و هەر وشەیەک لە زاری فاتیمة دەکەوتە خوار، عەلی بە نیعمەتی دەبینی و فاتیمة بەردەوام بوو: "گەر لە ماوی هاوسەرگیریماندا هیچ مافیکت لەلامە، داواکارم گەردنم ئازاد

بکهیت، دهکری به زانین یاخود نه زانی دلم شکاندبی، هرچی
بی له کوتاییدا مروفین...

”نازاد بیت، هرچی مافیکت ههیه له سهرم نازاد بیت زه هرام،
تو خوشبه ختییهکت به من به خشی له دونیادا، به نسیمی هیچ
کهیکی دیکه نه بووه، ده بی چ مافیکم هه بی له سهرت!“

زه رده خه نه یک کهوته سهر کولمه کوژاوه کانی: ”له دوی
من باش ئاگاداری مندا له کانم به، تا ئیستا چون بووی
له گه لیان، له مه به دوا زیاتریش خوشت بویت و دلیان مه شکینه،
هاواریان به سهردا نه کهیت، نه وهک ههست به بیدایکی بکه
و غه مبار بن، با ئه و دلیان که له دوی باپیریان ته نها بوو،
به رۆیشتنی دایکیشیان نوقمی خه مه نه بیت، مه هیله ههست به
نازاری بیدایکی بکه نه ئه ی عه لی.“

کوتا داواکاری و هک نه خشیک له سهر دلی عه لی نه خشاندا
و به چاوی پره وه گوتی: ”ئه ی خاوه نی زولفیقار، که مردم،
ئه م به لگه نامه یه شم له گه لدا بنیژن.“

عه لی به لگه نامه که ی لی وهر گرت و ته ماشای کرد،
ماره ییه که ی بوو! ماره ییه که ی که داوای پرگاریی ئومه تی
ده کرد... عه لی پازی بوو به حوکی خودا... پازی بوو، وه لی
زور دلی ته نگ بوو... بانگی ئیواره ی دا و عه لی به دلیکی
هه زار پارچه وه پیی مزگه وتی گرت...

شهوی زه ماوه ند بوو... شهوی ویسال، شهوی گه یشتن به
خوشه ویست بوو ئه و شه وه...

فاتیمه بانگی له ئەسمای کچی ئومەیس کرد: "له وه فاتی
 رهسول الله دا جو بریل له بهههشته وه کافوری هینابوو،
 رهسول ههندیکی بۆ من خسته لاوه، دهتوانی بۆم بهینیت؟"
 ئەسما له و جێیهی پێی گوتیوو، بۆنهکهی هینا و فاتیمه
 دهستنوێژی گرت و بۆنی دا له خۆی و دواتر داوای له
 ئەسما کرد که ئەو کراسهی بۆ بهینیت که نوێژی پێوه
 دهکرد. ئەسما کراسهکهی بۆ هینا و داوای لێ کرد له دهرهوه
 چاوه پێی بکات و گوتی: "که میک له دهرهوه چاوه پیم بکه و
 پاشان بانگم بکه، گهر وه لامم دایتهوه باشه، گهر وه لامم
 نه دایتهوه، ئەوه بزانه پۆشتووم بۆ لای باوکم و عهلی
 بانگ بکه."

کچهکهی نه بی بۆنی خوشی له خۆی دا و کراسه سپیهکهی
 له بهر کرد و خۆی پازاندهوه و چوویه ژێر به تانییهکهی و
 شایه تومانی هینا، ئەسما له و دیو دهرگا که وه نهیده زانی چی
 بکات و دلی خهریک بوو ده بوو به ههزار پارچه وه و یهک
 له داوای یهک بانگی دهکرد:

"ئه ی فاتیمه ی زههرا!

ئه ی دایکی باوکی!

ئه ی دایکی ئیمانداران، گویت لیمه؟"

هیچ دهنگیک نه هات، ئەسما به پهله چوویه ژووره وه و
 به تانییهکهی له سه ر پووی فاتیمه لا دا و دهبینی وهک بوو کینک
 پاک و بێجووله و بێهه ناسه که وتوووه و له میژدهستی بابه
 گیانی گرتوووه و پۆشتوووه...

ٹہ سما بہ دہم فرمیتسہ کہ وہ تہ نہا ٹہ و ہندہ ی بۆ گوترا: "ٹہ ی فاتیمة! کہ چوویت بۆلای پیغہ مہر، سلاوی ٹہ سمای کچی ٹومہ یسی پی بگہ یہ نہ..."

ٹہ و ہندہ ی گوت و بہ دہم ہہ نسکہ وہ ہاوار ی کرد: "فریا کہ وہ ٹہ ی عہ لی!"

عہ لی نویژی کرد بوو و بہرہ و مالہ وہ دہ گہ پایہ وہ و بہ ہاوار ی ٹہ سما راجلہ کی و نہ یزانی چۆن لہ مزگہ و تہ وہ گہ یشتہ وہ مالہ وہ. کہ گہ یشتہ وہ، دہ بینیت فاتیمة و ہک بوو کیکی تارابہ سہر پال کہ و تووہ و پہ یتا پہ یتا بۆنی میسک و گول و عہ مہر لہ ژوورہ کہ وہ دیت، دہ توت ہہرچی بۆنی جیہانہ پڑینراو تہ ٹہ و ژوورہ. دہ توت ہہرچی جوانی بوونہ لہ وئ کۆ بووہ تہ وہ ٹہ و ساتہ. فاتیمة ی دہریای جوانی گہ پابوویہ وہ لای مہحبوب، عہ لی نوقمی ٹہ شک و گریان بوو و عہ باکہ ی پشتی دانا و لہ تہ نیشٹ ہاوسہری و ہفاداریدا چۆکی دادا و بانگی دہ کرد: "فاتیمة! قسہم لہ گہ ل بکہ! و ہلامم بہرہ وہ نوری چاوم."

ژوورہ کہ نوقمی ہہ نسک بوو و لہ گہ رمای مانگی تہ ممووزدا فاتیمة بہ زہر دہ خہ نہ وہ بۆ تاہ تایہ مالٹا وایی لہ دونیای فانی کرد، عاشق بہ مہ عشوق گہ یشت و ٹہ مجارہ دلی عہ لی بوو بہ 'مالی خہم' و ٹوحد دہنگی دہ دایہ وہ:

"انا الله وانا الیہ راجعون."

”ئە ی ئەشکی چاوەکانم، مادەم لە دەرگای چاومەووە دەپۆیت
هیچ نەبێ بچۆرە بەر قاپیی خوشەویست و سەرت بخە
سەر کۆشی ئەو!“

- مەولانا

لە شەویکی تاریکدا زیحیە و سەلمان و ئەبوزەر و عەمار
و عەلی فاتیمەیان لە باقیەووە بۆ بەقا پەوانە کرد و لەسەر
وەسیەتی خۆی تەنها و دوور لە چاوان بەرپێیان کرد: ”با
هیچکەس دەستم بۆ نەبا و هیچکەس جەستم نەبینی، لە
تاریکی شەودا لە گۆرستانی بەقیع بمنیژن.“

لە تاریکیی شەودا پێنج ئیماندار حۆرییەکە ی بەهەشتیان
بەرەو مائی کۆتایی پەوانە کرد و عەلی چوویە ناو گۆرەکە
و بەفرمیسکەووە گوتی: ”بیدەنە دەستم!“ جەستە ی نارین و
ناسکی فاتیمەیان دایە دەستی، وەک چۆن جەستە ی هیندە ی
پەر سووک و بۆنخۆشی لە پۆژی لەدایکبوونیدا پادەستی
پەسول کرابوو، ئیستا پادەستی عەلی دەکرا! دووبارە لەدایک
دەبوویەووە و ئەم جارەش باوکی پێشوازی لێ دەکرد...
فرمیسکەکانی عەلی دەپژانە سەر کفەکە ی یارە نازدارەکە ی
و دەیگوت: ”خۆشەویستم... هیچ خوشەویستیەک نییە بتوانیت
جێی خوشەویستی تۆم بۆ بگریتهووە، دڵم لە تۆ زیاتر جێی
کەسی تێدا نابێ و لە چاویشم دوور بکەویتەووە، هەردەم لە دڵ
و پۆحم نزیکیت، مائاوا یاری وەفادارم... مائاوا...“

حَبِيبُ لَيْسَ يُعَذِّلُهُ حَبِيبُ

وما لسواه في قلبي نصيبُ

حبيب غاب عن عيني وجسمي

وعن قلبي حبيبي لا يغيب

"پۆحه كه م..."

شیرینه كه م...

زه هرام...

ئیدی له دنیا دا یهك داواكاریم ههیه، ئه ویش گه یشتنه به
تۆ و باوكت.

خۆشه و یست ئیدی له مه به دوا خه م و كه سه ر بۆ تۆ نه ما...
به فه رمانی 'كن'ی خودا ده بی به ئاوی كه و سه ر و هه چكه س
نا توائیت زیانت پی بگه یه نیت، چوون له ژیر پارێزگاری
خودا دایت، سه برم كه می كردووه یا رسول الله! توانام نه ماوه!
له دوا ی كۆچی تۆ ده بیست به رگه ی كۆچی فاتی مه ش بگرم!
ئه مه نه ته كه تیا ن لی سه ند مه وه... ئه مه نه ته كه یان دایه وه ده ست
خۆت، له مه به دوا خه و له چاوانی من حه رامه..." دواتر خۆلی
ده كرد به سه ر فاتی مه دا و به ده م گریان ه وه ده یگوت: "له ئیستاه
به تاسه ی ئه و پۆژه وه م كه پیت ده گمه وه."

له وه به دوا عه لی هه موو پۆژیک بیرى فاتی مه ی ده كرد و
وهك بلینى پارچه یه کی لی کرابیت ه وه، هه ستی به كه موکووپى
ده كرد. زوو زوو ده چوو ه سه ر گۆپه كه ی و دلی خۆی بۆ
هه لده رشت... با مه رگ ها تیبیتیشه نیا نه وه، ته نها جه سه تیا نی
له یه ك جودا کردبوویه وه و عه لی له دنیا و فاتی مه له قیامه ت
هه رده م به یه كه وه بوون، با یه کیان له سه ر خاك و یه کیان
له ژیریشیدا بیت، به هه مان شه وق و عه شقه وه ده رده دلی بۆ

دەکرد و لەوەبەدوا ھۆنراوەکانى عەلى ھەمووى بۆ فاتیما
بوون:

ئىشتىاق و ھەسرەتى يار دەچىژم
بلى ھەبىت پىيەك بمبات بۆ لاى ئەو
من تاقە يارىکم ھەبوو،
نە لەسەر پووى زەوى
نە لە دلمدا ھاوشىوھى نەبوو...
من وەھا يارىکم ھەبوو
گەرچى بە ھەستە دوورە لىم
خەيالى دايم وا لە بەرچاوم...

لەدوای فاتیمە

پێگا درێژ و میحنەت بێکۆتایە و وەختی دەبیستی داود ئاسنی کردوو بە ھەویر و عیسا ھەوت تەیری مردووی زیندوو کردوو ھەو و موسا دەریای کردوو بە دوو کەرتەو، تێدەگەیت وشە بەشی عەشق ناکات... دەبێت بە پاکیزەییەکی مەریەمئاسا و میھرەبانییەکی ئاسیائاسا و مەودەتییکی خەدیجانە و موحبیبەتییکی فاتیمانەو ھە بکەیت...

ھێندە فرمیتسکی عاشقان سلاوت لێ بیت ئەوی پەسول، ھێندە ژمارە گەلای دار و ئەستێرە ئاسمان و نەفەسی گیانداران سلاوت لێ بیت...

ئەوی پۆژی لەسەر گۆرپ وەستام و سلاوم لێ کردی، وەلێ وەلامم وەر نەگرت... ئاھ... ئاھ... سەبر و ئارامی چەند پیرۆزن بۆ مرووف... دەبێ چاوەپێی وەلامی سەر ھەوزی کەوسەرت بۆ...

بارانیکی خەمناز نەنمە بەسەر مەدینەدا دەباری و ئاسمان و خۆر و ئەستێرە و مانگ و ئاووھەوا دەیانزانێ ئیدی پەسول و کچەکە نابیئەو... گەرچی دۆست بە خۆشەویست گەیشت و ھەسرەت کۆتایی ھات، وەلێ دلی ئەوانە مانەو بە ئاگری جودایی دەسووتا... فرمیتسکی ھەمووان پەلکەزێڕینەییکی دروست کردبوو، بە ئاسمانی دونیاو ھەردەخەنە دەکرد...

ثَمَوهُونَراومِيهَى عَهلى بُو فَاتِيْمَهَى نووسِيوه

هَلْ إِلَى طُولِ الْحَيَاةِ سَبِيلُ	وَإِنِّي وَهَذَا الْمَوْتُ لَيْسَ بِمَحُولِ
وَإِنِّي وَإِنْ أَصْبَحْتُ بِالْمَوْتِ مَوْقِنًا	قَلِيلُ أَمَلٍ مِنْ دُونِ ذَلِكَ طَوِيلِ
وَلِلذَّهْرِ أَلْوَانٌ تَرُوحُ وَتَفْتَدِي	وَإِنْ نَفُوسًا بَيْنَهُنَّ تَسِيلِ
وَمَنْزِلَ حَقٍّ لَا مَعْرَجَ دُونَهُ	لِكُلِّ أَمْرٍ مِنْهَا إِلَيْهِ سَبِيلِ
قَطَعْتُ بِأَيَّامِ التَّعَزُّزِ ذِكْرَهُ	وَكُلُّ عَزِيزٍ مَا هُنَاكَ ذَلِيلِ
أَرَى عِلَلَ الدُّنْيَا عَلَيَّ كَثِيرَةً	وَصَاحِبَهَا حَتَّى الْمَمَاتِ عَلِيلِ
وَإِنِّي لِمُسْتَأَقٍّ إِلَى مَنْ أَحْبَبَهُ	فَهَلْ لِي إِلَى مَنْ قَدْ هَوِيَ سَبِيلِ
وَإِنِّي وَإِنْ شَطَطَتْ بِسَى الدَّارِ نَارُ	هَا وَقَدْ مَاتَ قَبْلِي بِالْفِرَاقِ جَمِيلِ
فَقَدْ قَالَ فِي الْأَمْثَالِ فِي الْبَيِّنِ قَا	ثَلْ أَضَرَّ بِهَا يَوْمَ الْفِرَاقِ رَحِيلِ
لِكُلِّ اجْتِمَاعٍ مِنْ خَلِيلَيْنِ فِرْقَةٌ	وَكُلُّ الَّذِي دُونَ الْفِرَاقِ قَلِيلِ
وَإِنَّ افْتِقَادِي فَاطِمًا بَعْدَ أَحْمَدِ	دَلِيلٌ عَلَيَّ أَنْ لَا يَدُومُ خَلِيلُ
وَكَيفَ هُنَاكَ الْعَيْشُ مِنْ بَعْدِ فَقْدِ	هَمٍّ لِعَمْرِكَ شَيْءٍ مَا إِلَيْهِ سَبِيلِ

سيعرض عن ذكرى وتُنسى مَوَد	تبويظهر بعدي للخليل عديل
وليس خليل بالملؤل لا الذى	إذا غبت يرضاه سواي بديل
ولكن خليلي من يدوم وصاله	ويحفظ سري قلبه ودخيل
إذا انقطعت يومامن العيش مدتى	فإن بكاء الباقيات قليل
يريد الفتى أن لا يموت حبيبه	وليس إلى ما يتغنيه سبيل
وليس جليلاً رزء مالٍ وفقده	ولكن رزء الأكرمين جليل
لذلك جنبي لا يواتيه مضجعُ	وفي القلب من حرّ الفراق غليل

حیکایه تیکی دیکه ی بیۆینه، ورد و درشت و ناسک و جوان
 دهگێردرایه وه، حیکایه تی فاتیمه و عهلی!
 گهر فاتیمه نه بوایه، عه شقمان نه ده ناسی، ئاشنا نه ده بووین
 به موحیبه تی محهمه دی رحمته الله علیه، نه مانده زانی که دووری له ئهو
 مه رگه!

فاتیمه نه بوایه، به سته ی ژنبوون بیئا ههنگ ده بوو، دله کان
 وهک شهوی بی ئه سته ره گوم ده بوون، ئاوازی دایکایه تی
 بیما نا و هۆنراوه کان نیوه و ناچل ده بوون...

حیکایه تی عه لی و فاتیمه وهک داستانیکی قه دیم و
 گه نجینه یه کی پر خشل جی ده هیلا بو نه وهکانی داها توو و
 هه مووان له پێی خویندنه وه ی سه رگوزه شته که یه وه له پازی
 فاتیمه بوونی فاتیمه تیده گه یشتن...

07501269689
 07511408868

hakem1423@yahoo.com
 renwen2009@yahoo.com

سلیمانی - کاسۆمۆل
 نهۆمی دووهم - ژماره ٤٥

٧٠٠٠ دینار

ISBN:978-9922-710-24-2

9 789922 710242